2. 3. 30

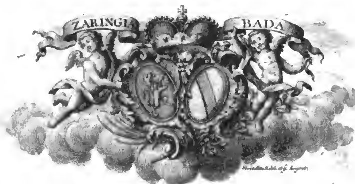
HISTORIA ZARINGO BADENSIS

AUCTOR

IO. DANIEL SCHOEPFLINUS

HISTORIOGRAPHUS FRANCIAE

TOMUS SECUNDUS

CAROLSRUHAE

EX OFFICINA MACKLOTIANA

MDCCLXIV.

CONSPECTUS
TOMI II.

LIBER IV. BADENSIS.

III. PERIODUS RUDOLPHINA.

IV. PERIODUS BERNHARDIANA.

V. PERIODUS CHRISTOPHORIANA.

ORDO
TABULARUM GENEALOGICARUM.

ORDO
TABULARUM AERI INCISARUM.

HISTO-

P H I N A.

plura Sveviæ loca c ei quartam partem Castri veteris Eberstein pro 375. marcs in Comitatum ad Badenses pervenit.

ADELHEID Abbatissa in Lichtenthal, † A. 1295.	Hi A la B m ci be †	RUDOLPHUS III. Stollhovam, Selingam, Hügelshemium emtione An. 1309. comparat, † A. 1332. Ux. Gertrudis, Comitissa de Strasberg.	IRMENGARDIS, nupta Eberhardo Comiti de Wirtemberg.

FRIDERICUS II. ione obtinet. Ludovicus Bavarus ni in Eberstein, † A. 1348. Ux. 1] Lucarda, Comi- Comitissa in Oettingen, † 1369.	HERMANNUS adolescens † A. 1300.

HERMANNUS IX III. † A. 1353. lo IV. Imp. investituna, Rudolphi de Winsperg. Emit rchionis Ba- Ux. Mechtild. filia.	RUDOLPHUS V. dictus der Wecker, † A. 1361. Ux. Adelheidis, Rudolphi Hessonis, Marchionis Badensis filia.

FRIDERIC n, de Rotenin pnit, vi cujus ret. † 1372. Comitatum.	MARGARETHA A. 1361. nupta I. Comiti Ruxing. Schafrido, filio Frizmanni, Comitis Leining. II. Henrico, Comiti de Lützelstein.

BERNHARDU vid. Tab. II.	MECHTILDIS, nupta Comiti Henrico XIII. de Henneberg A. 1384. † A. 1421.

HISTORIAE ZARINGO-BADENSIS

LIBER QUARTUS.

PERIODUS TERTIA

RUDOLPHINA.

CAPUT I.

RUDOLPHUS I. AB A. 1242. ---- 1288.

§. I.

Universam Domus Zaringo - Badensis Historiam in septem Periodos majores divisimus; quarum quatuor priores, Alsato - Brisgovicam, Zaringicam, Hermannianam & Hachbergicam Tomus primus exposuit. Nexus.

Rudolphina, Bernhardiana & Chriſtophoriana exponendæ ſuperſunt.

Rudolphina, quam aggredimur, ſex conſtat Rudolphis; quorum primus & ſextus Marchiam omnem, reliqui in partes diviſam, poſſederunt, quibus Principis dignitas fere fuit oneroſa.

Sex Hermannis ergo, quos ſupra enarravimus, ſex ſuccedunt Rudolphi; centum & viginti circiter annorum explentes ſpatium, ſuo fine memorabile; quod Rudolphus VI. diſperſas in corpus recollegerat partes; cui novum vigorem & priſtinum robur conciliavit ſucceſſor, novæ epochæ conditor, Marchio Bernhardus.

§. II.

Rudolphus I.

Rudolphus Badenſes inter Marchiones hujus nominis primus; Hermanni V. ex Irmengarde Palatina filius; Hermanni VI. qui genus ſuum in Auſtria propagaturus credebatur, natu junior frater; ſtirpem Badenſem propagavit in Marchia.

Hermannus perpetuas inter turbas rexerat Auſtriam. Rudolphus in diuturno illo Germaniæ interregno, quod vocant, Marchiam regens, illi parti adhæſit, quæ Hohenſtauffiis adverſa, Henricum Raſponem, Thuringiæ Landgravium, atque deinceps Richardum, Regis Angliæ fratrem, Germanorum Reges agnovit.

§. III.

Munificus & liberalis in ecclesias, more gentis suæ & seculi, fuit noster Rudolphus. Munificentia in ecclesias.

Junctis enim cum fratre Hermanno consiliis jura patronatus in Ettlingen & Baden, decimas in Issitsheim, villas Winden & Buere, curias in Osse & Eberstein aliaque bona A. 1245. matri suæ donavit; quæ, condito a se prope Badam Lucidæ Vallis Cisterciensium parthenio, quod ingressa est, bona illa tradidit. Parthen. Lucidæ Vallis.

Tria post lustra curiam quoque in superiori parte villæ Summesheim (a) Rudolphus eidem claustro concessit, ut in parentum suorum & Hermanni fratris sui, Austriæ Ducis, anniversariis lautius viverent moniales. (b)

A. 1277. dimidiam partem decimarum oppidi Ettheningen (Ettlingen) eidem Lucidæ Vallis cœnobio donavit Rudolphus. (c)

§. IV.

Marianum Bickesheimense Fanum, bihorio ab Ettlinga distans, si non primum, certe primarium conditorem Rudolphum Fanum Bickesheim.

(a) Sunnesheim, hodie *Sinsheim* prope Badam & Lucidam Vallem.

(b) GAMANSIUS *Genealog. Bad.* pag. 185.

(c) Cod. Diplomat. Badens.

RUD. I.

nostrum agnoscit. Ædes hæc, sacris peregrinationibus inclyta, Rhenum inter & Martianæ silvæ montes, in fertili & amœna planitie sita, ad hunc usque diem conditoris sui & Cunigundæ Ebersteiniæ, uxoris ejus, insignia primæ columnæ insculpta, conservat, quæ suo loco exhibemus lectori. (*d*)

Rosa quinque foliorum Ebersteiniæ gentis fuit primævum insigne. Hæc non modo in columna, sed & in fenestris, retro altare minoris ecclesiæ nunc flavo, nunc rubro colore picta variis modis reperitur.

Fenestræ ædificio coætaneæ, adeoque quingentorum annorum sunt opus. Ædificatio circa A. 1250. facta censetur. (*e*)

§. V.

Monaster. in Alba.

A. 1251. Rudolphus confirmavit ea, quæ parentes fraterque Hermannus monachis in Alba concesserant. (*f*)

Ejusdem Albani monasterii Charta anni sequentis oppidi *Etheningen* munita sigillo, mentionem facit *Illustris Dom. R. Marchionis de Baden & Advocati ejus Monasterii in villa Malsch.*

A. 1155. monialibus in Steinheim suam curiam ibidem cum pacto reluitionis vendidit Rudolphus. (*g*)

(*d*) Inter sigilla domus Badensis.

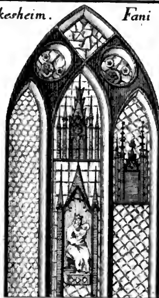
(*e*) Germanica hujus fani descriptio A. 1747. impressa Moguntiæ.

(*f*) Alba Dominorum monasterium A. 1148. fundatum.

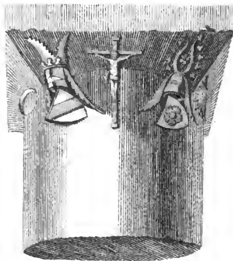
(*g*) PETRI *Suevia Ecclesiastica* pag. 756. seq. BESOLD. in monaster. virg.

ad pag: 5.

Bickesheim. Fani Fenestrae.

Bickesheim. Columna.

Weis sc.

A. 1256. festo b. Jacobi Erlewinus scultetus Pforzheimensis expedivit literas, quibus monachi in Alba coëmerunt partem decimarum in Dietenhausen; iisque appendit sigillum civitatis, quod gentilitia Badensium insignia exhibet, manifesto indicio, Pforzhemium jam tum sub Marchionum fuisse ditione. Idem apparet ex literis A. 1257. quibus Rudolphus Marchio & uxor ejus Cunigundis, Erlewino Libeneccio bona sua in veteri juxta Pforzhemium civitate (*in der alten Stadt*) Pforzheimensibus monialibus testamento legandi facultatem concesserunt.

Oppidum hoc ab Hermanni V. temporibus uxorio jure ad Marchiones Badenses devolutum publicisque tabulis ab Imperatore Friderico II. confirmatum fuisse asserit MAJUS. (*h*)

Idem Rudolphus Abbati Schœnaugiensi Benedictino Diœcesis Wormatiensis A. 1260. permisit, ut bona, quæ a proavo ejus in Opphouuen dono accepit, venderet. (*i*) Schœnaug.

§. VI.

Idem Marchio cum Godesaviensibus Benedictinæ Cluniacensium regulæ monachis, haud procul Durlaco, super plantatione villæ prope Eckenstein, A. 1260. transegit per arbitros. (*k*) Godesaug.

(*h*) *In vita* REUCHLINI p.6. & 119. ubi Hermannum hunc appellat sextum.

(*i*) GUDENI *Sylloge Diplom.* num.121. *Oppau* vicus inter Manhemium & Franckenthal.

(*k*) Cod. Diplom. Zaringo-Badens.

RUD. I.

Eidem cœnobio duo talenta Hallenſia ex villa ſua *Neuereuth* annuatim percipienda, nec non decimas minutas villæ *Linckenheim* A. 1272. adſcripſit, & biennio poſt, una cum conjuge duas curias in Burthen, (*Beyerten*) quas Wezelo Comes & Henricus miles ei dederant, in caſtro ſuo Grezingen confirmavit. (*l*)

Schwarzach. Schwarzacum, aliud Ordinis S. Bened. Cœnobium, per literas, A. 1288. Eberſteinii datas, vineam in Alswiler ab eo quoque accepit in donum. (*m*)

Backnang. Backnangæ eccleſiam, ab hoſtibus vaſtatam, Rudolphus cum fratre ſuo Hermanno reſtauravit. (*n*) Eorundem fratrum *Hermanni* & *Rudolphi*, *Marchionum de Baden*, precibus inductus Innocentius IV. Pontifex Maximus Magiſtro Bertoldo, rectori eccleſiæ de Acher, Argentinenſis diœceſis, privilegium præter beneficia eccleſiaſtica, quæ jam tum habuit, aliud quoque beneficium ſeu dignitatem recipiendi conceſſit. (*o*)

§. VII.

Res geſtæ. Rudolphus noſter in eccleſias liberalis Marchiæ tamen ſuæ non parum proſpexit.

(*l*) GAMANSIUS pag. 188.

(*m*) Tabularium Schwarzac.

(*n*) SATTLER Würtenberg. Part. I. pag. 135.

(*o*) Codex Diplom. Badenſ.

Steinbaco, Marchionatus ſui oppido, jus nundinarum eo modo, quo Friburgum Brisgoviæ illud exercebat, a Richardo Rege Romanorum A. 1258. obtinuit. (*p*)

A. 1263. quarto Kal. Sept. Bertoldus Advocatus & Belreimus fratres de *Wizenſtein* (*q*), omne jus ſuum in caſtro Liebenecke & in villa Wirme, in illuſtrem Dominum ſuum, Rudolphum Marchionem de Baden, transtulerunt; vaſallis ſuis poteſtatem concedentes, ut villam *Huochevelt* eidem reſignent. (*r*)

Ex caſtro illo Liebenecke Rudolphus literas Argentinenſibus ſcripſit anno, uti videtur, 1269. (*s*)

Eidem Rudolpho Ulricus, Comes Palatinus in Tübingen bona ſua in Forch & Niederbiel A. 1264. ſuperadditis 200. marcis argenti conceſſit. (*t*)

Belli A. 1266. a Palatino & Rudolpho Marchione de Baden cum Epiſcopo Spirenſi Henrico Comite de Leiningen geſti, mentionem facit LEHMANNUS. (*u*)

§. VIII.

Conradinus ultimus ſtirpis Hohenſtauſſicæ ſurculus, cum Friderico, Rudolphi noſtri ex fratre nepote A. 1268. Neapoli Acta poſt A. 1268.

(*p*) IOH. GAMANSIUS loc. cit. pag. 194.
(*q*) *Weiſenſtein.*
(*r*) Codex Diplomat. Bad.
(*s*) WENCKER in *Apparatu Archiv.* pag. 179.
(*t*) GAMANSIUS.
(*u*) Lib. V. cap. 101. pag. 547.

capite quum fuiſſet truncatus, (*x*) patruum ex Suevica Conradini hereditate aliquid occupaſſe tradunt, ſed occupata vel ſilent, vel male deſignant. (*y*) Rudolphus I. Cæſar bona illa vindicaturus coronæ, Rudolpho Badenſi indixerat bellum, Marchionem, pluresque Sueviæ, Franconiæ & Alſatiæ nobiles terrarum Imperii uſurpationis accuſans.

Extat Rudolphi Marchionis ſcriptum A. 1274. quo diſerte teſtatur, cum omnibus munitionum ſuarum *Sels* & *Seldenowe* devaſtatoribus, Leiningæ nimirum ac Biponti Comitibus, Fleckenſteinii Dynaſtis, civibusque Argentinenſibus ſe rediiſſe in gratiam, die Dominica poſt Sancti Jacobi. (*z*)

Ludovici Palatini aliorumque auxilio in bello hoc uſus eſt Cæſar. (*a*)

Addunt

(*x*) Vide ſupra Tom. I. pag. 330. ſq.

(*y*) HISTORIA AUSTRALIS ad A. 1276. IRENICUS *Exeg. Germ.* Lib. VI. c. 108. HEDIO in *Paralip.* ad *Chron. Urſperg.* CRUSIUS *Annal. Suev.* Part. III. Lib. III. cap. 20. Pforzhemium huc refert; quod tamen Marchicæ ditionis jam antea fuerat, ut ſupra §. V. oſtenſum, & ex charta ejusdem Rudolphi A. 1258. Maulbronnenſi cœnobio data, apparet. Adde THOM. CANTIPRATAN. *de Miraculis* Lib. II. Male quoque Cellam (*Liebenzell*) huc refert IRENICUS.

(*z*) Ap. WENCKER *Appar. Archiv.* pag. 180. NAUCLERUS *in Chron.* Vol. 2. Gen. 43. fol. 966. add. Alſat. illuſtr. Tom. II. pag. 181.

(*a*) HISTORIA AUSTRALIS *plenior* ab initio, ap. FREHER. *Script. rer. Germ.* Tom. I. pag. 470.

Addunt nonnulli, Durlacum & Mülbergam tum fuisse occupatas & Grezingæ castrum eversum. (*b*)

Finito bello Rudolphus noster pacem religiose servavit, ipsumque Imperatorem Hagenoam est secutus; ubi cum civitate quoque Argentinensi Cæsar in gratiam rediit; (*c*) intercedente Marchione Rudolpho, qui centum & octoginta marcas argenti pro damnis illatis præstandas ei pollicitus est; cujus promissi Henricus, Comes de Fürstenberg, Henricus Marchio Hachbergicus, Sigismundus Comes Bipontinus junior, & Hermannus Marchio, Rudolphi filius, dati sponsores. (*d*)

§. IX.

Bellum cum Episcopo Argent.

Biennio post Argentinensis Episcopus Rudolpho nostro intulit bellum.

Annales Colmarienses ad A. 1279. rem ita referunt: „ Conradus de Lichtenberck, Episcopus Argenti-„ nensis castellum Turlac per ignem destruxit, & quæ in eo re-„ perit deportavit. „ Bellum hoc, ut iidem nos docent Annales

(*b*) Koenigshov. *Chron. Argent.* p. 118. *Paralipom.* pag. 258. Fugger. *Oesterreich. Ehrensp.* Lib. I. pag. 92.

(*c*) *Alsat. Illustr.* Tom. II.

(*d*) Instrumentum datum Hagenoæ *an dem Zinsdage nach S. Johanses Mess* 1276. ap. Wencker. *Collect. Archivi & Cancellar.* pag. 59.

RUD. I.

usque ad A. 1281. continuatum: „ Quo Episcopus Argen-
„ tinensis congregata militum multitudine Domino de Badin
„ quoddam oppidum noscitur obsedisse. Episcopus vero Basi-
„ liensis sibi quinquaginta milites in auxilium transmittebat.
„ Plures autem ex eis à Marggravio capiuntur, propter quod
„ pax eorum pristina reformatur.

§. X.

Matrimonium.

Felicioribus Rudolphi fatis accensendum est matrimonium cum Cunigunda, Ottonis senioris, Domini in Eberstein, filia, ex qua non tantum numerosa proles, sed & primum in terras Ebersteinenses jus Badensibus natum est.

Pertinet huc charta A. 1277. qua Rudolphus, Marchio Veronensis, Hermannum, Rudolphum, Hessonem & Rudolphum filios & heredes suos, ut & socerum suum Dominum Ottonem seniorem de Eberstein, qui sigillum chartæ appendit, ipse memorat.

Socero defuncto, cum filio ejus Ottone juniore affine suo, A. 1283. die VIII. post Sanctæ Walpurgis de hereditate uxoris transegit, partem illam veteris castri Eberstein nactus, quam Bipontinus Comes, Simon antea possederat. (e) Præter hæc quartam partem ejusdem castri pro 375. marcis argenti Rudolphus

(e) *Carlsruher Sammlungen* pag. 366. Ebersteinensia ibi egregie & solide dilucidavit Ill. PREUSCHEN. Vid. p. 357. sqq.

coëmit, atque Eberſteinii deinceps ſedit frequenter. (*f*) Sed & quandoque ſedit Pforzhemii. (*g*)

Super Altenſteiga litem aluit cum Burcardo, Hohenbergico Comite, quæ A. 1288. Rudolpho I. Rege Romanorum jubente terminata per arbitros. (*h*) Ceterum durante longa illa anarchia Germaniæ inductus eſt noſter Rudolphus Marchio, ut Veronenſis quoque Marchiæ, ab avo & proavo poſſeſſæ, renovaret memoriam. In ſigillo enim chartæ A. 1260. *Marchio de Verona*, in ipſa autem charta tantum Marchio *de Baden* vocatur. In alia A. 1277. *Rudolphus Dei gratia Marchio Veronenſis Dominus de Baden.*

§. XI.

Mors & ſepultura.

Exceſſit e vita die 19. Novembris A. 1288. (*i*) poſtquam Monaſterio Lucidæ Vallis, in quo mox ſepeliendus erat, præter ea, quæ jam dederat, centum marcas argenti donaſſet; quod ipſi ejus filii ſuis literis firmarunt. (*k*)

Cunigunda uxor idem Monaſterium ingreſſa, quo anno exceſſerit vita, non conſtat. Necrologium Lucidæ Vallis diem tantum obitus ejus notat, X. Kalendas Maji. (*l*)

(*f*) Charta in Codice Diplomatico Badenſi.

(*g*) GAMANSIUS.

(*h*) Charta Archivi Bada-Durlac.

(*i*) Lapis ſepulcralis in choro eccleſiæ Lucidæ Vallis: *Anno Domini MCCXIIC obiit Rudolphus Marchio ſenior de Baden in die S. Eliſabeth.*

(*k*) Die Veneris ante S. Luciæ 1288. apud GAMANSIUM loc. cit. p. 202. ſq.

(*l*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* Coll. 1. pag. 166.

Liberi.

Rudolphus I. præter quatuor filios jam antea memoratos, Hermannum VII. Rudolphum II. Hessonem & Rudolphum III. filias quoque duas reliquit, ut patris & filiorum chartæ plures testantur. Adelheidis ultra 30. annos Abbatissa Lucidæ Vallis monasterio præfuit, atque die XVII. Calendas Septembris A. 1295. decessit. (*m*)

Irmengardis Eberhardo, Comiti Wirtembergico, nupsit. (*n*)

(*m*) GAMANSIUS pag. 197.

Sexta Adelheidis adest, oriunda ex stemmate celso,
Heroum Bada quos suscipit alma Duces,
Triginta cum casta duos præfedit in annos
Sacris virginibus, mens pia juncta Deo est.
Rexit ab A. 1263. ad A. 1295.

(*n*) SATTLER Part. I. pag. 135. PREGIZER in libro, cui tit. *Wirtenberg. Cedernbaum* pag. 7. nuptias has anno 1297. celebratas fuisse scribit. At in literis jam A. 1296. datis feria quinta ante festum B. Johannis Baptistæ, quibus Eberhardus juri suo in villas Langensteinbach, Utelsbur (*Ittersbach*) & Wolmarsbur in gratiam monachorum in Alba renuntiat, id facere se ait pro se, *collaterali sua*, *Irmingarde*, *uxore legitima*, suisque liberis.

HERM. VII.

CAPUT II.

HERMANNUS VII.

AB ANNO 1288 — 1291.

§. I.

Hermannus hic, Rudolphi I. filius natu maximus fuit, ſtirpisque propagator. Conradi Epiſcopi Spirenſis laudo A. 1246. ſubſcripſit *Hermannus filius Marchionis;* & quidem poſt Comites; adoleſcens patria ſub poteſtate conſtitutus. (*a*) Hermannus VII.

§. II.

In literis Conradini, Sueviæ Ducis poſtremi, quibus Bavariæ Duci A. 1266. Donawerdam legavit, (*b*) teſtis quoque hic comparet Hermannus. Res geſtæ.

B 3

(*a*) Vide ſupra Tom. I. cap. VI. §. I. pag. 322.

(*b*) *Bayriſche* Deduction contra *Oeſterreich.*

HERM. IX.

A. 1277. Hermannus, Rudolphus & Heſſo, Marchiones de Baden, caſtrum Lindenfels cum hominibus ei adſcriptis, quod a patre ſuo (Rudolpho) vivo adhuc, cum aliis terris acceperant, Comiti Palatino ad Rhenum *ſecundum jus & conſuetudinem terræ* tradiderunt. (*c*)

A. 1278. in documento, quo Comes Fridericus de Truhendingen domui ordinis Teutonici in Oettingen bona quædam in Pfeffingen dono dedit, (*d*) idem Hermannus poſt Conradum Ducem de Tekke inter illuſtres & principes memoratur in Rudolphi I. Imperatoris diplomate A. 1282. quo filios de Ducatu Auſtriæ inveſtivit. Sequitur eum Henricus Marchio de Hochperg. (*e*)

Ad patris exemplum uſus eſt titulo *Marchionis Veronenſis*, *Domini de Baden*, *Dominique in Eberſtein.*

A. 1281. patre adhuc vivo cum Biponti Comitibus propter Liutolsheim (Lidolsheim) & Ruchesheim (Rusheim) bellum geſſit, quod certis deinceps conditionibus compoſitum; ita, ut ſimul occaſio acquirendorum vicorum Spielberg & Dür-

(*c*) *Reichsſtändiſche Archival-Urkunden* in cauſa equeſtri Tom. I. Sect. III. cap. IV. membr. II. num. I. pag. 449. Pretium in fragmento haud expreſſum, ſed referunt Excerpta Actorum Compromiſſi Aurelianenſis, & TOLNER in *Hiſtoria Palatina* pag. 42. ſolutas fuiſſe 2300. marcas.

(*d*) MEICHSNERUS *Deciſ. Cam.* Tom. II. pag. 272.

(*e*) Deduction de la maiſon de Baviere Tom. II. p. 418.

renwetterſpach (hodie Hohenwetterſpach) ad Marchionem tranſiret, filia autem Marchionis, Comiti Henrico, completo anno XII. collocanda deſponderetur. (*f*)

Eodem anno Hermannus & Rudolphus fratres, Marchiones Badenſes, oppidum ſuum Selſe Conrado Epiſcopo & Eccleſiæ Argentinenſi in feudum femininum obtulerunt. (*g*)

A. 1283. Hermannus junior Marchio Badenſis reditus ſuos in *Knodelingen* & *Nuwerute* (*h*) civi cuidam Argentinenſi pro XXVI. marcis argenti oppigneravit, unde Præfecturam Mülbergenſem, quæ vicos eos complectitur, vivo patre poſſediſſe Hermannum haud immerito colligimus. Rudolphum I. filiis ſuis terrarum partem vivum tradidiſſe paullo ante oſtenſum. Ipſe cum filiis ſuis A. 1287. & ſex mille armatis contra Burcardum, Hohenbergæ Comitem, prope caſtrum Altinſtiage, quod Burcardi fuerat, pugnavit. (*i*)

§. III.

Obiit A. 1291. Hermannus noſter, in Capella Marchionum Monaſterii Lucidæ vallis ſepultus. Sepulcralis ejus lapis Mors & ſepultura.

(*f*) GAMANSIUS. Ill. PREUSCHEN. *in Carlsruher Sammlungen* p. 366. CROLLIUS de Comitibus Bipont.

(*g*) Alſatia Illuſtr. Tom. II. pag. 181.

(*h*) Hodie *Knielingen* & *Neureuth*.

(*i*) CRUSII *Annal. Suev.* Tom. II. Part. 3. Lib. 3. pag. 162.

HERM. VII.

adhuc sum inscriptione hæc habet: „Anno Domini MCCXCI. „ obiit Hermannus Marchio de Baden in divisione Apostolo- „ rum. (*k*) „ Festum hoc in diem XV. Julii tum incidit.

§. IV.

Uxor.

Uxor ejus Agnes, Henrici & Conradi, Comitum de Vaihingen soror fuit. (*l*) Vidua Friderico, filio suo, literas dedit A. 1 2 9 6. quibus villam *Langensteinbach* ut venderet consensit. In illis mentio quoque fit Rudolfi & Hermanni filiorum, Friderici fratrum, qui annos discretionis nondum attigerant. (*m*) Neque Hermannus eos unquam attigisse videtur, quod nulla deinceps ejus memoria extat.

RUDOLPHUS II.

§. V.

Rudolphus II.

Septem annis modo patri superstes, Rudolphi fratris junioris respectu *senior* dicebatur; vivo patre nuncupatus *junior.* „ Rudolphus Marchio de Baden *junior* nobili femine Adelhey- „ di, sue uxori legitime, dedit & donavit mille marcas argenti in

(*k*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* pag. 168.

(*l*) RITTERHUSIUS *Genealog.* Tab. 127. GAMANSIUS pag. 200. aliique. Sunt, qui eam Geutsam, ex Anhaltinis ortam, male appellant.

(*m*) Codex Diplomaticus Badensis.

„ in dotem five donacionem propter nuptias. „ Ita Rudolphus I. Imperator in Charta A. 1237. Heilbronnæ data, qua pro 1000 marcarum dote caftrum *Mülenberg*, feudum Imperiale, Adelheidi huic, ex forore nepti, oppignerari permifit. (*n*)

A. 1289. tertio Kalendas Maji Rudolphus *Dei gratia Marchio fenior de Baden* Abbatiam Schwarzacenfem protectionis fuæ fpecialis & falvi conductus diplomate per omnem Marchionatum liberaliter munivit. (*o*)

(*n*) Male itaque in Chron. Alberti Argent. pag. 111. Albertus Rex Romanorum Adelheidem hanc Rudolpho March. de Baden uxorem dediffe legitur, quum Alberti pater Rudolphus I. Imperator hoc jam matrimonium viderit. Antographum Bongarfianum iftius Chronici, quod in Bibliotheca Bernenfi fervatur, errorem hunc egregie corrigit hoc modo: „ Relictam Comitis de Strasberg, fororem Ottonis de Ochfen-„ ftein, confobrinam Regis (Alberti), ipfe Rex (Rudolphus) Mar-„ chioni de Baden - - - - copulavit.

Notus huc usque nomine Alberti Argentinenfis fcriptor, emendatior & auctior fub veri auctoris *Matthiæ Neoburgenfis* nomine, inter Scriptores Rerum Alfaticarum, quos ad prelum paratos propediem editurus fum, comparebit.

(*o*) Verba Chartæ Monafterio Schwarzac. A. 1289. datæ, hæc funt: „ Cum „ anteceffores noftri felicis recordationis magna & fpeciali dilectione „ ecclefiam beati Petri in Schwarzach femper fuerint complexi nos „ ipforum veftigia in hoc imitari volentes - - - ecclefiam beati Petri

Abbatiæ Gottſavienſi ſex modios ſiliginis, ex decima villæ *Burten* quotannis percipiendos, eodem anno legavit.

A. 1291. menſ. Aug. Rudolphus *ſenior* & Fridericus, Marchiones Badenſes, cum Abbatiæ Monachorum in Alba Advocati fuiſſent electi, de priſtinis ei caverunt juribus novaque privilegia addiderunt. (*p*) Advocatia hæc eis propterea collata fuit, quoniam ex Eberſteinii Comitibus, monaſterii fundatoribus, ſanguinem per matrem aviamque Cunigundam ducebant. (*q*) Eidem Abbatiæ de reditibus ſuis in *Malſche* XV. malteras ſiliginis anno ſequenti Rudolphus donavit. (*r*) Qui cum patre ſepultus eſt in Sacello Lucidæ Vallis A. 1295. (*s*)

§. VI.

Uxor.

Adelheidem, absque ſobole ex ſe ſuſcepta, viduam reliquit, quæ Lucidæ Valli quoque XXX. malteras ſiliginis dedit in

„ in Schwarzach antedictam & nuntios ejusdem per totam terram noſtram ſub noſtra recipimus protectione & conductu, volentes ipſos „ ſub alis noſtræ protectionis & defenſionis exiſtere ſecuros, ipſisque „ omnia jura ſua capitalia, quæ vulgariter dicuntur *Fælle*, & cenſus „ ſuos ab omnibus hominibus *terræ noſtræ incolis* dari & perſolvi „ præcipimus.

(*p*) Codex Diplomaticus Badenſis.

(*q*) Vid. cap. I. §. 10. pag. 10.

(*r*) Cod. Dipl. Bad.

(*s*) Epitaphium in Parthenio Lucidæ Vallis his legitur verbis: Anno Domini MCCXCV. obiit *Marggrave Rudolph der alte an Sant Valentinstag.*

Hesso.

Curia Willre (*t*). Hæc ex priore cum Comite Strasbergæ matrimonio duas filias habuit, quarum unam Rudolphus III. Marchio Badensis, ut infra videbimus, alteram Waltherus de Horburg uxorem duxit.

Cognationem Adelheidis cum Rudolpho I. & Alberto I. Imperatoribus schema sequens ostendit:

Albertus Sapiens, Comes Habsburg.

Rudolphus I. Imperator, † 1291.	Cunigunda, uxor Ottonis Domini in Ochsenstein.
|	|
Albertus I. Imperator, † 1308.	Adelheidis, uxor 1) Comitis de Strasberg. 2) Rudolphi II. March. Bad. 1287.

H E S S O.

§. VII.

Hesso, tertius Rudolphi I. Marchionis filius, cum Rudolpho I. Romanorum Rege Germershemii, vivo patre, versatus, privilegium civitatis Wormatiensis post ducem Austriæ, ante Henricum Hachbergensem Marchionem & Conradum Ducem Hesso.

(*t*) Gamansius.

Teccenſem A. 1284. teſtis ſignavit, *Heſſo Marchio de Baden.* (*u*)

Idem triennio poſt in ejusdem Cæſaris diplomate, Heilbronnæ ſcripto, reperimus, quo Heſſonis frater, Rudolphus II. caſtrum Mülenberg uxori ſuæ in dotem adſcribendi poteſtatem accepit, uti ſupra oſtenſum.

§. VIII.

Geſta cum Comite Wirtenb.

Eberhardus Illuſtris, Wirtenbergæ Comes, qui ſub quinque Imperatoribus ſæpe inquies vixerat, Henricum VII. Imperatorem cum agnoſcere recuſaſſet, a Conrado Weinſpergenſi Comite, Cæſaris per Sueviam Vicario, ejectus eſt terris; & ab Heſſone noſtro receptus, Beſighemii, ad mortem uſque vixit Henrici; a ſucceſſore ejus, Ludovico Bavaro, ſuis terris reſtitutus. (*x*)

Eberhardus, beneficii memor, Heſſonis, dein mortui, debita ſolvenda ſuſcepit, atque cum filio Heſſonis Hermanno tranſegit, qui caſtrum Reichenberg cum bonis inde pendentibus, Eberhardo dedit in pignus; ita quidem ut intra decennium libera filiis reluitio eſſet; ſed pecunia propria, non accepta in mutuum.

(*u*) MORITZ *vom Urſprung der Reichsſtätte* in Append. pag. 179. & LUDEWIG *Reliquiæ MSS. Diplomatum* Tom. II. p. 240.

(*x*) ALBERTUS *Argent. Chron.* pag. 115. Edit. Urſtis.

HESSO.

Præter Reichenbergam, Bachnanga quoque oppidum & Beilstein tradita fuere Eberhardo. (y)

§. IX.

Annus mortis ejus certo non constat. GAMANSIUS eum ad A. 1317. ponit, & quidem recte, ut videtur; cum post hunc annum nulla ejus vivi mentio recurrat. Mors.

In Ludovici enim Imperatoris diplomate A. 1322. de quo infra sub Friderico II. vitium sine dubio irrepsit; cum Hessonem, Friderici II. Marchionis patruum A. 1322. inter vivos referat, Hesso in literis filii sui Rudolphi Hessonis, datis *an Sanct Thomastag* 1319. & in aliis ejusdem Rudolphi Hessonis *an der Mittewochen vor Sante Walpurgetag* 1321. jam refertur inter beatos vel mortuos; his verbis: *Wir Marcgrave Rudolf, Marcgrave Hezzen seligen Son von Baden.* Item: *Wir Rudolf von Gotz Gnaden ein Marcgrave von Baden, Marcgrave Hessen selgen Son.* (z)

Imo cum Fridericus II. Marchio A. 1318. villam Malsch cum castro Waldensels Monachis Albensibus venderet, venditionis literæ datæ die Sabbati post festum Ascensionis Domini firma-

C 3

(y) SATTLER pag. 140. qui anno 1296. Hessonem ad plures jam abiisse scribit pag. 135.

(z) Vide Codex Diplom. ad annum 1319. & 1321.

Hesso.

tæ fuerunt agnatorum tunc temporis ſuperſtitum ſigillis, Heinrici de Eberſtein avunculi ejus, Rudolphi Marchionis ſenioris de Baden patrui ejus, Rudolphi Marchionis fratris ejus & Rudolphi Heſſonis Marchionis de Baden. Nulla inter hos Heſſonis mentio, cujus tamen conſenſus non fuiſſet neglectus, niſi eo jam tempore inter vivos eſſe deſiiſſet.

Quin & in ipſo, quod citatum eſt, Ludovici Imperatoris diplomate, non Heſſo noſter, ſed filius ejus Rudolphus Heſſo intelligendus eſſe videtur. Poſtponitur enim Rudolpho III. non poſtponendus, ſi per Heſſonem frater natu major Rudolphi III. indigitaretur. Erratum ergo à Secretario Imperatoris in vocibus *patruis ſuis*, cum alter tantum patruus, alter patruelis Friderici II. Marchionis fuerit.

§. X.

Uxor.

Irmengardim, Eberhardi, Comitis Wirtenbergenſis ſororem, Heſſoni noſtro conjugem juniores quidam tribuunt ſcriptores; A. 1317. defunctam eſſe ſtatuentes. (a) At monumentum ſepulcrale, quod in monaſterio Baſileæ minoris, *Klingen* dicitur, ſupereſt, Claram cuſtodit, quam ex Klingæ Dynaſtis prognatam ei tribuo uxorem. Annus mortis in lapide ejus ſepulcrali deletus eſt. (b)

(a) RITTERSHUSIUS *Genealog.* Tab. 127. & reliqui.

(b) Legitur ibi: *Vrouua Clara Marggraviune von Badin.* Waltheri Domini à

RUDOLPHUS II.

HESSONIS FILIUS.

AB A. 1317 — 1335.

§. XI.

Rudolphi Hessonis gesta.

Hessoni duo filii, Hermannus & Rudolphus Hesso, tribuuntur; quorum ille clericus, hic vixit secularis.

Henricus VII. Imperator oppidi Imperialis *Heydolfesheim* oppignerationem, Conrado Comiti de Vehingen pro octingentis libris & *Marchioni de Baden clerico* pro mille libris Hallensibus ab Advocato provinciali, Cunrado de Winsperg, factam, A. 1311. ratam habuit.

Friderici Marchionis Badensis Chartæ venditionis vici Malsch & castri Waldenfels A. 1318. sigillum appensum est *Rudolphi Hessonis Marchionis de Baden.* (c)

Iter sacrum ad sepulcrum Dominicum cum vovisset Rudolphus Hesso, Johannes XXII. Papa A. 1326. Episcopo Spi-

Klingen, qui A. 1295. decessit filia fuit. TONIOLA *Basilea Sepulta* p. 325. URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 136. Filias Waltheri hujus referunt Tabulæ venditionis apud HERRG. *Genealog. Habspurg.* Tom. III. pag. 421.

(c) Codex Diplomaticus Badensis.

rensi potestatem concessit, ut Rudolphum ab hoc voto absolveret; si legitimam causam absolvendi repererit. (*d*)

Rudolpho Marchioni Badensi dicto Hessoni ter mille & centum libras Hallenses se debere professus est Ludovicus Imperator A. 1333. quæ ex reditibus Hagenoënsis foresti & civitatum Alsatiæ Imperialium tributis ei erant solvendæ. (*e*)

§. XII.

Lites cum Friburg.

Eodem anno inter Marchionem Rudolphum, qui dictus Hesso, Dominum de Baden, & uxorem ejus, Johannam, Reginaldi Comitis de Montebeliardo filiam, ex una, ac inter civitatem Friburgi ex altera parte, propter cives quosdam Friburgi bonis suis spoliatos, lis intercessit; decisa per arbitros; quos inter ex parte Badensium erant Johannes de Eptingen, dictus Spengelin, & Hartmannus de Masonis Monasterio, milites. Hujus rei superarbitrium penes tres civitatis Argentinensis Magistros, Swarberum, Twingerum & Judenbreterum erat. (*f*) Dominus *de Baden* in Chartis his dicitur Rudolphus Hesso; unde Badam, Marchionatus caput, eum tenuisse colligimus; id quod & alia monumenta nos docent.

A. 1305.

(*d*) Idem.

(*e*) Idem.

(*f*) Cod. Membr. Argent. de anno 1370.

RUDOL. HESSO.

A. 1335. Hannemannus de Heidweiler, Præfecturam Traubaci in Sundgovia ipsi & conjugi Johannæ Montisbeliardensi resignavit. (*h*)

§. XIII.

Mors. Obiit illustris Rudolphus Hesso, Marchio de Baden, in octava b. Laurentii martyris A. 1335. ut lapis sepulcralis Lucidæ Vallis declarat. (*i*)

Uxor & liberi. Johanna uxor primitus nupta fuerat Ulrico, Comitum Phirretensium postremo, qui A. 1324. vita excessit. (*k*)

Ad filias, quas ex illo susceperat, Johannam & Ursulam, Comitatus Phirretensis transiit, & per Johannam, natu majorem, ad Albertum Sapientem, maritum ejus, Austriæ Ducem (*l*). Ex secundo cum Rudolpho Hessone Johannæ connubio, quod horum conjugum literæ A. 1333. probant, (*m*) duæ filiæ prodierunt, *Margaretha* & *Adelheidis*, Marchionibus Badensibus, agnatis suis, ut infra videbimus, matrimonio jungendæ, quas ex Ul-

(*h*) Tabular. Oenipont.

(*i*) Apud SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Coll. I. p. 165. mors hæc ad mensem Febr. anno 1333. vitiose ponitur.

(*k*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 610.

(*l*) Ibidem pag. 503.

(*m*) STEYERER *Hist. Alberti II.* Austr. pag. 236.

rico Phirretensi natas GUILLIMANNUS, (*n*) atque HERGOTTUS (*o*) male existimarunt.

In hereditatis maternæ divisione, A. 1347. instituta Altkirchæ, viva matre Johanna, quæ tertias cum Cattimelibocensi Comite GUILIELMO iniverat nuptias, Margaretha Dynastiam Hericurtensem, Adelheidis Belfortensis partem forte obtinuit. (*p*)

RUDOLPHUS III.

§. XIV.

Rudolphus III. dictus Senior.

Rudolphi I. filiorum natu minimus fuit Rudolphus III. qui patre & fratre seniore Rudolpho II. mortuis, ut a juniore Rudolpho, fratris ejus Hermanni VII. filio, & Rudolpho Hessone distingueretur, *senior* quoque appellatus est. Venditionem hic vici *Langensteinbach*, a fratruele Friderico monachis de Alba factam A. 1296. roboravit. (*q*)

A. 1306. Rudolphus senior censum vici *Malsch* monasterio Albæ Dominorum conferens, patrem suum Rudolphum, fratrem Rudolphum, uxorem Gutam, fratriam Adelheidem de Ochsenstein, ut & Fridericum ac Rudolphum juniorem, Mar-

(*n*) STEYERER loc. cit. 202.

(*o*) *Genealog. Habsb.* Tom. I. pag. 60. & 219.

(*p*) Alsatia Illustr. Tom. II. pag. 610. not. (q).

(*q*) Chart. in Cod. Diplom.

chiones Badenſes, ſuos ex fratre Hermanno nepotes, commemorat. (*r*)

A. 1327. reſponſorias literas, Avenione datas, mittit Johannes XXII. Pontifex Maximus, *Rudolpho Marchioni de Baden ſeniori*, qui Papæ Fridericum de Zolre, ad Papæ & Eccleſiæ obſequia obtulerat. Vocatur hic Fridericus in iisdem litteris *nobilis vir nepos Marchionis.* (*s*)

§. XV.

Stollhovam oppidum cum vicis *Selingen* & *Hugelsheim* A. 1300. ab Eberlino de Windeck, mille trecentis & quinquaginta marcis argenti valoris Argentinenſis coëmit. (*t*) Prædes ſolutionis magno numero dati. Res geſtæ.

Partem vici Graben à Dicterico de Ubſtatt libris Hallenſium ſeptingentis A. 1310. Rudolphus comparavit. Quadriennio ante, Dicterici frater, Suuikerus, Marchioni promiſerat, ſe ſuam iſtius vici partem nec oppigneraturum nec venditurum, niſi prius illam Marchioni ejusve heredibus obtulerit.

(*r*) Codex Diplomaticus Badenſis.

(*s*) Idem Codex.

(*t*) Chartam emptionis memorabilem Codex Diplom. ad annum 1309. exhibet.

A. 1327. donat Rudolphus Marchio de Baden partem vici Möglingen in Præfectura Grœningen Ulrico Comiti Würtenbergensi. (*u*)

§. XVI.

Bella cum Argentin.

Cum Argentinensi civitate alternis vicibus per aliquot annos bellum pacemque inivit.

Libertas navigandi per Rhenum, immunitas a vectigalibus, per Marchiam omnem, frequens bellorum, deprædationum, querelarumque materia fuit.

Primum.

Bello primo Johannes Argentinensium Episcopus, Ulricus Landgravius, Josfridus Leiningæ Comes, Otto Dominus de Ochsenstein aliique Argentinensium secuti sunt partes.

Cum his omnibus in gratiam rediit Rudolphus senior (*x*) festo Sancti Jacobi A. 1313. Universis civibus ac subditis eorum plenam a vectigalibus suis & a naufragorum bonorum occupatione immunitatem, quamdiu ipse viveret, concessit, partesque Friderici Marchionis, ex fratre nepotis, bellum continuantis, deseruit. (*y*)

(*u*) SATTLER. l. c. P. I. p. 199.

(*x*) *Marggrafe Rudolf der elter von Baden.*

(*y*) Cod. Dipl. Argent. Membr. de anno 1370. p. 150.

§. XVII.

Sed pacem hanc, parum fidam, novæ mox inimicitiæ secutæ sunt. Damna illata, mille marcis argenti æstimavit Rudolphus. Judicium rei delatum ad arbitros. Secundum.

Bruno de Windecke, & Heinricus de Selbach, milites, ex parte Marchionis, Nicolaus de Kageneck, & Reinboldus Hüffelius, milites, ex parte civitatis constituti sunt. Superarbiter additus est Præsul Argentinensis. Ita conventum Lichtenaviæ die Lunæ ante Sancti Bonifacii A. 1315, Johanne, Dynasta Lichtenbergensi præsente. (z)

Germania tum omnis novi Cæsaris electione fuit scissa in partes. Marchiones Badenses Fridericum Austriacum secuti sunt; qui pacem inter partes reducere laboravit.

Hujus denique & Johannis Episcopi Argentinensis opera mense Martii A. 1317. pax coaluit inter Rudolphum & Fridericum Marchiones, mercatoresque & nautas Alsatiæ. Conventum Offenburgi, ut suspensis Marchionum in terra Rhenoque vectigalibus, pro salvo conductu nonnihil æris penderent mercatores. (a)

(z) Ibid. pag. 152. ubi Rudolphus dicitur: *Rudolf von Gottes Gnaden der elter, Herre und Marggrafe zu Baden.*

(a) Instrum. in Wenckeri *Apparatu Archiv.* p. 197.

§. XVIII.

Tertium.

Verum anno sequenti recruduit bellum. Civium Argentinensium prædia in Willstetten & alibi vastavit Rudolphus. Argentinenses ex hostibus nonnullos Stauffenbergæ ceperunt. Damnis utrimque compensatis, salvisque singulorum juribus, perpetuæ tandem pacis formula signata est, die Veneris ante Sancti Urbani A. 1318. (*b*)

Quadriennio post, mense Augusto, Rudolphus & Fridericus Marchiones (*c*) novam de ratione salvi conductus & vectigalium per terram suam & aquas præstandorum pactionem ad proximum usque festum Sancti Georgii valituram, cum Argentinensibus inierunt. (*d*)

§. XIX.

Quartum.

Stauffenbergæ castrum, quod modo memoravimus, Ganerbiale fuit, pluribusque adeo militibus commune. Hos inter Reinboldus miles de Stauffenberg, Albertum de Owe, militem, Episcopi Argentinensis ministerialem, castro illo excludere voluerat.

(*b*) Cod. Diplom. Argent. Tabularii de anno 1370. p. 152.

(*c*) *Marggrafe Rudolf der elter und Marggrave Friderich, sins Bruder sun, Herren von Baden.*

(*d*) Cod. Dipl. Argent. fol. 150.

Novum inde bellum A. 1329. surrexit, funestum Badensibus. Bertoldus Episcopus enim & civitas Argentinensis junctis viribus, castrum illud, obsidione captum, solo æquarunt. Vim Reinboldo illatam Rudolphus IV. Marchio, dictus Pforzheimensis, & Comes Wirtembergensis vindicaturi, ductis per Rudolphi nostri senioris terras militibus, ditiones invadunt Episcopi, eo magis commoti, quod Rudolphum seniorem, propter affinitatis vinculum, a libero transitu hostes suos prohibiturum speraverat. Rudolphus Episcopo, id exprobranti, terrarum ejus se non esse custodem, respondit. Episcopus Marchionatum Badensem cum sociis suis ingressus, aperta ubivis loca misere fœdavit incendiis, a qua calamitate Stollhovium tantum & Badam oppida mœnibus cincta, perstiterunt immunia. Flammam hanc extinxit Otto, Dux Austriæ, qui Bischoffshemii ad Rhenum, data Reinboldo pecunia, ut Stauffenbergam reædificaret, omnia ad pacem reduxit. (*e*)

§. XX.

Lud. Bav. adhæret.

Postquam Friderici Austriaci æmulus in Imperio prævaluisset, Ludovicus Bavariæ Dux, ab hujus quoque partibus Ru-

(*e*) Testis hujus belli est ALBERTUS ARGENT. in *vita Bertoldi* Episc. Argent. apud URSTIS. *Rer. Germ.* Part. II. pag. 170. Badam mœnibus cinctam esse A. 1330. refert KOENIGSHOVEN *Chron. Alsat.* pag. 387. ubi & belli hujus mentio fit.

RUD. III. dolphus noster, viriliter stetit. Septingentas marcas argenti ei promisit Cæsar, Selsam (*f*) & Hagenbacum, civitates Imperii, literis A. 1330. Hanoviæ datis, in pignus concedens.

§. XXI.

Uxor. Rudolphi hujus senioris uxor fuit Gutta, sive Gertrudis; ex primo Adelheidis de Ochsenstein cum Strasbergio Comite matrimonio, ut supra (*g*) jam diximus, nata, adeoque Rudolphus noster Adelheidis & affinis fuit & gener.

Adelheidis pro se & marito suo posteriore, Rudolpho II. Marchione, pridem defuncto, anniversarium in claustro Lucidæ Vallis A. 1311. instituens, consensu Rudolphi Marchionis senioris de Baden, *filiastri* sui, id se fecisse, & Rudolphus ad petitionem Adelheidis, *socrus* suæ, fundationis hujus Chartæ sigillum suum appendisse, memorant.

Gertrudis frater erat Bertoldus Comes de Strasberg, qui cum A. 1316. decessisset improles, (*h*) tertiam hereditatis ejus partem sibi vindicavit Gertrudis. Hereditatem hanc, in qua castrum *Strasberg* & oppidum Helvetiæ *Buren* erant, Rudolphus & Ger-

(*f*) Hoc oppidum jam A. 1268. Rudolphus oppidum suum nominavit. Alf. III. Tom. II.

(*g*) Cap. II. pag. 19.

(*h*) Sepultus in Ecclesia Lucidæ Vallis cum inscriptione: *A. Dom. MCCCXVI. in vigilia S. Ioh. Bapt. O. Bertholdus Comes de Strasberg.* GAMANS. p. 270.

& Gertrudis conjuges A. 1319. Ecclesiæ Basiliensi & Ulrico, Phirretensi Comiti, pro ducentis marcis argenti vendiderunt. (*i*)

§. XXII.

Obitus. Obiit denique Rudolphus III. improlis IV. Non. Februarii A. 1332. postquam monasterio Lucidæ Vallis, in quo sepultus est, (*k*) centum marcas legasset. (*l*) Præcesserat eum Gertrudis uxor VI. Kalendas Aprilis A. 1327. ut ex epitaphio ejus in eodem monasterio constat. (*m*)

FRIDERICUS II.

§. XXIII.

Fridericus II. Mortuo patre Hermanno, cum patruo suo Rudolpho II. monasterii Dominorum in Alba advocatiam, ut supra (*n*) retulimus, A. 1291. in se suscepit, eidemque villam *Langensteinbach* pro DL. libris Hallensibus A. 1296. vendidit, Marchio de Baden simpliciter dictus.

A. 1304. ipse cum fratre suo Rudolpho IV. ab Alberto de *Remichingen*, quidquid ille juris in castro sui nominis habuerat,

(*i*) Charta venditionis ap. HERRGOTT. *Geneal. Habsb.* Cod. Dipl. num. 725.

(*k*) SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Collect. I. p. 165. male habet A. 1331.

(*l*) Ita Epitaphium ibi loquitur: Anno Dni MCCCXXXII. O. Rudolph Senior Marchio de Baden in die purificationis Btæ Vgis Mariæ.

(*m*) Ao. Domini MCCCXXVII. ob. Gutha, Marchionissa VI. Cal. Aprilis.

(*n*) §. 5.

FRID. II.

nonaginta libris Hallenſibus emit. Alteram partem A. 1310. a Dieterico & Ludovico fratribus de Remchingen eodem pretio comparavit. Decimas in villa Remchingen, monaſterio Maulbrunnenſi olim dono traditas, Fridericus injuſte ſe uſurpaſſe, pœnitentia ductus, A. 1324. pridie feſti Paſch. ipſe confeſſus eſt. (o)

A. 1308. Fridericus & Rudolphus germani Marchiones de Baden jus patronatus eccleſiæ in Mensheim Mahtolfo militi de Mensheim ejusque heredibus in feudum contulerunt.

§. XXIV.

Acta ab A. 1312.

A. 1312. deſiderio Engelhardi a Weinspurg ſatisfacturus teſtis ſignat confirmationem privilegiorum monaſterii Lichtenſtern ejusque donationis, ſitque ſimul cum Engelhardo ejusdem monaſterii atque Abbatiſſæ illius advocatus & defenſor. (p)

Partem caſtri *Oberweſingen* & bonorum ejus a Reinhardo milite, dicto de *Nuwenburg*, A. 1314. acquiſivit.

Sunshemium, Imperii oppidum, cum monaſterio vicino, mille marcis ab Imperatore deinceps redimendum, pro officiis præſtitis, Fridericus Auſtriacus Rex Romanorum Selſæ A. 1315. Friderico Marchioni & Rudolpho oppigneravit.

(o) Charta ap. GAMANS. pag. 210. Authentica in Tabular. B. Durlac.

(p) BESOLD. *monaſt. virg.* Tit. Lichtenſtern n. VII. p. 74. & PETRI *Suev. eccleſ.* pag. 516. ſeq.

Bella inter Marchiones & civitatem Argentinenſem de navigatione Rheni & commerciorum libertate exorta, in rebus Rudolphi III. patrui ejus expoſui. (*q*)

§. XXV.

Fridericus noſter præter vicum Langenſteinbach, ſupra memoratum, totum quoque vicum *Malſch* & caſtrum *Waldenfels*, iisdem Monachis pro trecentis & mille libris Hallenſibus A. 1318. ſub pacto de retrovendendo (*r*) vendidit; accedente Heinrici de Eberſtein, Rudolphi ſenioris patrui, Rudolphi fratris & Rudolphi Heſſonis, Marchionum Badenſium, conſenſu. (*s*) Acta ab A. 1318.

Priusquam hoc fieret, Abbatiæ Weiſenburgenſi, cujus Dominio directo vicus Malſch obnoxius erat, oblato ei viciſſim in feudum oppido Cuppenheim, Fridericus ſatisfecit. (*t*)

(*q*) Vide ſupra §. 16. ſqq.

(*r*) Literas reverſales Abbatis & Conventus Albenſis de retrovendendi jure in villam Malſch Marchioni ſervato A. 1318. vid. in Deductione Badenſi contra Würtemberg ſub rubro: *In der Wahrheit gegründete Vorſtellung.* num. I. pag. 52.

(*s*) Vide MEICHSNER. *Deciſ. Cameral.* Tom. IV. Deciſ. 35. ubi Charta hæc nonnihil mutila extat. Authentica Charta ſervatur in Tabulario Bada-Durlacenſi.

(*t*) Charta apud MEICHSNER. l. c.

A. 1321. Fridericus & Rudolphus fratres Marchiones de Baden partem castri & oppidi Enzeberg, (u) quæ jam decennio ante oppignerata ipsis fuerat, a Gerhardo milite de Enzeberg ejusque filiis Gerhardo, Alberto, Conrado & Geroldo, pro 460. libris Hallensibus coëmerunt.

§. XXVI.

Castrum Ochsenberg.

Eodem anno Castrum Ohzsenberg cum villis *Lebrunne Michelbach*, *Zabernvelt*, *Ober-Ramspach* & *Damp*, ut & curiam in *Flehingen*, pro bis mille & ducentis libris Hallensibus à Zeisolfo de Magenheim emit. Rudolphus frater & Conradus, Urselingæ Dux, emtionis literas suis sigillis firmarunt. (x)

Quinquennio post idem Marchio cum filio Hermanno perpetuum jus aperturæ in castro hoc *Ochsenberg* contra quemvis, præter Marchiones Badenses reliquos, Rudolphum nempe patruum, Rudolphum fratrem & Rudolphum Hessonem patruelem, civitati Spirensi concessit. (y) Memorati Marchiones biennio post idem castrum Alberto de Gemmingen, Armigero, dicto de Enzeberg, oppignerantes, idem quoque jus servarunt Spirensibus, (z) solenni juramento præstito, absque Spirensium con-

(u) Ad Enzam amnem, inter Pforzhemium & Vaihingen.

(x) Dat. die Lunæ post S. Galli A. 1321. Tabular. Bada-Durlac.

(y) LEHMANN. *Chron. Spir.* pag. 676.

(z) LÜNIG *Archiv. Imp.* Part. Spec. Contin. IV. Tom. II. pag. 483.

ıenſu arcem nulli ſe deinceps eſſe vendituros vel oppigneraturos. (a)

§. XXVII.

Ad Lud. Bav. tranſii.

Vix victus fuerat & captus Fridericus Auſtriacus Anticæſar, quum Ludovicus Bavarus Marchionem Fridericum, Auſtriaco deditum, ad ſuas partes pertraxit, largiens ei jure feudali, ut „ tredecim denarios Argentinenſis monete de quolibet plauſtro vini, cum quatuor denariis de navi, in qua plauſtra hujusmodi in Reni alveo veherentur per loca diſtrictus terre ſue „ acciperet; ea lege, ut *juxta nobilitatem* & *magnitudinem* ſuam ad ſingulas partes Rheni, Sueviæ, Franconiæ & Bavariæ, contra quemvis, Rudolpho fratre & Rudolpho ac Heſſone patruis tantum exceptis, pugnaret pro Cæſare; qui feudi hujus confirmationem a Principibus Imperii ſe impetraturum recepit. Acta ſunt hæc Monaci XIV. Kal. Jan. A. 1322.

(a) Caſtrum hoc Ochſenberg cum adjacentibus locis paulo poſt in Wirtembergenſium Comitum manus pervenit. A. 1391. Albertus de Enzberg Senior dimidiam Ochſenbergæ, quam poſſederat, partem Wirtenbergico Comiti tradidit, qui eam Wolfio de Urbach dedit in feudum. A Wolfio Ochſenberga ad Sternfelſiorum familiam tranſivit. Eberhardas Comes Wirtemb. A. 1392. Henelio de Sternfels oppidum & Caſtrum Ochſenberg villasque Zabernfeld, Michelbach, Ramsbach & Lehenbrunn in feudum dedit Gœppingæ. Sternfelſii denique anno feculi hujus XLIX. Wirtembergenſia hæc feuda domino directo refutarunt. Conf. *Reichsſtændiſche Archival-Urkunden in* cauſa Equeſtri Sect. 1. Cap. I. n. 12. p. 12. ſqq.

§. XXVIII.

Fœdus cum civitatibus.

Moguntia, Argentina, Wormatia, Spira & Oppenhemium civitates, pacis publicæ ad Rhenum tuendæ causa, fœdus ad aliquod tempus cum iniviſſent, Fridericus Marchio eidem fœderi contra quemvis ſeditioſum, agnatis iterum exceptis, A. 1325. acceſſit. (*b*)

A. 1326. idem Marchio vicum Münzesheim, Eberſteinenſis Comitatus feudum hoc anno ſibi apertum, (*c*) Alberto Hoffwart, militi, contulit. (*d*) Hujus poſteri Münzeshemium tenuerunt usque ad A. 1675. quo ad Fridericum VI. rediit Marchionem.

A. 1330. Fridericus & Hermannus Marchiones Chartam venditionis caſtri Beringersweiler teſtes ſignarunt. (*e*)

§. XXIX.

Obitus ejus & Uxor

Obiit Fridericus X. Kal. Jul. 1333. ut ſepulcralis indicat lapis. (*f*) Uxorem ejus Adelheidem Comitem de Beuchlingen,

(*b*) Cod. Diplom. Argent. de A. 1370. pag. 152. ubi Charta incipit: *Wir Marggrave Friderich, Herre von Baden.*

(*c*) De eo Illuſtr. Preuschenius in *Carlsruher nüzlichen Sammlungen* P. I. pag. 348.

(*d*) Charta extat in Archivo Bada-Durlac.

(*e*) Hanselmann. *Landeshoheit des Hauſes Hohenlohe vor dem Interregno.* Fol. inter Diplom. pag. 440.

(*f*) Apud Schannat. loc. cit. male XI. Kal. Jul. 1332.

HERM. IX.

appellant; quæ vidua cum tribus filiabus, Agnete, Irmengarde & Maria, in Lucidæ Vallis claustrum secesserit, eique per XII. annos Abbatissa præfuerit. Defunctæ XV. Kal. Sept. 1348. successit Agnes filia, ad A. 1361. usque superstes. (g) Friderico filium successisse Hermannum, omni dubio caret.

HERMANNUS IX.
DOMINUS DE EBERSTEIN.

§. XXX.

Venditio vici Malsch & castri Waldenfels, per patrem A. 1318. facta, firmior ut esset, Hermannus quadriennio post, major annis factus, eandem literis suis firmavit. Hermannus IX.

A. 1329. Engelhardi de Winsperg senioris, sine prole legitima utriusque sexus demortui, institutus est heres (h) Fridericus pater & Rudolphus patruus testes suis hoc corroborarunt sigillis. Ab hereditate autem hac dimidiam partem bonorum ac hominum in *Eberstat*, *Gelmersspach* & *Stein*, vici at- Acta Weinspergensia.

(g) Jo. GAMANS. pag. 211. sq.
Hinc Adelheidis adit decimum præluſtris honorem
E Beuchling Comitum fœmina stirpe sata.
Ante Badensis erat Friderici Principis uxor,
Annos bis senos rexit, & astra subit.
Agnes officium viduæ post funera matris
Suscipit haud tali filia matre minor.
Provida, larga fuit, mitis, placida atque benigna,
Post annos tredecim scandit ad astra Poli.

(h) Codex Diplomat. Badensis.

HERM. IX.

que caſtri, ſecernendam, eamque relinquendam eſſe Engelhardo & Cunrado de Winſperg fratribus, contra Hermannum Marchionem & Engelhardum ſeniorem de Winſperg ipſe Hermanni pater Fridericus & Engelhardus de Ebertſperg A. 1331. ſuis literis declararunt.

A. 1333. Hermannus oppidulum Klein-Gartach cum vicino caſtro Lünenberg ſeu Leimberg Alberto Bruzzen vendidit. (*i*)

§. XXXI.

Acta cum Lud. Bav. Imp.

Eundem Hermannum, parentis extincti loco, Ludovicus Imperator ſibi obſtricturus, menſe Octobri A. 1333. illi Stutgardiæ conceſſit, ut de omni plauſtro vini transvecto per Rhenum ad Merſeldam, ultra ſolitum vectigal, poſceret Schillingum Hallenſem; donec bis mille & centum librarum Hallenſium perceperit ſummam. Privilegium hoc Carolus IV. Imperator A. 1350. renovavit.

Proſcriptio Cæſaris.

Abbatiæ Monachorum ad Albam querelæ de Hermanno frequentes Cæſarem moverunt, ut, quem amicum paulo ante habuerat, Imperii hoſtem pronuntiaret; eique compeſcendo Ulricum Wirtenbergiæ Comitem A. 1338. & ſequenti liberas quasdam Sueviæ civitates ad bellum proficiſci juberet. (*k*)

In anguſtiis his Hermannus æs alienum contraxit. (*l*)

Octo

(*i*) SATTLER. loc. cit. P. I. pag. 181.

(*k*) Mandata Cæſarea edidit BESOLDUS in *Documentis redivivis Monaſt. Wirtenberg.* p. 153. & 157.

(*l*) Extant literæ ejus ad Eliſabetham de Rotenſtein ſcriptæ A. 1340. ut Chartas quasdam Rudolpho March. redimendas traderet, in GUDENI *Cod. Diplomat. Mogunt.* Tom. III. p. 312.

HERM. IX.

Octo per annos protractum est bellum, firmissimae mentis in hoc Principe documentum haud leve. A, 1346. denique, mense Febr. Hermannus armis & judicio publico Heidelbergae coactus, advocatiam Albensem dimisit e manibus.

Judicio & actui huic solenni Ruperti duo, senior & junior, Comites Palatini, Gerlacus Nassoviae, Eberhardus Werdenbergae Comites interfuerunt. (*m*)

Paucis post diebus Ludovicus Imperator Hermannum plenariam in gratiam se recepisse, alio diplomate Francofurti testatus est. (*n*)

A. 1339. Nicolaus & Wolfgangus Rœderi fratres, Elisabetha & Wilburgis, eorum sorores, partem suam castri Hohenrod Hermanno Marchioni Badensi, Domino in Eberstein, pro 25. libris denariorum Argentin. vendiderunt. Bis mille & viginti quinque libras Hallens. ab Engelhardo de Winsperg, oppignerata ei sua Dominii Winspergensis portione, A. 1341. accepit.

A. 1346. consentientibus agnatis oppidum & castrum Laufen Alberto Hoffwart juniori, qui in dicto oppido sedit, pro 3000. libris Hallens. (*o*) & Maulbronnensi monasterio dimidiam partem vici Unterœwisheim cum jure patronatus vendidit. (*p*)

(*m*) Ludovici Caesaris & Hermanni Marchionis hac de re literae extant apud BESOLD. loc. cit. pag. 160. & 162. & in PETRI *Suev. Eccl.* pag. 25. sq.

(*n*) GAMANS. *Annal. Badens.* p. 238.

(*o*) SATTLER. loc. cit. P. II. p. 67.

(*p*) SATTLER. l. c. p. 189. Vicus Niederöwisheim Episcopatus Basiliensis

HERM. IX.

§. XXXII.

Acta sub Carolo Imp.

Carolus IV. dein rerum summa potitus, in Hermannum nostrum non tantum eandem, de qua disceptatum fuerat, Advocatiam, sed & castrum atque oppidum *Weinsberg* A. 1350. ex nova gratia Norimbergæ contulit, simulque pacta successoria, cum agnatis inita, æque ac privilegia domus Badensis confirmavit. (*q*) Friderici III. patruelis sui, literas A. 1349. hac formula: *Marchio Hermannus*, *Dominus de Eberstein*, signavit.

A. 1351. Hermanno Marchioni, pacem publicam violanti, bellum a fœderatis illatum, quo victus pacem petens, Spirensibus damna resarcire coactus est A. 1353. (*r*)

§. XXXIII.

Mors.

Parthenio Lucidæ Vallis, ubi jacet sepultus, septingentas libras Hallenses Hermannus IX. destinavit. Idibus Aprilis A. 1353. defunctus est vita. (*s*)

Uxor & filii.

Filii ejus, Fridericus & Rudolphus, ex Mechtilde Comitissa Vayhingæ suscepti, præmaturo ante patrem extincti sunt fato. (*t*)

Redeundum jam ad Hermanni IX. patruum, Rudolphum IV, a quo reliqua Marchionum Badensium series descendit.

fuerat feudalis. In ejus locum vicum *Ose* Hermannus substituit, & a Johanne Episcopo Basiliensi primus in feudum recepit.

(*q*) GAMANSIUS.

(*r*) LEHMANN. L. VII. c. 47. p. 710.

(*s*) Necrolog. Lucidæ Vall. ap. SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Collect. I. p. 166.

(*t*) GAMANS. loc. cit. pag. 239.

CAPUT III.

RUDOLPHUS IV.

DOMINUS DE PFORZHEIM.

A. 1300 — 1348.

§. I.

In divisione terrarum, cum Friderico II. fratre suscepta, Principatus sui sedem Rudolphus IV. accepit Pforzhemium; Pforzheimensis hinc dictus. RUD. IV.

A. 1300. quo sui juris est factus, venditionem vici Langensteinbach, de qua superius actum, suis literis probavit, in quibus *Rudolphus Dei gratia junior Marchio de Baden* nuncupatur.

Ecclesiasticæ vitæ eum ab initio destinatum & Canonicum Spirensem factum fuisse, ex sigillo cognoscimus, quod adjectum est literis, quibus cum fratre suo lites inter Abbatiam monachorum in Alba & rusticos suos in Malsche compositas refert A. 1307.

RUD. IV.

ubi legitur: *Rudolphus Marchio de Baden*, *Canonicus Ecclesiæ Spirensis.*

§. II.

Res gestæ ab A. 1322.

Præter ea, quæ superius in Friderici II. fratris ejus vita memoravimus, observamus porro, quod Rudolphus A. 1322. dimidiam partem loci Bürckenfeld, ad præfecturam Neuenbürgensem pertinentis, pro centum libris Hallerorum oppigneraverit Würtenbergico Comiti, intra biennium redimendam, ita tamen, ut, si non fiat reluitio intra hoc tempus, jus redimendi amissum sit. Arbitri de pretio, quod hoc casu addendum, statuant. (*a*)

A. 1323. Leopoldo Austriæ Duci, Spirensem civitatem obsidenti, auxilium tulit Rudolphus. At eodem anno pax inita & de damno, Spirensibus dato, electis ab utraque parte arbitris, transactum. (*b*). Idem Marchio cum uxore sua Lutgarda suburbii Pforzheimensis Hospitale Sancti Spiritus, nuper ab eo restitutum, A. 1323. donis ornavit. (*c*)

Eodem anno Conradus Abbas & Conventus Monasterii in Sunnensheim Ordinis Sancti Benedicti Rudolpho nostro jus patronatus parochialis Ecclesiæ in Nyffern, ob præstitam defensionem, consensu Episcopi Basiliensis, pleno jure tradiderunt.

(*a*) SATTLER. *Beschreibung des Hertzogth. Würtemb.* P. I. cap. 17. §. 2.

(*b*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 23. & 26.

(*c*) GAMANS. *Hist. Bad.* pag. 213.

A. 1329. Nicolaus Comes de Lewenſtain venditionem oppidi Bünnenkain & caſtri Obern Magenhain, durante minore ipſius ætate, Rudolpho Marchioni & Marchioniſſæ Lutgardæ factam, confirmavit, eorumque dominum directum, Archiepiſcopum Moguntinum, facta refutatione, de inveſtiendo Marchione rogavit.

A. 1330. Stempferi nobiles pacem cum civitate Spirenſi inierunt, cujus ſervandæ ſponſionem in ſe ſuſcepit Rudolphus. (*d*)

Idem cum Rudolpho Heſſone Spirenſibus damna intulit, quæ ſeptem arbitrorum judicio reſarcire coactus eſt, Bertoldo Eberſteinenſi & aliis obſtagium in ſe recipientibus. (*e*)

§. III.

Privilegia Ludovic. IV. Imp.

De Ludovico IV. Imperatore optime meritus, Imperialem Ortenaviæ Præfecturam omnem, ejusque caſtra, civitates, vicos, villas & bona reliqua, pro nongentis marcis argenti & quater mille libris Hallenſium, quas Cæſar ei ſe debere profeſſus eſt, A. 1334. pignoris loco obtinuit. Præterea Mülbergam aliaque feuda Imperii, morte Rudolphi Heſſonis, Marchionis noſtri patruelis vacantia, eidem contulit Cæſar.

(*d*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 28. & LÜNIG. *Archiv. Imp.* Part. Spec. Continuat. IV. Tom. II. p. 485.

(*e*) FUCHS *in Annotationibus ad Lehmann.* Lib. VII. cap. 30.

Noribergæ Imp. A. 1335. brevique poſt univerſis Germaniæ civitatibus, ne homines Marchionis proprios in collegia ſua reciperent, ſolenni diplomate ibidem interdixit. In literis his omnibus Rudolphus noſter, Marchio *Pforzheimenſis* appellatur, vel *Badenſis*, *dictus de Pforzheim.*

§. IV.

Wirtembergica.

A. 1339. Rudolphus dimidiam partem vici Mensheim, quæ ad ipſum pertinuerat, in Ulricum, Wirtembergiæ Comitem, transtulit. (*f*)

Palatina.

Eodem anno Brettam oppidum ab Eberſteiniis Comitibus titulo revocabili acquiſivit. Acquiſitum ipſe Comitibus Palatinis, Eberſteinenſium conſenſu, oppigneravit. (*g*) Palatini denique oppidum hoc emtione penitus ſui juris fecerunt. (*h*) Iisdem Comitibus Palatinis oppidum Heidolfsheim, quod pignus Imperii tenebat Marchio, intra ſexennium (*i*) bis oppigneravit, (*k*) bis quoque redemtum. A. 1347. portorium in Murgo fluvio acquiſivit.

(*f*) Conf. SATTLER. loc. cit. P. I. p. 101.

(*g*) *Acta Compromiſſi Aurelian.* p. 157. & TOLNER. *in Additionibus ad Hiſtor. Palat.* p. 78.

(*h*) Acta cit. pag. 64. 148. 159. & CHYTRÆUS de *Greichgæa* in Ill. JOH. JAC. REINHARDI *Script. rer. Palat.* Vol. I. p. 497.

(*i*) A. 1340. & 1346.

(*k*) *Acta Compr. Aurel.* pag. 157. & TOLNER. pag. 48. & 97.

§. IV.

Post Lutgardam, Alberti Comitis de Lœwenstein viduam, quam Rudolphus noster A. 1323. thori sui sociam junxit, secundis nuptiis duxit Mariam, Ludovici & Friderici Comitum ab Oetingen, Alsatiæ infer. Landgraviorum, sororem; cum qua Pforzheimensi Hospitali Sancti Spiritus annuos viginti quinque librarum Hallensium reditus A. 1336. donavit. Uxores.

Denique septimo Kal. Jul. A. 1348. (*l*) in Lucidæ Vallis monasterio decessit. Sepulcrum ejus Marchica inter monumenta comparebit. Mors & sepult.

Maria die 10. Jun. 1369. extincta, in Godesaugiensi Abbatia, cui annuos reditus XV. librarum Hallensium & VI. quartalium avenæ adscripserat, (*m*) sepulta.

Par filiorum Rudolphus noster reliquit, Fridericum III. & Rudolphum V. dictum *Wecker*, ut ex sequentibus patebit. De natu juniore improle primum, dein de majore, qui genus propagavit, agemus. Filii.

(*l*) SCHANNAT. loc. cit. p. 168.
(*m*) GAMANS. *Hist. Bad.* p. 216.

RUDOLPHUS V.

COGNOMINE WECKER

DOMINUS DE PFORZHEIM.

A. 1348 — 1361.

§. V.

RUD. V. Filius, ut diſtingueretur à patre, nomini paterno Rudolphi Marchionis Badenſis, dicti de Pforzheim, adjectum eſt Weckeri cognomen. (*n*)

§. VI.

Acta ſub Carol. IV. Imp. Carolus IV. Imperator Spiræ commoratus A. 1349. die Martis ante Palmarum non modo de Imperialibus feudis eum inveſtivit, ſed & confirmavit ei Ortenaviæ pignus; quod quinque millibus aureorum minorum adauxit. Præterea Rudolphum & ſubditos ejus ab omni omnium Judæorum, Argentinenſium præſertim, actione mutui liberos pronuntiavit.

Per

(*n*) In literis inveſtituræ Caroli IV. Imperatoris vocatur: *Rudolph Marggraf zu Baaden, Herr zu Pforzheim, der genannt iſt der Weckher.* Idem nomen ipſi in aliis ejusdem Imperatoris litteris A. 1362. datis, adſcribitur apud SCHILTER. *de ſimultanea inveſtitura princip. imperii* cap. II. §. 4. *in Comment. ad Jus feudale Alem.* p. 338.

RUD. V.

Per investituram Cæsari, extra Marchionatum Badensem bellum gesturo, quinquaginta milites galeatos se debere Rudolphus professus est. (o)

Biennio post tamen ejusdem Cæsaris auctoritate, non refragantibus Friderico & Rudolpho Marchionibus, Ortenaviæ Advocatia in Bertoldi II. Episcopi Argentinensis manus legitima reluitione transivit.

Carolus IV. de pace publica Rhenensi sollicitus, A. 1353. triennale fœdus Procerum ac Civitatum stabilivit Hagenoæ. „ Recessit autem Weckerus Marchio de Baden, nolens esse in „ Liga, cujus frater Fridericus & Hermannus patruus „ (patruelis) in brevi sunt ante defuncti, ut scribit ALBER„ TUS „ (p)

§. VII.

Bellum Alsaticum.

Hagenbacum (q) & Selsa, Alsatiæ oppida, oppignerata Badensibus, tumultui bellico A. 1357. occasionem dederunt.

(o) Literæ Rudolphi March. Domini Pforzh. dicti Wecker, in SOMMERSBERGII *Script. Rer. Silef.* Tom. III. p. 70.

(p) Chron. p. 160.

(q) ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. p. 179. sq.

Frequentes enim ex illis in mercatores præfertim, qui præteribant, direptiones cum fierent, Cæfar Civitates Imperiales, ad Rhenum & in Suevia fitas, induxit, ut Advocatum fuum provincialem Alfatiæ fequerentur. (*r*)

Civitates imperata fecerunt, at immutata mox fententia Cæfar utrique parti per Rupertum feniorem, Comitem Palatinum, & Johannem Epifcopum Argentinenfem pacis infpiravit confilia atque Marchionem porro debellari prohibuit. (*s*) Dirutum oppidum Selfam hoc bello, & mox a Carolo IV. reftauratum effe, docet KOENIGSHOVIUS. (*t*)

Triennio poft protectionis peculiaris diploma (*u*) Rudolpho feniori ac juniori, Marchionibus Badenfibus (*x*) conceffit; & mille marcas ex vectigali Selfenfi, (*y*) totidemque feniori foli,

(*r*) WENCKER. in *Collect. Archivi & Cancellar. Jur.* pag. 378. Plura de Selfa vid. in ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. p. 181. fqq.

(*s*) Ibid. pag. 379.

(*t*) Chron. Alfat. pag. 314.

(*u*) GLAFEY *Anecdot.* num. 156.

(*x*) *Rudolphen den eltern, den man den Wecker nennet, und Rudolphen den jungen, Herrn zu Pforzheim, Marggrafen zu Baden.*

(*y*) GLAFEY loc. cit. num. 155.

pro damnis Selſæ & Hagenbaci acceptis, Noribergæ cum verſaretur, adſcripſit.

Eodem anno cum utrisque Marchionibus mutui auxilii fœdus Elector Palatinus Rupertus inivit.

§. VIII.

Rudolphi Weckeri, Advocati & inſtauratoris ſui, memoriam, Abbatia Gottsaugienſis Annalibus ſuis grata mandavit. (z)

§. IX.

Obiit quinto Kal. Sept. A. 1361. ſepultus ante altare Sanctæ Catharinæ Lucidæ Vallis. (a) Obitus.

Viduam reliquit Adelheidem, Marchionis Rudolphi Heſſonis filiam, (b) quæ per matrem Johannam Montisbeliardi Co-

(z) Ibidem num. 158.

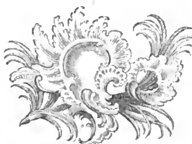
(a) Gamans. *Hiſt. Bad.* p. 240.

(b) In Charta A. 1347. Herrgott. num. 792. pag. 674. legitur: *Adelheit Margrœfin zu Baden und Rudolph genant Weckher ihr ehlicher Mann.* Adde Steyerer *in Addit. ad Hiſt. Alberti Sap.* p. 244.

RUD. A.

mitiſſam, heres fuit Dynaſtiæ Belfortenſis ex parte, (c) marito ſuperſtes.

(c) Unde in literis A. 1362. quibus undecim Dynaſtiæ Belfort vicos à tributo manus mortuæ liberat, *Noble & puiſſante Dame Alix, Marquiſe de Bade & Dame de Belfort*, appellatur. Literas has Judex Curiæ Archiepiſc. Veſont. exaravit. Cod. Diplom.

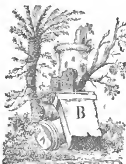

CAPUT IV.

FRIDERICUS III.

DOMINUS DE BADEN.

A. 1348 — 1353.

§. I.

adæ Fridericus, Pforzhemii frater Rudolphus VI, Eberſteinii patruelis Hermannus IX. ſuas ſedes habuerunt. Fridericus III.

A. 1348. Friderico huic ejusque fratri Rudolpho Weckerio (*a*) homagium & fidelitatis jusjurandum præſtiterunt cives Pforzheimenſes.

G 3

(*a*) Verba literarum ſunt: „ *Den Hochgeedelten Marggrave Friderichen und* „ *Marggrave Rudolfen genant dem Wecker, Gebrüdern von Baden und* „ *Herrn zu Pforzheim.*

§. II.

Res gestæ.

Literis A. 1349. quibus coronam, a Ruperto Palatino Judæis Argentinensibus pro Rudolpho patre olim oppigneratam, sibi in manus traditam Fridericus testatur, Hermannus Marchio, Dominus de Eberstein, & Marchio Rudolphus, dictus Wecker, Friderici frater, sua quoque appenderunt sigilla. (b)

Rupertus ille Fridericum nostrum socerum suum vocat in Charta, qua super corona ista Argentinenses absolvit. (c)

Fridericum & Rudolphum *fratres*, Marchiones de Baden, Carolus IV. Imperator in diplomate A. 1351. commemorat, quo Bertoldo Episcopo Argentinensi Advocatiæ Ortenaviæ reluitionem permisit.

§. III.

Mors.

Obiit *Illustris Fridericus Marchio de Baden* IV. Non.

(b) Codex Diplomat. Argent. Membr. de A. 1370. pag. 150. ubi: *Wir Marggrave Friederich Herre zu Baden.* In fine: *Wir och Marggrave Herman von Baden, Herre zu Eberstein, und Marggrave Rudolf genant Wecker, des vorgenanten Marggrafe Friderichs Bruder.*

(c) Ibidem: *Unserm lieben Sweher, Marggrafe Frideriche von Baden.*

Sept. A. 1353. teste Necrologio Lucidæ Vallis, (*d*) cui monasterio jus patronatus in Hauen Eberstein A. 1348. una cum fratre Rudolpho dederat dono. (*e*)

Fridericus noster duxit uxorem Margaretham, Rudolphi Hessonis, patrui sui, & Johannæ Montisbeliardensis filiam natu majorem, (*f*) quæ per matrem Dynastiæ Hericurtensis fuerat heres, quam Dynastiam A. 1366. condito testamento, filiæ suæ Margarethæ, primum Godofredo Comiti Leininga-Rixingensi, dein Henrico Comiti Lucelsteinensi (*g*) nuptæ, & hac sine legitima prole moritura, filio suo Rudolpho Marchioni Badensi, adscripsit. (*h*) Uxor.

Præterea Margartehæ mille & quingenti floreni ex Dynastia Florimontana ab Austriæ debebantur Ducibus, unde & Florimontii nomen suis titulis adjecit.

(*d*) SCHANNAT. *Vind. Lit.* Collect. I. p. 169.

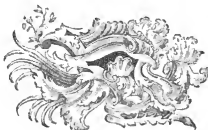
(*e*) GAMANSIUS p. 239.

(*f*) In charta divisionis hereditatis maternæ inter quatuor filias A. 1347. institutæ, *Grede Margræfin ze Baden, Margrafen Friderich ihr ehlicher Mann*, leguntur apud HERRGOTT. *Cod. Dipl.* num. 792. p. 674.

(*g*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 619. ubi corrigendus est error in nomine Patris; pro Rudolpho enim Fridericus ponendus.

(*h*) Testamentum idiomate Gall. scriptum. Margaretha hoc utitur titulo: *Je Marguerite Marquise de Baade, Dame d'Ericourt & de Florimont.*

Fridericus III. ergo par liberorum reliquit, Margaretham Godefridi, vulgo Schaffridi, Comitis Leiningensis & postea Henrici Comitis Lützelsteinensis uxorem, & Rudolphum familiæ Badensis statorem, de quo jam instituendus est sermo.

CAPUT

CAPUT V.

RUDOLPHUS VI.

COGNOMINE LONGUS.

A. 1353 — 1372.

§. I.

A corporis proceritate *Longum*, non Magnum appello; quamvis elogio hoc eum censeam dignum; fuerat enim animo non minus, quam corpore valens. (*a*) Rud. VI.

§. II.

Marchiæ Badensis partes, tam diu divisæ, in unum denique corpus sub hoc Rudolpho redierunt. Quamdiu cognominis patruus vixit Weckerus, Rudolphus noster dictus est *junior*. Marchiam conjungit.

(*a*) Staturam ejus ad XII. pedes scriptores juniores fabulose extendunt.

Hic cum patruo A. 1356. pactum familiæ condidit; omnium Domus Badensis pactorum basis & fundamentum. (*b*)

Placuit, ut alteri, sine mascula sobole morituro, alter in universis succederet terris & bonis. Placuit, ut filiabus pro omni suo jure mille marcæ argenti, cum nuberent, solverentur. Terras & subditos alienare ne liceat. Oppignerare liceat, sed caute. In difficilioribus rebus, in tuendo potissimum jure salvi conductus, mutua præstentur auxilia. Domesticæ lites, si quæ oriantur, per arbitros, quos dicunt Austrægas, componantur amice. Pacti hujus virtute patruo suo, A. 1361. ut vidimus, extincto, heres successit noster Rudolphus.

§. III.

Investitur a Cæsare.

Idem a Carolo IV. Imperatore, in cujus aula fuerat educatus, veniam eodem anno obtinuit gabellam seu vectigal (*Umgeld*) imponendi vino omnique frumentorum generi, in civitate Pforzheim, secundum jus & consuetudinem terræ.

A. 1362. ab eodem Imperatore totius Principatus seu Marchiæ Badensis investituram Noribergæ accepit.

Cæsar limites ejus ita definit: „ A Graba usque ad Mülenberg ad Albam, ab Alba usque ad Schwarzacum & Hardtam interjacentem, cum Ettelinga oppido, cum jure forestali, condu-

(*b*) Conditum est Ettlingæ die Lunæ post S. Michaelis A. 1356.

ctus per terram & flumina, cum moneta, judiciis & aliis juribus, quibus majores ejus funt ufi. (c)

Primæ hæ funt literæ feudales, quas novimus, Marchionibus Badenfibus fuper Marchiam a Cæfare datæ; in quibus hoc fingulare, quod ad fimultaneam Marchiæ inveftituram admiffus eft Rupertus I. Palatinus Elector. Occafionem rei dedit liberalitas Rudolphi, qui Ludovicum, Comitem Oetingenfem, quem impenfe amaverat, Marchiæ fuæ inftituerat heredem. Factum hoc damnavit Cæfar, non quod res acta fine Cæfaris, ut domini directi confenfu, fed quod peracta fine patrui confenfu, quodque minor fuerit ætate Marchio; quafi de allodio, non de feudo Imperii ageretur.

Crederes Marchiam Badenfem antea fuiffe allodialem, quoad fundum, & Marchiones nonnifi de regalibus inveftitos a Cæfare; cujus generis feudorum & alia hodie proftant exempla. Marchiones profecto paffim in Chartis *Domini in Bada* vocantur, quæ nunquam vera Marchia fuit, fed Dynaftia a Principibus, qui Marchiones vocabantur, poffeffa.

Quicquid hujus rei fit, prima hæc fi non fuit Marchiæ inveftitura Cæfarea, aliam antiquiorem indicaverit nemo. De

(c) Extant in TOLNERI *Hift. Palat.* Cod. Dipl. n. 158. SCHILTERI *Cod. Feud. Aleman.* pag. 338. & LÜNIG *Reichs-Archiv* Part. fpec. Contin. 2. *Fortfetz.* 1. pag. 939.

De tota fcilicet Marchia Badenfi, non de partibus quibusdam, ut Mühlenbergæ Caftro &c. quæftio eft. Marchionatus Hachbergæ naturam allodii tum adhuc retinuit.

§. IV.

Pactum fucceff. cum Pa-lat.

A. 1363. Rudolphus nofter fucceflorium cum Ruperto, Palatino Electore, pactum inivit; in quo oppida Heidesheim & Wildberg ipfi promiffa, fi fine mafculo herede deceflerit Elector, quem viciffim terrarum Badenfium fcripfit heredem, fi absque prole mafcula obierit Marchio.

Eodem anno Rudolphus Diterico a Gemmingen inveftituram vici Damm conceffit. Ouvenshemio autem duas curias in vico Bolach dedit in feudum.

§. V.

Privilegia Caroli IV. Imp.

Tum temporis quoque Carolus IV. vectigal Groffi Turonenfis Mülbergæ, & A. 1364. duorum Turonenfium Schreckæ, de omnibus mercibus Marchioni conceffit.

Quin & A. 1365. Comitatum Lœwenfteinenfem, Alberti Comitis morte ad Imperium rediturum, eidem Spiræ contulit in feudum. Spes hæc tamen caruit effectu. (*d*)

(*d*) Primus Comes de Lœwenftein fuit Albertus, filius Rudolphi I. Imp. fpurius, quem fcriptoribus ignotum, charta patris A. 1283. prodit. Chartam

§. VI.

Palatina.

A. 1633. Ruperto I. Palatino Electori Belicheim & Belheim, hodie præfecturæ Germersheimensis vicos, quos pignoris jure ab Imperio tenuerat, Marchio noster oppigneravit. (e) Reluit eos aut ipse, aut filius Bernhardus, qui A. 1383. illos denuo Palatino subjecit.

§. VII.

Friburgensia.

Triennio post Rudolphus auxilium præstitit Eginoni, Friburgi Comiti, in bello, quod cum civibus suis & Brisacensibus, Neoburgensibus & Basiliensibus gessit. (f)

Eodem anno ab eodem Eginone omnes ejus vasallos infra Bleicham flumen in Ortenavia, Rhenum inter & Nigram silvam, bienniоque post Castra Rotenfels, & Reichenbach coëmit. Stollhovam vero, aliorum pignus, florenis bis mille ac ducentis redemit.

H 3

hanc ex scrinio Elect. Palat. Codex noster Diplom. dabit. Comitatus iste Friderico Victorioso, Electori Palatino A. 1441. venditus est; unde nova Comitum Lœwensteinensium progenies surrexit.

(e) Acta compromissi Aurelian. pag. 157. TOLNER *in addit. ad Histor. Palat.* pag. 79. ubi error in nomine Marchionis.

(f) Histor. Bad. Tom. I. pag. 252.

§. VIII.

Bellum cum Eberh. Wirtenb.

Cum Eberhardo, Wirtenbergiæ Comite, congressus est bello, quod Carolus IV. Imperator, multorum Imperii Principum consilio, A. 1370. composuit, Johannem de Osweil, Wolfg. de Steine, Bertoldum & Hermannum de Sachsenheim, Georgium de Entzberg aliosque Nobiles obstringens, ut bona quædam ex suis Marchioni nostro offerrent in feudum.

Eodem anno Leopoldus & Albertus, Austriæ Duces, Rudolphum suarum in Brisgovia terrarum, inter quas nominatim expressa sunt oppida Neoburgum, Brisacum, Friburgum, Kenzinga, quibus addita Villinga, constituerunt Advocatum provincialem & militiæ Præfectum.

§. IX.

Mors & sepultura.

Obiit Rudolphus XIII. Kal. Aprilis A. 1372. in Abbatia Lucidæ Vallis & quidem in Capella, Marchionum Badensium sepulturæ destinata, sepultus. (*g*)

Ad latus Ecclesiæ Monasterii Lucidæ Vallis Capella est, quæ Principum mortuorum vocatur Capella, Sanctæ Annæ dedicata. In ea sepulti sunt plerique Badenses, Periodi Rudolphinæ Marchiones. In medio Capellæ visitur sepulcrale monumentum Rudolphi Longi, cum imagine ejus jacente, quam circumdat In-

(*g*) Necrolog. Lucidæ Vallis apud SCHANNAT. Vindem. Liter. Collect. I. pag. 166.

ſcriptio. Monumentum hoc æri inciſum inter ſepulcralia repræſentamus Lectori. Rudolphus Marchionum Badenſium in Lichtenthal ſepultorum poſtremus.

§. X.

Uxor Rudolphi Longi fuit Mechtildis, Johannis Comitis Spanheimenſis filia, (*h*) quam vivo patre Friderico ſibi deſpondit A. 1346. quinque millia librarum Hallenſium cum ea accepturus pro dote. Ex ſumma hac duo millia Rupertus Palatinus, reliqua Johannes perſolvit. Conjux.

Rudolpho dati ſunt hujus pacti ſponſores, Rudolphus & Rupertus Comites Palatini, fratres, Gerlacus Naſſovius, Simon Salmenſis, Walramus Spanheimenſis, Adolphus & Johannes fratres Naſſovii, Wilhelmus & Johannes Cattimelibocenſes, Fridericus & Emico fratres Leiningenſes Comites, præter alios inferioris Ordinis Nobiles.

Mechtildi, præter hanc dotem, ex hereditate paterna nihil debebatur, niſi patre decedente ſine maſcula prole. (*i*)

Mechtildis marito ſuo diu ſuperſtes, A. 1378. a Gerhardo de Staffort, milite, homines proprios ſuperioris & inferioris Hardæ ſibi comparavit.

(*h*) Errant Genealogi, inter quos IMHOFIUS in *Notitia procer. Germaniæ* Lib. IV. Cap. VIII. §. 6. quod Mechtildem hanc Johannis Comitis Spanh. ſororem, Heinrici filiam conſtituunt. Emendatio noſtra ex ipſis tabulis ſponſalibus deſumpta.

(*i*) *Ane Leibs-Erben.*

At alienavit eadem hæc Mechtildis plura. A. 1390. Ruperto II. Palatino Electori cessit bonis suis in Heidelsheim, Wildsberg (*k*) & Eppingen. (*l*)

A. 1391. eidem Electori tradidisse arcem Besisheim scribit Tolnerus. (*m*)

A. 1406. Ruperto Cæsari, concessit castra sua Mosbach & Obernheim. (*n*)

§. XI.

Liberi.

Mechtildis mater fuit trium liberorum; Bernhardi, novam Familiæ Badensis qui periodum condidit, Rudolphi VII. & Mechtildis, quæ Henrico XIII. Comiti Hennebergensi nupta, A. 1421. decessit. (*o*)

(*k*) Alias Wiberg, hodie Wildberg.

(*l*) Tolner in *addit. ad Histor. Palat.* ex Actis Comprom. Aurel. pag. 74.

(*m*) Idem l. c.

(*n*) Idem l. c.

(*o*) Spangenberg *Chron. Henneberg.* Lib. V. Cap. XVII. pag. 206. sq. ubi Mechtildis hujus matrem, quæ Spanheimensis genere fuit, Eberfteinensem male nominat.

CAPUT

P DIANA.

A. 1431.

2) Anna,

ANNA.	BE SULA.	BERNHARD.	BRIGITA.	RUDOLPHUS.
A. 1398.	A. 1 A. 1409.	natus	nata	natus
nupta Lud.	pta A. 1422.	A. 1412.	A. 1416.	A. 1417.
Lichtenberg.	Emi ido Comiti	†		†
A. 1409.	ni genhayn.	A. 1424.		A. 1424.

C s.	MARCUS.	MARGARETHA.
Seckenhemiana pug	Canonic. Argentinens.	nupta Alberto Bran-
Uxor: Catharina	& Colon. dein Episc.	denburg. A. 1445.
†	Leod. postul. † A. 1478.	† A. 1457.

CHRIS .	ZIMBURGA.	MARGARETHA.
	nata A. 1450.	nata
rg.	nupta Engelberto	A. 1452.
	Nassov. A. 1468.	Abbatissa in Lichtenthal.

PERIODUS IV.

SIVE

BERNHARDIANA.

CAPUT I.

BERNHARDUS I.

Ab A. 1372 — 1431.

§. I.

Periodum Badensis Historiæ aggredior, multitudine & gloria rerum gestarum præ ceteris claram. Tribus ea superbit Marchionibus, patre, filio, nepote, qui singuli Marchiam omnem soli rexerunt potenter; nominis sui fama per orbem illustres, magnitudine mentis in Annalibus noti. Bernhardum, Jacobum, Carolum intelligo, qui 103. annorum epocham complent. Introitus.

Hos inter omnium judicio primatum tenet Bernhardus, princeps ad ardua natus; regiminis diuturnitate & gloria avis suis Bernhardus I.

& omnibus feculi fui Marchionibus major; dignus, qui non Marchionatum modo, fed Imperium regeret.

Regimen ejus in turbida illa tempora incidit, quibus Wenceslaus Cæfar Imperiales Civitates in Principum ordinem, Principes viciffim in Civitates commoverat. Bernhardi pater diftracta quædam Marchionatus Badenfis membra revocavit ad corpus. Bernhardus Hachbergenfem Marchiam eidem conjunxit; quin & terras novas adjecit. His nervis inftructus prudens & bellicæ indolis princeps, fratre quoque fine prole defuncto, folus Marchiam regens, in Martis theatro comparere cœpit, ut contra multiplices hoftes jura fua fociosque defenderet, bellaque undiquaque illata repelleret.

§. II.

Tutela ejus.

Bernhardi & Rudolphi fratris ejus tutelam geffit Rupertus I. Palatinus Elector, qui jus torcularis Monafterio Albæ Dominorum A. 1377. tutor confirmavit. Bernhardus regimen adiens, Rudolphi fratris tutelam ad annum usque 1380. geffit, quo divifionis pactum inivit cum fratre, fibique Pforzhemium atque Durlacum cum inferioribus terris retinuit; Badam cum fuperiori Marchia fratri relinquens; (a) qui A. 1391. extinctus, Bernhardo foli Marchiam omnem reliquit.

(a) Inftrumentum divifionis non reperi. Verifimile eft, divifionem eodem anno 1380. factam, quo pacta familiæ inter fe fratres inierunt. Legitimam ætatem attigiffe tum videtur Rudolphus, cujus tutelam adhuc gefferat frater A. 1379.

§. III.

Bernhardus Equestribus ludis A. 1374. Eslingæ adolescens interfuit. (*b*) Initia Bernhardi.

Quadriennio post ei & Electori Palatino Spirensis Episcopatus defensio, a Carolo IV. Imperatore, commissa est. (*c*)

A. 1379. Rupertus senior & junior, Otto, Stephanus, Fridericus, Johannes & Rupertus, Palatini Ducesque Bavariæ & Bernhardus Marchio noster, suo & tutorio Rudolphi fratris nomine, fœdus mutui auxilii cum Civitatibus Sueviæ Imperialibus, in quinque annos Badæ, die Sancti Ulrici iniverunt. (*d*) Pactum familiæ cum fratre.

Unde factum, ut in magno illo VII. Rhenensium & XXXIII. Suevicarum Civitatum fœdere A. 1381. Spiræ contracto, & accedente paulo post Ratisbona, in decennium renovato, Bernhardus & Rudolphus, Marchiones Badenses, nominatim exciperentur; (*e*) nisi alteruter unam ex fœderatis Civitatibus injuste petierit bello. (*f*)

(*b*) CRUSIUS *Suevicor. Annal.* Part. III. Lib. V. pag. 285.

(*c*) SIMONIS *historische Beschreibung aller Bischöffe von Speyer*, in Adolpho Episcopo pag. 138.

(*d*) DATT. *de pace publica* Lib. I. Cap. 6. pag. 39.

(*e*) LEHMANN. *in Chronico Spirensi* Lib. VII. Cap. 66. pag. 747. & 748.

(*f*) DATT. l. c. Cap. 8. n. 12.

§. IV.

A. 1380. die Sancti Galli Heidelbergæ, inter Bernhardum & Rudolphum Marchiones, fratres, conditum est Familiæ Pactum in has leges:

1. Marchionatus Badensis nunquam plures, quam duo, habeat Regentes, sive maneat in statu præsenti, sive ditionibus augeatur.

2. Marchiones Regentes sint compotes mentis, animo & corpore sani.

3. Jus primogenituræ in utraque linea observetur.

4. Appanagiati singuli annuos 500. florenos accipiant.

5. Dos filiæ principis sit 6000. florenorum.

6. Alienatio terrarum prohibetur.

7. Oppigneratio earum limitatur.

8. Prohibetur, ne quid ex Marchicis terris Argentinensi aut Spirensi Episcopis, nec Comiti Wirtenbergiæ vendatur; vicinorum Magnatum ne augeatur potentia.

§. V.

Acta A. 1381. & sq.

A. 1381. Bernhardus, cum Rudolpho fratre, Albertum de Enzberg, dictum Schuhelin, de parte sua munimenti Enzberg, reservato sibi jure aperturæ, investivit. Eodem anno Eberhardus & Ulricus filius ejus, Wirtenbergæ Comites, Bernhardo & Ru-

dolpho fratribus omnem ſe daturos operam promiſerunt, ne munimentum Straubenhart, communi ipſorum conſilio deſtructum, reſtauraretur.

A. 1 3 8 2. Argentinenſes una cum Lützelſteinenſibns, caſtrum *Chatelot* in Montisbeliardenſi Comitatu, ob frequentes rapinas, ex eo in finitimos exercitas, funditus deſtruxerant. Vergius, Burgundiæ Comes, ad quem Caſtrum pertinuerat, vindictam ſumturus, collecta magna militum manu, Dominorum de Lützelſtein & de Vinſtingen terras ferro & igne delevit. Argentinenſes eorumque Epiſcopus, Marchiones Badenſes, aliique Barones, Civitates & Nobiles, junctis inter ſe armis, in bellum adverſus Comitem profecti ſunt, qui, cum viribus ſuis diffideret, celeri fuga ſibi conſulere, quam dubio Marti ſe ſuorumque fortunas committere maluit. (*g*)

§. VI.

Eodem anno Wenceslaus Cæſar Bernhardum de Marchionatu & terris, a Graba usque ad flumen Schwarzach, inveſtivit Francofurti. Feudalibus literis Caſtrum *Iberg* quoque inſertum. (*h*) Quin & mentio fit Provincialis Judicii, vectigalium in Inveſtitura Wenceslai Imp.

(*g*) KOENIGSHOV. *Chron.* Cap. 5. §. 160. *aliaque Chronica Mſcpta Argent.*

(*h*) *Iberg* caſtrum hodie dirutum eſt in Marchionatu Badenſi, ſupra Steinbacum.

BERNH. I.

Sellingen ad Rhenum, in vico Raſtatt, in oppido Ettlingen, in Schreck ad Rhenum, ut & aliorum jurium, quæ in terris ejus ipſi competebant. Nec omiſſi Judæi. (*i*) Poſteriores hæ partes in literis feudalibus Caroli IV. omiſſæ fuerunt.

Biennio poſt Leopoldus, Auſtriæ Dux, Auſtriacarum in Brisgovia terrarum advocatum conſtituit Bernhardum. (*k*)

A. 1383. Bernhardus oppida Bellichheim & Bellheim, Imperii pignora, quæ jam a Rudolpho, Bernhardi patre, Elector Palatinus ante vicennium redemerat, eidem redimenda conceſſit, addita quoque facultate Civitatem Elpingenſem (Eppingen) reluendi; (°) quam tamen A. 1424. demum Electori dimiſit.

A. 1387. Wenceslaus Imperator Marchioni privilegium de non evocando indulſit; ne miniſteriales ejus vel ſubditi in aliis, quam Marchicis Judiciis convenirentur.

§. VII.

Bellum cum Sueviæ Civitatibus.

A. 1388. diuturnæ Principes inter & Suevici Fœderis Civitates diſcordiæ eruperunt in bellum; quo durante Badenſes quoque ditiones vaſtatæ ſunt. Stephanus & Fridericus, Bavariæ

(*i*) Literæ hæ inveſtituræ extant in Cod. Diplom.

(*k*) Tabularium Bada-Badenſe.

(°) Electa juris publici Hiſtor. Palat. illuſtrantia pag. 160. 162.

Duces, A. 1387. Salisburgensem Archi-Præsulem Pilegrinum, memoratas ob Civitatum cum Principibus lites, captivum tenuerunt. (*l*) Civitatibus autem, Pilegrini sociis, cum quoque damna inferrent, fœderatæ per Sueviam, Bavariam & Franconiam Civitates, communicato cum Rhenensibus consilio, Bavariæ Ducibus eorumque sociis bellum denuntiarunt. (*m*). Præcipuus turbarum auctor fuit Wenceslaus Cæsar, Principibus infensus, quod de eo deponendo consilia nuper agitassent. (*n*) Unde non solum de patrocinio suo certas jussit esse Civitates, sed & ipse indicto Bavariæ Ducibus bello, publice Civitatum partes amplexus est. (*o*) Bellum hoc in Bavaria initium ceperat, inde per Franconiam Sueviamque se extendit ad Rhenum. Rhenenses, Alsaticæ & Wetteravicæ Civitates, a Wenceslao excitatæ, Ruperti Electoris Palatini terras invaserunt, ut ab auxilio Bavariæ Ducibus ferendo eum arcerent, sed victæ sunt à Ruperto Civi-

(*l*) AVENTIN. *Hist. Bojor.* Lib. VII. Cap. 22. §. 8. HUNDII *Metrop. Salisburg.* Tom. I. pag. 17. ADLZREITTER *Annal.* Part. II. Lib. VI. §. 17.

(*m*) De bello hoc scripsit TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A. 1388. KOENIGSHOV. *in Chron.* Cap. 5. §. 178. sqq. AVENTINUS Lib. VIII. Chron. Mscpta Muegii aliorumque.

(*n*) LEHMANN. Lib. VII. Caq. 69. pag. 766. ubi literas Wenceslai exhibet, quæ id manifeste docent.

(*o*) Idem l. c. pag. 756.

BERNH. I.

tatum copiæ, duobus prœliis; altero ad Spiram, altero ad Francofurtum commisso. In Suevia præsertim atque Bavaria, magno animorum ardore res gesta. Vici utrimque magno numero exusti.

§. VIII.

Pax Egrana.

At Wenceslaus, semper animo hærens, prodita denique Civitatum causa, transivit ad Principes. Literas dehortatorias ad Salisburgensem Archiepiscopum dedit, (*p*) quem paulo ante adversus Principes in bellum stimulaverat. Unde, confluentibus ad Wenceslaum Principibus Civitatumque legatis, A. 1389. mense Majo funesta Civitatibus illa Pax Egræ composita, qua rescisso Civitatum & Principum fœdere, pax publica ad Rhenum, in Suevia, Bavaria, Franconia, Thuringia, Misnia, in sexennium ordinata, atque statutum, ut Civitates tum demum pacis hujus essent participes, si vel amice, vel coram arbitris, ad id electis, de bello cum Principibus transegerint. Civitates, magno ære Principibus soluto, Egranæ Paci accesserunt paulatim. (*q*) Bernhardus Marchio, ipse licet non implicitus bello, damni tamen nomine

(*p*) Exhibet illas LEHMANNUS l. c. pag. 765.

(*q*) Vid. KOENIGSHOV. Cap. 5. §. 196. & LEHMANNUS *in Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 69. pag. 767.

ne XV. mille florenos a Spirenſibus poſtulavit. (r) Argentinenſes paulo poſt ſuam quoque partem ſolverunt. (s)

§. IX.

Principes & Civitates, in varios diſtrictus diviſi, totidem paces particulares condiderunt. Ad Rhenum Moguntinus Antiſtes, Ruperti, Comites Palatini, Fridericus Argentinenſis Epiſcopus, Bernhardus & Rudolphus Marchiones Badenſes, cum Civitatibus Moguntia, Argentorato, Wormatia, Spira, Francofurto, Fridberga, Gelnhuſa, Hagenoa, Selſa, Wiſenburgo, Seleſtadio & Ehenhemio, peculiari formula, jurejurando firmata, menſe Junio A. 1389. pacem fecerunt. Conventum quoque de numero haſtiferorum, (*Gleven*) quos ſinguli, redigendis in ordinem turbatoribus pacis, contribuerent. Bernhardus & Rudolphus Marchiones quisque duodecim milites darent. (t) Rhenenſis.

A. 1391. Fleckenſteinenſibus Dynaſtis auxilio fuit Bernhardus contra Advocatum provincialem & civitatem Hagenoenſem, qui de vicis quibusdam cum Fleckenſteinenſibus lites alebant. (u)

(r) LEHMANNUS l. cit.

(s) Vid. infra ad A. 1393.

(t) Inſtrument. exhibet WENCKER *de Uſsburgeris* pag. 150.

(u) HERZOG *Chron. Alſat.* Lib. IV. Cap. 7. pag. 159.

BERNH. I.

Eodem anno Marchio noster Ruperto II. Electori Palatino concessit, ut novo Rheni alveo ad Lidolshemium ducto, Germersheimensis oppidi ruinam præverteret. (x)

§. X.

Bellum Argentinense.

A. 1392. (y) Bernhardus novo cum Argentinensibus bello implicitus est; cujus originem & fata paucis exponam. Bruno, Rapoltsteinensis Dynasta, cui civitatis jus concesserant Argentinenses, A. 1388. militem Anglum Johannem de Harleston, custodiæ mandaverat in Gemariæ Castro. (z) Rex Angliæ de liberando hoc milite literis aliquoties cum Argentinensibus egit. Bruno jure suo se usum cum pertinaciter contenderet, vimque ei inferre noluissent Argentinenses, res a Rege Angliæ ad Wenceslaum Imperatorem delata, qui civitatem indicta causa proscripsit, sententia Burglitzii data A. 1390. Dimissus e captivitate Harlestonius. Argentinenses de abolenda proscriptione Pragam miserant legatos, qui ne in conspectum quidem Regis ad-

(x) Agri tum Lidolsheimensis pars, quam WILDICH appellant, trans Rhenum rejecta.

(y) Errant Auctor Anonym. Paraleipom. *Urspergensi Chronico* additorum pag. 282. CASPAR HEDION *Chron.* pag. 598. aliique plures, qui bellum hoc ad A. 1388. referunt.

(z) Causas hujus detentionis ex Archivo Rapoltsteinensi narrat WENCKERUS *de Usburgeris* pag. 179. qui & alia huc spectantia documenta ex Archivo Argent. producit.

BERNH.I.

miſſi, re infecta domum redierunt. Sed intercedentibus Argentinenſium amicis, Lambertus Bambergenſis Epiſcopus & Worzibojus de Swimar, Advocatus provincialis Alſatiæ, a Rege nominati, A. 1391. Moguntiæ cum Argentinenſibus tranſegerunt, ut ſolutis 4500. florenis, a proſcriptione liberarentur. Verum enimvero Bernhardus Marchio Badenſis, ut & Hachbergæ ac Sauſenbergæ Marchiones, Fridericus Argentinenſis Antiſtes, (a) Eberhardus Wirtembergæ Comes, Dux Geldriæ, Dux Juliaci, Comites Kiburgi, Leiningæ, Lützelſteinii, Fürſtenbergæ, Naſſoviæ, Salmæ, Blanckenbergæ, Sarwerdæ, Dynaſtæ Thierſteinii, Bitenſes, Lichtenbergenſes, Geroldseckii, & offenſarum primus auctor Bruno Rapoltſteinenſis, aliique longo numero ſocii, (b) pacem impediverunt.

§. XI.

Ejus cauſæ.

Argentinenſium dominatus in Rheno, quem firmo ponte flumini impoſito, (c) præſidiisque firmato, haud ita pridem

(a) Continuator KOENIGSHOVII apud SCHILTERUM pag. 757. auctor nobis eſt Epiſcopum Argent. ad centum membranas blancas (*Cartes blanches*) a Wenceslao impetraſſe, ſigillo Imperiali munitas, quibus ille principes multos ad bellum excitavit.

(b) Continuator KOENIGSHOVII l. c. pag. 756. & 758. CRUSIUS *Annal. Suevicor.* Part. III. Lib. VI. p. 314. & Chronica Mſpta Argent. Muegii & aliorum.

(c) Vid. infra in Rudolpho ad A. 1388.

BERNH. I.

ſtabiliverant, odia vicinorum adauxit; quibus periculoſum videbatur, quod liberum Argentinatibus eſſet, finitimos trans Rhenum agros, quoties libuiſſet, aggredi & infeſtare impune. De vectigali non loquor; nec de veteri querela, quod exteros ſubditos in cives, quos Usburgeros & Pfalburgeros vocant, aliarum quoque Civitatum receperint more. Quin & ex Magnatibus plures oppignerationibus, ære alieno cenſibusque Civitati pridem fuerant obſtricti; quæ debita bello ſe extincturos ſperaverant. Bernhardum ſpeciatim ſtimulabat Selſa, majoribus ejus ab Argentinenſibus ademta atque everſa; Marchionatus Badenſis, in nupero inter Civitates & Principes bello per Argentinenſes eorumque ſocios vaſtatus. (*d*)

§. XII.

Fata.

Principes ergo, junctis cum Advocato provinciali Alſatiæ copiis, A. 1392. menſe Septembri inopinato Argentoratum aggreſſi ſunt bello; poſitisque cis & trans Rhenum caſtris omnem ejus agrum ferro & igne vaſtarunt; velitationibus multis ad ipſa civitatis mœnia commiſſis. Pontem novum Rheni ab utraque fluminis parte oppugnarunt fœderati. Dimiſſæ verſus eum naves ſulphure & pice ardenti refertæ, ſed Argentinenſium induſtria depulſæ. Aliæ prægrandes adverſus pontem actæ, pilas everſuræ, caruerunt quoque ſucceſſu.

(*d*) Literæ Bernhardi de A. 1392. infra pag. 77. not. h.

Inter hæc Argentinenſes frequentes ex urbe irruptiones fecerunt, multis hoſtium occiſis, vel in captivitatem abductis. Quin & ipſi in Epiſcopi terras & Marchionatum Badenſem, bis facta incurſione, magna cum præda redierunt in urbem. BERNH. I.

Eodem tempore Spanheimenſis Comes & Scultetus Oppenheimenſis cum Wormatienſium, Moguntinenſium & Spirenſium legatis Argentinam venerunt, de bello componendo tractaturi. Centum millia florenorum, inter Principes dividenda, ab Argentinenſibus petebantur. Judicem litium ſeſe obtulit Provincialis Advocatus Alſatiæ: ſed conditiones ab Argentinenſibus rejectæ. Advocatus cum parte copiarum in Bohemiam mox abiit. Marchio Badenſis cum Wirtenbergico Comite aliisque fœderatis, reverſi ſunt domum. Argentinenſes, miſſis Pragam legatis, pacem a Wenceslao tandem obtinuerunt.

§. XIII.

A. 1393. Pax Betteleriæ concluſa. Argentinenſes, ſolutis 32000. florenis, in gratiam reducti. (e) Compenſata ſunt damna durante bello illata; reſtituti captivi. Confirmatus Argentinenſibus Rheni pons & jura ponti annexa. (f) Exitus.

(e) Inſtrumentum extat apud WENCKERUM *de Uſſburgeris* pag. 191.

(f) Peculiare Diploma Wenceslai pro ponte Rhenenſi A. 1393. datum, exhibet. IDEM l. c. pag. 197.

BERNH. I.

Dies brevi post Hagenoam indictus est, quo reliqua componerentur gravamina. (g) Comparuit inter Principes Bernhardus, & bis mille florenis ab urbe acceptis, omni, quam ante bellum intenderat, liti renunciavit. (h)

(g) DANIEL SPECKLIN *Chron. Mspt.* & HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. IV. p. 104. Conventum hunc Hagenoensem locum habnisse tradunt. HERZOGIUS loc. alleg. exhibet literas reversales Principum & Civitatis, quibus sub pœna amittendæ actionis Hagenoæ se comparituros promittunt.

(h) Instrumentum ea super re confectum die Lunæ post S. Crucem repertam in Archivo Argent. extat. In eo hæc legnntur: „Wir Bernhart von „ Gots Gnaden Marggrafe zu Baden bekennen uns offenbar und tun „ kunt menglich mit diesem Briefe, nm soliche Vorderung und An- „ sprache, so Wir lange Zit an die Erbern Wisen den Meyster, den „ Rate, und an die Burgere gemeiniglich der Stat zu Strasburg ge- „ habt hant, von soliche Schaden und Ubergrifs wegen, so uns und „ den unsern u. auch unsern Dienern von In, Irn Burgern, helffern „ und dienern mit Dotschlegen, Brande, Nome und ander Verlust „ und Schaden geschach und geschehen ist, in Unsrer Marggrafeschaft, „ in unsrer Pfantschaft zu Herrenberg und zn Hochberg zu den Ziten, „ da fürsten und herrn mit In und andern Steten Krieg hatten, der „ uns doch nit angieng, - - - - - und ist darum ein solich ke- „ runge mit einer Summe gelts, mit Namen zweytusend Güldin „ von In, als verre sie das eintrift, dafür worden u. bezahlt, damit „ uns gen In begnüget &c.

§. XIV.

A. 1394. Ordinis S. Wilhelmi Monachi in Valle S. Mariæ prope Hagenoviam a Bernhardo Marchione in tutelam recepti, perpetuam missam pro eo se dicturos promiserunt. Acta A. 1394. & seq.

Eodem anno Johannes Conzmannus, Nicolaus Conzmannus & Conzmannus de Staffurt fratres, scripto promiserunt, se majorum suorum exemplo, in perpetuo Marchionis ejusque posterorum perstituros servitio, nec corpora sua, nec bona, ab ipsis unquam alienaturos. In omnibus quoque munimentis & castris suis, quæ jam possideant & quæ acquisituri sint, jus aperturæ spoponderunt Marchionibus. Ex castris his nominantur Meyenfels & Staffurt.

A. 1395. (*i*) Bernhardus cum Conrado Moguntino Electore, Ruperto seniore Comite Palatino & Nicolao Spirensi Episcopo, mutui auxilii fœdus adversus societatem Nobilium, quam vocabant *der Schlegel*, (*k*) publicæ paci exitiosam, Heidelbergæ inivit. (*l*). Fœderi huic eodem anno (*m*) Leopoldus Austriæ

(*i*) Die Dominica ante Festum Pentecostes.

(*k*) De societate hac vid. WENCKER *de Ussburg.* pag. 98. sqq. & *in Apparatu Archiv.* pag. 249. sqq.

(*l*) GUDENUS Cod. Diplom. Mog. Tom. III. pag. 6. unde Ruperti Comites Palatini in fœdere, eodem anno cum Civitate Spirensi in triennium inito, Marchionem Badensem nominatim exceperunt. LEHMANN Lib. VII. Cap. 69. pag. 768.

(*m*) Die Saturni ante Festum S. Thomæ.

Dux, Eberhardus Wirtenbergæ Comes, pluresque Sueviæ Civitates, Pforzhemii (*n*) accesserunt. Anno sequenti nova illa Nobilium Societas periit. (*o*)

§. XV.

Ordinatio monasterii Albæ feminarum.

A. 1396. 15. Jul. Bernhardus cum Marquardo Albæ Dominorum & Alberto Gotsaviensi Abbatibus, in monasterium Albæ feminarum se contulit ibique compositis, quæ dudum inter Abbatissam & Conventum agitabantur, controversiis, novas monasterio leges præscripsit, quas mutandi, minuendi, augendive potestatem sibi diserte servavit. (*p*)

Pacta Moguntina.

Eodem anno feria sexta post Martini Bernhardus noster Moguntiæ Godefrido Liningensi Comiti, quem Capitulum Moguntinum in Conradi, Archiepiscopi defuncti, locum elegerat, decem millia florenorum intra proximum quadrimestre spatium mutuo se daturum promisit. Summa hæc, tuendæ in Romana Curia electioni destinata, ex Gernsheimensi telonio restituenda Bern-

(*n*) WENCKER *de Ussburgeris* pag. 103.

(*o*) LEHMANN *in Chron. Spir.* l. c.

(*p*) Ordinationem hanc vide in scripto: Supplication pro mandato pœnali &c. *in Sachen Frauen Marggräfin zu Baden Baden, als Vormünderin,* contra *Frauen* Mariam Gertrudem *von* Ichtersheim *Abtissin, so dann Priorin und Convent des Jungfrauen Closters Frauenalb* pag. 97.

Bernhardo. (q) At Bonifacius Pontifex Johannem Nassoviæ Comitem Archiepiscopum nominavit (r) reprobato Godefrido: unde pacta caruerunt effectu.

§. XVI.

A. 1397. feria 3. ante Dominicam Palmarum, Bernhardus ob damnum, ex Hohenbergensi Comitatu, ab officialibus Austriacis illatum, cum Leopoldo Austriæ Duce, Ensishemii convenit, ut rei amice componendæ duo ab utraque parte nominarentur consiliarii, quibus inter se diffidentibus, vel Hugo Montfortii Comes, vel Johannes Lupfensis, vel Fridericus de Fledenitz, superarbiter adderetur. (s) Lites cum Leopoldo Austriæ Duce

Iisdem temporibus Bernhardus graves cum Spirensibus dissensiones alebat, quod plures ejus homines proprios, Pforzhemii atque Etlingæ habitantes, A. 1394. cives recepissent, damnaque in bello inter Principes atque Civitates Marchioni illata, resarcire noluissent. Res multis utrimque turbis præbuit occasionem, donec A. 1397. Rupertus senior, Elector Palatinus, suam auctoritatem interponeret. cum Spirensibus.

Hic inspectis Bernhardi & Spirensium privilegiis ab Imperatore & Imperio acceptis, cum ea sibi invicem viderentur contra-

(q) GUDENI *Cod. Dipl. Mog.* Tom. III. pag. 634. SERARII *res Mogunt.*

(r) GUDENUS pag. 623.

(s) HERRGOTT *Genealog. Diplom. Gentis Austr.* Tom. III. pag. 776.

riari, Cæsaris cognitioni litem reservavit. Idem quoque egit Rupertus junior Elector, senioris filius, qui sententia A. 1398. Bruchsaliæ data, declaravit, Bernhardum coram nullo alio, quam Cæsaris, Francofurtum, Heidelbergam vel alio ad Rhenum venientis, tribunali, a Spirensibus conveniri debere. His autem Wenceslaus Francofurti privilegium, de hominibus quibuscunque in gremium civitatis suæ recipiendis, eodem anno confirmavit, ita tamen, ut intra annale tempus homines proprios vindicandi Dominis salva esset potestas. (*t*)

§. XVII.

Pacta cum Eberfteinensibus.

A. 1399. die Lunæ post Dominicam Lætare, Bernhardus cum Comitibus Ebersteinensibus, Bernhardo & Wilhelmo fratribus, conventionem de dividendis, quæ in monasteria Reichenbach & Albam Dominorum utrisque competebant juribus, inivit. (*u*)

Die insequenti de modo administrandæ Advocatiæ monasterii Albæ Feminarum cum iisdem Comitibus transegit. (*x*) Margaretha Abbatissa, Ebersteinensium amita, cum monialium conventu, Marchionem & Comites eorumque successores, acceptis

(*t*) LEHMANN. *in Chron. Spirensi* Lib. VII. Cap. 71. pag. 769. & WENCKER *de Pfalburgeris* pag. 42.

(*u*) Conventio hæc indicatur in scripto Bada-Badensium contra Abbatissam & Conventum Albæ fœminarum, supra ad A. 1396. allegato, pag. 138.

(*x*) Transactio hæc legitur ibidem pag. 101.

nonnullis privilegiis, perpetuos Advocatos agnovit; publice professa, sine eorum consensu, neque præbendas augere, neque res & jura monasterii oppignerare aut vendere, neque ære alieno illud onerare se posse. Ad rationes etiam Marchioni & Comitibus quotannis reddendas, prioribus Advocatiæ literis abolitis, sese obstrinxit. (*y*)

Eodem anno die Jacobi Bernhardus cum Comitibus Ebersteinii, de litibus ratione banni ferini per Comitatum, amice convenit. (*z*)

§. XVIII.

Investitura Ruperti I. Imper.

A. 1401. Bernhardus ad Rupertum Palatinum, Wenceslai Regis nuper depositi, successorem Moguntiæ hærentem, misit legatos, qui de investitura cum eo agerent. Rupertus diem Marchioni constituit; quo Heidelbergæ eum se investiturum promisit. Ceremonia die Martis post D. Jacobi solenni more peracta est. (*a*) At literarum, a Wenceslao datarum, confirmationem constanter denegavit Rupertus; easque peculiari diplomate, eodem

(*y*) Literæ hæ reversales Abbatissæ & Conventus Albæ Feminarum extant in citato scripto pag. 104.

(*z*) Vid. Script. allegat. pag. 330.

(*a*) Literas investituræ, ex Tabulario Palatino depromtas, Codici Diplomatico inseruimus.

anno & die dato, irritas declaravit. (*b*) Perpetuarum cum Ruperto Imperatore litium Marchionis origo.

§. XIX.

Fœdus cum Aurelianensium Duce.

Eodem certe anno Italicam expeditionem quo fuſceperat Rupertus, Galeacium Mediolanenſi ut ejiceret Ducatu; Bernhardus non modo non abrogavit vectigalia, quæ Wenceslai liberalitate ad Rhenum acceperat, ſed & cum Ludovico Aurelianenſium Duce, Caroli VI. Galliæ Regis fratre, qui A. 1389. Valentinam, Johannis Galeacii filiam, in matrimonium duxerat, contra Rupertum inivit conſilia.

Ludovicus Wenceslao, depoſito Cæſari, at hereditario Bohemiæ Regi, amicitia junctus, (*c*) Germanico ſolio eum reſtituere voluiſſet, ſi fuiſſet potentior. Jodocus, Moraviæ Marchio, cum indigeret pecunia, Luxemburgicum Ducatum, conſentiente Wenceslao, iisdem conditionibus, quibus a Wenceslao fratre eum acceperat, Ludovico Duci conceſſit. (*d*) Ludovicus menſe Septembri ejusdem anni Luxemburgum contendens, obvium habuit Bernhardum Marchionem, qui eum una cum Lo-

(*b*) Chartam hanc ex Tabulario Palatino exhibemus. Add. Diarium Mſcpt. ad vitam Ruperti Regis Rom.

(*c*) WINDECK *Hiſtor. Sigismundi Imp.* Cap. 13. apud MENCKEN Tomo I. ſcriptor.

(*d*) BERTHOLET *Hiſtoire du Duché de Luxembourg* Tom. VII. pag. 160. &

tharingiæ Duce, aliisque principibus Luxemburgum comitatus eſt. (*e*)

Ludovicus cum Bernhardo fœdus contra Rupertum inivit; Bernhardo privilegia, a Wenceslao collata, retinere, Ludovico, Mediolanenſem Ducatum Johanni Galeacio, ſocero ſuo, conſervare cupientibus. Conventum, ut Ludovicus copias adduceret Marchioni, quibus Rupertum Palatinum, tum Imperatorem aggrederentur. (*f*) Ludovicus annuam bis mille aureorum (*g*) penſionem Marchioni ad dies vitæ promiſit. (*h*) Errant, qui Marchionem Ludovici vaſallum fuiſſe ſcribunt. (*i*) Prodigus Princeps, Carolo VI. Galliæ Rege mente capto, perpetuis cum Burgundiæ Duce turbis ob regimen implicitus, Germanicis rebus ſe haud diu immiſcuit.

L 3

190. SAN MARTHANI fratres *hiſt. genealog. de la Maiſon de France* Tom. I. pag. 574. & Auctor Anonymus hiſtor. Caroli VI. pag. 452. Ludovicus Gubernatorem Ducatus Luxemb. ſe vocat in Chartis apud BERTHOLETUM. Add. BROWERUS *Annal. Trevir.* Tom. II. pag. 251.

(*e*) REMBOLDUS SLECHT, Canonicus Argent. D. Petri Jun. *in Chron. Mſcpt.* ad A. 1402. Chronicon hoc dabimus inter Scriptores Rerum Alſaticar. Add. Auctor hiſtor. Caroli VI. loc. alleg.

(*f*) REMBOLDUS SLECHT loc. alleg.

(*g*) Piſtolet.

(*h*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*i*) WENCKER. *in Apparatu Archiv.* pag. 294. & *in Collectan. Archiv.* pag. 405.

§. XX.

Bellum cum Ruperto Imp.

Cæsar, post infelicem Italicam expeditionem in Germaniam redux, repetitis mandatis Marchioni injunxit, ut a societate cum Aurelianensium Duce discederet, atque vectigalia abrogaret ad Rhenum Bernhardus, datis ad Rupertum literis, de singulari in eum studio multa præfatus, adversus Imperatorem vel Imperium se nihil machinatum, Aurelianensium Duci vero fidem, salvo semper & excepto Germaniæ Rege, se obstrinxisse ostendit, eaque de re ad Electorum Principumque provocavit judicium. De cetero Cæsarem ad amicum Bruchsaliæ Martio mense invitavit colloquium. Missi ab utraque parte conciliatores; qui cum re infecta discessissent, Rupertus vicinos Principes adversus Marchionem concitavit in bellum.

Ipse irruptione in inferiorem Marchionatum facta, Mühlbergam obsidione cinxit. Advocatus autem Imperii per Alsatiam, adjunctis sibi Argentinensi Episcopo & Lichtenbergæ Dynasta, superiorem Marchionatum aggressus est. Wirtembergæ Comes terras sibi propiores bello vastavit. Basilienses cum Civitatibus Imperii Alsaticis (*k*) & Rapoltsteinensi Dynasta, Ge-

(*k*) Literas Argentinensium hac super re ad civitatem Metensem exhibet WENCKERUS *in Collectaneis Archiv.* pag. 405. add. *Trithem. Chron. Hirsaug.* ad A. 1402.

mariam in poteſtatem ſuam redegerunt. Staffordia quoque, Muckenſturm, aliaque caſtra a fœderatis occupata. Monaſterium Albæ Dominorum in bello hoc flammis deletum. Rupertus menſe Majo A. 1403. Abbati & Conventui Albæ Dominorum injunxit, ut muris, turribus & foſſa monaſterium cingerent. (*l*)

§. XXI.

Transactio cum eodem.

Paulo ante Bernhardus, Friderici Colonienſis Archiepiſcopi, Friderici Epiſcopi Ultrajectni & Simonis Spanheimenſis Comitis opera, cum Cæſare redierat in gratiam, resque Wormatiæ (*m*) fuerat transacta: Cæſar omnia Bernhardi jura atque privilegia novo firmaret diplomate, ejusque filiabus jus ſuccedendi defectu filiorum tribueret: (*n*) Staffordiæ caſtrum Cæſar redderet Marchioni, qui damno Cæſari id non futurum ſuis caverat literis: (*o*) dimidia Gemariæ pars ad Marchionem rediret, isque pacem Caſtrenſem cum Maximino, Rapoltſteinenſi Dynaſta, juraret: de vectigalibus ad Rhenum; de Monaſterio Albæ Feminarum, ex ſententia trium Rhenenſium Electorum Cæſar ſtatueret: poſſeſſio vectigalium interea conſervaretur Marchioni.

(*l*) Besoldus *monument. Wirtemb.* pag. 171.

(*m*) Die Saturni poſt Walpurgis. Sententiam hanc arbitralem ex Tabulario Palatino exhibemus.

(*n*) Duo hæc diplomata eodem die Marchioni tradita fuerunt.

(*o*) Literæ hæ, uti & priora diplomata in Electorali Tabulario Palatino ſervantur.

BERNH. I.

Vix transactio hæc fuerat inita, quum novæ Cæsarem inter & Marchionem lites orirentur, super quas D. Martini festo compromissum in arbitros, quibus Castrensis quoque Gemariæ Pacis, inter Marchionem & Rapoltsteinensem Dynastam tractandæ, delata est cura. Reinhardo Sickingensi, Advocato provinciali Alsatiæ, commissa Gemariæ divisio; at reluendi jus Dynastæ Rapoltsteinensi servatum. (*p*) Ita inter Cæsarem & Marchionem restituta concordia, brevi duratura.

Privilegium fori.

Cæsar A. 1404. privilegium fori vasallis & subditis Bernhardi Marchionis concessit, ne ad alia, quam ejus judicia, excepto denegatæ justitiæ casu, traherentur. (*q*)

Eodem anno Bernhardum inter & Goldelinum quendam exortæ sunt lites, quibus componendis Imperator Fridericum Schenckium, Limburgensem Dynastam, arbitrum nominavit. Bernhardus literas, a Goldelino productas, falsitatis arguit. Limburgensis, rei difficultatem sentiens, eam ad Imperatoris cognitionem remisit; qui sententia hoc anno die Martis post festum Pentecostes data, literas illas suspectas, adversus Marchionem nunquam allegandas, rejecit. (*r*)

§. XXII.

(*p*) Transactio in Electorali Tabulario Palatino extat.

(*q*) Charta hæc in eodem Tabulario servatur.

(*r*) WENCKER. *Collect. Archivi* pag. 157.

§. XXII.

Insequenti tempore Bernhardus in novas cum Ruperto Imperatore incidit lites, concitante Moguntino Electore, multis ex caufis Imperatori infenfo. Occafio hinc nata fœderi, quod Johannes Moguntinus, Bernhardus Marchio, Eberhardus Wirtembergæ Comes, cum Civitate Argentinenfi & plerisque Sueviæ Civitatibus in quinquennium iniverunt Marbaci, die S. Crucis A. 1405. (s)

Fœdus Marbacenfe contra Rupertum Imp.

Fœderi Moguntia, Spira, Wormatia (t) aliæque Civitates accefferunt & focii. Exceptus quidem in fœdere Rupertus Imperator, fed addita conditione, ut fœderatorum jura conservaret, neque in terris hominibus aut bonis ullo modo eis damnum inferret. Quodfi violaretur conditio, adverfus Regem ceterosque omnes, fœdere non comprehenfos, opem fibi invicem focii & auxilium promiferunt. Bernhardus fex haftiferos fe miffurum promifit; fed Ludovicum, Johannem, Stephanum & Ottonem, Palatinos Comites, fpeciatim excepit. Ipfe cum Moguntino Electore & Wirtembergico Comite, literis Marbaci datis, de fœdere ejusque conditionibus Cæfarem reddidit certiorem. (u)

(s) Tabulas fœderis exhibet LEHMANNUS Lib. VII. Cap. 75. pag. 780.

(t) IDEM l. cit. & Archiv. Argent.

(u) WENCKER. *in Apparat. Archiv.* pag. 286.

§. XXIII.

Cæsaris de eo dissolvendo consilia.

Rupertus timens, ne fœderati ad Regis depositi partes reverterentur, dissolvendo, quod sine ipsius consensu initum, fœderi, Moguntiam in diem undecim mille virginum A. 1405. conventum indixit; (x) ad quem speciatim Moguntinum Electorem & cum Bernhardo Marchione Wirtenbergicum Comitem, ceterosque fœderis socios, evocavit. Per nuncios modo comparuerunt fœderati. Rupertus ergo consilio cum proceribus, qui convenerant, habito, ad alium diem fœderatos Moguntiam in festum Epiphaniæ A. 1446. convocavit, ubi ipsos coram adesse jussit, ut de negotiis Imperii cum illis conferret, eorumque gravamina dilueret. Imperatori a fœderatis nunciatum, nihil se habere, quod in Comitiis de Rege querantur. Particulares, quæ singulis cum eo intercederent, controversias, non in conventibus publicis, sed in privatis tractandas. Marbacense autem fœdus, neque Imperatori neque Imperio adversum; sed publicæ tranquillitati servandæ a Principibus & Civitatibus initum, frustra impugnari. Imperator tamen Principes in Comitiis præsentes esse volebat; certos eos esse jubens, omnia in illis amice tractanda. Principes denique ad proximum conventum, Moguntiæ habendum, venturos se polliciti sunt.

(x) Conf. *Anbringen Kayser Ruprechts Abgesandten bey den Reichsstædten von wegen des Marbachischen Bunds* apud WENCKER. loc. cit. pag. 276. sqq.

§. XXIV.

Conventus Moguntini inter Cæfarem & fœderatos.

Conftituto die, præter Marbacenfes focios, (y) frequentes aderant Principes & Civitatum legati. Imperator inter alia de Moguntino, de Marchione Badenfi & Wirtembergico Comite, multum conqueftus eft, quod in literis, ad eum datis, violatorum jurium privilegiorumque eum incufaffent. Petiit, ut exponerentur gravamina, paratum fe publice ad ea refpondere, ut omnes, injuriam fibi fieri, intelligant. Fœdus autem, inter Civitates & Principes, ut aboleretur, pertendit. Fœderati, non difceffuri a fœdere, neque de litibus cum Imperatore in Comitiis difputaturi, in fententia perftiterunt. Denique Moguntinus Præful & Marchio Bernhardus, longam feriem gravaminum adverfus Regem exhibuerunt, ad quæ ille in pleno ordinum confeffu refpondit, & fua quoque contra Moguntinum & Badenfem gravamina protulit, (z) voluitque, ut omnia in proximis Comitiis

(y) Archiepifcopus Moguntinus, Marchio Badenfis, Wirtembergiæ Comes, & fœderatarum quarundam Civitatum legati ad conventum hunc cum octingentis equis venerunt. vid. Remboldus Slecht ad A. 1406.

(z) Mutuæ hæ inter Cæfarem & Bernhardum querelæ de Rheni vectigalibus, de monafteriis Herrenalb, Frauenalb, Herde, Bure, Marienthale, eorumque juribus, de hominibus propriis, aliisque minoris momenti negotiis, indicantur in Compromiffo Cæfaris & Marchionis in Fridericum Colon. Archiepifc. quod ex Tabulario Palatino exhibemus ad A. 1407.

Principum componerentur arbitrio. (*a*) Repudiata a fœderatis conditio, quibus Cæsaris suspecta fuit in Comitiis auctoritas; unde Principes discesserunt Moguntia. Quin & alii duo Conventus, Spiræ & Andernaci eodem anno habiti, caruerunt effectu. (*b*)

Mutua hæc Cæsarem inter & Principes odia non impediverunt, quo minus Bernhardo Marchioni, literis datis, permitteret, ut Annæ Oettingensi, conjugi suæ, in terris Marchicis dotalitium constitueret. (*c*)

§. XXV.

Cæsaris cum Marchione transactio.

Dubiis his rebus Cæsar fœderatas tentaturus Civitates, A. 1407. Ulmam misit legatos, qui eas a Principum abducerent fœdere, & in suas pertraherent partes. Nihilominus in dies aucta fuit Principum & Civitatum confœderatio. Lites tamen Bernhardi nostri cum Cæsare A. 1407. Friderici Coloniensis arbitrio terminatæ sunt, ac in fœdus cum Ruperto conversæ. Inter alia statutum, Albæ Dominorum monasterii bona & jura ut relinquerentur intacta. (*d*) Confirmatæ quoque tum literæ debiti mille mar-

(*a*) WENCKERUS pag. 285. Catalogum Principum exhibet, quibus causæ hujus cognitio ab Imperatore committebatur.

(*b*) REMBOLDUS SLECHT ad A. 1406.

(*c*) Extat Diploma in Tabulario Palatino.

(*d*) Conf. literæ Ruperti Imp. ad Abbatem & Conventum monasterii Albæ Dominorum A. 1408. die S. Petri ad Cathedram datæ apud BESOLDUM *Monum. Wirtemb.* pag. 171.

carum argenti, a Carolo IV. Imperatore, propter præſtita officia & damna perpeſſa, Rudolpho quondam Marchioni in Selzenſe vectigal conceſſæ. Addita conditio, ne vivo Ruperto exigeretur pecunia. (*e*)

Nemo ergo mirabitur, Cæſarem in fœdere, quod ipſe & Ludovicus, Comes Palatinus, cum Argentinenſibus aliisque Civitatibus Alſaticis A. 1408. contra hoſtes pepigerant, excepiſſe Bernhardum; (*f*) qui cum Ruperti filiis quoque vixit amice. Otto, Palatinus Comes, in pactione cum Eslingenſibus A. 1418. inita, Bernhardum excepit, (*g*) quod ſimili in caſu ante decennium quoque fecerat Rupertus.

§. XXVI.

In Marbacenſi fœdere tamen Marchio perſtitit. Ille enim cum Johanne Moguntino, Eberhardo Wirtembergico, & Civitatibus ſociis, ob damna quædam illata, Friderico, Auſtriæ Duci, bellum indixit; (*h*) quo durante, pleraque Marchionatus Burgovienſis Caſtra occupavit Bernhardus. Nec ſilentio tranſeundum,

Bellum Auſtriacum.

M 3

(*e*) Literæ hac ſuper re confectæ in Tabulario Elect. Palatino ſervantur.

(*f*) Wencker. *Continuat. de Uſſburgeris* pag. 17.

(*g*) Datt *de pace publica* Lib. I. Cap. 12. pag. 86.

(*h*) Herzog. *Chron. Alſat.* Lib. VIII. Cap. 28. pag. 135.

BERNH. I.

quod intuitu Hohenbergensis Austriacæ ditionis, cum Ruperto Imperatore tum iniverit inducias. (*i*)

Res denique A. 1410. Wirtembergici Comitis & Nobilium Sancti Georgii societatis interventu composita est, ut Bernhardus, acceptis pro sumtibus belli 18000. florenis, loca occupata, una cum captivis, restitueret Austrio; qui Civitatibus magnam pecuniæ summam pro illatis damnis promisit; quam cum non habuisset paratam, Hohenbergæ Dynastiam Civitatibus oppigneravit, quæ ab Alberto, Austriæ Duce, A. 1451. Austriacis denuo terris adjecta. (*k*)

Iter Marchionis Lutetiam Parisiorum.

Inter hæc Amedeus, Saræpontis Comes, Commercii Dominus, in bello contra Comitem Sarwerdæ, A. 1409. multos inter Nobiles, Ludemannum quoque, Lichtenbergæ Dynastam, Bernhardi nostri generum, captivum abduxit. Libertati hunc ut restitueret socer, cum Ludovico Palatino & Episcopo Argentinensi Metas primum, inde Lutetiam Parisiorum profectus est, inter-

(*i*) Charta Heilbronnæ feria 6. ante Dominicam Palmar. data, in Tabulario Palatino servatur. Elisabetha Ruperti Imp. filia, Friderico Austriaco fuerat nupta. Rupertus filiæ defunctæ heres, jus habebat in Dynastiam Hohenberg, ratione donationis propter nuptias & sponsalitiæ largitatis; quæ filiæ debebatur.

(*k*) FUGGER *Oesterreichischer Ehrenspiegel* Lib. IV. Cap. 3. pag. 411. & Lib. V. Cap. 10. p. 617. & BURGERMEISTER *Thesaurus Juris Equestris* Tom. I. pag. 516. ubi tamen nonnisi 7074. flor. Marchioni obtigisse perscribit.

veniente Carolo VI. Rege, ut liberarentur captivi. Res denique Cardinalis Barrenſis interventu compoſita. Captivi, ingenti lytro ſoluto, liberati. (*l*)

§. XXVII.

Electio Sigis-mundi Imp.

Cæſare Ruperto, inter turbas has mortuo, (*m*) Marbacenſe concidit fœdus. (*n*) Succeſſorem Ruperto Electores quidam ſubſtituere Jodocum; quo paucos quoque poſt menſes mortuo, novam electionem A. 1411. Francofurti Archi-Principes ſuſceperunt.

Bernhardus noſter cum Erneſto, Comite Palatino Rheni Duceque Bavariæ, & Johanne, Norimb. Burggravio, Wenceslai, Bohemiæ Regis, vices peregit, (*o*) atque cum ceteris Electoribus

(*l*) REMBOLDUS SLECHT *in Chron.* ad A. 1409. & CALMET *Notice de la Lorraine* Tom. I. Art. Commercy pag. 258.

(*m*) A. 1410.

(*n*) WENCKERUS pag. 289.

(*o*) Conf. Literæ Wenceslai ad Johannem Moguntinum & Fridericum Colonienſem Archiepiſcopum, die Saturni ante feſtum Trinitatis, A. 1411. ſcriptæ apud GUDENUM *Cod. Diplom. Mog.* Tom. IV. pag. 85. ex quibus apparet, Wenceslaum Regem Præſulum horum literis inductum ſibi perſuaſiſſe, fore, ut in nova electione, ipſius iterum ratio habeatur. Scribit enim: „ Eure Brieve und Botſchaft . . . . . han Wir wol „ verſtanden, und die williclichen ufgenommen, und auch uſs den „ nit anders erkennt, dann daſs Ir unſer Erhebunge und Wirdigunge „ des Heil. Röm. Reichs meinet und wollet. „

BERNH. I.

Sigismundi electionem Statibus Imperii & speciatim Argentinensibus die 21. Julii significavit. (*p*)

Eodem anno Hornekio ab Hornberg & sociis arma intulit Bernhardus. Argentinenses debita ei ex fœdere cum negassent auxilia, civium quorundam illius urbis bona, jure naufragii, a quo Argentinenses Cæsarum privilegio immunes sunt, Beinhemii occupavit, aliaque illis intulit damna. Rudolphus Hachberga Sausenbergicus Marchio partium consensu electus est arbiter, qui ex æquo & bono litem decidit. (*q*)

§. XXVIII.

Bellum Lothar.

A. 1412. Barrensis Dux Caroli Lotharingiæ Ducis, vicini sui, terras invasit. Bernhardus, pro Lotharingo stans, consilio suo impedivit & manu, in pugna ne fugerent Lotharingi. Et tamen de Germanorum virtute contemptim locuti sunt Barrenses. Bernhardus ad eos misit fecialem, qui ad singulare eos invitaret certamen, addita conditione, ut Dominus contra Dominum, servus

(*p*) WENCKER. *Apparat. Archiv.* pag. 307.

(*q*) Instrumentum, quo Rudolphi arbitrio hæc controversia delata est die Veneris post festum nativitatis Mariæ A. 1411. datum, in Tabulario Argent. servatur.

ſervus contra ſervum, & calo contra calonem pugnaret. Diſfidatio facta eſt; pugna tamen non habuit locum. (*r*)

Concil. Conſtant.

A. 1414. Bernhardus una cum Bavariæ & Lotharingiæ Ducibus & Marchione Rœtelenſi aliisque Principibus, Sigismundum Imperatorem Argentinam ſecutus eſt. (*s*) Idem anni inſequentis initio, cum Johanne Moguntino & quingentis equis, Concilii viſendi gratia, Conſtantiam acceſſit. (*t*) Ibi Johannes XXIII. Pontifex, fugam meditatus, Bernhardum ſibi devincturus Marchionem, diplomate IV. Kal. Febr. dato, ſummam ſedecim millium florenorum auri de camera, ex proventibus Apoſtolicis, per Moguntinam, Trevirenſem & Colonienſem diœceſes, præmii loco ei aſſignavit, *quod nubiloſo ſchismatis tempore magna propriæ perſonæ ſuæ pericula & rerum diſpendia, nec non expenſarum onera, pro Pontifice & Romana Eccleſia diverſimode ſpontanee ſubierit.* (*u*) Pontifex denique, menſe Martio, a Fri-

(*r*) In hoc bello Bernhardus Bleſenſem illum cepit Dynaſtam, (Seigneur de Blois) de quo redimendo Henricum, Angliæ Regem, cum Marchione noſtro tractaſſe ſcribit Rapin Thoyras *Hiſtoire d'Angleterre* Tom. III. Liv. XI. pag. 506.

(*s*) Koenigshov. Cap. 3. §. 236.

(*t*) Rembold Slecht *Mſcpt.* ad A. 1415. Herzog. *Chron. Alſat.* Lib. V. pag. 281. Hermann. von der Hardt *Acta Conc. Conſt.* Tom. V. Part. VII. pag. 33.

(*u*) Diploma exhibet Hardtius loco citato Tom. II. Part. IX.

derico Austriæ Duce, adjutus, cum fugisset Constantia, Sigismundus Imperator in Concilio Fridericum A. 1415. mense Aprili proscripsit, atque vicinos ejus, speciatim Helvetios, terras ejus ut invaderent, invitavit. (x)

§. XXIX.

Præfe-ctura Ci-vitatum Brisgo-viæ.

Tum vero Brisacum, Friburgum, Neuenburgum, Endinga, Kentzinga, Austriacæ Civitates Brisgoviæ, cum adjacentibus vicis & terris, in potestatem Imperatoris venerunt. Hic Præfecturam earum detulit Marchioni Bernhardo, qui ipse in Brisgovia potens terrarum, ultra decennium eam fortiter & prudenter administravit. (y)

Austrius quidem intercessione præsertim Ludovici, Bavariæ Ducis, & Friderici, Burggravii Noribergæ, eodem A. 1415. fuit reconciliatus cum Cæsare, in cujus manus terras suas resignaverat omnes. At A. 1416. iterum Constantia profugus, a Sigismundo iterum proscriptus est; nonnisi A. 1418. denuo reci-

---

pag. 148. sed nomen Marchionis male scribens, Bernhardi loco, nomen posuit Burchardi.

(x) Literæ Sigismundi, mense Majo A. 1415. datæ, extant apud HARDTIUM Tom. IV. Part. I. pag. 162. & *in Oesterreichischer Beantwortung der dem Chur-Hauß Bayern zustehenden Erbfolg zweyten Absatz* §. 9. pag. 67.

(y) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 597.

piendus in gratiam, Martino V. Papa promovente. (z) Sigismundus enim d. 4. Jun. A. 1418. (a) Bernhardo mandaverat, Brisgovicas Civitates jurejurando, quod Cæsari & Imperio præstiterant, ut liberaret, ac præscriptis conditionibus restitueret Friderico; simul tamen ei injunctum, ne Civitatibus, ad Friderici obsequium redire recusantibus, vim ullam inferret; quoniam pacis formula cautum, ut Civitatibus liberum esset, in Cæsaris & Imperii fide manere. Causa hæc, ob quam in Cæsarea Præfectura Brisgoviæ, ad initium A. 1426. usque perstitit Bernhardus. (b) Finitis sa-

(z) Diploma 12. Maji A. 1418. datum exhibet TSCHUDIUS *Chron. Helvet.* Part. II. Lib. IX. pag. 97. HARDTIUS Tom. IV. pag. 1581.

(a) Literæ hæ extant *in Oesterreichischer Beantwortung &c.* loc. alleg.

(b) Sigismundus in literis ad Bernhardum nostrum, A. 1422. datis, apud WENCKER. *Continuat. de Ussburgeris* pag. 68. de Civitatibus Brisgoviæ, tanquam liberis Imperii Civitatibus loquitur, earumque Præfectum appellat eundem. In harum Civitatum cum Alsaticis & cum Ludovico Palatino pactione A. 1423. hæc leguntur: „So nement wir die obgenannte Stette im Brisgowe insunders uss unsre gnedige herrschaft von Oesterrich mit sollichen fürworten und Gedinge, ob wir alle, oder unser Stette deheine wieder zu derselben unser gnedigen herrschaft von Oesterrich handen komment, und Inen gehuldent und geschwerent, alsdann sollent sie ussgenomen sin, so verr unser jeglliche statt unter uns das berüret und anders nit. Wir nement auch

ne hoc anno, Sigismundum inter & Fridericum difficultatibus, Bernhardus, novo Cæsaris mandato Januarii mensis, (c) a jurejurando, quo Imperio fuerant obstrictæ, Civitates absolvit, atque ad Friderici Austriaci imperium eas jussit reverti; qui per Eberhardum Kirchbergium & Guilielmum Montfortium eas paulo post in fidem recepit. (d)

§. XXX.

Aequisitio Marchionatus Hachberg.

Inter hæc Bernhardus A. 1415. die Sancti Jacobi Hachbergam & Hohingam, Usenbergicum Castrum (e) prope Brisacum, ab Ottone III. Hachberga-Hachbergensium Marchionum postremo, pro 80. mille Rheni florenis emit. (f) Pro simili summa a Sigismundo, Austriæ Duce, Alsatiam & Brisgoviam Austriacam A. 1469. reluitionis pacto coëmit Carolus Burgundiæ Dux; cujus nomine Rudolphus Sausenberga-Rœtelanus

„ uss unser herrn den landvogt, so verr das das Riche antreffend ist
„ ane Geverde. vid. infra ad A. 1423.

(c) Sigismundi & Bernhardi literas vide *in Oesterreich. Beantwort.* pag. 68.

(d) ROO *Historia Austr.* pag. 165. & FUGGER *Oesterreichischer Ehrenspiegel* Lib. IV. Cap. 7. pag. 445.

(e) *Unsere Herschafte ganz zu Hochberg und zu Hohingen.* Castro Usenbergæ destructo, Dynastia Usenbergica appellari cœpit Dynastia Hohingæ, quod Castrum hoc Dynastiæ caput evasit.

(f) Præter hanc summam solutam, solvit etiam Bernhardus debita Ottonis.

Marchio, terras has in fidem recepit. (*g*) Rudolphus hic Marchionatus Hachbergici emtionem recusaverat; consentiens, ut ab Ottone eum Bernhardus acquireret. (*h*) Quinquennio post Agatha, Hessonis Dynastæ in Usenberg filia, monasterii S. Margarethæ prope Waldkirch monialis, juri suo in Usenbergicam & Hœhingensem Dynastias, annua 30. florenorum pensione accepta, renunciavit. (*i*)

§. XXXI.

Lites Argentinensium cum Episcopo.

A. 1416. Bernhardus cum Archiepiscopo Moguntino venit Argentoratum, Episcopum inter & Civitatem Argentinensem compositurus litem, quæ jam eo devenerat, ut hujus urbis Senatus, communicatis cum Capitulo consiliis, Wilhelmum Episcopum, Molshemii captum, in sua urbe custodiret; quod Ecclesiæ suæ bona dissiparet; speciatim, quod Præfecturam Ortenaviæ Episcopatui Argent. oppigneratam, Ruperto Palatino Electori vendiderat, quodque Tabernas Alsaticas Lotharingiæ Duci venditurus credebatur. Marchio cum Præsule, re infecta discessit. (*k*)

N 3

(*g*) Urstisii *Chron. Basil.* Lib. VI. Cap. 4. pag. 433.

(*h*) Primus inter testes signavit Rudolphus Marchio Sausenbergæ.

(*i*) Vid. Documenta.

(*k*) *Chron. Msrptum* Sebastiani Muegii pag. 85. & Paraleipomena Ursperg. pag. 283. add. Wencker. *de Ussburgeris* pag. 223. sqq.

BERNH. I.

Ad Concilium Conſtantienſe denique res fuit delata. (*l*) Argentinenſes, a Patribus interdicto ſubjecti, Sigismundo Imperatori magno ære ſoluto, initaque cum Epiſcopo tranſactione amica, in Concilii gratiam redierunt.

§. XXXII.

Acta cum Sigismundo Imp.

Imperatorem A. 1417. Conſtantiæ inviſit Bernhardus, ibique erectionis Cliviæ in Ducatum Diploma inter Principes ſignavit. (*m*)

Anno ſequenti cum eodem Bernhardo Sigismundus de annua 2000. florenorum, & quotidiana, ſi extra terras ſuas pro Imperatore ageret, penſione convenit. Eodem anno Martinus V. Sigismundo permiſit, ut ex Eccleſiis Imperii Germanici colligeret decimas. Bernhardus pro Imperatore eas in Conſtantienſi, Baſilienſi, Argentinenſi, Spirenſi, Moguntina, Tullenſi & Virodunenſi Eccleſiis collegit. A. 1422. expenſorum & acceptorum cum redderet rationem, expenſorum pro Cæſare ſumma tredecim mille florenos ſuperavit accepta.

§. XXXIII.

Marchio Judex delega-

A. 1418. memorabilis illa Ludovicum inter, Landgravium Haſſiæ, & Buſeckianæ Vallis Ganerbios nobiles de ſuperio-

(*l*) VON DER HARDT *Acta Concil. Conſtant.* Tom. IV. pag. 551.

(*m*) TESCHENMACHERI *Annales Cliviæ Cod. Diplom.* pag. 81.

Bernh I. tus a Cæsare.

ritate controversia vertebatur. Hermanno, Ludovici Patri, Wenceslaus Romanorum Rex, Charta Francofurti A. 1398. data, hos Nobiles subjecerat. Paulo post (*n*) Betleriæ Literas suas ipse revocaverat Wenceslaus. Revocationem Sigismundus Romanorum Rex A. 1414. Spiræ (*o*) firmavit. Ludovicus Hassus tamen jus, quod habere se credidit, non destitit persequi. Sigismundus ergo rem omnem denuo Principum submisit judicio.

Delegatus a Cæsare judex Bernhardus die S. Petri indixit Judicium. Judices assessores fuerunt quatuor Ecclesiastici, Georgius Passaviensis Episcopus, Cancellarius Regis, Guilielmus Argentin. Episcopus, Johannes Weissenburgensis Abbas, Johannes Abbas Selsensis, & quatuor seculares, Ludovicus, Comes Palatinus Rheni, Carolus Lotharingiæ Dux, Otto Comes Palatinus Rheni, Bernhardus Saxoniæ Dux. Regis autem Advocatus fuerat Ludovicus, Comes Oetingæ.

Decretum unanimi sententia Judicum, Buseckianos Ganerbios Imperatori sine medio subesse. (*p*)

(*n*) Die Mercurii post Omnium Sanctorum ejusdem anni.

(*o*) Die Veneris post D. Jacobum.

(*p*) Instrum. hujus Judicii extat in libro, cui Tit. *Memoriale der Hessischen Gesandtschaft an die Reichsversammlung zu Regenspurg* A. 1707. inter probationes pag. 99.

BERNH. I.

§. XXXIV.

Bernhardi acta varia.

Civitatem Colonienſem, ob diſſidia inteſtina, A. 1419. obſidione quum cinxiſſent Electores ad Rhenum, Bernhardi Marchionis & Electoris Brandeburgici interventu tempeſtas ſedata eſt. (q)

Redemptionem Zaringiae Caſtri Sigismundus Imp. cum omnibus, quae ad id pertinerent, Bernhardo noſtro ſingulari diplomate, Wratislaviae A 1420. Dominica Laetare conceſſit; (r) eodemque anno Bernhardus, paucis ante Pentecoſten diebus, inter Civitatem Argent. & Nobiles de Bulach, de Wangen, de Müllnheim, aliosque litem ſua ſententia decidit. (s)

Dynaſtiam Graevenſteinenſem, antiquiſſimum familiae Leiningenſis allodium, quod a Leiningenſibus titulo pignoris ad Palatinos Electores, ab iisque ad Spanheimenſes pervenerat Comites, a Johanne Spanheimenſi Comite tum coëmit Bernhardus, ſalva Fridericianae Leiningenſium lineae reluendi poteſtate. At anno ſequenti eandem Dynaſtiam Emiconi Leiningenſi Comiti, genero, oppigneravit pro 8000. flor. quos in dotem ei promiſerat. (t)

§. XXXV.

(q) WINDECK *Hiſtor. Sigismundi Imp.* Cap. 76.

(r) Vid. Documenta.

(s) Archiv. Argent.

(t) Archiv. Bada-Badenſe.

§. XXXV.

A. 1421. Duci Reinoldo de Urslingen (u) dimidiam partem castri & oppidi Gemar, pignus Rappoltsteinense, præstitæ fidei operæque præmio ad dies vitæ concessit, ejusque in locum, si forte redimeretur, trecentos quotannis florenos se daturum promisit. Reinoldus vicissim & Anna de Usenberg Bernhardo jus suum in Dynastiam Usenberg & castrum Hœhingen ejusque ditiones reliquerunt; quin & vicos Bischoffingen, Brockingen aliosque, ad Dynastiam Usenberg. pertinentes, eidem adscripserunt, post ipsorum obitum occupandos. Reinoldus insuper jus aperturæ in Hornberg aliisque castris suis Marchioni adversus hostes ejus promisit; exceptis Sigismundo Imp. & Comite Sulzensi, salvaque pace castrensi Hornbergæ. Acta hæc omnia & corroborata Instrumentis Badæ die Dom. quæ *Invocavit* vocatur. Triennio post die Saturni post S. Andreæ idem Reinoldus Dux, Præfecturam castri Hœhingen a Bernhardo Marchione adeptus, cum conjuge sua Anna pacta priora confirmavit.

Pacta cum Duce de Urslingen.

A. 1422. Sigismundus Imp. Bernhardo Marchioni commisit, ut tertium denarium in Germania a Judæis perciperet; eidemque speciale protectorium monasterii Schwarzach, contra

(u) Reinoldus hic anno post, Comitis Zollerani socius, bellum Helvetiis in-

BERNH. I.

Ludemannum, Lichtenbergæ Dominum, concessit Noribergæ. (x)

§. XXXVI.

Bernhardus litium arbiter.

Eodem anno diuturnis Wilhelmi Episcopi cum Civitate Argentinensi litibus sopiendis, Conradus Archiepiscopus Moguntinus & Bernhardus Marchio noster electi sunt arbitri. Res Spiræ tractata atque sententia Archiepiscopi & Marchionis, die Mercurii post Quasimodogeniti, decisa. (y) Dein paucis interjectis diebus, controversiæ quoque inter Civitatem & Nobiles, qui jam A. 1419. ob varia gravamina Civitate excesserant, eorundem Principum interventu compositæ; (z) sed & utriusque auctoritate Wirichius ab Hohenberg Civitati reconciliatus, atque sublatis utrimque hostilitatibus, Wirichio sua jura reservata fuerunt. (a)

Eodem anno Bernhardus cum Stephano Palatino & Emicone Leiningensi Comite, Spirensibus, a Rhabano Episcopo ob-

---

tulit, sedens in castro Schiltach ad Nigram Silvam. Vid. TSCHUDII *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 70. & pag. 147.

(x) Extat *in Aettenmæssiger Geschichts-Erzehlung Schwarzach* pag. 99. & 101.

(y) Instrument. extat *in Tabulario Argent.* unde illud deprompsit SEBAST. MUEGIUS *in Cod. Mscpt. Arg.* pag. 109. ubi & alias transactiones exhibet, inter Episcopum & Civitatem hoc tempore initas; add. WENCKER. *de Pfalburgeris* pag. 102.

(z) SCHILTER *ad Kœnigshov.* pag. 878.

(a) Tabularium Argent.

ſeſſis, in auxilium venire decreverat. Verum ſublata mox, juſſu Sigismundi Imp. obſidione, res ad Comitia Norimbergæ ejusdem anni delata. Bernhardus conciliandæ cum Epiſcopo Civitati operam dedit, compoſitisque controverſiis, ipſe ob itinera hinc inde ſuſcepta, 6000. flor. impenſarum nomine, a Spirenſibus accepit. (*b*)

§. XXXVII.

Acta intuitu Grævenſtein.

A. 1423. (*c*) Bernhardus cum Emicone Leiningenſi Comite, genero, & Johanne Spanheimenſi communionem eo fine inivit, ut Dynaſtiam Grævenſteinenſem, quam Emiconi ante biennium oppigneraverat Bernhardus, communi conſilio & ope contra quoscunque turbatores defenderent; at Friderico Leiningenſi, pignoris domino, reluitionem concederent. Societas hæc inita fuiſſe videtur contra Electorem Palatinum, qui de Dynaſtia hac cum Spanheimenſi Comite tum lites alebat. Res eodem anno (*d*) transacta, jusque aperturæ in Grævenſtein. Ludovico Electori aſſertum; qua de re Bernhardus Marchio & Emico Leiningenſis Comes eidem literis caverunt. (*e*)

(*b*) LEHMANNUS *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 94. pag. 833.

(*c*) Die Martis poſt S. Martini.

(*d*) Die Veneris poſt S. Andreæ.

(*e*) Datæ ſunt hæ literæ die Martis poſt feſtum circumciſionis A. 1424. Extant, uti & præcedentes, in Tabulario Bada-Badenſi.

§. XXXVIII.

Lites cum Civitatibus Brisgoviæ.

Iisdem temporibus Bernhardo cum Civitatibus Friburgo, Brisaco, Endinga, quarum Præfectus ille nuper fuerat, (*f*) natæ sunt lites.

Gravamina Bernhardi.

Intolerabile ei visum est, subditos ipsius Hachbergenses & Usenbergicos, civium Brisgoicorum ordini adscriptos, iisdem, quibus incolæ Civitatum, juribus gaudere, turbataque Principis jurisdictione, non modo in Civitatibus ob delicta conveniri, sed & ab iisdem ad servitia quædam adstringi; (*g*) in transactione licet, quam cum Civitatibus Brisgoicis Egon Friburgi Comes & Otto Marchio Hachbergensis, post intestinum bellum A. 1368. inierant, (*h*) prospectum, ut extranei, in territorio Principum constituti, cives dimitterentur ex urbibus, nemoque in posterum ab illis reciperetur civis, nisi Domini sui impetrato consensu. Bernhardus civibus his extraneis jus civitatis abrogari, eosque, qui in urbibus consederant, sibi tradi postulavit.

§. XXXIX.

Querelæ Civitatum.

Civitates ad privilegia Imperatorum & ad antiquas Brisgoviæ consuetudines provocabant; non adversari sibi dicentes pa-

(*f*) Vid. supra ad A. 1415.

(*g*) Gravamina Bernhardi cognoscuntur ex scripto, quod A. 1424. cum Principibus Imperii communicavit, apud WENCKER. *in continuatione de Usburgeris* pag. 64.

(*h*) Transactionem hanc exhibet WENCKER. loc. alleg. pag. 71.

cta, cum Hachbergæ Marchionibus inita, civesque suos, in Hachbergensi Dynastia habitantes, nunquam inter homines proprios Hachbergensium habuisse locum. Sed inprimis grave videbatur Civitatibus, Bernhardum, etiam post annale tempus, quod ejusmodi vindicationibus jure Germanico præfixum, jus sibi asserere in eos, qui in ipsis Civitatibus fortunarum sedem elegerant. Accessit & alia causa, quæ maxime Civitates angebat; nova nempe vectigalia, a Bernhardo per Brisgoviam passim & Mühlbergæ erecta; non Civitatibus modo, sed finitimis quoque onerosa.

Brisgovicæ ergo & Alsaticæ Civitates A. 1422. die Saturni post S. Michaelis, quinquennale contra Bernhardum fœdus inierunt, (*i*) cui anno insequenti, die Dominica post Jacobi, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Alsatiæque Præfectus accessit. (*k*) Civitatum fœdus.

§. XL.

Sigismundus Imp. ad quem res fuit delata, Bernhardum & Civitates A. 1421. vocavit Nickelsburgum in Moravia, & anno sequenti Ratisbonam, denique Norimbergam. Quum autem, impedientibus Bohemiæ turbis, conventus hi locum non habuissent, amicæ compositionis via tentata est. Amicis conventionibus abruptis bellum geritur.

O 3

(*i*) Instrumentum hoc extat in Chartophylacio Argent.

(*k*) Novum instrumentum, quod tum confectum est, in Tabulario quoque Argent. servatur.

Colloquium Argentorati A. 1423. habitum, in quo Carolus Lotharingiæ Dux (*l*) intercessoris munia gessit. De pluribus articulis, ex voluntate fere Bernhardi Marchionis, transactum. Res tamen ad finem non omnino perducta. Alius ergo Conventus Wormatiam indictus, ubi præsentibus Conrado Moguntino & Ottone Trevirensi Archi-Episcopis, denuo tractata controversia, sed irrito conatu.

Unde cum tres alii Conventus, sub initium A. 1424. Argentorati, Wormatiæ, Moguntino & Trevirensi intercessoribus, habiti, quoque fuissent abrupti, res denique ad arma devenit; (*m*) Sigismundo Imperatore litigantes frustra hortante ad pacem. (*n*)

Pentecostali tempore A. 1424. Alsatiæ Brisgoviæque Civitates cum Ludovico Palatino, Episcopo Spirensi & Wirtembergico Comite, aliisque belli sociis, irruptionem in Marchionatum fecerunt. Rastadium & plures vici combusti. Mühlbergæ & Grabæ Castra obsessa, non capta. Quum enim per tres septima-

(*l*) Hic tum etiam de controversiis, quas cum Civitate Argentinensi habuerat, intercedente Bernhardo Marchione, consocero, amice transegit. Literæ transactionis, die Veneris post S. Catharinæ A. 1423. datæ, in Tabulario Argent. servantur.

(*m*) Singula hæc narrantur in literis fœderatorum ad Imperatorem apud WENCKER. loc. alleg. p. 85.

(*n*) Extant hæ literæ apud WENCKER. loc. alleg. pag. 83. & 84.

nas duraffet obfidio, intercedente Dieterico Archi-Epifcopo Colonienfi, Johanne Herbipolitano Epifcopo & Alberto Hohenloënfi Comite, in caftris ad Mühlbergam res transacta eft. (o)

§. XLI.

Conditiones præcipuæ:

1. Marchio omnia bello ablata, una cum reditibus perceptis, Civitatibus reftituat. Transactio cum Civitatibus.

2. Liber commeatus ex unius in alterius terras obtineat, ad normam transactionis, inter Egonem Comitem Friburgi & Civitates Brisgovicas initæ A. 1368. Marchioni tamen evictio competat hominum propriorum, a die, quo Hachberg. & Ufenberg. Dynaftias obtinuit.

3. Delicta, a fubditis Civitatum in Marchionis ditionibus commiffa luantur pecunia. Bona capite plexorum propter homicidia, in iisdem terris perpetrata, cognatis pro certa pecuniæ fumma reftituantur.

4. Actiones de bonis aut debitis, in foro domicilii aut rei fitæ inftituantur.

(o) Bellum hoc defcripferunt URSTISIUS *in Chron. Bafil.* Lib. IV. Cap. 24. REMBOLDUS SLECHT. WENCKER. loc. alleg. pag. 64. SEBAST. MUNSTER *Cofmograph.* Lib. III. pag. 809. BERNHARD. HERZOG. *Chron. Alfat.* Lib. VIII. Cap. 28. pag. 136.

5. Usburgeri Civitatum, in Dynaſtiis Hachberg. & Uſenberg. ſedentes, jura Civium amittant. Civitates ſubditos Marchicos in poſterum non ut cives recipiant.

6. Vectigalia, quæ Marchio in Brisgovia a tempore acquiſiti Hachbergici Marchionatus inſtituit, aboleantur.

7. Feuda, Cunemanno Bolſenhemio a Marchione ablata, intra anni ſpatium ei reſtituantur. Hachbergici & Uſenbergici Vaſalli a Paribus Curiæ Hachberg. & Uſenberg. judicentur.

8. Civitates per ſexennium in quieta poſſeſſione vicorum Remſingen, Höchſtat, Achkarn & Lüſſelnheim permaneant, quo ſinito cujuslibet partis ſalva ſint jura.

9. Vici Badenſes Uringen, Eyſtatt, Baldingen & Malterdingen, quos homagio ſibi Argentinenſes obſtrinxerant, Hermanno tradantur Sulzenſi Comiti, donec ſingulis pacis conditionibus ſatisfecerit Marchio. (*p*)

In ſpecie cum Argentinenſibus.

Lites, quæ civibus quibusdam Argentinæ Civitatis, de bonis naufragio occupatis, de vectigalibus in moneta, non recepta, exactis, aliisque de rebus cum Bernhardo intercesſerant, peculiari Principum quorundam arbitrio reſervatæ fuerunt. (*q*)

§. XLII.

(*p*) Transactio hæc extat in Archivo Bada-Durlacenſi.

(*q*) Literæ, in agro Mühlbergenſi, die Lunæ poſt S. Petri & Pauli A. 1424. confectæ, Dieterici Colonienſis Archiepiſcopi, Johannis Epiſcopi Würzburg. Alberti Hohenloënſis Comitis atque Bernhardi noſtri ſigillis ſignatæ, in Tabulario Argent. ſervantur.

§. XLII.

A. 1425. Bernhardus memorabili transactione cum Johanne Spanheimensi Comite Beinhemii apud Alsatas inita, in Comitatum Spanheimensem jus sibi acquisivit & posteris. Spanhemii Comitum duæ lineæ, Cruzenacensis & Starckenburgensis fuerunt. Illa citeriorem Comitatum, qui proprie Spanheimensis, hæc ulteriorem, (r) qui Starckenburgensis adpellatur, tenuerunt. Ultimus lineæ prioris Comes, Simon IV. filiam heredem reliquit Elisabetham, quæ Ruperto Imperatori, socero, & postea (s) Ludovico Barbato, Electori Palatino, affini suo, quintam partem Comitatus donavit, Johanne, Starckenburgicæ lineæ postremo, consentiente. Quinta hæc pars Electoratui ab eo tempore mansit conjuncta; reliquæ quatuor partes ad lineam Starckenburgicam, solam superstitem, pervenerunt. Ex linea hac Joannes Cœcus, Spanheimensium ultimus, A. 1437. defunctus, jam A. 1415. testamentum condidit, quo Bernhardo Marchioni Badensi & Friderico Veldentiæ Comiti, amitarum suarum fi-

Transactio Beinheimensis.

(r) *Vordere und Hintere Graffschaft Spanheim.* Conf. TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A. 1411. qui tamen in rebus Spanheim. nonnulla tradit minus exacte.

(s) A. 1416. Literas traditionis exhibet TOLNERUS *in Cod. Diplom. Palat.* num. 215.

BERNH. I.

liis (*t*) spem succedendi in terris suis fecit, eamque A. 1425. Beinheimensi pactione firmavit. (*u*)

§. XLIII.

Leges ejus.

Pacti summa huc redit, ut Bernhardus Marchio & Fridericus, Veldentiæ Comes, utrumque Spanhemii Comitatum indivisim tenerent, eorumque uterentur insignibus. Cruzenacum oppidum & Castra excipiuntur, quae in communione cum Ludovico Electore tum habuerat Johannes. Uterque Comitatus non nisi ad masculos, & quidem ad Bernhardi Marchionis & Friderici

(*t*) Amitæ hæ fuerunt Loretta & Mechtildis; quarum illa Henrico nupserat, Veldentiæ Comiti, mater Friderici; hæc Rudolpho Longo Marchioni matrimonio juncta, filium ex eo susceperat Bernhardum. Amitarum harum patrem nonnulli vocant Henricum, alii Johannem. LUCAE Gravensaal p. 612. SPENER. Op. Herald. Part. spec. L. II. Cap. 4. §. 5. L. III. Cap. 27. §. 16. Johannem fuisse patrem Mechtildis supra in Rudolpho Longo Marchione ostendimus.

(*u*) Tradunt Scriptores, Johannem Spanhemii Comitem, cum Henrico patruo & Simone fratre diffidia alentem, relicto Spanheimensi Comitatu, ad Rudolphum divertisse Badæ Marchionem, Mechtildis Spanheimensis maritum; a quo honorifice exceptus & paternæ ditioni post Henrici mortem restitutus, extincto Simone fratre, cum & ipse liberis careret, hoc successionis pactum, in grati animi testimonium, cum Bernhardo, Rudolphi Badensis filio, iniverit. TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A. 1411. pag. 332. & SPENER *ex Chron. Mscpt. Comitum Spanheim.* l. cit. Lib. II. Cap. 4. §. 5.

Comitis nepotes, eorumque defectu, ad Wilhelmum, Hennebergæ Comitem, ejusque filium ac fucceffores primogenitos tranfeant. Familiæ heredes fibi mutuo fuccedant. Venditio Comitatuum & oppigneratio prohibita. Pax Caftrenfis inter heredes ineatur. Feuda communi nomine conferantur a Seniore familiæ. Feuda vacua, communi confenfu, vafallo novo concedantur.

Johannes Spanheimenfis, Jacobum, Bernhardi filium, & Fridericum Veldentinum, ad communionem terrarum vivus admifit. Ludovico, Electori Palatino confentienti, Jacobus & Fridericus, partis ad eum fpectantis fecuritatem, literis, Heidelbergæ A. 1428. datis, præftiterunt. (x)

§. XLIV.

Bellum cum Civitatibus ad Rhenum.

Eodem anno Ludovicus Palatinus Comes & Civitates, Argentoratum, Bafilea, Friburgum, Brifacum aliæque, inopinato Bernhardum aggreffæ funt bello. Mühlberga a fœderatis obfeffa & capta. Sed vix abductis inde fœderatorum copiis, Marchio cum Wilhelmo, Argentinenfi Epifcopo & Ludovico Lichtenbergenfi Comite, adverfus Argentinenfes fœdus inivit, cui paulo poft Lotharingiæ Dux & Stephanus Comes Palatinus cum Salmenfi

(x) Literæ hæ extant apud LÜNIG *Reichs-Archiv Part. Special. Contin. II. IV. Abtheilung. IX. Abfatz* pag. 490.

BERNH. I.

& Bitensi accesserunt Comitibus. Bernhardus cum Lichtenbergæ Dynasta Rhenensem Argentinensium pontem occupavit mense hujus anni Septembri. Inde pulsus, Oberkircham, quam pignoris jure possidebant Argentinenses, quinque mensium spatio obsedit; re infecta denique redire coactus. Bellum hoc, post multa damna utrinque illata, A. 1429. Archiepiscopi Moguntini interventu compositum est Spiræ. (*y*)

§. XLV.

A. 1430. Rabanus, Spirensis Episcopus, bonis & juribus Episcopatus a Marchione vim illatam conquestus, collecto sociorum exercitu irrupit in Marchiam; Mühlbergensis Castri obsidioni pertinaciter insistens; donec intercessione Herbipolitani Episcopi discessum ab armis. (*z*)

Eodem anno Bernhardus literis Schwarzacensi monasterio ejusque Abbati Conrado Schœnbergero Badæ datis, hominibus S. Petri, (S. Petersleuth) in judiciis vicisque monasterii sedentibus, omnia, quæ hucusque ei præstiterant, servitia remisit. (*a*)

§. XLVI.

(*y*) HERZOG *Chron. Alsat.* Lib. IV. pag. 109. & 110. & Lib. V. pag. 14.

(*z*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 94. pag. 833. SIMONIS *Episcopi Spirenses* pag. 150.

(*a*) Tabularium Schwarzacense.

§. XLVI.

Acceffiones terrarum & jurium fub Bernhardo Marchione.

Bernhardus præter Marchionatum Hachbergæ, quem, ut diximus, (*b*) Otto, lineæ Hachbergicæ fenioris poftremus, ei vendidit, aliis terris ac bonis Marchiam fuam adauxit.

A. 1377. Gerhardus de Staffort, armiger, Bernhardo & Rudolpho fratribus homines fuos proprios, in vico Lütolzhein alibique in Marchionum ditione commorantes, exceptis tantum vicis Forcheim, Dafslan (Dachsland) & Specke, pro 15. Libris denariorum Argentinenfium vendidit.

A. 1382. una cum fratre Rudolpho coëmit a Cunzio de Schmalenftein partem, quam habuit in Straubenhard, Langenalb, Tennach & Tobel, una cum curia in Nibelspach.

A. 1405. Hugo de Berneck, armiger, juri patronatus in Niefern, in gratiam Bernhardi renuntiavit.

A. 1407. Johannes de Waffeluheim miles eidem Marchioni ejusque heredibus mafculis, tradidit fuam partem vicorum Waffelnheim, Uberechlingen, Kraftetten, Frydeshein, Utelnhein, Hiltenhufen, reditus vini in Goffeln, balneum & decimas in Pfaffenhofen, Hattenmatte, Obenheim, Nükirch, curiam in Zabern & Mittelbrunn, ita ut Marchio, ejusque hæredes mafculi, his omnibus uterentur. Loca hæc in Alfatia Inferiore funt fita.

(*b*) Tom. I. pag. 374.

A. 1416. vicum Eyſtatt in Marchionatu Hachbergenſi, pro tribus florenorum millibus oppigneratum, à Caſparo de Klingenberg ejusque uxore Margaretha Maltereria Bernhardus redemit. (*c*) Eodem anno idem Marchio a Reinhardo Hofwarth de Kircheim partem vici Eyſingen comparavit.

§. XLVII.

Acceſſiones variæ & oppignerationes.

A. 1422. Conradus Bernlappius, armiger, quartam ei partem Caſtri Zaringenſis, cum ſilvis, banno ferino, pratis, aquis, aliisque juribus, ad hanc partem ſpectantibus, ſervata ſibi altera quarta, tradidit; ea conditione, ut ipſe Marchio ejusque heredes nobilem ſemper virum conſtituant, qui de pace Caſtrenſi Zaringæ ſervanda, fidem ſuam Conrado ejusque heredibus adſtringat. Conradus paulo poſt ſolennibus literis pacem hanc ſe ſervaturum promiſit. (*d*)

A. 1422. & 1426. Bernhardus varias partes in vicis Wolfartsweyer, Sellingen & Berghauſen; item maximam partem Altenſteigæ ab Hohenbergæ Comite acquiſivit, quam dein Uracenſibus Comitibus oppigneravit.

Sigismundo Imperatori non ſemel magnas pecuniæ ſummas; quin & Wirtembergicis Comitibus 20. millia florenorum mutuo dedit; Herrenbergiana in pignus accipiens.

(*c*) Tabularium Bada-Durl.

(*d*) Codex Diplom.

A Zolleranis Comitibus pro 3000. florenis ei oppignerata Hechinga. Henrico, Herrenbergiæ Comiti, ſimilem fere ſummam, Maſpachio in pignus recepto, commodavit.

§. XLVIII.

Obiit Bernhardus A. 1431. III. Non. Maji. Ætatis ejus incerti ſunt anni. Tempus nativitatis Chartæ & monumenta occultant. Patri A. 1372. mortuo per LIX. annos ſuperſtes, A. 1379. fratris cum jam fuerit curator, neceſſe eſt, eum ſeptuagenario multo majorem obiiſſe. Mors & ætas Bernhardi.

Cum monaſterio Ciſtercienſium Albæ Dominorum multis licet litibus fuerit diſtrictus, in Choro tamen Eccleſiæ eorum ſepulcrale monumentum ei fuit exſtructum; quod varias inter mutationes ædis & monaſterio deſtructo, tamen perſtitit illæſum. Imaginem ejus loco ſuo repræſentamus lectori. Inſcriptio diem & annum mortis indicat, ætatem ſilentio tranſit. (e) En Inſcriptionis verba: „ Anno Domini MCCCCXXXI. Tercio menſis Maji obiit „ Illuſtris Princeps Bernhardus Marchio de Baden. „ Monumenti hujus fide unanimi conſenſu credunt ſcriptores, Bernhardum in Eccleſia Albæ Dominorum fuiſſe ſepultum.

WOLFGANGUS DE ROTENBERG, Collegiatæ Badenſis Præpoſitus, haud ita pridem defunctus, in Diſſertatione,

(e) SCHANNAT. *in Vindem. Literar. Collect. I.* pag. 152. Epitaphium exhibet, ſed iconem ejus non dedit.

quam manuscriptam reliquit, contendere conatur, Bernhardum in Ecclesia Parochiali Badæ fuisse sepultum; at sub nepote ejus Carolo ad Dominos Albæ translatum. Equidem sepulturam ejus in Æde Badensi admitto, translationem rejicio. Ædis hujus in Ecclesiam Collegiatam conversio a Bernhardo nostro jam fuerat decreta A. 1 4 1 3. Petiit a Johanne XXIII. Pontifice consensum, quem etiam Bulla, ad Constantiensem Episcopum scripta, obtinuit. Bellici tumultus consilii hujus complementum impediverunt.

Patris decreta sub Nicolao V. A. 1453. complevit Jacobus, ut suo loco docebitur. In Charta, quæ tum hac super re scripta, Missisque Pontificiis a Marchione tradita fuit die XI. Aprilis, hæc verba leguntur: „ Cum felicis recordationis Illu- „ stris Principis Badensis, Bernardi, genitoris seu patris ipsius „ Jacobi, in ipsa Ecclesia Badensi sepulti &c. „ Bernhardi sepulturam in Ecclesia Badensi evidenter hæc docent. Evidentius ipsæ Monumenti sepulcralis reliquiæ A. 1 7 5 3. in eadem sub altari detectæ, ecclesiæ chorum novis ornamentis quum decoraret Ludovicus Georgius Marchio Badensis. ROTENBERGIUS, qui cum Collegis suis aliisque permultis sepulcri reliquias viderat, eas ita describit: „ Inventus est prægrandis lapis inversus, qui „ licet in frusta dissectus, manifeste & irrefragabiliter spectan- „ tibus exhibuit figuram equestrem Bernardi, ære fusam, cum

„ in-

, inſcriptione: „ Anno Domini MCCCCXXXI. Sabbato poſt
„ inventionem Sanctæ Crucis obiit Illuſtris Princeps Bernardus
„ Ba - - - t in pace. „ Notandum vero, quod huic la-
„ pidi detractum fuerit æs omne fuſum cum figura ſtatuæ, ſcuti
„ ac galeæ, ac circumſcriptis literis, tamen ex inciſura lapidis
„ hæc omnia adhuc legenda & cognoſcenda erant & curioſo-
„ rum inſpectioni proſtant. „

Ex narratis his ROTENBERGIUS colligit, ex Eccleſia Badenſi in Albenſem Dominorum translatum fuiſſe corpus Bernhardi; translationem ſub Carolo nepote factam eſſe reputans. Verum enimvero, quæ cauſa inducere potuerat nepotem, Avi ſui manes tam duriter ut tractaret; ſepulcralem ut diſſringeret lapidem, quin & omnibus ornamentis æreque,, figuris literisque infuſo, ſpoliaret. Barbara hæc violatio ſepulcri, non translatio dicenda. Veriſimilior ſententia eſt, Bernhardum in Parochiali Badenſium Eccleſia voluiſſe ſepeliri, quod illam ornandam decreverat, nec unquam ex ea fuiſſe ablatum. Sepulcri ſpoliatio illi tempori adſcribenda, quo Bada omnis & Caſtrum, ſuperiore ſeculo finiente, bellicis everſa furoribus. Supereſt ergo, ut Mauſoleum Albenſe Bernhardi Honorarium dicamus.

§. XLIX.

Princeps fuit egregius, inter potentes & bellicoſos Germaniæ Magnates ſui ſeculi reputandus. Glorioſum ejus ſexaginta Character.

annorum, ſub quinque Imperatoribus regimen, quo ſapientia, juſtitia, integritate, fortitudine mentis, nulli Principum facile ſecundus. Apud Sigismundum Imp. cujus electionem promoverat, tanta ejus fuit auctoritas, ut difficillima negotia ejus conſilio expediret & manu. Bello incomparabilis, inter perpetuas illorum temporum turbas, quibus omnia vi & armis gerebantur, pacis tamen ſtudioſus & ſancte fœdera colens. Unde nonniſi provocatus defendendisque ſuis juribus & ſociis induit arma. Diſſidia aliorum ſua ſæpe interceſſione compoſuit: officioſus in omnes. Rei intentus domeſticæ, ſed munificus, ut principem decet atque liberalis, Marchionatum, dignitate opibus & potentia auctum, poſteris tradidit.

§. L.

Cancellaria & Curia.

Cancellariam & Curiam in meliorem ordinem redegit. Vaſallos, Judiciis feudalibus ut frequentes intereſſent, graviter monuit.

Cancellario uſus eſt Johanne de Bruſſella, quem in literis A. 1422. *Scribam* appellat, in cujus poteſtate fuerat Marchionis ſigillum. Idem in Charta A. 1424. vocatur „ Venerabilis „ Vir Dominus Johannes de Bruſſella, Protonotarius illuſtriſſi- „ mi Principis ac Domini Bernhardi Marchionis de Baden. „ Cancellarii munere ergo fungebatur Johannes, nomen licet in Aula Badenſi non fuerit in uſu. Politica & civilia ab eo tractabantur negotia. Conſiliarii tum nondum in Collegia diſtributi. Unde

inter primarios Aulæ minifteriales Cancellarius habebatur; non nifi Vicario Principis & Aulæ magiftro provinciali (Landhofmeifter) poftpofitus. Sub Chriftophoro Marchione Kieferus & Schriberus, (f) fub Ernefto Gutius; fub Carolo II. Achtfinitus, five Amelius; fub filiis Caroli II. Breitenaker JurisConfulti Doctores *Cancellarii* nomine inclaruerunt. Poftremis fub Marchionibus hæc dignitas quievit.

§. LI.

Sub eo Sigilla equeftria in defuetudinem venerunt; at cera rubra invaluit. Ecclefiaftici Principes & Comites cera viridi funt ufi. Multi ex illis privilegio ceram rubram obtinuerunt. Seculi XVI. initio cera rubra apud Comites in ufu. Sigilla.

Cæfares a Bernhardi hujus temporibus Marchiones Badenfes appellarunt *Lieber Vetter oder Oheim.*

Hæc omnia in fummam fi colligas, haud difficulter perfpicies, Bernhardum nec inter majores, nec inter pofteros habuiffe, quem ei compares, multo minus præponas.

§. LII.

Prima Bernhardi uxor fuit Margaretha, Rudolphi Comitis de Hohenberg filia, cujus mentio fit in Charta fœderis, a Ru- Uxores.

(f) Wendel Schriber.

BERNH. I.

dolpho noſtro cum Eberhardo III. Comite Wirtembergenſi A. 1374. contracti, qua filia ejus Margaretha, Marchioniſſa Badenſis, cum Wirtembergicis fœdus continuare jubetur, ſi Rudolphus ante fœderis exſpirationem moriatur. (*g*)

Cum autem matrimonium hoc ſterile eſſet, atque mortuo Bernhardi fratre Rudolpho, ſolus ille ex Domo ſupereſſet Badenſi, divortium cum Margaretha meditatus eſt. Adivit ergo Clementem VII. Papam Avenione A. 1392. judices petens, qui examinarent; annon matrimonium contra jura canonica fuerit initum. Verba Bullæ Clementis ſunt, *quod conſanguinitatis vel affinitatis impedimenta exiſterent.* Conjugium, quod 18. annos duraverat, ſolutum. Bernhardus ad ſecundas progreſſus eſt nuptias, ducta uxore Anna, Ludovici Comitis Oetingæ filia, quarto conſanguinitatis gradu ei juncta. Bonifacius IX. contra Clementem VII. Romæ electus, A. 1398. Bullam diſpenſationis ei transmiſit. (*h*)

§. LIII.

Liberi.

Ex Anna hac Bernhardus tres filios & ſeptem filias procreavit. Inter filios:

(*g*) Charta fœderis in Chartophylacio Wirtemberg. ſervatur. In fine ejus legitur. *Daß wann Graff Rudolph innerhalb dieſes Jahrs abſtürbe, ſo ſoll unſer liebe Dochter Frowe Margaret von Hohemberg, Marggrevin zu Baden dis buntnuzz volle ußhalten in allen ſachen.*

(*h*) Bulla utriuſque Papæ in Chartophylacio Bada-Durlac. Baſileæ ſervatur.

1. Jacobus, natus A. 1407. qui patri fucceffit.

2. Bernhardus, quem Sigismundus Imp. literis Caffaviæ datis A. 1423. defpondit Eberhardi, Comitis Wirtembergici filiæ, Cæfaris ex forore pronepti. Elifabetha Noribergæ Burggravia, Comitiffa de Wirtemberg, fponfæ mater, confenfit. (*i*) Sed princeps hic juvenis præmatura morte ante nuptias deceffit.

3. Rudolphus natus 14. Julii A. 1417. diem obiit fupremum A. 1424. 1. Aug. (*k*)

Inter filias: 1. Anna, nata 15. Mart. 1398. nupta Ludovico Lichtenbergico A. 1409.

2. Beatrix, nata A. 1400. die Joh. Bapt. defponfata Emiconi Leiningæ Comiti, Inftrumento Badæ confecto A. 1409. Beatrici in dotem octo millia flor. adfcripta funt. (*l*)

3. Mechtildis, nata A. 1401. d. XI. Dec. † 1402. d. 18. Apr.

4. Margaretha, nata A. 1404. die Converf. Pauli A. 1412. defponfata fuit Adolpho, Naffoviæ Comiti, cum dote 8000. florenor. Adolphus ei pro vidualitio affignavit 16000. flor. Wisbada pro pignore data. Conventio hæc Wormatiæ fcripta eft.

5. Agnes, nata die Lætare 1408. defponfata Gerhardo Duci Sleswic. A. 1432.

(*i*) Inftrumenta hæc extant in Tabulario Bada-Badenfi.

(*k*) OEFELII *Scriptores Rerum Boicarum* Tom. II. pag. 587.

(*l*) Charta eft in Tabulario Bada-Badenfi.

BERNH. I. 6. Ursula, (*m*) nata A. 1409. die Ven. ante Simon. Jud. desponsata I. Godefrido Comiti in Ziegenhayn A. 1422. cum dote 8000. flor. (*n*) II. Duci Teccensi, Ulrico Cæco A. 1426. † A. 1430.

7. Brigitta, nata A. 1416. die 1. Jan. vixit adhuc A. 1441. (*o*)

R U D O L P H U S V I I.

§. LIV.

RUD. VII. Rudolphus, Bernhardi frater, princeps quoque bellicosus, qui in turbis seculi XIV. finientis, bellicæ virtutis suæ varia specimina dedit. Vixit sub tutela Ruperti Palatini Electoris & dein fratris sui Bernhardi, qui A. 1379. suo & tutorio Rudolphi nomine fœdus cum Civitatibus Sueviæ inivit. (*p*) Paulo post cum fratre terras partitus, (*q*) superiorem Marchionatum accepit; atque solenni pacto Heidelbergæ A. 1380. eodem cum fratre

(*m*) Errat CRUSIUS, qui *in Annal. Suev.* Tom. I. pag. 346. scribit, A. 1419. Ursulam obiisse Rudolphi March. Bad. filiam Ulrico Duci Teccensi matrimonio junctam. Ursula hæc fuit Bernhardi filia, & obiit demum A. 1430.

(*n*) Instrumentum in Tabulario Bada-Badensi superest.

(*o*) Scheda Tabularii Bada-Durlac. liberorum Bernardi natales recenset.

(*p*) Vide in Bernhardo I. p. 67.

(*q*) Ibidem p. 68

inito, Domus suæ jura stabilivit. (*r*) Illo quoque tempore cum Episcopo Constantiensi aliisque Principibus, in auxilium Comitum Wirtembergensium, adversus Sueviæ Civitates, plures misit armatos. (*s*)

A. 1382. expeditioni Argentinensium adversus Comitem de Vergey cum aliis Principibus interfuit. (*t*)

A. 1386. Rothwilenses cives nonnulli propter Felsium de Witingen Rudolphi sese hostes declararunt. Arbitri, qui de componendis Civitatum Principumque controversiis, Mergenthemii eo anno convenerant, turbas has composuerunt. (*u*)

Illustri illi Suevico fœderi, Rhenenses inter & Suevicas Civitates A. 1381. Spiræ contracto, (*x*) atque triennio post ad plures Principes Heidelbergæ extenso, (*y*) Rudolphus noster A. 1387. Mergenthemii accessit. Ibi in quatuor classes distributi Principes ejus fœderis socii. Rudolphus noster una cum Moguntino & Coloniensi Archiepiscopis, Ruperto seniore & juniore Comitibus Palatinis, Hassiæque Landgravio, in secundam classem relatus. (*z*)

(*r*) Supra ad A. 1380.

(*s*) *Chron. Wirtemb.* apud SCHANNAT. *Vindem. Lit. Coll. II.* pag. 30.

(*t*) Supra ad A. 1382.

(*u*) LEHMANN. *in Chronico Spirensi* Lib. VII. Cap. 68. pag. 763.

(*x*) Tabulas hujus fœderis exhibet LEHMANN. l. c. Cap. 66. pag. 746.

(*y*) Instrumentum hoc dedit DATT. *de pace publica* Lib. I. Cap. 8. n. 21.

(*z*) LEHMANN. *in Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 68. pag. 754.

§. LV.

Comitatus Eberstein partem acquirit.

A. 1387. Wolffius Ebersteinensis Comes, cum gravi ære alieno premeretur, dimidiam partem Novi Ebersteinensis Castri, (a) Castri & oppidi Muckensturm, oppidi Gospolzheim & reliquorum, quæ possidebat, locorum ac jurium partem octies mille florenis Rudolpho vendidit; servato sibi Mandelbergæ (b) Castro, quod dein alia venditione, una cum bonis & juribus, eo pertinentibus, in Rudolphum quoque transtulit. Rudolphus partem debitorum in se recepit, atque intuitu Ebersteinensis Castri ad pacem Castrensem, quæ pridem stabilita erat, servandam Wolffii Comitis ex fratre nepotibus se obstrinxit. Ipsum Wolffium partis venditæ præfectum constituit Rudolphus, assignata ei redituum quarta. At biennio post (c) præfecturam abdicanti, habitationem in Castro Muckensturm & usumfructum quorundam bonorum ac jurium ad dies vitæ concessit. (d)

Bellum cum Civitatibus Sueviæ.

A. 1388. Rudolphus, in magna illo Principum & Civitatum bello, Comiti Wirtembergiæ adversus fœderatas Sueviæ & Rhenen-

(a) Ebersteinense Castrum vetus Rudolphus I. Marchio jam comparavit, ut suo loco ostensum.

(b) Mandelberg Castrum est dynastiæ Altensteig.

(c) Mense Novembri A. 1389.

(d) Instrumenta ex Archivo Badensi desumta vid. in Cod. Dipl.

Rhenenses Civitates auxilia tulit, prœlioque ad Wilam, mense Aug. hujus anni cum Civitatibus commisso, in quo Wirtémbergici Comitis filius cecidit, ipse cum copiis interfuit. (e)

§. LVI.

Cum Argentinensibus.

Bello huic cum & Argentinenses essent impliciti, Rudolphus dispositis Stauffenbergæ, Geroldseckii, Thiersbergæ & Stolhovæ militibus, a mense Septembri hujus anni ad festum Pentecostes anni insequentis, civium Argentinensium vicos & villas, non solum trans Rhenum sed & cis Rhenum a Beinhemio ad Ganshemium usque combussit. Argentinenses vicissim, Rheno non semel trajecto, depopulati sunt terras Marchionis.

A. 1389. Rudolphus cum Ruperto Palatino aliisque Principibus, in Alsatiam suas copias duxit; vicos omnes ab Husberga & Ecbolshemio ad Molishemium & Westhovam usque igne delevit. Cladem hanc ulturi Argentinenses, nova in Marchionatum, Stolhovam versus, facta irruptione, multa damna dederunt. (f) Sed paulo post bellum hoc Egræ ab Imperatore compositum. Rudolphus ad Egranum conventum quoque misit legatum. (g) Formulæ pacis Rhenensis, quæ Egranam eodem anno secuta est,

(e) Koenigshov. Cap. 5. §. 178. apud Schilter. pag. 348.

(f) Ibid. l. c. §. 193. pag. 354.

(g) Deputatorum Argent. Literas ad Senatum habet Wenckerus *de Ußburgeris* pag. 145.

RUD. VII.

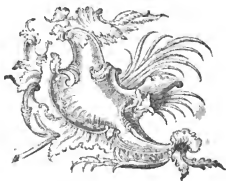
Rudolphus una cum Bernhardo fratre accessit; in cujus vita recensuimus reliqua.

§. LVII.

Mors Rudolphi.

Obiit Rudolphus A. 1391. (*h*) in Ecclesia Badensi, uti frater, sepultus. Restauratio ejus A. 1753. cum fieret, sepulcralis Rudolphi repertus est Lapis; qui hodieque extat in Choro.

(*h*) Errat CRUSIUS, qui *Annal. Suev.* Part. III. Lib. VI. pag. 315. Rudolphum hunc A. 1392. Equestribus Ludis a Suevica Nobilitate Schafhusæ celebratis interfuisse scribit.

CAPUT II.
JACOBUS.
A. 1431 — 1453.

§. I.

Regimen martiale excepit pacificum musisque dicatum. Minervam Bellonæ in Aula Badensi successisse diceres. Jacobus Marchio, magni parentis magna propago; togatis virtutibus ejus decenter ornatus, inter Principes Imperii temporis sui nobilem quoque tenuit locum. Quindecimo die Martii A. 1407.(a) natus, Principum Domus Badensis primus literis imbutus est puer, ex patris præcepto, qui licet ipse indoctus, doctos tamen voluit esse, quos educaverat, filios. JACOBUS.

(a) Nativitatem ejus describit REMBOLDUS SLECHT, *Argentin. Canonicus, seculi XV. scriptor. in Append. Mſ. ad Martinum Minoritam, ubi ita:* „ Marchio de Baden Bernhardus, licet plures habuerit filias, cum „ uxore sua de Oetingen orta, tamen nunquam filium habuit, nisi pri- „ mogenitum Jacobum nomine, qui in A. Dni 1407. XV. die Mensis „ Marcii natus fuit & baptizatus XVIII. mensis predicti. Sex ipsum

JACOBUS.

Duorum & viginti annorum juvenis, socero suo, Carolo Lotharingiæ Duci, copias adversus Metenses in auxilium adduxit. (*b*)

§. II.

Initia ejus.

Adquisitam Hachbergæ Marchiam pater ei regendam tradidit vivus. Gubernationis hujus tempore triennale fœdus cum Civitate Friburgensi A. 1430. contraxit. (*c*) Quo anno etiam Heitersheimensis Hospitalariorum Fratrum Prioratus ejus se tuitioni commisit.

Anno sequenti patri succedens, copiis contra Hussitas pro Sigismundo Imperatore hastiferos XXV. ex militia sua junxit. (*d*)

Tres æmuli de Archiepiscopatu Trevirensi quum acriter certassent, Jacobus noster, cum Moguntino & Coloniensi Electoribus, Manderscheidium, Treviros obsidentem adjuvit. Turbæ hæ A. 1432. & sequenti durarunt. (*e*) Res per eosdem Electo-

„ levaverunt de fonte sacro, videlicet Dn. Abbas de Mulnbrunn, „ Dn. Abbas de Albe, Dn. Abbas de Gotzauue, Prptus de Herde, „ Dn. Johannes de Kageneck miles, magister Curiæ Marchionis. Uxor „ Theodorici Rœder sola levavit infantem, predicti astiterunt. „ SLECHTIUS, ex autographo descriptus, inter Scriptores Rer. Alsaticar. comparebit.

(*b*) A. 1429. mense Julio. CALMET *Preuves de l'histoire de Lorraine* Tom. III. pag. 197.

(*c*) Codex Diplom.

(*d*) HONTHEIM *Hist. Diplom. Trevir.* Tom. II. n. 801. pag. 380.

(*e*) MAPPII *Annales Juliæ & Montium* Tom. II. pag. 50.

res tandem, Papa interveniente, transacta. Trevirensem Præsulatum Rabanus, Spirensis Episcopus, obtinuit. (*f*)

Sigismundus Imperator Jacobo & successoribus ejus omnia Domus Badensis jura in Concilio Basiliensi diplomate novo A. 1433. firmavit, annoque post eidem immunitatem officialium, ministerialium, omniumque subditorum a Landgraviali Brisgoviæ aliisque judiciis concessit. Privilegia Sigismundi Imp.

§. III.

Spanheimensium Comitum postremus Johannes A. 1437. Pax Castr. Crucenac. decessit. (*g*) Jacobus Marchio & Fridericus Veldentiæ Comes, ad communionem possessionis vivo jam admissi Johanne, ratione ulterioris Comitatus inter se, & ratione citerioris cum Electore Palatino die 27. Nov. 1437. Pacem Castrensem, Communionis perpetuæ causa, iniverunt Crucenaci. Fridericus Veldentinus, lineæ suæ Gentisque postremus, utriusque Comitatus Spanhemii, quam possederat, partem, Stephano Bipontino, Comiti Palatino Rheni, genero suo, quin & vi pacti, quod A. 1444. d. 16. Sept. iniverat, (*h*) filio Stephani, Friderico Simmerensi, reliquit. In hujus stemmate pars illa Spanheimensis Comitatus dimidia usque

(*f*) Trithemius *Chron. Hirsaug.* ad. A. 1437. vide supra in Bernhardo.

(*g*) Status causæ Christiani III. Birckenfeld. Part. 2. n. 27.

(*h*) Virtute Pacti Heidelberg. A. 1553. d. 2. Nov. initi.

Jacobus.

ad A. 1560. permansit; quo Palatino-Simmerensis Linea Electorale occupavit solium. Tum vero Spanheimensis portio ad Wolfgangum, Bipontii, & Georgium Johannem, Veldentiæ Duces pervenit. At A. 1566. omnis hæc portio ad Wolfgangum Bipontinum solum pervenit; qui biennio post Carolo, filiorum suorum minimo, eam cum Birckenfeldensi tractu testamento reliquit. Posteri hujus una cum Badensi Domo omnem Comitatum ulteriorem indivisim hodieque possident. (*i*)

§. IV.

Acta ab A. 1438.

A. 1438. Reinoldus, Urslingæ Dux, mortua uxore sua Anna vel Anastasia de Usenberg, cum Jacobo Marchione renovavit pacta, quæ cum patre ejus Bernhardo super Brockingam & Bischoffingam, Brisgoviæ vicos, ut & Castrum Alsatiæ atque oppidum Gemar iniverat. (*k*)

A. 1439. Jacobus cum Ludovico Palatino Electore, aliisque Principibus, Reinhardum comitatus est Spirensem Episcopum, qui magna solennitate Spiram urbem intraverat. (*l*)

(*i*) KREMER *in præfat. ad Histor. Spanheim.*

(*k*) Vide supra in Bernhardo I. ad A. 1421.

(*l*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 123. pag. 940.

§. V.

Jacobus paulo post cum Ottone Palatino & vicinis Principibus tuendæ pacis publicæ fœdus inivit. Acta ab A. 1440.

Francofurtensi Conventui A. 1442. cum filio suo interfuit Jacobus; testisque roboravit diploma, quo Fridericus IV. Imperator privilegia Domus Austriacæ renovavit. (*m*)

Tum quoque Cæsar ei privilegium de non evocando concessit, omnesque Comites, Dynastas, nobiles, milites, ceterosque ejus ditioni protectioni & advocatiæ subjectos, intuitu personarum & rei sitæ, a Provincialibus & Cæsareo aulico judiciis immunes reddidit, Marchicis solis subjecit. (*n*)

Eodem anno Jacobus cum Friderico IV. Imperatore versatus Constantiæ. (*o*) Brandeburgico Marchioni Alberto contra Noribergenses auxilium tulit. (*p*)

§. VI.

A. 1444. evenit, ut Carolus VII. Galliæ Rex Imperatori copias contra Helvetios mitteret. Ludovicus Delphinus Bellum Armaniacum.

(*m*) Diploma apud LÜNIG & *in Anzeig der Privilegien des Hauses Oesterreich.* pag. 89.

(*n*) LÜNIG *Reichs-Archiv Part. spec. Contin. II. IVte Abtheilung IX. Absatz* pag. 941. & SCHILTER. *Scriptor. Rer. Germ. Diplom.* pag. 97.

(*o*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 350.

(*p*) Idem l. c. pag. 535.

triginta millia armatorum, quos Armaniacos vulgus vocavit, in Alſatiam duxit, in Helvetiam tranſituros. Tum vero Eliſabetha, Galliæ Regina, ad Jacobum Marchionem, cui adfinitate juncta erat, (q) literas dedit, circa Feſtum Pentecoſtes, in Turonenſium agro conſcriptas; quibus eum de inſtante expeditione reddit certiorem additque, Regem & Delphinum ſibi promiſiſſe, terras Marchionis plane fore intactas. Has Franciæ Reginæ literas Jacobus miſit ad Imperatorem, ſuis adjectis, quæ ſcriptæ erant Badæ, feria IV. poſt Petri & Pauli diem, anni ejusdem. (r) Delphinus, victis ad Baſileam Helvetiis, copias ſuas per Alſatiam & vicinas regiones diffudit; ſed Marchionatum Badenſem reliquit intactum.

Armaniacorum furores repreſſurus Cæſar Comitia Norimbergam indixit, in quibus expeditio contra Delphinum decreta; Ludovico, Electori Palatino, ſumma belli delata. Speciatim autem Alberto Auſtriæ Duci, Alberto Marchioni Brandeburg. Jacobo Marchioni Badenſi & Ulrico Wirtenbergæ Comiti injunctum, ut in Brisgoviam cum copiis ſe conferrent, de reducendo exer-

(q) Eliſabetha, Franciæ Regina, ſoror erat Renati titularis Siciliæ Regis, qui uxorem duxerat Iſabellam, filiam natu majorem Caroli Lotharingiæ Ducis & ſororem Catharinæ, quæ Jacobo Marchioni nupſerat.

(r) Literas utrasque exhibet ANONYMUS *Scriptor. Vitarum Marchionum Badenſ. idiomate Germ.* pag. 168. ſqq. & FUGGER *Oeſterreich. Ehrenſpiegel* Lib. V. Cap. 5. pag. 550.

exercitu cum Delphino acturi. Hunc inter & Principes in magna illa planicie, quæ Brisacum & Ensishemium interjacet, institutus est sermo; quo rei transigendæ Roshemii in inferiore Alsatia definitus est dies.

Ludovicus Palatinus timens, ne pacis mora Galli ludificarent Germanos, initio Nov. principes Spiram evocatos, de exequendo Ratisbonensi decreto interpellavit. Sed prævaluit Austriæ & Brandeburgi Albertorum, Jacobi nostri, aliorumque sententia, qui Rosheimensis conventus expectandum esse eventum dicebant, neque prius, quam amicæ compositionis via fuerit tentata, festinandum ad arma. Paulo post Principes Argentoratum venerunt, de summa rei cum Delphino tractaturi. Hic vero, relicta paulo ante Alsatia, ad Beliardæ montem usque progressus erat. Unde re infecta Principes Argentorato discesserunt. Ab hoc tempore turbis Alsaticis se non amplius immiscuit Jacobus; neque expeditio contra Delphinum suscepta. Hic denique in Conventu Trevirensi A. 1445. copias se abducturum promisit, ea conditione, ne quid damni nomine ab ipso exigeretur. (s)

§. VII.

A. 1446. in Francofordiensibus Comitiis Jacobus una Acta ab A. 1446.

(s) Schilter. ad Kœnigsh. pag. 936. sq. & pag. 1006. sqq. & Herzog Chron. Alsat. Lib. II. pag. 117. sqq.

JACOBUS.

cum Auguſtano & Chiemſeenſi Epiſcopis, ut & cum Brandeburgico Marchione Legati Cæſarei functus eſt munere. (*t*)

Idem eodem anno cum Moguntino, Palatino, Auſtrio, Bavaro, Brandeburgico Principibus & cum Wirtembergæ Comite contra Helvetios fœdus inivit.

Idem quoque annus eſt, quo Fridericus IV. Cæſar Rhenenſe telonium in vico Schreck, quod antea Johannes, Spanhemii Comes, poſſederat, Jacobo noſtro conceſſit. (*u*)

Biennio poſt Marchio noſter Caſtrum Steineck Dieterico a Gemmingen in feudum hereditarium conceſſit. (*x*)

A. 1449. bellum inter Auſtrios & Civitatem Baſileam compoſuit Jacobus; (*y*) eodemque anno Alberto, Marchioni Brandeburgico adverſus Norimbergenſes & fœderatas civitates auxilium denuo præſtitit. (*z*)

Sed & Comitis Wirtembergici ſocius, cum Carolo & Bernhardo filiis, Eslingæ civitati, ob novum vectigal, quod ab Imperatore impetraverat, bellum indixit. (*a*) Commiſſum eſt inter Wirtembergæ Comitem & civitatem ſociosque ejus, ad Eslingam

(*t*) Mandatum hoc exhibet GUDENUS *Cod. Dipl. Mog.* Tom. IV. pag. 300.

(*u*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*x*) Alia feuda, Dieterico huic data, vide infra in Carolo.

(*y*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 475. 529. 493.

(*z*) CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. III. pag. 389.

(*a*) DATT. *de pace publ.* Lib. I. Cap. 15. n. 37.

prœlium, in quo Johannes a Steinheim eques, Dux copiarum Badenſium cecidit, Wirtembergenſis victor evaſit. (*b*) In bello hoc Jacobus Wilam obſedit. Denique ſublatis auctoritate Friderici Imperatoris controverſiis, pax inter Principes & Civitates reſtituta eſt A. 1450. (*c*)

§. VIII.

Turbæ Lichtenbergicæ.

Eodem tempore Ludovicus Lichtenbergæ Dynaſta, Romam proficiſcens, avunculo ſuo Jacobo Marchioni, in Ortenavicis ſuis terris vicino, regimen ditionum commiſit. (*d*) Ludovico huic, ex Italia reduci, A. 1451. cum Schafrido & Emicone Comitibus Leining. exortum eſt bellum; multorum ſociorum acceſſione, magno utrimque geſtum ardore; vaſtatis hinc inde terris, quin & Caſtris pluribus vel deſtructis vel captis. Schafridus Hohenfelſam, Dambacum, Neuhoſium, & dimidiam Kittelsheimenſis vici partem, a Lichtenbergicis ſibi reſtitui petebat. Jacobus Marchio Lichtenbergenſis, vicini ſui, partes fovit primum occul-

(*b*) Vide Crusius l. c. pag. 391. & Trithemius *Chron. Hirſaug.* ad A. 1449. & 1450. pag. 419. & 421.

(*c*) Sebast. Muegii *Chron. Mſcpt.* pag. 129.

(*d*) Herzog. *Chron. Alſat.* Lib. V. pag. 19. Bernhardi March. filia Anna, ſoror Jacobi March. Ludovici hujus Lichtenberg. mater fuit. Vide Alsat. Illustr. Tom. II. pag. 622.

te, dein conciliatoris officium in se suscepit, amicitiæ vinculo Ludovico conjunctus. Fridericus Palatinus pro Leiningensibus stetit. Lis hæc in Heidelbergensi & Badensi Conventibus cum transigi non potuisset, Jacobus eodem anno, Spiræ cum Electoribus nonnullis, quos inter Fridericus Palatinus, aliisque principibus, Conventum habuit die Assumptionis beatæ Mariæ. Aderat cum duobus filiis Marchio & cum vasallis suis, Comitibus, Baronibus, Equitibus & cum Marchione Rœtelensi. Conventui intereant X V. Principes, X X V I. Comites, X X. Barones (*Freyen*), X X X I I. Equites. (*e*)

Lites vero inter Lichtenbergensem & Leiningenses cum nec in Spirensi hoc Conventu fuissent compositæ, Jacobus una cum Reinhardo Spirensi Episcopo & Alberto Brandeburgico Marchione alium conventum Pfortzhemii celebravit, die Dominica post S. Lucæ, in quo denique transactio coaluit. (*f*)

§. IX.

Pax Castr. Werdensis.

A. 1452. Jacobus noster cum Philippo Ingenuo, Electore Palatino & ejus Administratore Friderico, fœdus inivit super

(*e*) Codex Mscpt. Palatini Archivi, & LEHMANN. *Chron. Spirens.* Lib. VII. Cap. 100.

(*f*) HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. V. pag. 21. sqq. Bellum hoc quoque describit MATTHIAS A KEMNAT, Friderici I. Palatini familiaris in Vita Friderici hujus Manuscripta pag. 163. quæ in Tabulario Palat. Manhemii servatur.

JACOBUS.

Castrum & oppidum Werde (*g*) in Alsatia omnemque ejus districtum & marcam. Rupertus Palatinus Elector jam A. 1400. die S. Matthiæ Apostoli quartam Castri hujus partem a Ludovico, Lichtenbergæ Dynasta, coëmerat, pacemque cum eo iniverat Castrensem. Marchio Jacobus ex tribus illis partibus, quæ Lichtenbergicis remanserant, partem octavam ejusdem Castri Werdensis coëmit, adeoque ad Ganerbicam Castri quoque admissus est pacem. Pacis hujus particeps Palatinus Elector, petiit, ut acobus ob accessionem hanc cum eo Castrense quoque conderet fœdus. Conditum est die Jovis septimanæ Paschalis 1452. in Castro Liebenzele, ubi tum versabatur Jacobus. (*h*)

A. 1453. Jacobus a Carolo, Rege Franciæ, propter *generis nobilitatem ac sacræ plurimæque virtutis decus*, Consiliarius & Cambellanus nominatus est, literis in pago Turonensi datis, in quibus *Consanguineum* suum Rex Marchionem adpellat. (*i*)

§. X.

Fundatio Ecclesiæ Colleg. Badensis.

A. eodem die Martis post Quasimodogeniti Jacobus Collegium XXII. Clericorum, Petro, Paulo, Johanni Jacobo,

S 3

(*g*) WOERDT oppidum caput est Præfecturæ, quæ Lichtenbergicæ apud Alsatas Dynastiæ pars est, duabus leucis ab Hagenoa situm.

(*h*) Instrumentum fœderis hujus in Palatino Electoris Tabulario superest.

(*i*) GUDENUS *Cod. Dipl. Mog.* Tom. IV. pag. 315.

Georgio & S. Annæ, Patronis dicatum, in Ecclesia Parochiali Badensi instituit; cujus jam diu ante votum Bernhardus susceperat pater. (*k*) In Collegio hoc duodecim ordinavit Canonicos; quos inter Præpositus, Decanus, Custos & Cantor; reliquos X. Vicarios esse jussit. Collegiatæ huic præter annuos reditus 500. florenorum, jus patronatus concessit in novem parochias, Besigkheim, Mensheim, Cappel, Gochspoltsheim, Niederbühl, Elchisheim, Remchingen, Seldingen & Gechingen; quas Bulla sua Pontifex eidem Collegiatæ attribuit. (*l*) Dimidiam fere annuorum redituum partem (medios fructus vocant) ad ecclesiæ usus Canonici conferre tenentur. Jus præsentandi Marchionibus reservatum; qui inter XII. Canonicos, quatuor Doctores vel Licentiatos admittant; reliqui sint viri probi & docti, ex legitimo omnes matrimonio nati, nisi forte naturales Marchionum filii admitti petierint. Quodsi Marchiones inter eorumque officiales aut subditos atque Capitulum Canonicosve lites oriantur, quæ amica transactione non possint componi, componantur per arbitros quatuor, quorum duo e consiliariorum Badensium numero, ceteri e capitulo eligantur. Diffidentibus quintus addatur superarbiter, quem vel consiliarii vel sacerdotes elegerint arbitri, prouti vel ec-

(*k*) Adi supra pag. 120.

(*l*) Exponit hæc scriptum: Genuina Informatio de perpetua subjectione Collegiatæ Ecclesiæ Badensis, hoc seculo impressum.

clesiasticæ vel secularis personæ causa agitur. A laudo provocare non licet.

§. XI.

Testamentum Jacobi.

Eodem tempore Jacobus, acceptis solennibus literis, (m) quibus filii paternæ se voluntati submittunt, plura inter eos testamento dispofuit, quæ ad fucceffionem terrarum, ad splendorem & incrementa Domus, mutuamque fratrum concordiam pertinere videbantur.

Carolum, Bernhardum, Georgium feculo, Johannem & Marcum ecclesiæ destinavit. Carolo natu majori pleramque fuperiorem Marchiam cum Spanheimensi Comitatu & Marchionatu Hachbergico ac Dynastiis Höhingen, Lahr & Mahlberg attribuit. (n) Inferiores terras inter filios postgenitos Bernhardum & Georgium divisit: illi Pforzhemium, huic Durlacum sedes regiminis constituit. Sortes & spem fuper Lichtenberg, jura fuper Duciffæ Lotharingiæ hereditatem, jura in Mutzig; debita Papæ, Cæfaris, Austriæ, Oettingæ & alia in communione reliquit. Johanni autem & Marco annuas mille florenorum assignavit pensiones, quarum dimidia pars ceffet, fimulac uterque ecclesiasticis ex beneficiis totidem obtinuerit florenos. Tota penfio ceffet, ubi aut Episcopatus, aut bis mille florenorum redi-

(m) Die Mercurii post Quasimodogeniti.

(n) Literæ ipsis testamenti tabulis infertæ.

JACOBUS.

tus impetraverint. Imperialia & Palatina feuda Carolus; Moguntina & Spirensia Bernhardus, Weissenburgensia Georgius suscipiat. Ad redimenda feuda Palatina *Graben* & *Stein* tres lineæ summam 15000. floren. (*o*) conferant, at possessio maneat penes eum, cujus portioni in testamento adscripta sunt. Documenta in Castro Badæ communi asserventur custodia. Singuli fratres repertorium eorum habeant. Nulli fratrum soli ad ea pateat aditus.

De cetero filiis injungit Jacobus, ut singuli eorumque heredes, perpetuam inter se pacem & amicitiam colant; a bellis, mutuisque abstineant injuriis. Arctissimo inter se fœdere nexi, amicos habeant communes & hostes, neque cum exteris societatem ineant, aut fœdera pangant. Lites obortas amicabili transactione componant; vel arbitros eligant consiliarios; quibus superarbiter, si necesse est, addendus; omni provocatione sublata. Subjecti unius in alterius terris, nisi domino consentiente, matrimonia ne contrahant.

Feminæ, nonnisi extinctis omnium linearum masculis in Marchionatu succedant; duodecimum egressæ annum omnibus in terras Marchicas juribus renuntient. Confirmationem hujus juris post

(*o*) Adduntur in testamento rationes, cur Carolus plus reliquis accipiat: Longinquitas terrarum, indivisibilitas Comitatus Spanheim, dos insignis uxoris 39000. flor. Rhenensium; quos pater in suum usum converterat.

post testatoris mortem a Cæsare petant Marchiones. Decies mille florenorum filiæ principis dos sit. Auctis terris dos hæc quoque possit augeri. Monastica vota, quæ suscipiunt filiæ, quotannis centum florenos accipiant. Terras aut earum jura, neque alienare, neque oppignerare Principi Badensi fas sit. Quodsi oppigneratio evitari non potest, reluitio semper maneat salva; pignus sex mensibus ante fratribus vel agnatis offeratur; quibus, uti & pignoris domino, perpetuum reluendi jus competat. His formulis alienationes terrarum Badensium solenni suo testamento Jacobus prohibuit. Christophorus, nepos ejus, arctiore vinculo, ut deinceps docebimus, successores adstrinxit. Dotalitia & vidualitia principum feminarum super terras fieri permisit Jacobus. Si una ex lineis sine masculis perierit, reliquæ succedant æqualiter, ita tamen, ut senior Badam semper, cum valle & Advocatia Monasteriorum *Lichtenthal* & *Schwarzach* possideat. Lineæ pereuntis filia 10. mille florenorum accipiat dotem. Quodsi duæ lineæ perierint, tertia succedat; at filiabus semper prospiciatur. Si omnes lineæ interierint, succedat, qui jus succedendi tum habiturus est.

§. XII.

A. 1453. Jacobus Spira domum rediens ægrotavit, mortuus in Castro Badæ, quod dein vocatum est vetus. Sepultus in Collegiata Badensi, quam instituit, Ecclesia, ubi & pater sepulturam accepit. Mors ejus.

Præter Spanheimenſem Comitatum, de quo jam ſupra, dimidiam quoque partem in Schwann, Conweiler, Tobel, Tennach, Rumertsbach, Stenach, Ober-Nibelsbach, Grevenhauſen, Sulzfeld, Under-Niebelsbach, Langenalb, Neuenbürg acquiſivit Jacobus. Altera dimidia pars Ludovico, Wirtenbergico Comiti, vendita fuit. Nec tranſeundum ſilentio, quod vicum Weisweil, Hachbergici Marchionatus, cum caſtro, 1560. florenorum ſumma a Stauffenbergenſibus Dynaſtis A. 1430. redemit. Homines proprios, quos Rathſamhauſii Bahlingæ habebant, 800. florenis Marchionatui acquiſivit.

§. XIII.

Charakter.

Salomonem Badenſem haud immerito vocamus Jacobum, qui tam ſapienter, tam pie ſuam rexerat Marchiam; ſuam rexerat Domum, cui Sanctionem Pragmaticam ſolenniorem Bernhardina præſcripſit, qua ejus felicitas, ſplendor, immortalitasque innititur. Per omne regiminis tempus pacem cuſtodivit & coluit. Jura in Margarethæ, Lotharingicæ ſocrus, hereditatem neglexit, eaque filiis in teſtamento proſequenda reliquit. Juſtitiæ & integritatis laus ejus per Germaniam omnem inclaruit. Moriens mutuam inter ſe concordiam filiis injunxit & in cives clementiam. Speciatim ordinavit, ut primo a morte ejus anno, adhibitis quique conſiliariis, ſingula ditionum obirent oppida & loca, omniumque audirent querelas, oppreſſos ſublevarent, vim

JACOBUS.

injuſtam, ſi quæ eo regnante illata, corrigerent. Diſciplinam quoque Monaſteriorum in terris ſuis habuit curæ, atque inter alia Monaſterio Albæ feminarum novam ordinationem præſcripſit. (p)

Plenus admiratione ejus AENEAS SYLVIUS (q) hunc in modum de eo ſcribit: „ In Marchionatu Badenſi Princeps Ja-
„ cobus juſtitiæ ac prudentiæ fama inter Germanos clariſſimus,
„ cum ſibi ad humanam felicitatem ſolam literaturæ peritiam
„ deeſſe angeretur, quos ex conjuge legitima liberos ſuſtulit,
„ ediſcere literas compulit: inter quos diviſo patrimonio, cum
„ Carolo primogenito, ſingularis induſtriæ juveni, Imperatoris
„ ſororem matrimonio collocaſſet, plenus annis haud invitus e
„ vita deceſſit. „ (r)

§. XIV.

Uxor Jacobi fuit Catharina, Caroli I. Lotharingiæ Ducis filia. Hic maſculam non reliquit prolem, ſed Iſabellam & Ca- Uxor.

(p) Epiſtola Conradi de Munchingen, Carthuſiani, ſcripta A. 1443. Tabular. Bad.

(q) *De Statu Europæ ſub Friderico III.* apud FREHERUM Tom. II. p. 133. AENEAE SYLVII *Operum* p. 438.

(r) Ibidem pag. 493. hæc addit: „ Jacobus Marchio Badenſis, ubi latroci-
„ nium in ditione ſua commiſſum didicit, vocatis iis, qui damno affe-
„ cti fuiſſent, tantum eos ex fiſco ſuo accipere juſſit, quanti eſſe,
„ quæ amiſiſſent, jurejurando affirmaſſent. Exinde latrones inſecutus,

tharinam filias. (s) Isabella destinata fuerat Jacobo, at nupsit dein Renato, Andegavum Duci, qui titularis fuit Neapoleos Rex; cui Cardinalis Barrensis, in favorem matrimonii, Ducatum Barrensem & Marchionatum Mussipontanum promiserat; bonorum suorum eum instituens heredem. Catharina A. 1408. nondum septennis desponsata fuit Jacobo, virtute pacti, quod pater ejus Carolus cum Bernhardo Marchione inivit. Carolus filiæ 15. mille florenos in dotem promisit. Conventum quoque, ut morituræ sine liberis Isabellæ Catharina soror & ejus heredes in Lotharingiæ Ducatu succederent. (t) Bernhardus ex sua parte vicies mille florenos filio & in vidualitium Catharinæ promittit, eumque in finem Castrum & oppidum Stolhovæ oppignerat. Literæ utriusque partis conjunctim conscriptæ sunt hac super re

„ apprehensos in rota sustulit. Id est supplicii genus apud Teutonicos „ formidabile. Atque ita brevi pacatissimam provinciam reddidit. Patris vestigia Carolus nobilissimus adolescens sequitur, cui nupta est „ Catharina', soror Friderici Cæsaris.

(s) Lexicon Basil. Art. *Baden* Catharinam dicit fuisse seniorem. Verum in Instrumento vidualitii Isabellæ, quod Ludovici, Cardinalis Barrensis, auctoritate constitutum Nanceji d. 24 Octob. 1420. Isabella diserte vocatur *filia senior* (fille ainé du Duc de Lorraine) vide VIGNIER *Origine des Maisons d'Alsace* pag. 194. Adde sententiam Caroli VII. Galliæ Regis inter Renatum & Antonium Valdemontii Comitem, ubi Renato adjudicatur Lotharingia ex capite Conjugis ejus Isabellæ. Data est Rhemis d. 27. Mart. 1440. VIGNIER pag. 213. sqq.

(t) Idem plane cautum est in testamento Caroli I. Lotharing. Ducis A. 1424.

JACOBUS.

Raoni Lotharingiæ; quarum authenticum in Tabulario Bada-Badensi inspexi.

Nuptiæ Jacobi cum Catharina nonnisi A. 1426. celebratæ fuerunt. Tum vero Jacobus Lotharingiæ oppida *Bruyeres*, *Arches*, *Raon* & *S. Deodati* oppidum (*S. Diey*) dotis loco accepit. (*u*) Locis his Wersicum Bock de Stauffenberg, virum bello strenuum, præfecit Jacobus. Hoc mortuo terras istas & oppida Renatus Dux, Isabellæ maritus, soluto Badensibus pretio, redemit. Wersicus castrum Jungholz in Alsatia superiore occupavit, ubi cum Hatstadiis, Husiis, Regishemiis, Stœriis &c. Militibus contra Lotharingos nobiles, a quibns olim se læsum querebatur, societatem inivit. A. 1465. suscepta in eos cum sexcentis armatis expeditio, indeque ingens præda per vallem Sancti Gregorii incolis hujus vallis ob priscam cum Lotharingis amicitiam frustra renitentibus, Jungholzium ducta est. (*x*)

§. XV.

Jacobus ex matrimonio cum Catharina Lotharingica quinque filios, unamque filiam suscepit. Liberi.

T 3

d. XI. Jan. conscripto. vid. CALMET *Hist. de Lorraine* Tom. III. Preuves pag. 187.

(*u*) CALMET *Hist. de Lorraine* Tom. 2. pag. 704. Memorata quatuor oppida sita sunt in Vosago monte.

(*x*) BERLER. *Chron. Mscpt.* Mundati Ruffac. fol. 141. quod inter Codices meos Alsaticos extat.

JACOBUS.

1. Carolus primogenitus patri in principatu fucceffit.

2. Bernhardus ob vitæ fanctimoniam inter Divos relatus.

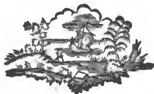
3. Johannes Archiepifcopus Trevirenfis evafit.

4. Georgius factus eft Præful Metenfis.

5. Marcus in Ecclefia Colonienfi & Argentinenfi Canonicatum accepit.

Margaretha, Jacobi filia, Alberto Marchioni Brandeburgico nupfit.

Carolum Bernhardum atque Georgium feculo deftinaverat pater, Ecclefiæ ceteros. Sed Georgius portione, quam teftamento paterno acceperat, Carolo fratri relicta, ad Ecclefiam quoque tranfivit. Bernhardus eidem fratri regimen terrarum fuarum reliquit; non diu poft mortuus cælebs.

CAPUT III.

CAROLUS I.

A. 1453 — 1475.

§. I.

Pacificum Marchiæ viginti duo annorum regimen excepit turbulentum & Rectori fatale. Jacobum, pacis artibus innutritum, secutus est Carolus, animosus sed infelix miles a JUNGLERO (*a*) vocatus. Tertia Marchiæ pars patris decreto ei fuerat destinata. Totius gubernationem fratrum cessione denique solus accepit. CAROL.I.

Nativitatis ejus annus incertus. Adolescens ludis equestribus Landshutæ, inter nuptias Ludovici Ducis Bavariæ A. 1439. aliisque Ulrici, Wirtembergiæ Comitis, nuptiarum occasione Stutgardiæ A. 1445. celebratis, interfuit. (*b*) Gesta sub patre.

(*a*) *In Narratione Genealog. Mf. Domus Badensis.* FUGGER. in *Speculo Austr.* pag. 443. *der Krieger.*

(*b*) CRUSIUS *Annal. Suevicor.* Lib. VII. Part. III. pag. 365. 371. 382.

A. 1446. Friderico IV. Regi Romanorum, cujus sororem nuper duxerat uxorem, contra Helvetios (*c*), atque triennio post Wirtembergæ Comiti, adversus Eslingenses & fœderatas civitates, præstitit auxilium. (*d*)

§. II.

Turbæ Lüzelstein.

A. 1452. bellum, Comitibus Lützelsteiniis funestum, recruduit. Carolus cum Theodorico Mogunt. Archiepiscopo & Ludovico, Bipontino Duce, Comites hos in Fridericum Palatinum concitavit; cujus frater Ludovicus Elector haud ita pridem gravi eos attriverat bello. Lützelsteinii, una cum vicinis Lichtenbergicis terras Schaffridi, Leiningensis Comitis, Palatino amicitia & vinculo vasallitico juncti, hostiliter aggressi, eas ferro flammisque vastarunt. Sopiendis his litibus conventum Heidelbergæ Palatinus instituit. Brandeburgicus ibi & Badensis, Marchiones, Lützelsteinensium partes tuiti sunt. Palatinus fortiter pro Leiningensi disseruit. Magna verborum contumelia discessum est. Palatinus qui Impererialium Alsatiæ Civitatum Præfecturam, Domui suæ oppigneratam, tum quoque gerebat, Lützelsteiniis intulit bellum; occupataque, bimestrem post obsidionem,

(*c*) Crusius loc. cit. pag. 385.

(*d*) Conf. vita Jacobi A. 1449.

nem, Lützelsteinia arce & Comitibus in exilium actis, Comitatum eorum sibi vindicavit. (e)

§. III.

Eodem anno Carolus noster profectus in Austriam, bellicas ibi turbas, quæ Friderico IV. Imp. affini ejus, a Romana expeditione & coronatione reduci, exortæ sunt, composuit arbiter. Hungari, Bohemi, Austrii Regem suum, Ladislaum Posthumum, XII. annorum adolescentem, cujus tutelam proximus sanguine gesserat Cæsar, (f) sibi tradi petebant. Austrii maximo rem ardore aggressi, junctis sibi Hungaris, Bohemis, Moravis, Neostadium Austriacum, ubi Cæsar morabatur, obsidione cinxerunt. Cæsar aliquot dierum inducias pactus, cum Salisburgensi Archiepiscopo, Frisingensi ac Ratisbonensi Episcopis civitate egressus, cum adversæ factionis Principibus de pace tractavit. At res nullo modo componi, nec induciarum tempus potuit prorogari. Desperatum de pace. Marchio solus apud hostes remansit, novoque colloquii die impetrato, una cum Episcopis, pacis leges Austriacæ.

(e) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A.1452. PAULUS HACHENBERGIUS *in historia de vita ac rebus gestis Friderici I. Palat.* Lib.II. p.37. seqq. ALSATIA ILLUSTRATA Tom. II. pag.197.

(f) Friderici IV. Imp. Avus fuit Leopoldus Pius, Austriæ Dux; cujus frater Albertus erat Proavus Ladislai posthumi.

proposuit; ut obsidione soluta, Ladislaus Comiti Ciliæ gubernandus traderetur; donec in conventu, qui festo Martini Vindobonæ habendus, decerneretur, ubi educari, & per quos rex Ladislaus deberet.

Ad conventum hunc tres Episcopi, duo Bavari Duces, Brandeburgicus & Badensis Marchiones destinati fuerunt, qui auditis utriusque partis rationibus rem omnem componerent. Conditiones hæ, adnitente præsertim Carolo nostro, Neostadii probatæ fuerunt. Austrii interea traditum sibi Ladislaum Regem, contra fidem, quam dederant, Vindobonam ducentes, nomine ejus gesserunt regimen. Destinatus conventui cum illuxisset dies, & præter ceteros Carolus noster atque Æneas Sylvius a Cæsare legati adessent, Austriaci Neostadiensi conventione se teneri negarunt, quod Ladislao tutela exemto, suorumque armis libertati restituto, iniquum videretur, victori leges præscribi a victo. (*g*) Austriacæ hæ turbæ in annum 1452. inciderunt.

§. IV.

Patri succedit.

A. 1453. Carolus noster cum Georgio & Bernhardo fratribus Jacobo patri successit. Anno sequenti Georgius, ad Ecclesiam transiens, Carolo & Bernhardo portionem suam; Bernhardus

(*g*) AENEAS SYLVIUS in *historia Friderici Imp.* in SCHILTERI *Scriptorib. Rer. German.* pag. 114. GERARDUS A ROO *Histor. Austr.* Lib. VI. pag. 208. seqq. FUGGER. *Ehrenspiegel* Lib. V. cap. 8. pag. 590. seqq.

brevi poſt regimen terrarum Carolo fratri ſoli reliquit; ut vitæ eorum nos docebit hiſtoria. Ab eo tempore Carolus tam ſua, quam Bernhardi fratris auctoritate Marchiam rexit, ſignatis utriusque nomine Chartis, uſque ad A. 1458. quo Bernhardus deceſſit.

Carolus a Burcardo Abbate & Conventu Tennebacenſi A. 1453. Advocatus electus eſt. (*h*)

Fridericus IV. Imp. literis, eodem anno Neoſtadii datis, facultatem ei conceſſit, Caſtrum Ortenberg & Ortenaviæ Civitates Offenburg, Gengenbach, Zell, id eſt, Præfecturam Ortenavicam ab Epiſcopo Argent. pretio oppignerationis ſoluto, redimendi. (*i*)

§. V.

Præfectura Imperialis Ortenaviæ, uti Alſatica, Suevica aliæque, libera erant Imperii domania, quæ urgente neceſſitate Cæſares pro parata pecunia dederunt in pignus. Ortenavica A. 1334. Ludovico Bavaro Imp. ordinante, in Badenſium Marchionum manus pervenit. (*k*). Carolus IV. A. 1351. peculiari Diplomate ad Epiſcopum Argentinenſem, Bertoldum de Bucheck Præfecturam hanc tranſtulit, qui deficientibus nummis, Argenti-

Præfectura Imp. Ortenaviæ.

(*h*) Codex Diplomat.

(*i*) Literæ extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*k*) Adi ſupra Lib. IV. cap. 3. §. 5. pag. 45.

nense telonium Badensibus tradidit. Rupertus I. Palatinus Elector A. 1365. à Carolo Imp. potestatem accepit, Præfecturam ab Argentinensi ut relueret Episcopo. Mansit tamen in potestate hujus Ecclesiæ usque ad Wilhelmum à Diest, qui A. 1404. acceptis vicies & ter mille cum quingentis florenis dimidiam ejus partem Ruperto Imperatori, ut Electori Palatino, gratiæ ejus conciliandæ causa, concessit. Dimidia hæc pars penes Electores Palatinos; altera penes Argentinenses Episcopos mansit. Hanc Carolus noster ut redimeret, Literis, quas allegavimus, Fridericus Cæsar A. 1453. concessit.

Idem Cæsar ad Præfectoriales Ortenaviæ Civitates A. 1462. perscripsit, (*l*) ne futuris temporibus Fridericum Palatinum, sed Carolum Badensem, agnoscerent Præfectum. Ita omnis Præfectura ad Badenses rediisset. Res tamen in pristino statu permansit. Palatinis Electoribus pars eorum dimidia ante bellum Palatino-Bavaricum A. 1504. non fuit erepta.

Non rara fuit Cæsarum consuetudo, ut oppigneratas Imperii terras reluendi facultatem concederent; reluitio tamen non fieret, (*m*) vel ob pecuniæ defectum, vel quod possessor, opibus

(*l*) Extant hæ Literæ in Tabulario Bada-Badensi.

(*m*) Advocatiæ Suevicæ, Friderico Bavaro oppigneratæ, reluitionem Leopoldo Austrio Wenceslaus Cæsar A. 1379. permisit, & illa tamen sub Ruperto Imp. nondum penes Austrios fuerat. MARTENE Collectio ampliss. Tom. IV. Col. 33. num. 19.

potens, pignus in alium transferre recusasset; id quod Carolus quoque noster expertus est; qui nec Palatinum nec Antistitis Argentinensis obtinuit partem.

§. VI.

Eodem tempore (1453) octavam Lichtenbergicæ Dynastiæ partem à Ludovico Dynasta obtinuit Carolus; illam præsertim, quæ in Ortenavia Marchiam tangit. Fœdus quoque initum; virtute cujus Ludovicus Carolo A. 1457. bellum gerenti, suppetias tulit. (n) Varia.

In Comitiis Francofurtanis mense Septembri A. 1454. belli Turcici causa habitis, Carolus una cum Brandeburgico & Æneа Sylvio Gurcensique Episcopo Cæsaris vices peregit. (o)

Eodem anno Fridericus Imp. literis Neostadii datis, (p) Carolo & Bernhardo Marchionibus tuitionem Eslingæ, Suevorum Civitatis liberæ commisit. Virtute harum literarum per LX. annos in protectionem Badensem Eslinga recepta est. (q)

U 3

(n) Herzog. *Chron. Alsatiæ* Lib. V. pag. 18.

(o) Gobellinus *Bonnensis Vicarius*, Pio II. Pontifici à secretis Epistolis, *Commentariorum Pii II.* Lib. I. pag. 23.

(p) Die Veneris post Martini.

(q) Utrumque instrumentum vide apud Datt. *de pace publ.* Lib. II. cap. IX. num. 15. & 17.

A. 1455. Imperator, ſcripto Neoſtadii diplomate, Carolo & Bernhardo fratribus privilegia, quæ ſequuntur, conceſſit: (r)

1. Quicunque in Marchionum terris facinus aliquod perpetraverint, res in eorum judicator tribunalibus.

2. Si quis hereditaria prædia in Marchionatu teneat, & de iis controverſia naſcatur, coram judicio, in cujus diſtrictu ſita ſunt, expediatur negotium.

3. Ne quis Marchionum Badenſium ſubditos aut officiales, rationibus nondum redditis, dominis invitis recipiat cives. (s) Huc usque Carolus comparuit pacificus.

§. VII.

Bellum Palatinum.

Arctum, quo Friderico Cæſari Marchio noſter fuerat junctus, affinitatis vinculum frequentibus cum Electore Palatino, cui Cæſar ſemper adverſabatur, litibus dedit occaſionem. Hic indignatus eſt pactum, quo Philippus Ingenuus in patruum contulerat Electoratum: Fridericus ex tutore Electoris evaſit Elector; Philippum, quem adoptaverat, nonniſi mortuus ſucceſſorem habiturus. Carolus, Cæſaris, affinis ſui, auctoritate inductus, Fridericum Electorem agnoſcere recuſavit.

(r) Die Lunæ poſt Palmarum.

(s) Diploma hoc extat apud LUNIG. *Reichs-Archiv Parte ſpeciali Continuat. II. II'te Abtheilung*, *IXter Abſatz* pag. 941. & apud SCHILTER. *Script. Rer. German. in Codice Dipl.* pag. 98.

Inter hæc novus Elector agnato suo, Ludovico Nigro, Bipontino, Stephani Simmerensis filio, perpetuo suo æmulo, intulit bellum & Tabernas Montanas A. 1455. obsedit. (*t*) Belli hujus occasione constitutus est dies, quo discordiæ Fridericum inter fratresque Badenses dirimerentur, & quidem Neoburgi; quod castrum ad Navam, olim caput Comitatus. (*u*) Placati ibi sunt animi hostiles. Duos inter Marchiones Badenses ad cœnam sedit Fridericus, brevique post Badæ eosdem invisit, multis lætitiæ testimoniis exceptus. Marchiones Heidelbergæ vicissim inviserunt Electorem festo Simonis & Judæ. Tum denique lis illa de investitura Castrorum *Graben* & *Stein*, quam constanter recusaverat Jacobus, a filiis terminata est Ille quidem à Friderico, ut tutore Electoris Philippi, hæc feuda accepit, sed ab eo, ut Electore, ea recipere recusaverat. (*x*) Enimvero ad officium vasalli obstrinxit se Carolus, si Curiæ Electoralis Palatinæ Pares ex. ordine Comitum id faciendum esse feudali declaraverint judicio. Judices sederunt septem Philippus scilicet de Catzenelnbogen, Hesso

(*t*) De bello hoc TRITHEMIUS *in Chronico Hirsaug.* ad A. 1455. ubi Tabernas montanas, in festo Tiburtii Martyris, a Friderico Electore expugnatas fuisse tradit.

(*u*) Schloſs *Neuenburg* hodie *Naumburg* ad Navam. Eberhardum *Comitem de Neuenburg* memorat KREMER. de *Comitibus Spanheim.* pag. 15.

(*x*) Narrat hæc *Anonymus Palatinus*, temporis illius scriptor, cujus Codex in scriniis Electoralibus Palatinis servatur, idiomate Germanico scriptus pag. 84. 166.

CAROL. I.

de Leiningen, Guilielmus de Virnenburg, Philippus de Hanau, Philippus de Rieneck, ſenior Johannes IV. Rheingravius de Dhaun; Bernhardus de Eberſtein.

Hi die 30. Octobr. A. 1455. novi Electoris poſtulata probarunt. Carolus ſatisfecit ſententiæ & ſolenni ceremonia vaſallagium præſtitit.

§. VIII.

Fœdus cum Palatino, aliisque.

Solennitatem decennale fœdus excepit, *Unionem* (y) quod vocant. In fœdere hoc Carolus & Bernhardus fratres, Marchiones, cum Friderico I. Electore convenerunt, ut per conventionales, quos vocant, Auſtregas, oriturae inter fœderatos lites componerentur. Si Palatinus eſt actor, ex Conſiliariis Palatinis arbitri duo, ex Badenſibus duo ſumantur, hisque communis, ex Badenſibus Conſiliariis addatur arbiter. Auſtregales hi judices conveniant Bruchſalæ. Quodſi compoſitio non habeat locum, major ſuffragiorum numerus decidat. Arbitris (z) autem in duas diſcedentibus partes, arbiter communis (a) cui parti accedat, illa ſit victrix. Sententia pronuntiata intra tres menſes ſortiatur effectum. Res ita tractentur, ſi Palatinus contra Badenſes ſit actor. Quod ſi Badenſibus contra Palatinum ſit actio, eadem Auſtre-

(y) *Einung.*

(z) Die Zuſätze.

(a) Der Gemeine.

Austregalis Judicii observabitur ratio, nisi quod communis arbiter, ex Consiliariis Palatinis sumendus, diem judicii, Bruchsalæ habendum, indicet atque judicio præsit. Arbiter communis debebat esse indigena, ab omni obligatione liber. Hæc fœderis A. 1455. initi summa.

Eodem anno Marchio noster Georgio de Schauenburg, ex Ortenaviæ Nobilibus, adventitios inter Ellum Alsatiæ & Scheram homines dedit in feudum. (*b*)

A. 1456. Carolus ordini Antonianorum Ecclesiam in Niemburg prope Emmedingam tradidit.

A. 1457. idem Carolus cum civitate Argentinensi quinquennale fœdus percussit contra quoscunque. Moguntinus Antistes & Fridericus, Palatinus Elector, excepti. (*c*)

§. IX.

At anno sequenti mutata fuit animorum tranquillitas. Tum enim Carolus cum Theodorico Moguntino, Ludovico Bipontino, Alberto Austriaco, Alberto Brandeburgico, Ottone Stephanoque Palatinis, Ulrico & Eberhardo, Wirtenbergæ Comitibus Spiræ celebravit Conventum, cui etiam ex Comitum ordi- Conventus Spir. contra Palat.

Tom. II. X

(*b*) Alsat. Illustr. Tom. II. pag. 694.

(*c*) Die Lunæ post festum Pentecostes. Instrumentum in scriniis Argentinensibus extat.

CAROL. I.

ne plures interfuerunt. Actum ibi de fœdere contra Fridericum Palatinum, cujus potentia cunctis ad Rhenum formidanda Principibus. Plerique de acceptis a Palatino injuriis conquesti sunt. Consiliis vero in diversa abeuntibus re infecta discessum est. (*d*) Carolus tamen cum Ludovico Bipontino decennale condidit fœdus. Ulricus Wirtembergæ Comes in Fridericum solus tum arma capessivit. Hic Margaretham, Sabaudicam principem, Amadei I. Ducis filiam, Ludovici Palatini Electoris viduam, duxerat uxorem; cujus dotem a Friderico fratre injuste detineri causatus est.

Turbæ cum Wirtemberg.

Carolus Badensis de finibus cum Ulrico lites tum alens, infesta Wirtembergico agro intulit signa. Mox tamen cum Ulrico in gratiam rediit, (*e*) contra communem ut se defenderet hostem. Socium inter eos fœdus paulò post initum reperio, (*f*) utrique funestum.

Flagrantibus Wirtembergicum inter & Palatinum discordiis, Carolus Ganerbiale Castrum Schauenburg, prope Oberkircham in Ortenavia situm, quod Nobiles Schauenburgici ab Ebersteinio Comite aliqua ex parte tenebant in feudum, occupavit. Palatinus, Præfecturæ Ortenavicæ dimidiæ possessor, composito

(*d*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 102. pag. 859.

(*e*) HACHENBERG. *in vita Frid. I.* Lib. II. pag. 59.

(*f*) De fœdere Carolum inter atque Ulricum A. 1460. die Martis post Matthæi inito, egit DATT *de pace publ.* Lib. I. cap. 27. num. 109.

Wirtembergico bello, Badenſe præſidium ejecit, priſtinisque poſſeſſoribus reſtituit Caſtrum. (*g*)

§. X.

A. 1459. Carolus noſter poſt Bernhardi fratris obitum totius Marchiæ regimen ſolus accepit.

Eodem anno ad Conventum Mantuanum, quem Pius II. Pontifex belli Turcici cauſa indixerat, cum Eiſtettenſi & Tridentino Epiſcopis, accepta a Cæſare poteſtate, contendit. (*) In eo Conventu Pontifex privilegia de exemtione ſubditorum ab exteris & Weſtphalicis præſertim Judiciis, Marchioni ab Imperatore collata, hac lege firmavit, „ ut ejus ſubditi & terrigenœ ac etiam Conventus Mantuan.
„ eis commiſſi & pro quibus reſpondere tenentur, quique in
„ eorum tuitione (ADVOCATIA) conſiſtunt, non debeant
„ nec poſſint extra eorum dominia & judicia ordinaria patriæ
„ pro quacunque cauſſa evocari, trahi aut citari, dummodo
„ conquerenti coram ordinario judice juſtitia non denegata
„ fuerit. „

Occulta Judicia, quæ vocabantur Weſtphalica, apud Germanos tum adhuc viguerunt. A. 1459. Carolus Eslingæ Civita- Judicia Weſtphalica.

(*g*) KEMNAT. *Cod. Mſcpt. Palatinus* & ex eo HACHENBERG. Lib. alleg. pag. 62. In eadem Ortenavia Neuenſtein fuit feudum Badenſe. Adi ALSATIAM ILLUSTR. Tom. II. pag. 694.

(*) GOBELINUS *Commentar.* Lib. III. p. 87.

CAROL. I.

ti quæ clientelam ejus agnoverat, per legatum injunxit, ne quis Civium Judicii Westphalici reciperetur Scabinus: Si qui autem jam fuerint recepti, ad judicia illa ne traherent concives; sed citationes, ab his judicibus factæ, in aulam suam mitterentur. Carolus inter ipsos Consiliarios suos tum habuerat Judicii Westphalici Scabinos, ad quos ante biennium Eslingensis Civitas pro illorum temporum provocaverat more. (*) At A. 1461. Carolus cum Friderico Palatino Electore, cum Ruperto Argentinensi Antistite, Alberto Archi-Duce Austriæ, aliisque Principibus & Civitatibus Imperii adversus Westphalica Judicia fœdus contraxit. (**) Maximilianus I. A. 1512. ea penitus aboluit.

§. XI.

Turbæ Mogunt. A. 1460.

Eodem anno (1459.) mortuus est Theodoricus Moguntinus Elector. Pars Capituli Dietherum Isenburgicum, pars Nassoviæ Comitem Adolphum elegit Antistitem. Fridericus Palatinus Adolphum, suffragiis licet inferiorem, defendendum suscepit. (*h*) Carolus Marchio, cum fratre suo Johanne, Trevirensi Archiepiscopo, Johanne Spirensi, Ludovico Bipontino Duce, Alberto Bran-

(*) DATT. *de pace publ.* Lib. IV. Cap. 4. num. 10. 11. 12. 67.

(**) Instrumentum exhibet MULLER. in *Reichstags-Theatro sub Frider. IV.* I. Vorstell. Cap. IX. p. 126.

(*h*) SERARIUS *Rerum Moguntiacarum* Lib. V. pag. 774. HELWICHIUS *de dissidio Moguntino* Sect. I. num. 5. pag. 158. Tom. II. *Rer. Mogunt.*

deburgico & Ulrico Wirtembergæ Comite, in Dietheri partes transivit. Fœderatis his Equester Nobilium Ordo quoque adhæsit. Conventus Norimbergam indictus. Invitatus Palatinus Elector, præsens ut suam ageret caussam. Confluentibus eo Principum legatis, Episcopus Eichstadiensis electus est arbiter, qui damnavit Palatinum. Ita bellum ei indictum est A. 1460. (*i*) Præcipuus turbarum auctor fuit Cæsar, gravi Fridericum prosecutus odio, spretis Imperialibus jussis, quod retinuisset Electoratum, ut supra ostendi, quodque Ludovico Bavariæ Duci, a Cæsare proscripto, subministrasset auxilia. Fridericus, firmato ad pericula animo, postquam finitimas sibi adjunxerat Civitates, atque Alberto Marchioni Brandeburgico, hosti, vicinum excitaverat hostem, Ludovicum Divitem, Bavariæ Ducem, ipse cum Ludovico, Hassiæ Landgravio, Moguntinum Archiepiscopatum adortus, occupato Schauenbergæ Castro, (*k*) ad Pfedershemium oppidum copias fœderatorum prostravit, septemque Comites, Ebersteinium, Leiningensem, Nassovium, Hennebergicum, Runckelensem, Gleichensem & Isenburgicum, Heidelbergam in ca-

(*i*) Trithemius *in Chron. Hirsaug.* & Hachenberg. *in vita Friderici I.* Lib. III. pag. 71. seqq.

(*k*) Schauenburg Castrum Archiepiscopale in Strata Montana tum a Friderico destructum. Zeiler. in *Topographia Palatinatus Rheni* pag. 30. & Joannis ad Serarium *Rer. Mogunt.* Lib. V. p. 774.

ptivitatem abduxit. (*l*). Expugnato Pfedershemio, tantum Diethero terrorem injecit, ut Badenſi, Bipontino, Brandeburgico ceterisque fœderatis excluſis, particularem cum Palatino iniverit pacem.

Carolus pacis arbiter.

Hic omnem dein belli molem in Bipontinum convertit, qui poſt Pfedershemianam cladem Meiſenhemium confugerat. Ibi a Friderico obſeſſus, in eas conjectus eſt anguſtias, pacem ut peteret ſupplex, quam interventu Caroli Badenſis impetravit; qui & ipſe paulo ante cum Friderico in gratiam redierat. Marchio cum Henrico Pappenhemio, Petro Cardinali & Epiſcopo Auguſtano, Johanne Eiſtettenſi a Cæſare conſtitutus eſt, ut lites has Palatinum inter & Bipontinum componeret. (*m*)

§. XII.

A. 1460. cum Schauenburgicis Ortenaviæ & Alſatiæ Nobilibus (*n*) ob Schauenburgi & Bernbaci Arces orta ſunt Carolo diffidia, inter quæ fratres ejus Georgium & Marcum, Nobiles iſti ceperunt & in Iſenheimenſi Sundgoviæ arce tenuerunt captivos. Carolus Iſenhemium obſedit. Fridericus I. Elector Palatinus, Imperialium Civitatum Alſatiæ præfectus, Goerzium de Adelsheim,

(*l*) TRITHEMIUS & HACHENBERG. locis alleg.

(*m*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*n*) Schauenburgicam familiam exponit ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. pag. 693.

ſubpræfectum ſuum miſit, ut turbas componeret. Conditiones, ſub quibus liberati ſunt captivi, in Georgii exponimus vita.

Eodem anno Carolus Dieterico de Gemmingen propter officia, patri, fratribus ipſique exhibita, caſtrum & vicum Steineck, vicos Dieffenbronn, Hamberg, Schellbraun, Hohenwarth, Neuhauſſen, Mülhauſen & Lehningen, cum juribus annexis & ſpeciatim ſilvam *Hagenſchieſs* aliaque, quæ Jacobus Marchio a Gemmingenſibus & Hirſaugienſi monaſterio acquiſiverat, literis Pforzhemii datis, in feudum conceſſit. (*o*) Liberalitas in Gemmingen.

Tunc temporis quoque a Pio II. Pontifice obtinuit Carolus, ut Parochialis S. Michaëlis Pforzheimenſium Eccleſia, cum XXI. Capellaniis, ad eam pertinentibus, in Collegiatam converteretur. (*p*) Creati ſunt XII. Canonici totidemque Vicarii. Decanus conſtitutus eſt Capituli præſes. Hoc Principi ſuo promiſit, non adquiſiturum ſe bona, quæ ei precarias, preſtarias aliave tributa perſolvunt. Collegiata Pforzheim.

§. XIII.

A. 1461. novas in Germania turbas excitavit Ludovicus Dives, Bavariæ Dux, Epiſcopum Eiſtettenſem bello aggreſſus. Imperator Ludovicum ejusque ſocium Albertum Auſtriacum hoſtes publicos dixit, atque Alberto Brandeburgico, Carolo Baden- Turbæ Mogunt. A. 1461.

(*o*) LÜNIG. *Reichs-Archiv Parte ſpeciali* Continuat. III. pag. 151.

(*p*) Bulla data eſt 5. Kal. Decembr. 1460.

CAROL. I.

ſi & Ulrico, Wirtembergæ Comiti, ſummam belli in eos commiſit. (*q*) Expeditionibus contra Ludovicum non interfuit Carolus; de ſua ſecuritate ſollicitus. Fridericus enim Palatinus Elector, novos eodem tempore motus concitavit. Dietherus, nuper electus Moguntinus Præſul, & a Pio II. Papa probatus, libertatis Eccleſiaſticæ Germanorum defenſor, moveri non potuit, ut ſolveret Annatas, aliisque in rebus, quas Pontifex ab eo exegit, præſtaret obſequium. Depoſitus ergo Papali ſententia, eique ſuffectus eſt æmulus, Adolphus Naſſoviæ Comes, quem armis nuper defenderat Fridericus Elector. Hic jam in contraria verſus, una cum Landgravio Haſſiæ, Cattimeliboci & Iſenburgi Comitibus defendit Dietherum, Papæ Cæſarique exoſum. Dietherus Eccleſiæ Moguntinæ caſtra & oppida plura Stratamque Montanam pro ſumptibus belli tradidit Friderico Palatino; addita lege, ut omnia in poteſtate ejus manerent, donec centies mille redimerentur florenis. Mira rerum converſio. Pro Adolpho ſtant Principes, qui anno ſuperiore in eum gladios ſtrinxerant; & inter hos fratrum Badenſium triga, Trevirenſis & Metenſis Antiſtites cum Carolo Marchione. (*r*) Huic Adolphus ſtipendii nomine Alges-

(*q*) *Am Pfinztage nach S. Margarethen Tag.*

(*r*) Adolphus, ex Naſſoica gente ortus, Badenſium erat patruelis. Mater ejus fuerat Margaretha, filia Bernhardi Marchionis. JOANNIS ad SERARIUM *Rer. Mogunt.* Lib. V. pag. 778.

Algeshemium, Gauubeckelenhemium, Drommershemium, Ockenhemium, Windeshemium, Kembdenium, cum vectigalibus nonnullis quoque contulit in pignus. (s) Palatinus loca quædam eripuit Adolpho. Marchio Elveshemium clauserat obſidione, ſed re infecta receſſit. (t)

§. XIV.

Dietheri & Palat. proſcriptio.

Pius II. proſperis Friderici ſucceſſibus injecturus moram, Dietherum, Fridericum & ſocios diris repetitis devovit. (u) Fridericus Cæſar publicos eos judicavit hoſtes; ac Imperii Civitatibus injunxit, ut a perduellium ſocietate recederent. Dietherus, Ordinibus innocentiam probaturus, non modo a Pontifice ad generale provocavit Concilium, ſed & ſcripto ad Principes & Civitates in publicum edito de injuria ſibi facta conqueſtus eſt, injuſta Pontificis ſententia ſe dignitate privatum, quod libertatem & jura Imperii contra eum defenderit. Adolphum, Johannis Trevirenſis, Ludovici Veldentini, Caroli Badenſis & Joannis Naſſo-

(s) Trithemius *in Chron. Hirſaug.* ad A.1461. Joannis ad Helwichium de *diſſidio Mogunt.* Sect. III. pag. 161. qui inſuper addit, ſingula hæc loca a Carolo A.1466. Philippo Comiti Cattimelibocenſi fuiſſe oppignerata.

(t) Hachenberg. Lib. IV. pag. 114.

(u) A.1462. Helwichius & Joannis loc. alleg. pag. 163. & 164. Müller. *Reichstags - Theatr. ſub Frid. III. IVte Vorſtellung.* cap. 22. §. 5. pag. 128.

vii auxilio fultum, contra fidem, jurejurando adſtrictam, delatum a Pontifice ſacerdotium uſurpare; ſpreto ac rejecto Principum, quos controverſiæ componendæ nominaverat, judicio. Addit porro ſocios Adolphi nexu vaſallitico ſibi eſſe devinctos; Carolum Badenſem ſibi plurium annorum ſocietate conjunctum; cujus formula cautum, ne dicto factove alter alteri injuriam inferret, ejusve hoſtibus conſilium præberet aut opem. Enumerat denique Principes, quorum arbitrio controverſiam ſubmittit. (x).

§. XV.

Marchio Dux belli contra Palat.

Marchio e contra & ſocii multis de cauſis defendendum ſibi Adolphum putarunt. Præcipua fuit, quod Fridericus Palatinus, contemta Cæſaris & Pontificis auctoritate, dictatorem Germaniæ ageret; omnibus finitimis minitans jugum. Imperator literis menſe Majo A. 1461. datis, (y) Carolo Marchioni, Ulrico & Eberhardo Wirtembergæ Comitibus bellum contra Palatinum commiſerat, (z) alioque anni inſequentis diplomate (a) Civitatibus Præfectorialibus Alſatiæ injunxerat, ut Fridericum, Cæſari

(x) Scriptum hoc, die Martis poſt Dominicam Lætare A. 1462. datum, exhibet LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 105. & MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. IV'te Vorſtell.* cap. 20. §. 1. p. 113.

(y) Die Lunæ ante Aſcenſionis.

(z) Die *Reichs-Hauptmannſchaft.*

(a) Ciliæ dato.

refractarium, non agnoscerent Præfectum, sed Marchionem Badensem. Similes literas eodem die ad Præfectoriales Ortenaviæ Civitates perscripsit, (*b*) ut supra notavi.

Fridericum ergo Marchioni graviter iratum quis tandem mirabitur, quum ad frangendas Palatini opes Cæsar uteretur Badensibus. Extat in scriniis Palatinis libellus ad Imperii Principes, acri stilo Marchionem perstringens, decennale quod fregerit fœdus & vasalliticam fidem. Marchio violenta Palatini consilia publico quoque scripto exposuit; actorum suorum caussas Cæsaris ac Pontificis judicio adscribens. (*c*)

Ut autem fortunas suas contra Palatini vim efficacius defenderet, cum Johanne Spirensi, Ludovico Bipontino & Ulrico Wirtembergico die Martis post Palmarum A. 1462. arctius fœdus inivit, quo cautum, ut junctis viribus Diethero & Friderico bellum inferrent, nec ante ponerent arma, quam in Moguntina sede confirmarint Adolphum. (*d*)

Ineunte igitur anno 1462. magnis animorum motibus instauratum est bellum; ita quidem ut cædibus, incendio, rapinis

(*b*) Extant Literæ in Tabulario Bada-Badensi.

(*c*) Apologia Marchionis, die Veneris post Exaudi A. 1462. scripta, una cum literis ad Wilhelmum, Saxoniæ Ducem, extat in MÜLLER. loc. alleg. cap. 22. p. 129. seqq.

(*d*) JOANNIS ad HELWICHIUM *de dissidio Moguntino* Sect. IV. p. 164.

utrimque sæviretur. Carolus duplici via in Palatinatum irrupit, atque obsesso Neoburgi Castro, Electorem, in Moguntinis terris hærentem, ad sua defendenda excivit. (*e*)

Philippus Burgundiæ Dux & Theodoricus Coloniensis Præsul inter belligerantes instituerunt colloquium prope Moguntiam, ubi conventum, ut re denuo cum Principibus deliberata, legati d. V. Julii cum potestate componendi pacem Francofurtum venirent. (*f*) Bada-Badense Tabularium exhibet Literas, scriptas Heidelbergæ die Mercurii post festum Corporis; ex quibus apparet, inter ipsum Fridericum & Carolum de arbitris constituendis super lites, quæ jam ab A. 1461. inter ipsos ortæ, serio actum fuisse.

§. XVI.

Pugna Seckenhemiana.

Rebus ita dispositis fama, ab ipso Friderico haud dubie sparsa, increbuit, eum cum copiis in Bavariam abiisse. Fama hac Marchio & frater ejus, Metensis Antistes, Johannes Spirensis Episcopus, Ulricus Wirtembergæ Comes excitati cum sex mille peditibus & octingentis equitibus terras Palatinas invaserunt. Heidelshemium oppidum obsidione cinxerunt; quod cum bene munitum ac defensoribus instructum deprehendissent, soluta obsi-

(*e*) Cel. KREMER. in *vita Friderici Victoriosi*, quæ jam sub prelo Lib. III. §. 27. & 31.

(*f*) NAUCLERUS ad hunc annum, HELWICHIUS *de dissidio Moguntino* Sect. VI. pag. 172.

dione, haud procul ab Heidelberga castra posuerunt. Tria peditum millia & equites quadringenti, ab Adolpho in subsidium missi, se fœderatis junxerunt. Hi, relicto in castris peditatu, cum octingentis equitibus (*g*) in campo late patente Rhenum inter & Nicrum, juxta Seckenhemium, Pagi Lobodunensis vicum, palantes quum agerent, rerum suarum nimium securi, Fridericus, quem longinquum crediderant, eos ex improviso aggressus est d. XXIX Junii ex silva vicina cum mille equitibus (*h*) subito prorumpens. Singuli equites suum peditem vehebant; qui ex equis desilientes hostem imparatum adorti, ad deditionem coëgerunt. Spirensis Episcopus solus evasit. Ceteri omnes capti. Marchio cum Johanne Fleckensteinio XXVI. Dynastis & CXX. Nobilibus in Friderici Palatini potestatem pervenit. Pauci occubuerunt in prœlio. Copiæ, quæ in castris remanserant, audita Principum clade, sibi fuga consuluerunt. Victor a cæde fugientium abstinuit, copiisque reductis eodem, quo pugnatum est die, Ludovicum Bavariæ Ducem, socium, de victoria & trium Principum captivitate literis reddidit certiorem. (*i*)

(*g*) Numerum hunc ipse Fridericus victor in literis ad Bavarum ponit.

(*h*) HELWICHIUS Sect. VI. cum TRITHEMIO ait, Fridericum 700. Equites habuisse illisque 300. addidisse Dietherum.

(*i*) Literæ hæ extant apud CRUSIUM *Annal. Suevicor.* Lib. VII. Part. III. pag. 409. LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 106. pag. 865. & seq.

§. XVII.

Marchio captivus.

Principes Heidelbergam ducti XIII. mensium captivitate in arce detenti sunt. (*k*) Carolum præ reliquis durius habuit Fridericus, vinxitque catenis. (*l*)

Annus hic Moguntinæ Civitatis libertati quoque fuit fatalis. Adolphus enim, sociis suis licet devictis, animo tamen invictus urbem die XXVII. Octobr. ejusdem A. 1462. nocturno tempore occupavit sibique adeo & successoribus in perpetuum subjecit.

Typographiæ Faustianæ & Schefferianæ literarum fusarum sodales, Moguntinis huc usque muris inclusi, occasione hac per Europæum dispersi sunt orbem.

HELWICH. *de dissidio Moguntino* Sect. VII. pag. 176. In campo pugnæ monumentum victoriæ dein poni curavit Fridericus.

(*k*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* A. 1462. ex quo FREHERUS peculiari libello imprimi curavit vitam Friderici I. Palat. cui notas adjecit. GOBELLINUS in Commentariis Pii II. Lib. IX. HELWICH. loc. alleg. Traditio est, primas epulas captivis sine pane exhibitas, quod segetes perdidissent, quam rejicit FREHERUS in notis ad TRITHEMIUM de vita Friderici.

(*l*) Ita ANONYMUS *scriptor Palatinus* illius ævi in Tabulario Palatino Electorali servatus. GOBELLINUS in *Commentariis Pii II. Pont.* Lib. IX. pag. 121. ait: „ Carolus Badensis captus & manicis vinctus ferreis, in „ carcerem tetrum raptus est. „ Ulricus quoque Wirtenbergicus, literis ex carcere datis, conquestus est, se in vincula conjectum ligneа,

Finiendis his ad Rhenum & in Bavaria turbis, liberandisque Principibus, conciliante Georgio, Bohemiæ Rege, conventus Neostadii Austriæ & Pragæ A. 1463. instituti sunt. Ad quos legati ex omni fere Germania properarunt. Composita pax inter Cæsarem & Bavariæ Ducem, sed cum Palatino victore res transigi non potuit; quod investituram Palatinatus pertinaciter ei Cæsar negaret. (*m*) Pius II. liberandis e captivitate Principibus, ad Philippum, Burgundiæ Ducem, se convertit, datisque ad eum literis & misso Francisco Toletano legato, eum hortatus est, ut afflictam Adolphi Nassovii & captorum Principum fortunam suis opibus erigeret; (*n*) sed nihil profecit. Onuphrium Tricaricensem denique præsulem & Petrum Ferrici, Decretorum Doctorem ad Palatinum ablegavit; quibus Brandeburgicus Marchio & Henricus Pappenheimius sese junxerant, Cæsaris legati. (*o*)

---

cippo & pedica constringi. Notanda hæc contra Hachenbergium aliosque rerum Palatinarum & Moguntiacarum scriptores, qui Fridericum liberaliter habuisse captivos perscribunt.

(*m*) Literas has Pii II. Pont. exhibet *Auctor Anonymus Paraleipom. Ursperg.* pag. 320. HELWICHIUS loc. cit. Sect. VIII. pag. 178. & MÜLLER. loc. alleg.

(*n*) HACHENBERG. Lib. V. pag. 149.

(*o*) In Bada-Durlac. scriniis extant literæ Adolphi, Electoris Mogunt. & Alberti, Marchionis Brandeburg. ad Marcum, Canon. Argent. filium Caroli, quibus eum hortantur, ne turpes aut duras conditiones pro Patre ineat cum Friderico I. Electore Palatino.

CAROL. I.

Horum interventu Principes libertati restituti fuerunt Anno 1463. (*p*)

§. XVIII.

Duris conditionibus liberatur.

Carolus noster (*q*) Dominica Reminiscere A. 1463. Literas tradidit Electori, quibus ei pro damnis illatis, superiorem Comitatum Spanhemio-Cruzenacensem, cum omnibus, eo pertinentibus, concessit, ita tamen, ut XXXXV. mille florenorum Rheni pretio relui posset.

Eodem

(*p*) De conditionibus, quibus ceteri dimissi sunt Principes, vide TRITHEMIUM. TSCHUDIUS *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 623. seq. in lytro Principum definiendo erravit, uti & HACHENBERGIUS in *Histor. Frid. I.* Lib. V. pag. 149. ubi de Georgio Metensium praesule *quadringenta quinque millia* legitur, sed legendum: *quadraginta quinque millia* & p. 150. lin. 6. ubi de Carolo March. Badensi *quinquaginta millia* florenor. legitur, sed legendum: *quadraginta.* Erravit hic quoque ANONYMUS in *Chron. Wirtenb.* apud SCHANNATUM *Vindem. Literar.* Collect. 2. NAUCLERUS fol. 966. Item ANDREAS PRESBYTER in *Chron. Bav.* apud SCHILTER. *Script. Rer. Germ.* pag. 64. Falsa hinc inde vel erronea de hoc bello vide in ANONYMO *Chronici Thuring. & Hassiae* in SENCKENBERG. *Select. Juris & Histor.* Tom. III. p. 435.

(*q*) TRITHEMIUS in *Chron. &* in *Rebus gestis Friderici Palat.* oppidum hoc *Bonheim* sive *Bensheim* vocat corrupte. Idem loc. alleg. juri quoque venandi piscandique inter Selsam & Germershemium renuntiasse Carolum falso scribit. HELWICHIUS *de dissidio Mogunt.* Sect. X. pag. 180. & *Electa Juris publici Palat.* Part. II. p. 76. 84. 154. 166.

Eodem anno & die tradidit Friderico Electori Castrum & oppida Besigheim & Beinheim, (r) cum vicis Lœchickheim, Walheim & Freudenthal, ita quidem ut XXXV. mille florenis reluibiles essent.

Renuntiavit quoque Carolus fœderi, quod cum Ulrico Wirtemberg. & Episcopo Spirensi iniverat. (s) Contractus matrimonialis, inter Caroli I. filium & Ulrici, Comitis Wirtemberg. filiam initus, hac conventione rescissus est.

Præterea XX mille florenos Electori se parata pecunia, certis temporibus pro sua & suorum liberatione soluturum die Mercurii post Judica promisit.

Die Lunæ post Oculi 1463. Carolus renuntiavit juri redimendi Heidelshemium ut & Eppingam, quam pignus Imperii Marchiones possederant; Bernhardus Marchio, Ludovico Electori Palatino pro X mille florenis oppigneraverat. (t)

Die Mercurii post Quasimodogeniti idem Carolus Friderico promisit, se intra anni spatium cum Papa & Imperatore eum reconciliaturum, litesque inter Dietherum & Adolphum compositurum esse, ex placito Electoris. Reconciliatio si non habitura sit

(r) Vide nota (q) pag. 176.

(s) Lege supra ad A. 1462.

(t) *Codex Mscrpt. Anonymi Spirensis*, coætanei scriptoris, in Palatino Electorali Tabulario & Tolnerus in *Histor. Palat.* p. 66.

locum, XXX mille florenos, præter ſummas prædictas, ſe ſoluturum, Marchio promiſit. Metenſis Epiſcopus & Ulricus Wirtemberg. ſinguli quoque X. mille florenos Electori ſe ſoluturos ſpoponderant, Papa ſi flecti non poſſet.

Præter hæc omnia Pforzhemium quoque Caſtrum & oppidum Palatino in feudum maſculinum, XL. mille florenis reluibile, offerre coactus eſt Marchio. (u)

Quin & juribus ſuis in Caſtrum Neuen-Beymberg, in Caſtrum & vallem Nanſtul, renuntiavit Carolus; Friderico permittens, ut Greventhan & Leiningæ Veteris partem relueret.

Conventum eſt denique, ut Elector jus conductus Bretta Pforzhemium, Marchio Pforzhemio Brettam exerceat.

§. XIX.

Palatinum cum Mog. Cæſare & Pont. conciliat.

Ita cum Friderico Palatino & ſociis reconciliatus eſt Carolus. Dietherum inter & Adolphum mox conciliavit inducias; (x) ejusdem auctoritate in pacem converſas. Dietherus oppidis quibusdam, quoad viveret, retentis, Moguntini Antiſtitis dignitati renunciavit. (y)

(u) A. 1740. Carolus Fridericus Marchio jus hoc ab Electore Palatino redemit.

(x) MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. IVte Vorſtell.* cap. 32.

(y) GUDENUS *Cod. Dipl. Mogunt.* Tom. IV. pag. 375. GOBELLINUS in *Comment.* Lib. XII. pag. 345. HELWICHIUS & JOANNIS loco cit. pag. 189. & 190.

CAROL.I.

Post hæc Carolus de Friderico cum Pontifice Cæsareque reconciliando sollicitus, Oeringæ, Comitatus Hohenloici oppido, die Martis post Dominicam Esto mihi, A. 1464. conventum instituit; ubi præsentibus Onufrio Tricaricensi & Petro Ferrici Legatis Pontificis; Alberto Marchione Brandeburgico & Henrico Pappenhemio, Oratoribus Cæsaris, statutum, ut Fridericus Palatinus, die Lunæ post Lætare per eosdem legatos diris expediretur Wormatiæ. (z) Bulla absolutionis a Pontifice missa; adnitente præsertim Adolpho Moguntino; qui sarciendis, quæ in bello hoc acceperat damnis, triginta florenorum millia Carolo Badensi transscripsit. (a) Hic eodem anno triennale fœdus cum Eberhardo Wirtembergæ Comite inivit.

Vix sopitæ fuerunt Rheni Superioris turbæ quum A. 1465. Galliæ Belgicæ motus eum vocarunt ad Mosam; de quibus in fratris ejus Marci differemus Historia.

§. XX.

A. 1467. Henricus Wirtembergæ Comes, Coadjutor Moguntinæ Ecclesiæ ab Adolpho creatus, propter constantem Friderici Palatini dissensum, arbitrali Caroli Marchionis sententia di- Acta ab A. 1467.

Tom. II. Z 2

(z) JOANNIS ad SERARIUM *Rer. Mogunt.* Lib. V. p. 780.

(a) JOANNIS ad SERARIUM loc. alleg.

gnitatem iterum depoſuit, præfectura Biſchoffshemiana ſibi modo ſervata. (*b*)

A. 1468. Sigismundus Dux Auſtriæ ut & Equeſter D. Georgii in Suevia ordo, fœdere Villingæ inito, fœderis judicem Carolum Marchionem conſtituerunt. (*c*)

Eidem Fridericus IV. Imp. propter operam, quam exercitus Imperii Præfectus nupero bello Cæſari navaverat, ſpeciale privilegium tribuit, (*d*) ut qui in Marchicis terris habitarent, dubiis natalibus orti, (*Baſtard*) ſolius Marchionis, nec ullius alterius juri ſubeſſent. Sed & alio diplomate a Cæſare tum obtinuit Marchio, ut impediendis vectorum fraudibus, intra unum a Pforzhemio milliare, non ſuper conſueta tantum, ſed alia quacunque via exigi poſſet vectigal.

Auſtriacam Alſatiæ & Briſgoviæ Præfecturam tum temporis adminiſtraſſe Marchionem, jam alibi obſervavimus. (*e*)

(*b*) GUDENI *Cod. Diplomat. Mogunt.* Tom. IV. pag. 402. & JOANNIS ad SERARIUM loc. alleg. pag. 784.

(*c*) DATT de *Pace publ.* pag. 249.

(*d*) Datæ ſunt literæ Græcii die S. Marci. Extant in LUNIGII *Reichs-Archiv Part. Spec.* Cont. II. *IVte Abtheilung, neunter Abſatz* pag. 942. & in SCHILTERI *Scriptor. Rer. Germ. inter Diplom.* pag. 99.

(*e*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 598. Præfectura hæc Auſtriaca Alſatiæ & Briſgoviæ diverſa fuit a Præfectura Alſatica decem Civitatum, quæ Imperialis, non Auſtriaca fuit.

A. 1469. Carolus ulteriorem Spanheimensem Comitatum, pignoris jure, Palatino tradidisse scribitur; (*f*) quo anno cum Eberhardo & Ulrico, Comitibus Wirtembergæ, fœdus Brettæ contraxit; (*g*) sequenti tamen anno ipse & Stauffenbergenses Alsatiæ Nobiles iisdem Wirtembergicis bellum denuntiarunt; vicis aliquot exustis compositum. (*h*)

§. XXI.

Acta ab A. 1471.

A. 1471. Carolus cum Christophoro filio ad Comitia Ratisbonensia se contulit; quæ belli Turcici causa Fridericus Imp. indixerat. Hic Ratisbonæ agens, Carolo ejusque successoribus & subditis perpetuam immunitatem a vectigali Kogenheimensi prope Benfeldam Alsatiæ concessit, (*i*) quod a Wilhelmo, Argentinensi Episcopo, Hittenhemii & Matzenhemii erectum, a successore Ruperto in Kogenheim translatum. Imperator vectigal hoc tanquam illicitum & absque consensu decessorum suorum institutum perstringit.

(*f*) *Electa Juris publici Palatini* Part. II. p. 166.

(*g*) DATT pag. 194. & 249.

(*h*) CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. III. p. 431. & HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. II. p. 127.

(*i*) Die Lunæ post Margareth. Extat Diploma in LUNIG. *Reichs-Archiv* loc. cit. p. 943. & SCHILTER. loc. alleg. p. 100.

In iisdem Comitiis legati quum comparuissent Spirenses, deprecaturi bellum, quod Friderico Palatino Imperator indixerat, causam suam Carolo Marchioni, quod magna ejus apud Cæsarem auctoritas, commendarunt. Carolus ab Imperatore impetravit, ut Spirensium legati ad solium ejus admitterentur. Marchione itaque cum filio & Rudolpho Sulzensi præsentibus legati suas exposuerunt rationes, ob quas Ludovico Veldentino, quem Cæsar militiæ Imperiali contra Fridericum Palatinum præfecerat, auxilia ferre nequirent. Cæsar eos benigne audivit, & Marchione interprete usus, Spirensibus remisit militiam. Cæsar id quidem literis firmare negavit; at per Marchionem Moguntino Electori injunxit, ut responsionem, quam Spirensibus dederat, actis Cancellariæ inferret. (*k*)

Sub finem A. 1471. Carolus cum Christophoro filio & Georgio fratre, Metensi Episcopo, Heidelbergæ in Aula Friderici Electoris versatus est, litibusque Wertheimenses inter Comites & Wallbronnenses Nobiles componendis operam impendit; (*l*) anno sequenti terminaturus dissidia inter Consules Spirenses, quæ dirimenda ei commiserat Cæsar. (*m*)

(*k*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 111. p. 882. seq. MÜLLER. in *Reichstags-Theatro sub Friderico III. Vte Vorstell.* cap. 10. p. 426.

(*l*) BURGERMEISTER. *Cod. Dipl. Equest.* Tom. I. p. 833.

(*m*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 118. p. 981.

A. 1472. Corolus Stützheimensem pagum Hattstadiensium, Alsatiæ nobilium, interitu ad Imperium redeuntem, a Friderico IV. Imperatore obtinuit, quem ille dein Reinholdo Volschio de Ober-Ehenheim tanquam subfeudum concessit. (°)

§. XXII.

A. 1473. Fridericus IV. Imp. Carolum Badæ invisit, ultra mensem cum eo versatus. Ibidem Rupertum Argentinensem Antistitem de Episcopatu& regalibus investivit. Marchio dein Cæsarem comitatus est Argentinam, & inde Treviros, (n) ubi Carolus Audax, Burgundiæ Dux, a Friderico Imp. Geldrici Ducatus investituram accepit. (o) Burgundi magnificentiam in Conventu hoc mire extollunt illius temporis Annales. (p) Acta ab A. 1473.

A. 1474. Carolus Margarethæ Albæ feminarum Abbatissæ literas commendatitias ad Episcopum Spirensem, pro obtinenda confirmatione concessit, simulque Steinensem Scultetum monasterio præfectum assignavit. (q)

(°) De Stüzheimensi hoc pago agit Alsatia Illustr. Tom. II. p. 259.

(n) Petri *Suevia Eccles.* pag. 679. Koenigshov. *Contin.* p. 368. Paralipom. Ursperg. pag. 326. Lehmann. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 112. pag. 892. Müller. in *Reichstags-Theatro sub Friderico III. Vte Vorstell.* cap. 32. p. 556.

(o) Mappii *Annales Cliviæ Ducum* Tom. III. p. 22.

(p) Cominaeus Lib. II. cap. 8.

(q) *Scriptum Bada-Badensium contra Frauenalb Documentor.* p. 110.

CAROL. I.

Idem eodem anno legatos ſuos cum Electoris Palatini legatis ad Carolum, Burgundiæ Ducem, miſit Briſacum, quum hic Brisgovicas & Alſaticas Domus Auſtriacæ terras a Sigismundo Archiduce A. 1469. oppigneratas, (r) inviſeret. Sed & paulo poſt Marchio nuntios miſit Baſileam, qui de Brisgovia & Alſatia Auſtriaca, ex manibus Caroli Audacis liberanda cum Sigismundo Archiduce, cum Baſilienſi & Argentinenſi Epiſcopis, cum Civitatibus & Electore Palatino deliberarent. Paulo poſt in Conventu Conſtantiæ, Martio menſe, conventum, ut Carolo Audaci octogies mille florenorum ſumma redderetur, atque adeo Sundgovia & Brisgovia Auſtriacæ ex ejus manibus reciperentur. Tum vero Sigismundus Auſtriacæ Domus nomine renunciavit juribus in terras, quas Helvetii Auſtriacis, Conſtantienſis Concilii tempore, abſtulerant. (s)

Eodem anno Carolus legatos quoque ſuos ad Comitia Auguſtana ablegavit, (t) in quibus expeditio contra Carolum Burgundiæ Ducem, qui Noveſium obſederat, decreta eſt. Carolus cum Chriſtophoro filio in auxilium profectus eſt Cæſaris; cumque

(r) TSCHUDI *Eydgenoſſiſche Geſchichten* Part. II. Lib. XIV. p. 708. STUMPF. *Schweizer-Chronic* Lib. XIII. cap. 16. pag. 737. PONTUS HEUTERUS *Rer. Burgund.* Lib. V. cap. 10.

(s) URSTIS. *Chron. Baſil.* Lib. VI. cap. 5. p. 437. HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. II. pag. 121.

(t) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 113. p. 901.

que exercitus Imperii, relicta Colonia, contenderet Novesium ipse cum Friderico Imp. & Alberto Brandeburg. aliisque Principibus novissimum secutus est agmen. (*u*)

§. XXIII.

Motus hi induxerunt Carolum nostrum, ut eodem anno 1474. Ortenaviæ Nobiles, ab Imperio pendentes, ad XV. annorum fœdus ineundum impelleret. Primordia hæc Corporis Equestris Ortenaviæ; cujus finis erat securitas publica, Austregarum introductio; Pacis publicæ primitiæ. Constitutus est Director, (*Hauptmann*) qui cum assessoribus lites dijudicaret, ferretque sententias. Windeckii, Bachii, Rœdereri, Stauffenbergii, Schauenburgii, Neuensteinii, Pfauii, Kroschweylerii, præcipua erant novi hujus corporis membra, quod ad Comitia olim Cæsar vocavit. (*x*)

Corporis Equestr. Ortenav. origo.

§. XXIV.

Carolus partes aliquas vici Königsschaffhausen comparavit; Castrum Heidweiler cum vicis Balrechten & Dottingen permutavit, quos deinceps Trutperto, Dynastæ in Stauffen, dedit in feudum.

Accessiones terrarum.

(*u*) Fugger *Oesterr. Ehrenspiegel.* Lib. v. cap. 24. p. 815.

(*x*) Datt *de pace publica* Lib. III. cap. 6. num. 14. pag. 543. & Lib. V. cap. 4. num. 18. pag. 583.

Ginglingam cum pacto retrovendendi acquisivit. Bickensohl, Nimburg, Bottingen & vici Weiler tertiam partem coëmit. (*y*)

Vicum Ottenbrunn cum juribus annexis suo & Bernhardi fratris nomine Wolfsio Abbati Conventuique Hirsaugiensi tradidit A. 1457. vicosque Hustatt, Wiler, Scheltpronn & Hohenwart in compensationem accepit. (*z*)

§. XXV.

Mors & Character.

A. 1475. Carolus I. obiit peste, Badæque sepultus est. (*a*) Princeps togatis & sagatis virtutibus Principes inter Badenses conspicuus, apud Fridericum Cæsarem affinem gratiosus; apud Ordines Imperii auctoritate pollens; ob æquitatis famam gravissimis Imperii negotiis adhibitus. AENEAS SYLVIUS, (*b*) virtutis ejus bellicæ præco, clarissimis Germaniæ sui temporis Ducibus, Friderico Palatino Electori & Alberto, Austriæ Archiduci eum annumerat; quos omnium judicio habitos fuisse dignos ait, qui copiis contra Turcas educendis præficerentur.

(*y*) Loca sunt Marchionatus Hachbergæ.

(*z*) BESOLDUS *Document. Wirtemb.* p. 586.

(*a*) JUNGLERUS in *narratione genealogica Mscrpt. Domus Badensis.* Caroli I. & patris ejus Jacobi vitas delineatas vide in *Programm.* Cel. SACHSII A. 1757. seq.

(*b*) Libello de Germania cap. 67.

Reprehendas in Carolo, quod animo non fatis firmus & conftans, in colenda tamen Imperatoris, Principis inconftantis & debilis, amicitia conftantior, confilia fua ad voluntatem ejus plerumque direxit; promovendis Cæfaris commodis potius, quam fuis intentus. Turbis, a quibus ille medius & fpectator tranquillus abftinere potuiffet, abfque neceffitate fe immifcuit; id quod Moguntina ejus bella fatis demonftrant. In utroque comparuit, Cæfari ut placeret ac Papæ. Carol.I.

§. XXVI.

Uxor Caroli I. fuit Catharina, Ernefti ferrei Archiducis Auftriæ filia, quæ voluntate & confilio Friderici IV. Imperatoris & Alberti Auftriæ Ducis, fratrum fuorum ei defponfata A. 1446. Uxor & Liberi.

Fratres forori XXX mille Ducatorum florenorum promittunt. Jacobus Marchio totidem filio Carolo promittit & pignoris loco Dynaftias Hachberg & Höhingen, quartam partem Dynaftiarum Mahlberg & Lahr ei concedit.

Catharina una cum Imperatrice Eleonora & legato Pontificis A. 1463. operam dedit, ut inter Fridericum Imperatorem & fratrem ejus Albertum reftitueretur concordia. (c) Obiit A. 1493. d. XI. Septembr.

(c) Roo *Hiftor. Auftr.* Fuggeri *Ehrenfp.* Lib. VII. pag. 272. fed uterque Catharinam noftram erronee *Margaretham* adpellant.

CAROL. I.

Ex ea Carolo nati ſunt Chriſtophorus, Albertus, Fridericus, de quibus ſingulis infra diſſerimus.

Unica, quam novimus, filia Caroli, Zimburga, A. 1468. deſponſata fuit Engelberto, Naſſoviæ Comiti, filio Johannis Ehrenbreitſteinii, conciliante Johanne Trevirenſi Electore, Zimburgæ patruo. (*d*) Engelbertus ex matrimonio cum Zimburga nullam ſobolem reliquit.

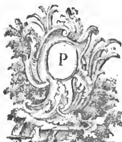
(*d*) Inſtr. extat in Tabular. Bada-Badenſi. MIRAEUS *Opp. Dipl.* Tom. I. p. 219, Zimburgam hanc vocat *Lutgardem*.

CAPUT IV.

B. BERNHARDUS.

§. I.

Post Carolum, cujus vitam exposui, Bernhardus fuit primus filiorum Jacobi; specie oris & corporis dignitate conspicuus; sanctimonia vitæ ad posteros clarus. Nativitatis ejus annus non liquet. Pater moriens A. 1453. instituit testamento, ut Georgius in Caroli, vel Bernhardi, fratrum seniorum, vel in Cæsarea aliave Aula educaretur, quam diu vigesimum quartum ætatis annum non attigisset. Bernhardus ergo patre moriente major ætate jam fuit. Unde & ipse feuda Moguntina & Spirensia A. 1454. accepit. (*a*) Assignavit ei Jacobus civitates & præfecturas Pforz-

Bernhardus regimen fratri relinquit.

Aa 3

(*a*) Joannis ad Serarium *de Rebus Mogunt.* Lib. V. pag. 755. Unde ante A. 1438. natus fuit Bernhardus.

B. BERN.

heim, Stein, Remchingen, Waldeck, Liebenzell, Altensteig & Besigheim cum vicis inde pendentibus. Georgius frater junior, terris, quas acceperat, in gratiam Caroli & Bernhardi fratrum seniorum, renuntiavit.

Magdalena, Caroli VII. Regis Galliæ filia, destinata fuerat sponsa Bernhardo; (*b*) at sponsus, vitam eremiticam eligens, Carolo fratri terrarum, quas possederat, possessionem (*c*) hoc tradidit anno; cum sociis duobus secessurus in eremum.

§. II.

In itinere Italico obit, inter Divos relatus.

Consilia hæc Bernhardi interrupit Fridericus IV. Imperator, qui eum ad omnes Europæ Principes, sacri contra Turcas belli ut classicum caneret, misit legatum. (*d*) Turcæ anno præcedenti Orientale Græcorum occupaverant Imperium. Bernhar-

(*b*) Magdalena hæc deinceps quoque desponsata Ladislao, Hungariæ & Bohemiæ Regina, qui sponsus decessit. Uxor denique Gastonis Fuxensis facta est. AENEAE SYLVII *Histor. Bohem.* cap. 69.

(*c*) Jus in terras integrum sibi servasse Bernhardum, vel ex solo documento de A. 1457. apud BESOLDUM *Docum. rediviv. Wirtemberg.* P. I. pag. 363. seq. apparet. Sed nec alia diplomata idem probantia desunt.

(*d*) AGOSTINO DELLA CHIESA *Corona Reale di Savoia*, qui eum vocat *Presidente* del Imperator Frederico III.

dus a Gallia fecit initium, ubi Carolum VII. Regem, quem socerum habere debuerat, adiit. Circa Kalendas Quintileis A. 1458. Sabaudiæ Ducem Augustæ Taurinorum invisit Ludovicum, filium Amedei VIII. qui ex Comite Dux a Sigismundo Imp. atque deinceps a Concilio Basiliensi ex Duce Pontifex Rom. sub Felicis V. nomine electus est. In Aula hac honorifice exceptus cum brevem post moram inde progressurus esset ad Calixtum III. Pontif. Romam, in Montis Calerii oppido ad Padum, vix tribus milliaribus supra Taurinum, subito morbo correptus, in Franciscanorum monasterio eodem anno decessit (*e*) atque in Collegiata Ecclesia S. Mariæ sepultus est, prope majus altare; (*f*) A. 1469. a Sixto IV. Pont. inter Divos

(*e*) ANONYMUS PALAT. MS. supra jam allegatus, pag. 262. tradit Bernhardum cum duobus ex Inferiore Nobilitate itineris comitibus, quorum unus dicitur Schellenbergius, interiisse in itinere sacro, quod per mare in terram sanctam susceperit. PHILIBERTUS PINGONIUS *in Chronica Augustæ Taurinorum* de Bernhardo ad veritatis normam hæc scribit: „ A. 1458. mensis Julii initio Bernardus Badensis Marchio sancti-
„ monia vitæ ac natalibus clarus Taurinum ingreditur; qui postmo-
„ dum, suscepto ad pietatem itinere, Montiscalerii morbo interrum-
„ pitur & morte prævenitur. Obiit XV. Julii & ob toties repetita
„ varia miracula inter Divos est habitus.„ Conf. quoque AGOSTINO
„ dict. loc.

(*f*) Jusserat Bernhardus, ut in Ecclesia hac sine impensis terræ mandaretur. Frater tamen ibidem ei condi jussit monumentum, teste PISTORIO *in*

B. BERN.

relatus. Conſecrationis ejus acta in Chartophylacio Vicenſi Epiſcopatus Metenſis, cuſtodiuntur. Frater Georgius, Metenſis Antiſtes, imaginem ejus in Eccleſia Vicenſi ſervavit. (*g*) In Abbatia S. Vitonis apud Virodunenſes magna quoque B. Bernhardi veneratio. (*h*)

§. III.

Mores ejus.

Mores ejus præter alios expreſſit Trithemius, (*i*) & Charta, qua Sixtus IV. Bernhardum A. 1478. Thaumaturgum declarat. (*k*)

Oratione II. de vita Jacobi Marchionis p. 131. ubi in anno mortis cum plerisque errat A. 1459. eum obiiſſe ſcribens.

(*g*) VOLZYR *Hiſtoire de la Victoire d'Antoine Duc de Lorraine contre les meſcreans Lutheriens du Pays d'Auſſays* Lib. I. cap. 10. MEVRISSE *Hiſt. des Eveques de Metz* Lib. III. p. 569.

(*h*) CALMET *Hiſt. de Lorraine* Tom. II. p. 705.

(*i*) *Chron. Hirſaug.* ad A. 1465. p. 459. ſq.

(*k*) ANTONIVS MOMBELLVS Civitatis Montiscalerii Patricius librum de vita ejus conſcripſit, cujus rubrum: *La Corte ſantificata dalla vita & dalle virtu del B. Bernardo Marcheſe di Baden, Protettore della Citta di Moncalieri.* Taurini 1722. 4to. Idem MOMBELLVS Poëma de B. Bernardo ſcripſit, & Sereniſſimo Marchioni Ludovico Badenſi dedicavit, quod Poëma Biographiæ annexum. Ante eum JO. BAPT. PLANCARDI Italico quoque ſermone Beati Bernardi vitam conſcripſit; quem librum in idioma Teutonicum tranſtulit JO. HORNIG. e ſocietate Jeſu, 4t. Argentinæ A. 1686. Georgius Metenſis Epiſcopus, frater Bernhardi,

Pontifex hic Bulla A. 1480. data Eporegienſi injunxit Epiſcopo, ut in vitam & miracula Bernhardi inquireret. Inquiſitio inſtituta A. 1481. a Guillermino Catya, juris utriusque Doctore & Archidiacono Taurinenſi, Sedis Apoſtolicæ Protonotario & Epiſcopi Taurinenſis Vicario, qui, auditis teſtibus, XXXVIII. miracula, in Diœceſi Taurinenſi facta, collegit. Pontifex ea de re Chartam miſit ad Marchionem Badenſem, fratrem defuncti, (*l*) quæ cum cilicio in Bada-Durlacenſi Tabulario ſervatur. (*m*)

Ex ſcriptoribus domeſticis Bernhardum FRANCISCUS IRENICUS extulit. (*n*)

A. 1478. ad Senatum Moncalerienſem nuncios miſerat de canoniſatione fratris deliberaturus cum illo. Literas Georgii vid. ap. MOMBELLVM dict. loc. p. 115. ſq.

(*l*) PISTORIVS in *Orat. II. de vita & morte Jacobi March.* p. 132.

(*m*) HORNIG. p. 12. ait: Pœnitentiariam veſtem Bernhardi adhuc in Eccleſia Moncalerienſi ſervari.

(*n*) *Exegeſis Germaniæ* Lib. III. Cap. 101. „ *Hic*, inquit, *ob omni fœditate remo-*
„ *tus, poſtquam mundi immundi vias ingrediebatur, ſolum ad imitandum*
„ *ſibi Chriſtum quæſivit, omnem anteceſſorum religionem ſuperavit, futuris*
„ *exemplum reliquit. Hujus vita ſimplex, incorrupta, ac nulla vitiorum*
„ *pravitate irretita aut offenſa erat. Hic univerſis renunciavit voluptati-*
„ *bus, veræ religionis ſacramentum ſequebatur. Quicquid ad divinæ ma-*
„ *jeſtatis cultum attinebat, ab illo nihil videmus prætermiſſum: nullus ſo-*
„ *mnus huic in delicto mortali ſurrepſit: penitus etiam ſeſe a ſæculari ne-*
„ *gotio, divinis muneribus alioqui deſtinatus, ſubtraxit: patrimonium*

§. IV.

Nummi. Perennibus metallis memoriam & imaginem ejus insculpi curavit Christophorus Marchio, Beati nepos ex fratre. Diversi quatuor nummi alii supersunt, Marchionis hujus jussu excusi, quos in nummorum Badensium serie suo loco proferimus.

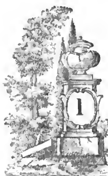
„ *amore Christi, ut nunquam ab eo oculos haberet remotos, libere suis fra-* „ *tribus addixit, iis contentus tantum, quæ ad vitæ suæ sustentationem ac* „ *tutelam necessaria requirebantur. Hunc inde per hujus sæculi tenebras* „ *raptum, vitæ suæ finis consentaneus excepit, postquam sibi bonis operi-* „ *bus, nobis exemplo respondebat, ac satisfecit, memoriam suam consecra-* „ *vit sempiternam: in oppido Lotharingiæ, Mumpelir dicto, inæstimandis* „ *coruscat miraculis: visum cæcis restituit, auditum surdis reparat, nulli* „ *oculos ad eum tenenti patrocinium denegat; Hunc jam votis expetimus,* „ *ad nostram salutem sevocamus: & quicquid tristius accidit, auspicio ejus* „ *auspicatissimo ac omine corrigimus.* „ Errat IRENICVS dupliciter, Montis Calerium, Pedemontii oppidum, in quo Bernhardus decessit, *Mumpelir* vocat & in Lotharingia constituit.

CAPUT V.

JOHANNES II.

TREVIRENSIS ELECTOR.

§. I.

Johannes, tertiogenitus (a) Jacobi I. filius, (b) ex ſententia Genealogorum natus eſt d. IX. Febr. A. 1430. TRITHEMIUS diem XIV. Junii ponit. (c) Johannis initia.

Johannes a prima ætate eccleſiaſtico ſtatui deſtinatus fuit a patre. Hic teſtamento annuam ei aſſignavit penſionem; cujus

(a) Johannem Carolo & Bernhardo fratribus ætate fuiſſe minorem, facile perſpicimus, quod his inter ſe terras partientibus, Johannes ad Eccleſiam tranſiit. In teſtamento patris Jacobi Johannes Bernhardo fratri poſtponitur.

(b) Duplicem errorem errat BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag 290. ubi Johannem Bernhardi Marchionis & Margarethæ Lotharingicæ filium ſcribit.

(c) *Chron. Hirſaug.* ad A. 1430. Scriptor hic qui in definiendo die natali Jo-

dimidia pars, simulac beneficium ecclesiasticum obtinuerit, cessaret: altera quoqûe extingueretur, si ad Episcopatum pervenerit.

Juvenis ille nondum confirmatæ ætatis in Moguntina, Trevirensi & Argentinensi Ecclesiis Canonicatus accepit. (*d*)

§. II.

Fit Elector Trevirensis. A. 1456. (*e*) mortuo Jacobo Sirckano, Electore Trevirensi, a XV. Canonicis Capitularibus Archiepiscopus designatus est, die XXI. mensis Junii. (*f*) Ex opposita parte quatuor ele-

hannis Archiepisc. horam cum minut. notat, sibi ipsi contrariatur. A. 1456. ubi de electione ejus in Archiepiscopum agit, nonnisi XXII. ætatis annos ei tribuit. A. 1503. quo obiit Johannes, LXXIX. annos eum complevisse scribit.

(*d*) SERARIUS *Reum Moguntiacarum* Tom. II. p. 339.

(*e*) PETRUS MERSSAEUS CRATEPOLIUS in *Catalogo Archiepiscoporum Trevir.* Cap. 100. electionem hanc in A. 1449. Basilienses Lexici Concinnatores in A. 1451. Johannis electionem rejiciunt, quibus annis superstes fuit Jacobus, Johannis decessor, uti diplomata apud HONTHEMIUM ostendunt. In Instrumento renuntiationis, quo Georgius Marchio renuntiat suis juribus A. 1454. Johannes adhuc vocatur Marchio, & Alberto Brandeburgico postponitur. AENEAS SYLVIUS in *descriptione Germaniæ* Cap. 13. electionem ejus sub Calixto III. ponit, qui nonnisi A. 1455. creatus est Papa.

(*f*) GESTA TREVIR. *Mscpt.* apud HONTHEM. *Hist. Trevir. Dipl.* Tom. II. p. 426. not. a). TRITHEMIUS *Chron. Hirsaug.* ad A. 1456. BROWER.

gerant Johannem, ex Bavariæ Ducibus, Stephani filium, cui Philippus Burgundiæ Dux, Princeps vicinus & potens, maxime cupiebat. (*g*) Alii Diethero Isenburgico adhærebant, Ecclesiæ Moguntinæ & Trevirensis Canonico, qui dein ad Moguntinam sedem evectus. At suffragiorum numero & auctoritate præstabant, qui Archiepiscopum postulabant (*h*) Johannem nostrum Badensem, quem præter natalium splendorem, ingenii vires morumque svavitas commendarunt præ aliis. (*i*)

Annal. Trev. Lib. XIX. p. 219. add. Inscriptio apud BROWER. loc. cit. pag. 306.

(*g*) ANONYMVS PALAT. p. 185. Johannem hunc Palatinum neque TRITHEMIVS, neque GESTORUM TREVIRENSIVM *Auctor Anonymus* memorant; qui Dietherum modo Isenburgicum Johannis Badensis æmulum produnt; at meminit ejus AENEAS SYLVIVS, qui de electione hac Trevirensium ita scribit loco allegato: „ Cujus (Johannis) ætatis defe-„ ctum singularis virtus redemit & majorum suorum imagines suppleve-„ runt. Nam familia Badensis, claris illustrata titulis, nullum unquam „ non egregie sapientem virum produxit. Annuit votis Capituli Rom. „ Præsul, quamvis Philippus, Burgundionum princeps potentissimus, „ ac de Romana Ecclesia optime meritus, alium ex Domo Bavariæ in „ illa ecclesia peteret, suis circumdata dominiis, Pontificem. Add. cap. 75.

(*h*) Johannes tum circiter XXVI. annos habebat, unde postulari, non eligi poterat, adeoque dispensatione Summi Pont. opus habuerat.

(*i*) GESTORVM TREVIR. Auctor *optimæ eum indolis & acuti ingenii pro*

JOH. II.

Hic altero ſtatim poſt electionem die, comitante Carolo Marchione fratre, palatium ingreſſus, plura Eccleſiæ Trevirenſis Caſtra in poſſeſſionem accepit. Miſſis Romam legatis, magno labore, gravibusque impenſis a Calixto III. Pontifice confirmationem obtinuit, quam Dietherus, æmulus ejus impedire ſtuduerat. (*k*). Die XXV. Oct. a Pontifice Maximo ornatus eſt Pallio. A. 1462. conſecratus eſt Sarburgi a Georgio fratre ſuo, Antiſtite Metenſi. Quo anno etiam triga fratrum, Carolo, Georgio & Marco comitatus, pompa ſolenni Urbem Trevirenſem intravit, more majorum. Cives in ejus verba jurarunt. (*l*)

ſua ætate adoleſcentem adpellat. TRITHEMIUS ad A. 1456. principem eum *manſuetiſſimum, liberalem, affabilem, juſtum & rectum, amatorem cleri, defenſorem pauperum, ac magnificum conſervatorem ſubditorum agnoſcit.*

(*k*) GESTA TREVIRENSIA *Mſcpt.* apud HONTHEIM. *Hiſt. Trevir. Dipl.* Tom. II. pag. 426. not. a. JOANNIS AD SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. pag. 771. KYRIANDER in *Annalibus Auguſtæ Trevirorum* Parte XV. pag. 206.

(*l*) GESTA TREVIR. cap. 170. in HONTHEMII *Prodromo Hiſtor. Trevir.* Parte altera p. 853. & 854. KYRIANDER loco alleg. p. 206. ſeqq. BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 291. & 293. In anno conſecrationis diſſentiunt ſcriptores: KYRIANDER ad A. 1453. *Auctor Anonymus* GESTOR. TREVIR. ad A. 1462. eam refert.

§. III.

Primus exBadensium stirpe.

Johannes ex Badensium stirpe in Trevirensi sede fuit primus Elector. BERNHARDUS ZECHIUS (*m*) jam A. 1436. Jacobum quendam ex Marchionibus Badæ, Genealogiæ Badensi & Archiepiscoporum Trevirensium Catalogo ignotum, Archipræsulem constituit, quem ex Saxonicis Electoralibus actis eruisse se putavit; miratus, ante se observasse neminem, tres ex Badensi Domo Marchiones intra LXX. annos Trevirense occupasse solium, Jacobum nempe suum, quem profert, Johannem & Johannis ex fratre pronepotem Jacobum. Verum enimvero effícto suo Jacobo Badensi Zechius ea omnia adscribit, quæ Jacobo ex Sirckiis Lotharingicis, decessori Johannis, haud dubie tribuenda. Hic enim Burgundiæ Ducem Ducesque Saxoniæ, Cæsareus arbiter, Confluentiam invitavit, ut eorum lites dirimeret. Hic pacta cum Wilhelmo Duce Saxoniæ inivit. Sirckius Rabano, Archiepiscopatum resignanti, successit, atque adeo inter eos Jacobus Badensis non invenit locum. (*n*) Non alius profecto illis temporibus vixerat Marchio, quam Jacobus, pater Johannis, qui omnem Mar-

(*m*) *Europæischer Herold* Tom. I. p. 502.

(*n*) PETR. MERSSAEUS CRATEPOLIUS in *Catalogo Electorum Ecclesiast.* in GUALTERI (*Gruteri*) *Chronico Chronicorum Ecclesiast.* Tom. I. pag. 1470.

JOH. II.

chionatum tenuerat solus. Ab axiomate *Serenitatis*, (*o*) quo Wilhelmus Saxoniæ Dux Jacobum Sirckium compellat, Zechianæ conjecturæ nullum pondus accedit. Axioma hoc Principibus secularibus tum nondum erat solenne; nec in ipsa Badensi Domo receptum ante Christophorum Marchionem. Baltheus, in sigillo conspicuus, ad quem Zechius præsertim quoque provocat, nihil aliud quam similitudinem inter Insignia Sirckiana & Badensia indicat. Insigne hoc Sirckiis non modo cum Domo Badensi, sed & cum Argentinatibus, aliisque multis commune est. Florentissimi rerum Trevirensium scriptores, BROWERVS, (*p*) CRATEPOLIVS, (*q*) HONTHEMIVS, (*r*) Jacobum hunc Zechianum ignorant, quem profecto Genealogicæ & Chronologicæ rationes excludunt.

§. IV.

Acta ab A. 1457.

Initio regiminis fœdus Comitum, Dynastarum, Nobilium ac Civitatum Diœcesis Trevirensis, pro defensione mutua jurium ac libertatum suarum initum, auctoritate Calixti III. Pontificis & Friderici IV. Imperatoris dissolvit Johannes. Cum civitatibus,

(*o*) *Durchlauchter.*

(*p*) *Annalium Trevir.* Tom. II. p. 279.

(*q*) In Catalogo loc. alleg.

(*r*) HIST. TREVIR. Tom. II. p. 389.

tibus, arcibusque Nobiles in obsequium Archiepiscopi redierunt. (s)

A. 1458. Vindobonam iter instituit, ibique de feudis & regalibus solenniter investitus, præter veterum privilegiorum confirmationem, nova ab Imperatore jura obtinuit. (t)

In Moguntino bello, Johannes una cum Carolo & Georgio fratribus Adolpho contra Dietherum adhæsit, uti supra ostensum. Adolphus quartam Lansteinensis vectigalis partem pro sumtibus in bellum factis, oppigneravit Johanni, addita potestate quartam hanc colligendi, simulac Lansteinium Diethero fuerit ereptum. (u) Oppidum hoc, Confluentiæ vicinum, Dietherus firmaverat præsidiis, indeque in subjectam regionem frequentes cædes & rapinas agebat. Johannes defendendis suis finibus, & occupando vectigali, in quod jus acceperat, valido exercitu collecto, A. 1462. Lansteinium bis obsedit; at Palatinis fortiter se defendentibus, re

Bellum Moguntinum.

(s) Tabulas hujus fœderis cum mandato Frid. IV. Imp. exhibet. Hontheim. *Cod. Dipl. Trevir.* Tom. II. p. 423. & 428. Addatur Kyriander *Annal.* Part. XV. pag. 208. & Browerus *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 291.

(t) Diplomata exhibet Hontheim. loc. alleg. num. 840. Adde Gesta Treviror. in ejusdem *Prodromo Histor. Trevir.* Part. II. p. 853.

(u) Data est Charta Kalendis Januarii 1462. Joannis ad Helwichium *de Diffidio Mogunt.* in Serarii *Rer. Mogunt.* Tom. II. pag. 162.

Joh. II.

infecta discessit. (x) Moguntinæ hæ turbæ anno sequenti transactione sopitæ sunt. (y)

Diuturnas autem cum Trevirensi Civitate lites A. 1469. Johannes denique ea lege composuit, ut suprema jurisdictione sacra ac civili retenta, Scabinos creandi, triumque ex opificum tribubus magistrorum constituendorum servata potestate, cetera cum urbis magistratu communicaret, civesque a pedagio & ripatico ad tempus liberos pronuntiaret. (z)

Eodem anno Johannes liberorum Caroli fratris sponsalia magnifico apparatu celebravit Confluentiæ. Zimburgam neptem Engelberto, Nassoviæ Comiti; Ottiliam, Philippi Catimelibocensis Comitis filiam, Christophoro collocavit, ex fratre Carolo nepoti. (a)

§. V.

Acta ab A. 1470.

A. 1470. lites Johannem inter Trevirensem & Fridericum Palatinum Electorem, ut Spanheimensem Comitem, de jure in Mosellam agitatæ, Georgii, ex Badensium familia Metensis Episcopi, sententia compositæ fuerunt. Georgius Regale hujus

(x) TRITHEMIUS *Chron. Hirsaug.* ad A. 1462.

(y) Vid. supra in vita CAROLI *March.*

(z) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 297. KYRIANDER loco alleg. pag. 210. conventionem hanc conceptam quidem, sed non impletam fuisse tradit.

(a) BROWER. loc. alleg.

fluminis a rivo *Dillemerbach* infra *Remich* usque ad Rhenum, Electori atque Ecclesiæ Trevirensi competere & ablatas piscatoribus Spanheimensibus res jure captas fuisse censuit. (*b*)

A. 1471. ad Comitia Ratisbonensia cum Marco fratre & lectissimo provincialium Comitatu profectus, institutis de bello Turcico deliberationibus interfuit. Ibidem ei & Moguntino atque Brandeburgico Electoribus cum Philippi Burgundiæ Ducis oratoribus nata contentio; qui ante Electorum absentium legatos sibi locum vindicabant. Res ita transacta est, ut Burgundici legati ante faciem Cæsaris, inter oratores regios, collocarentur. (*c*) Finitis Ratisbonensibus Comitiis Elector Cæsarem Badam & inde Argentinam secutus est. (*d*)

Universitas Trevirensis.

Antiquissimam literarum apud Treviros scholam, qua apud Germanos nulla vetustior est, ampliare jam decreverat Archipræsul Jacobus. At successor Johannes A. 1472. executus est opus. Hic acceptis duobus aureorum millibus, quos negotio huic impenderat, Nicolai V. Pontificis literas, Jacobo Archiepiscopo jam A. 1454. concessas, Senatui Trevirensium tradidit & novas insuper a Sixto IV. Pontifice impetravit. Instituta est Universitas

Tom. II. Cc 2

(*b*) HONTHEIM. *Histor. Dipl. Trevir.* Tom. II. p. 453. num. 859.

(*c*) JO. ANT. CAMPANVS *Epistolar.* Lib. VI. Ep. XII. in FREHERI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. II. p. 296.

(*d*) KYRIANDER p. 207. GESTA TREVIROR. cap. 170.

Joh. II.

ſtudiorum ac ſolenni Magiſtratus edicto nuntiata eſt orbi die XVI. Martii 1473. Cancellariatum ejus perpetuum ſibi Antiſtes ſervavit. (*e*)

Eodem anno Cæſari, Treviros ad Comitia venienti, cum Chriſtophoro ex fratre nepote & ſelectis aliquot nobilium turmis, magna pompa obviam proceſſit Johannes, atque in ſumtuoſo illo Caroli Burgundi convivio ſecundum ab Imperatore tenuit locum. (*f*) Carolus promiſſam a Cæſare regiam cum non accepiſſet coronam, Treviris rediens, Archiepiſcopales male habuit terras.

Circa id tempus Sixtus IV. Pontifex Abbatiam Prumienſem vicinam Johanni Archiepiſcopo ad dies vitæ conceſſit; id quod Fridericus Imperator literis Auguſtæ datis, ratum habuit. (*g*)

§. VI.

Acta ab A. 1474.

A. 1474. Fridericus Imperator quum Carolus Burgundus Noveſium oppugnaret, exercitum ad urbem liberandam ad-

(*e*) KYRIANDER loco alleg. p. 268. ſqq. HONTHEIM. *Hiſtor. Treviror. Diplom.* Tom. II. p. 325. & 417. NELLERI *Jurisprudentia Trevirorum ſub Germanis* in HONTHEMII *Prodromo Hiſtoriæ Trevir.* Part. I. p. 527. & 539. ſqq.

(*f*) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 300. & 302.

(*g*) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 459. num. 864.

duxit. Johannes noster cum copiis eum secutus est, atque conflictui ad Novesium insequenti anno interfuit. (*h*)

A. 1476. cum Diethero Moguntino & Friderico Palatino, Electoribus, pactus est, ut a vectigalium in Rheno solutione nemo esset immunis, quo tollerentur abusus. (*i*)

A. 1477. Johannes una cum Georgio, Metensi Episcopo & Ludovico, Bavariæ Duce, legatus a Cæsare in Belgium missus, confirmationem matrimonii Maximilianum inter Archiducem & Mariam Burgundicam, in Conventibus Ordinum, Gandavi & Lovanii habitis, obtinuit. Omnium Ordinum Proceres cum Johanne Archiepiscopo ejusque fratribus, Carolo & Georgio obviam Maximiliano progressi, Colonia Agrippina eum Gandavum deduxerunt, ubi pompa vere regia celebratæ sunt nuptiæ. (*k*)

Idem Elector brevi post cum Moguntino in Galliam a Maximiliano Archiduce missus est, de successione Burgundica terrarumque ablatarum restitutione cum Ludovico XI. Rege acturus. Hic Electoribus, Insulam venientibus, securitatem itineris denegavit; unde re infecta ad Maximilianum redierunt. (*l*)

(*h*) BROWERVS pag. 304.

(*i*) HONTHEIM. pag. 467. & 470. num. 871. & 873.

(*k*) PONTVS HEVTERVS *Rerum Austriacar.* Lib. I. cap. 7. FVGGER. *Oesterr. Ehrensp.* Lib. V. cap. 26. pag. 854. & BROWER. loc. cit. pag. 306.

(*l*) FVGGER loc. alleg. cap. 28. p. 877.

A. 1478. exorto inter Civitatem Trevirensem & Manderscheidios bello, quum dubio sæpe marte pugnatum esset, Johannes Archiepiscopus inter eos pacem restituit. (*m*)

A. 1482. Matthias Corvinus, celebratissimus ille Hungariæ Rex, Præsuli nostro victoriam, quam Matthias Gerebius Croatiæ præfectus a Turcis ad Savi ripam reportaverat, nuntiavit, addens: „ Hujus victoriæ lætitiam cum Johanne se eo com-
„ municasse libentius, quod eum in Imperio principem unicum
„ norit, qui prosperis rei Christianæ successibus vel maxime
„ faveat. „ (*n*)

Eodem anno exorta apud Confluentinos seditio Capituli Trevirensis intercessione composita fuit. Senatus omnis cum selectis e civium ordine, ad Electoris genua prostratus, delictorum veniam petiit. (*o*)

§. VII.

Acta ab A. 1486.

A. 1486. Johannes noster cum reliquis Electoribus Maximilianum Archiducem Francofurti Regem renuntiavit, eumque & Fridericum Imperatorem honorifico Comitatu, ad peragenda coronationis solennia profecutus est Aquisgranum. (*p*) Ibi

(*m*) Gesta Treviror. cap. 186. in Hontheм. *Prodrom.* Part. II. pag. 674.

(*n*) Literas has exhibet Browervs loc. alleg. p. 308.

(*o*) Hontheim loc. alleg. num. 871. & 873. p. 467. & 470.

(*p*) Trithemivs ad h. A. & Browervs *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 308.

una cum Moguntino & Colonienſi coronam novo Regi impoſuit. (q)

A. 1487. in Comitiis Noribergenſibus auctoritate apud ordines & gratia floruit; pax publica ut firmaretur, fortiter contendens. (r)

A. 1488. cum Winnebergiis Nobilibus implicitus bello, Beilſteiniam arcem obſedit; ſed Johannis Bavariæ Ducis & Comitis Wirtenbergæ interventu ſunt compoſitæ lites. (s)

Eodem anno Johannes noſter cum Archiepiſcopo Colonienſi convenit, ut in decretis electionis Regis Romanorum Trevirenſis & Colonienſis nomina ſua alternatis vicibus, primo loco, ſubſcriberent. Maximilianus Romanorum Rex quum ante biennium eligeretur, primus ſubſcripſit Trevirenſis. Unde jus primæ ſubſcriptionis ſequenti electione Colonienſi competiit. Eadem alternationis ratio obſervanda in poſterum; ita tamen, ut Elector præſens abſentis præferatur legatis; utque in ſuis quisque Archi-Cancellariatibus prælationis jure, Aurea Bulla firmato, utatur. (t)

(q) *Acta Coronationis* in FREHERI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. III. p. 31.

(r) BROWERVS loc. alleg. FVGGER in *Speculo Auſtr.* Lib. V. c. 34.

(s) GESTA TREVIROR. cap. 171. in HONTHEMII *Prodromo* Part. II. pag. 855. KYRIANDER in *Annal.* Part. XV. p. 208.

(t) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. num. 876. pag. 475. Hodie Elector Trevirenſis absque alternandi neceſſitate priori loco ſuffragium init, omnibusque Imperialibus decretis primus ipſe ſubſcribit. Alter-

A. 1490. & 1492. varias cum Electoribus Rhenenſibus de communi moneta aurea & de commercio Rhenano conventiones inivit. (*u*)

Jacobus Bad. Coadjutor.

A. 1493. Johannes noſter Jacobum, Chriſtophori Marchionis filium, adeoque fratris ſui Caroli I. nepotem, futurum ſucceſſorem elegit. Alexander VI. jus ſuccedendi firmavit. Refragantibus quibusdam Canonicis, varias inter ambages, protracta res eſt, dum viveret Johannes. (*x*)

Hic A. 1495. Comitiis Wormatienſibus, in quibus denique Pax publica in perpetuum ſtabilita, interfuit. Impetravit tum Johannes diploma, quo cum veterum regalium confirmatione nova a Cæſare privilegia, & inter hæc D. Maximini Abbatem inveſtiendi jus, accepit. (*y*)

§. VIII.

Bellum Boppard.

A. 1497. natum eſt ei cum Boppardienſibus bellum. Boppardia, Imperialis quondam civitas, jam inde a Ludovici Bavari & Ca-

natio autem ad prærogativam in eundo, ſtando ſedendoque uſu reſtricta eſt. MOSER *Chur-Trieriſches Staats-Recht* Cap. 4. §. 3. ſeqq.

(*u*) HONTHEIM loco alleg. num. 881. 882.

(*x*) *Ibidem* num. 883. pag. 491. TRITHEMIUS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1500. & BROWER. loco alleg. p. 315.

(*y*) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. num. 886. 887. 888. pag. 494. ſqq. add. BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 312.

Joh. II.

& Caroli IV. temporibus Ecclesiæ Trevirensi oppignerata, ægre cum ferret libertatis jacturam, consilio nobilium Civitatis, quibus cum Archiepiscopo intercedebant lites, missis clam ad Comitia Wormatiensia A. 1495. legatis, insignia a Maximiliano Imperatore privilegia, inscio Electore, impetraverat. Revocavit ea paulo post Cæsar. At Boppardienses, ejecto Archiepiscopi Sculteto, Arcem Boppardiensem, mediocri præsidio firmatam, obsederunt. Johannes, vocatis in auxilium Philippo Palatino Electore, Wilhelmo Hassiæ Landgravio, Christophoro Marchione Badensi aliisque Principibus, cum duodecies mille militum exercitu Boppardiam obsidione cinxit & in potestatem accepit. Johannes, Palatinus Comes, lineæ Simmerensis, deditionis leges conscripsit, quibus inter alia cautum est, ut Boppardienses, salva vita, honoribus & bonis Civitatem Archiepiscopo cum omni jurisdictione & imperio traderent. Johannes autem impensarum nomine, magnas pecuniæ summas Principibus sociis erogavit, quo factum, ut exhausto ærario, Trevirensem ecclesiam debitis oneraret. (z)

(z) Trithemius ad A. 1497. pag. 564. & *Acta* apud Honthemium *Histor. Diplom. Trevir.* Tom. II. pag. 501. seqq. add. Brower. loc. alleg. p. 314. sq. & Gesta Trevir. cap. 171. in Honthem. *Prodromo Histor. Trevir.* Part. II. p. 854.

§. IX.

Obitus.

Obiit Johannes ſeptuagenarius ſenex A. 1503. die IX. Febr. (*a*) Pontificatus ſui A. XLVII. ætatis LXXIII. (*b*) Pulveris pyrii incendio, ſupra conclave, in quo verſabatur, Cochemii quadriennio ante obitum orto, imminens vitæ periculum evaſerat. Corpus ejus ex Ehrenbreitſteinia arce Confluentiam tranſlatum, atque in S. Nicolai Choro ſummi templi conditum eſt, quod ipſe ſibi dum viveret, exſtruxit. (*c*)

§. X.

Character.

Liberalitatem ejus atque juſtitiam celebrant rerum Trevi-

(*a*) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 318. TRITHEMIVS ad A. 1503. XIX. Febr. obiiſſe tradit Johannem, ſed perperam.

(*b*) Errat TRITHEMIVS loco alleg. qui LVII. annis eum præfuiſſe atque LXXIX. ætatis annos compleſſe dicit. Errat quoque PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS, qui in *Catalogo Archiepiſcoporum Trevirenſium* §. 100. ætatis LXXIX. Pontificatus LIII. annos ei aſſignat. Ipſe BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 318. male Johannem ne ſeptuageſimum quidem annum attigiſſe ſcribit, deceptus, uti videtur, auctoritate TRITHEMII, qui eum annum ætatis XXII. agentem electum fuiſſe Archiepiſcopum prodidit, contra quæ notavimus ſupra, ubi de die natali & de electionis tempore Johannis Archiepiſc. plura diſſeruimus.

(*c*) BROWERVS loc. alleg.

JOH. II.

renſium ſcriptores. (*d*) Literas amavit, quibus a teneris aſſueverat, ipſosque literatos ſummo favore & gratia profecutus eſt. Præclaram juris peritiam ejus Commentarius Juris Treverici, teſtatur, quem A. 1488. publici juris fecit. (*e*) Apud Imperii Ordines propter æquitatem ſuam & multiplicem rerum experientiam maxima auctoritate floruit. (*f*) Reprehenditur, quod grave æs alienum reliquerit; (*g*) quæ temporum injuriæ & cala-

(*d*) TRITHEMIVS ad A. 1456. & BROWERVS loc. alleg.

(*e*) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 309.

(*f*) PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS loc. alleg.

(*g*) TRITHEMIVS ad A. 1503. hac de re ita ſcribit: „ Reliquit Eccleſiam
„ ſatis tenuem, & ære non parum gravatam alieno, cujus inopiæ cau-
„ ſam nonnulli triplicem aſſignarunt. Prima fuit bellum, quod cum
„ Boppardienſibus habuit, in quo plus quam centum florenorum millia
„ expendit. Secunda fuit nimia ejus in alienos clementia, quippe qui
„ multis multa contulit ingratis, & qui nihil tale vel ab eo, vel ab
„ Eccleſia Trevirorum meruerunt. Ex cujus ore pancis ante obitum
„ menſibus audivi: Nihil, inquiebat, magis cruciat animum meum,
„ quam eorum ingratitudo, quibus non merentibus benefeci: quoniam
„ ecce, quos exaltavi de ſtercore, fecique magnos & divites, jam con-
„ temnunt me, & partes contra me ſequuntur mihi adverſas. Cauſam
„ deficientiæ tertiam ſuorum quidam Alchimiſtarum deceptionibus ad-
„ ſcribentes, eum plus quam 30000. flor. in ea vanitate referunt ex-
„ pendiſſe. Quam ipſe de ſe opinionem ſuorum & novit & redarguit
„ eſſe falſam, aſſerens, me aliquando præſente, ſub jurejurando, quod

JOH. II.

mitati adſcripſeris. Laudandus, quod inſignes Eccleſiæ Trevirenſis ditiones, a deceſſoribus oppigneratas, redemit; novisque Eccleſiam ſuam poſſeſſionibus auxit; (h) magnificis operibus diœceſin exornavit, arces plurimas, ruinam minitantes, refecit, alias de novo exſtruxit, atque Trevirenſe palatium & Francofurtanum, ut & curiam Confluentinam reſtituit. (i) Memorabilis inprimis puteus, quem A. 1481. in Caſtro ſuo Ehrenbreitſtein magnis impenſis per rupes paravit; opus ſtupendum, cujus memoriam ſolenne monumentum & inſcriptio hodieque conſervat. (k) Idem

„ in Alchimiſtarum ſchola, ne dicam Sophiſtria, quingentos & non plu-
„ res, magiſtris errorum diſcipulus inſtituendus expoſuiſſet auri flore-
„ nos. Sit ita vel non ſit, tribus calamitatibus preſſum conſtat, qua-
„ rum occaſione pauper evaſit.

(h) KYRIANDER *Annal. de Auguſta Trever.* Part. XV. p. 207. & 208. BROW. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 306. & Lib. XX. pag. 318. & 319.

(i) KYRIANDER loco alleg. GESTA TREVIRORVM cap. 171. BROWER. loc. cit. p. 306. & 307.

(k) Inſcriptio Ehrenbreitſteinianæ arcis hæc eſt: ANNO DOMINI MCCCCLXXXI. VIII. MARTII JOHANNES EX ILLUSTRIBUS JACOBO MARCHIONE BADENSI ET CATHARINA LOTHARINGIAE DUCISSA NATUS TREVERORUM ARCHIEPISCOPUS INTER PLURIMA IN HOC ET CAETERIS ECCLESIAE CASTRIS EXIMIE A SE COMPLETA EDIFICIA HOC IN LOCO SCISSIS PETRIS

salutaribus edictis disciplinam ecclesiasticam emendavit, monachos atque moniales ad severiorem vitam adegit, multaque præclara sanciendis rite moribus constituit. (*l*) Omni gubernationis tempore, si Boppardienses & alios minoris momento motus excipias, pacem nutrivit, (*m*) initoque cum finitimis fœdere firmavit. Joh. II.

§. XI.

Enimvero jam A. 1457. Unioni Electorum accessit. (*n*) A. 1458. cum Dietero, Coloniensi Electore, peculiares amici- Fœdera.

Aquam Primus Exquirere Coepit Demum Post Labores et Sumptus Immensos Aqua Abunde Inventa Taliter et Fontis et Circumpositae Tvrris Opus Consummavit Anno Domini MCCCCLXXXIIII. Mense Septembri Pontificatus Sui XXIX. Est Fontis Profunditas CCLXXX. Pedvm. Brow. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 306. alia prorsus ratione Inscriptionem hanc sistit. Catharinam quoque Lotharingicam contorte *Margaretham* adpellat.

(*l*) Brow. loc. cit. pag. 307. & 312. Hontheim. *Histor. Trevir. Diplom.* Tom. II. num. 847. & 854. p. 440. & 449.

(*m*) Kyriand. loco alleg. Gesta Trevir. cap. 171.

(*n*) Honthemivs loco alleg. p. 429. num. 838.

JOH. II.

tiæ leges inivit. (*o*) Memorabile inprimis eſt fœdus, quod A. 1462. cum Philippo, Burgundiæ Duce, Bruxellis contraxit, quo Lucemburgenſium ac Trevirenſium ditionum ſecuritatem mutuumque ſibi auxilium pepigerunt. Triennio poſt Carolus, Philippi filius, Caroleſii tum Comes, poſtea Audax dictus, huic fœderi acceſſit, atque ſeparato articulo Galliæ Regem ab eo excluſit. (*p*) Neque tamen a Carolo permoveri potuit Johannes, ut bello ejus contra Gallos accederet.

A. 1465. Johannes cum Philippo, Catimeliboci Comite, (*q*) A. 1471. cum Gerhardo Juliaci, Montiumque Duce, (*r*) A. 1479. cum Henrico Haſſiæ Landgravio, (*s*) fœdera percuſſit. A. 1480. cum Civitate Trevirenſi ad vitæ tempus ſocietatem iniit ea lege, ut adverſus quamcunque vim utraque pars mutuum ſibi præſtaret auxilium; Electori in Civitatem, Civibus in Eccleſiæ Trevirenſis caſtella aditus pateret, neque Trevi-

(*o*) IDEM loc. cit. num. 839. p. 431.

(*p*) HONTH. loc. cit. num. 851. & 852. pag. 445. ſqq. De fœdere hoc ſpeciatim agit HONTHEMIUS in *Originibus Politicis Trev. ſub Germanis Prodromi* Part. I. p. 503. & 509.

(*q*) IDEM num. 853. p. 448.

(*r*) num. 860. p. 455.

(*s*) num. 868. p. 463.

renses unquam hostibus Electoris, domini sui ac principis, faverent. (*t*)

A. 1484. & 1487. Bertoldum Electorem Moguntinum, (*u*) A. 1488. Ludovicum ejusque filium Alexandrum, Veldentinos Principes, (*x*) A. 1489. Philippum Electorem Palatinum, (*y*) amicitia, mutuisque sponsionibus sibi conjunxit. Quin & eodem anno Fœderi Suevico, quod ad tuendam pacem publicam, a Friderico Imperatore Francofurti promulgatam, Sueviæ Civitates nuper iniverant, socius accessit. (*z*) Denique tabulis peculiaribus eodem tempore datis, pacis publicæ Francofurdianæ defensionem cum Sigismundo, Austriæ Archiduce suscepit. (*a*)

Titulus Electoris.

Nec prætereundum silentio, quod inter Archiepiscopos Trevirenses Joannes in Chartis & Diplomatibus *Electoris* titulo usus

(*t*) num. 870. p. 465. Ex fœdere hoc KYRIAND. *Annal. de Augusta Trevirorum* Part. XVII. p. 263. & 267. adstruere nititur, Johannem Archiepiscopum liberam Imperii Civitatem Treverim censuisse.

(*u*) HONTHEIM loc. cit. num. 874. p. 472. JO. AD SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. p. 797. & 800.

(*x*) Num. 877. p. 478.

(*y*) Num. 878. p. 480.

(*z*) Num. 879. p. 482. & DATT. *de pace publica* Lib. II. cap. 10. num. 14.

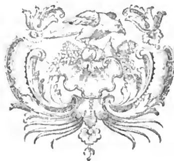
(*a*) DATT. loc. alleg. num. 54.

Joh. II.

eſt primus; quamvis ante eum Imperatores & Principes axiomate hoc Archiepiſcopos Trevirenſes ornaverint. (*b*) Nummos ejus tres HONTHEMIUS (*c*) protulit, qui inter Badenſes noſtros comparent.

(*b*) HONTHEIM loc. alleg. p. 429. nota a) in fine.

(*c*) *Hiſtor. Trevir.* Tom. II. pag. 885. & 890. *Groſchen-Cabinet* Tom. IV. Tabul. XIII. num. 110. & 111.

CAPUT

CAPUT VI.

GEORGIUS

Metensis Episcopus.

§. I.

Georgius, Jacobi filius, hanc lucem adſpexit anno circiter 1433. (a) Hic a prima ætate deſtinatus Eccleſiæ, jam A. 1445. una cum fratribus Johanne & Marco, in Caſtro Badenſi, a Vicario Generali Spirenſi tonſuram accepit; atque A. 1454. Sabbato ante D. Laurentium portioni terrarum ſuarum renuntiavit Pforzhemii.

Georgius Metenſis creatur Epiſcopus.

A. 1457. juvenis ætatis fere quinque luſtrorum a Conrado, Metenſi Epiſcopo, conſenſu Capituli, Coadjutor creatus eſt. Ca-

(a) Meurisse *Hiſtoire des Eveques de Metz* Lib. III. pag. 568. Georgium

lixtus III. Pontifex eodem anno Coadjutoriam hanc literis confirmavit, & speciali privilegio indulsit, ut ad XXVII. ætatis annum usque Metensem Ecclesiam regeret Administrator atque deinceps Episcopus, sine novo diplomate. At Conrado A. 1459. defuncto, Canonici quidam Ulrico Blamontano Comiti, Canonico Metensi, Episcopatum detulerunt. Pius II. Pontifex Georgii partes defendens, factionem oppressit. Georgius, possessionem Episcopatus eodem anno adivit. (b)

§. II.

A Schauenburgicis capitur.

A. 1460. inter Carolum Marchionem, Georgii fratrem & Schauenburgicos Nobiles, de Schauenburgi & Bernbaci Castris intercesserant lites; quæ mutuæ diffidationi causam præbuerunt. Ea occasione Georgius electus & confirmatus Metensis (c)

XXIV. ætatis annum egisse tradit A. 1457. quo Metensis Ecclesiæ Coadjutoriam accepit; ut itaque secundum Meurissium annus natalis Georgii incidat in A. 1433. Consentit quodammodo testamentum Jacobi patris de A. 1453. in quo dicitur, Georgium posse educationis caussa usque ad A. XXIV. ætatis commorari vel in Caroli, vel in Bernhardi, vel alia aula.

(b) MEURISS. loco alleg. p. 568. sq.

(c) Georgius tum nondum consecrationem acceperat, unde in literis Tabularii Schauenburgici dicitur: *Erwehlter und bestätigter zu Metze.*

una cum fratre Marco, a Schauenburgicis fratribus, Georgio, Reinhardo & Friderico in Alſatia captus, Iſenhemii, quod Alſatiæ Caſtrum ſupra Rufacum jacet, in cuſtodia detentus eſt. Carolus Marchio fratribus ſuis liberandis cum Petro de Moersperg, Præfecto Auſtriaco, pluribusque Nobilibus Metenſis Eccleſiæ, Iſenhemium eodem anno obſedit. At Goetzius de Adelsheim, Subpræfectus Palatinus, a Friderico Electore, ut Cæſareo Alſatiæ Præfecto, tum miſſus, rem ad concordiam reduxit. Georgius & Marcus ſine pretio liberati. Lites vero inter Badenſes & Schauenburgicos Friderici Palatini arbitrio delatæ. Carolus Marchio actioni, in Judicio Cæſaris Aulico contra Schauenburgicos inſtitutæ, renunciavit. (*d*)

Eodem tempore Fridericus Schauenburgicus partem Iſenburgici Caſtri cum Terris in Mundato ſuperiori, in Sundgovia & omni Auſtriaca ditione, quas ipſe vel conjux ejusque ex priore cum Stauffenbergico Nobili matrimonio filius tenue-

(*d*) Literæ hac ſuper re die Jovis ante Bartholomæi datæ, in *Tabulario Schauenburg.* ſervantur. add. Caroli I. vita ad A. 1460. & ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. p. 69.

GEORG.

rant octo millium & quadringentorum florenorum pretio in Georgium nostrum transtulit. (*e*)

Hic A. 1461. solenni pompa Metensium Civitatem intravit, comitantibus eum Carolo Marchione, Johanne Trevirensi & Marco Coloniensi Canonico, fratribus suis, qui cum Nassoviæ Comite aliisque Principibus & septingentis equis advenerant. Georgius tum vasallos Metensis Ecclesiæ, Comites Nassoviæ, Salmenses, Blamontanos, Lichtenbergicos aliosque investivit de feudis. Sarburgum oppidum Domino Vinstringæ tradidit. (*f*)

§. III.

A Palatino quoque captus.

Concitato inde Moguntino bello, Adolphi Nassovii partes una cum Johanne Trevirensi & Carolo Marchione fratribus secutus est. Adolphus literis die Veneris post Ascens. A. 1462. datis, de damno, si quod acciperet, Georgio cavit, quingentos annuatim florenos ex Lohnsteinensi portorio, utprimum expugnaverit oppidum, se ei soluturum promittens. (*g*) At paulo post

(*e*) Literæ modo allegatæ.

(*f*) MEURISS. *Histoire des Eveques de Metz* p. 568. sqq.

(*g*) JOANNIS ad HELWICHIUM *de dissidio Mogunt.* in SERARII *Rer. Mogunt.* Tom. II. p. 162.

GEORG.

Georgius infelici ad Seckenhemium prœlio cum Carolo fratre captus, annuam, & quod excurrit, captivitatem transegit; quadragies & quinquies mille florenorum lytro redimendus. Præterea tres arces, quas in Lotharingia habebat, Bergardum, S. Theobaldum & S. Crucem Palatino tradere, & de innocentia ejus Pontificem æque ac Cæsarem docere, curareque, ut omnem adversus eum simultatem deponerent, coactus est. (*h*)

Adolphus Archipræsul anno sequenti Georgio pro acceptis damnis triginta florenorum millia transscripsit. (*i*)

§. IV.

Lites cum Metensibus.

Durante hoc bello Metenses, Dietheri Isenburgici partes amplexi, quum A. 1462. Canonicos Cathedralis Ecclesiæ, Adolpho faventes, expulissent civitate, a Pio II. diris devoti sunt. Ca-

Ee 3

(*h*) Vide supra in Carolo I. TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1462. HELWICHIUS loc. alleg. p. 180. & 181. HACHENBERG. in *Historia Friderici I. Palat.* Lib. V. pag. 149. Postrema hac conditione Georgius, conciliato paulo post cum Pontifice Cæsareque Palatino, liberatus est. JOANNIS ad SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. Tom. I. p. 780.

(*i*) JOAN. loc. alleg.

GEORG.

nonici bonis reditibusque ſpoliati apud Muſſipontanos primum, dein Vici ſubſtiterunt, donec poſt quinquennale exilium redeundi in urbem ipſis fieret poteſtas. A. 1467. Georgius Epiſcopus, cui totius negotii curam demandaverat Pontifex, Canonicos Civitati, Civitatem Pontifici conciliavit: quo temporis intervallo urbem identidem inviſit, liteſque de cenſuum quorundam ſolutione cum Metenſibus amica transactione compoſuit. (*k*)

A. 1470. Georgius arbiter fuit difficultatum inter fratrem, Trevirenſem Archiepiſcopum & Fridericum Palatinum. (*l*)

§. V.

Acta ejus reliqua.

A. 1473. Fridericum IV. Imperatorem Metas venientem, magnifice recepit. (*m*) Imperator Treviros ad Comitia abiit. Georgius cum Carolo fratre, aliisque Principibus eum ſecutus eſt. Ibi cum de regia Caroli Burgundi ageretur dignitate, eumque in finem omnia præpararentur, Georgio ſacrandi inungendique novi

(*k*) MEURISS. loco alleg. Lib. III. p. 570. ſqq.

(*l*) Vide ſupra in vita Johannis Archiepiſcopi.

(*m*) MEURISS. loc. alleg. p. 588.

GEORG.

Regis partes demandatæ fuerunt. At ſubita profectio Cæſaris hæc omnia intervertit. (*n*)

A. 1474. Georgius auctor fuit pacis inter Civitatem Metenſem & Lotharingiæ Ducem, inopinato Civitatem bello qui fuerat aggreſſus. (*o*)

Sed honorifica præſertim fuit ſolennis ejus ad Belgas legatio, quum A. 1477. a Friderico Imperatore Gandavum miſſus, una cum Johanne Trevirenſi & Ludovico, Bavariæ Duce, in magno Procerum conſeſſu pathetica oratione impetravit, Maximilianum Archiducem inter & Mariam Burgundicam ut decerneretur conjugium. (*p*) Paulo poſt Georgius noſter Maximilianum comitatus eſt Gandavum; ejusque nuptiis cum Maria interfuit.

§. VI.

Obitus.

Maximilianus, ut gratam mentem teſtaretur Georgio, Epiſcopatum Ultrajectinum ei deſtinavit, ſed antequam literæ

(*n*) COMINES *Memoires* Lib. II. Ch. 8. BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 300. & 302.

(*o*) MEURISS. loc. alleg.

(*p*) PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtriacar.* Lib. I. cap. 7. FUGGER. *Oeſterreichiſcher Ehrenſpiegel* Lib. V. cap. 26. p. 854. ſqq. MEURISS. l. c.

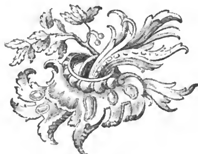
GEORG.

expedirentur papales, Georgius Mediovici (*q*) deceſſit A. 1484. d. XI. Octobr. cum per XXV. annos Eccleſiæ Metenſi præfuiſſet. Corpus ejus in Eccleſia Cathredali ſepultum eſt Metis. (*r*)

neſcio, quo auctore tradit, ingens tum vitæ periculum adiiſſe Georgium, minantibus ei mortem Belgis, niſi matrimonium Mariæ cum Maximiliano perficeret.

(*q*) *Moyenvic.*

(*r*) MEURISS. l. c. p. 590. & 592.

CAPUT

CAPUT VII.

MARCUS

EPISCOPUS LEODIENSIS POSTULATUS.

§. I.

Poſtremus filiorum Jacobi Marcus Eccleſiaſtico quoque ſtatui a patre dicatus, vix decimum egreſſus annum tonſuram A. 1445. accepit, uti ſupra notatum. (*a*)

Marcus Canonicus Colonienſis.

A. 1459. poſſeſſionem Epiſcopatus Metenſis Georgii fratris nomine adiit; cujus reſignatione Colonienſis Eccleſiæ Canonicatum paulo ante impetraverat. (*b*)

A. 1460. Marcum una cum fratre Georgio Schauenburgici Nobiles Iſenhemii tenuerunt captivum. (*c*)

Tom. II. Ff

(*a*) In vita Georgii, fratris ejus.

(*b*) MEURISS. *Hiſt. des Evêques de Metz.* p. 569.

(*c*) Vita Georgii ad A. 1460.

Eodem anno & ſequenti in Comitatu fuit Johannis & Georgii fratrum, quum ille Treviros, hic Metas ſolenni ceremonia ingrederentur. (*d*)

A. 1463. occaſione transactionis inter Adolphum Naſſovium & Dietherum Iſenburgicum miſſus eſt Tiburum ad Pontificem Maximum legatus, ut ejus conſenſum impetraret. (*e*)

§. II.

Fit Protector Leodienſis.

A. 1465. magna rerum converſio apud Leodienſes occurrit, cui implicita fuit Domus Badenſis, occaſione Ludovici (*f*) Borbonii, quem Epiſcopum, poſt regimen decennale, rejecerant; Marcum noſtrum in Mainburnum ſuum eligentes. Ludovicus, Caroli Borbonii, & Agnetis, quæ Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, ſoror fuit, filius, (*g*) A. 1456. a Johanne Heinsbergio Co-

(*d*) Vita Johannis & Georgii.

(*e*) GOBELLINUS in *Commentar. Pii II. Pont.* p. 328. & HELWICHIUS *de diſſidio Mogunt.* Sect. XIII. p. 191.

(*f*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1465. Leodienſem hujus temporis Epiſcopum vocat Johannem, qui Ludovici fuerat deceſſor. Johannes jam A. 1455. Ludovico Borbonio Leodienſem Epiſcopatum tradiderat, ut ex MERSSAEI CRATEPOLII *Electorum Eccleſiaſticorum Catalogo* apud GUALTHERIUM (*Gruterum*) *Chronico Chronicorum* Tom. I. p. 1518. addiſcimus.

(*g*) SAINCTE-MARTHE *Hiſt. Genealogique de la Maiſon de France* Tom. II. pag. 45.

Marcus.

mite, viro virtutibus & meritis gravi, Leodienſem Epiſcopatum octodecim annorum juvenis acceperat, commendante avunculo, Leodienſium vicino, in cujus aula educabatur. (*h*) Calixtus III. Pontifex difficulter conſenſit. Conſenſit tamen, poſtquam Burgundiæ Dux bello ſacro contra Turcas ſe acceſſurum ſpem fecerat, quam poſtea fraudavit. Sed & Epiſcopus juvenis, morum incautus, & a ſacerdotio abhorrens, Principis magis, quam Epiſcopi dignitatem affectavit, atque adeo Leodienſium ſpem & ipſe fefellit; conſecrationem Epiſcopalem pertinaciter recuſans. Leodienſes ſuſpicati ſunt, id quærere Ludovicum, ut conſuetudine ſecularis adminiſtrationis continuata, regimen Epiſcopale dediſceret Civitas, atque adeo pedetentim in Ducalem converteretur, vicini Burgundiæ Ducis ſubitura imperium. (*i*) Multis in rebus ergo denegata ſunt Ludovico & Officialibus ejus obſequia. Philippus, nepotis ſui jura vindicaturus, petiit a Papa, Leodienſes ut interdicto ſubjiceret. Voluntati ejus detulit Pius II. Calixti ſuc-

Tom. II. Ff 2

(*h*) Suffridus Petri in *vita Ludovici Borbonii* Cap. XX. Geſtorum Pontificum Leodienſium a Chapeavillo editor. Tom. III. p. 130.

(*i*) Docet hæc gravis & magni nominis ſcriptor, Jac. Piccolominus, *Cardinalis Papienſis*, *in Commentariis ſuis*, Mediolani editis A. 1506. vid. Lib. III. p. 396. In cauſſas diſſenſionis Leodienſium cum Ludovico Borbonio pluribus inquirunt Auctores Galliae Christianae; qui tamen, quod mirum, ne verbo quidem meminere Marci Badenſis. Tom. III. p. 903. & 904.

MARCUS.

cessor. A. 1462. Leodiensibus denuntiata censura. (*k*) Lis tamen in Curia Romana per aliquot annos protracta, A. 1465. mense Januario a Paulo II. pro Ludovico decisa est. (*l*)

Inter hæc Razo Herensis, & Barius Surleh, ex Proceribus Leodiensibus ad Carolum, Marchionem Badensem, se contulerunt ejusque auxilium contra Episcopum & Philippum, Burgundiæ Ducem, implorarunt; tutela Episcopatus Marco, fratri Marchionis, (*m*) oblata. Marcus, rejecto Borbonio, spem Leodiensis Episcopatus accepit. (*n*) Badenses, rem minus difficilem arbitrati sunt, quod Ludovicus XI. Galliæ Rex, Borbonio Burgundoque infensus, Leodiensibus promiserat auxilia. Redux igitur Leodium Razo, convocatis ordinibus, Dominica Lætare A. 1465. ***Mainburnum*** (*o*) seu Protectorem Leodiensium proclamavit Marcum

(*k*) SUFFRIDUS PETRI Cap. 22. & 23.

(*l*) Bullam Pauli Pont. exhibet CHAPEAVILLUS in *Annotat.* ad SUFFRIDUM PETRI loco alleg. p. 143.

(*m*) Marcum SUFFRIDUS male Caroli Marchionis filium adpellat.

(*n*) SUFFRIDUS loc. alleg. cap. 24.

(*o*) *Mainburni* nomine utitur ADRIANUS *de* VETERI BUSCO *Monachus Sancti Laurentii Leodiensis*, scriptor coævus, *in Diario Rerum Leodiensium sub Johanne Heinsbergio & Ludovico Borbonio Episcopis.* Extat in MARTENE *Collect. Veter. Scriptor.* Tom. IV. p. 1267. sqq. Mainburni ex *Mundiburdio* medii ævi voce, vulgus corrupit. Vox denotat tutorem, defensorem & in Chartis Belgicis præsertim varia inflexione occurrit, ut CANGIUS docet.

Badensem, quem Friderici Cæsaris affinitas, triumque fratrum, Caroli Marchionis, Johannis Trevirensis & Georgii Metensis Antistitum opes præsertim commendaverant. Razoni se opposuerunt Johannes & Eberhardus, ex Arenbergensium familia, pater & filius, Comites Marcani, qui Leodiensis ditionis vicinæ protectionem jure hereditario sibi vindicabant; Badensibus alioquin infesti, cum quibus lites eis intercedebant & bella. Prævaluit tamen Razonis auctoritas, atque unanimi omnium consensu Protector electus est Marcus; qui de eventu rei solicitus, cum tribus fratribus tum Metis (*p*) agebat. Eo missi Leodiensium legati, Marcum invitarunt, ut circa Paschatis festum solennis inaugurationis caussa Leodium veniret.

Ludovicus XI. Galliæ Rex, intestinis Procerum turbis agitatus, Leodiensibus destinaverat literas, quibus Nivernensem Comitem Protectorem illis obtulit; sed de Badensis electione certior factus, in eandem consensit. (*q*)

Ff 3

(*p*) Fratres Marchiones Metis progressi sunt Coloniam, quo Leodiensium legati venientes, armata manu eos duxerunt Leodium. WERNERUS TITIANUS *Annalium Novesiensium* Auctor in MARTENE *Collect. Veterum Scriptorum* p. 608.

(*q*) Singula hæc accurate exponit ADRIANUS *de* VETERI BUSCO p. 1267. sqq.

§. III.

A Leodiensibus inauguratur.

Marcus secundo Paschatis festo splendide a Leodiensibus exceptus, inter Carolum Marchionem & Johannem Trevirensem, (*r*) fratres suos, medius, Episcopali pompa Civitatem ingressus est, peractisque sacris publicum Civitatis palatium invisit. Ibi præstito solenni jurejurando promisit, omnibus viribus eo se allaboraturum, ut ex Protectore Episcopus fieret; seque nihil oppigneraturum extraneis, sed civium libertates & jura conservaturum intacta. Vicissim Leodienses perpetuam Marchioni fidelitatem polliciti sunt. Ab hoc tempore Marcus noster in Literis *Regens & Gubernator ac Administrator Patriæ Leodiensis*, *Ducatus Boullionii & Comitatus Lossensis* adpellatur. Tum etiam Magistri, Consules & Officialium Præfecti fidem ei præstiterunt.

Marcus, armata manu & præcedente cum albo baculo Razone, Dinantum & reliqua Leodiensis & Lossensis ditionis oppida invisit ac ubique populos in obsequium recepit. Reversus Leodium legatos, qui Lovanio, Bruxella, Antwerpia & Silva

(*r*) WERN. TITIANUS *Annalium Novesiensium* Auctor in MARTENE loco alleg. pag. 608. & TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* Johannem Trevir. interfuisse testantur. At silent eum ADRIANUS *de* VETERI BUSCO p. 1269. & SUFFRIDUS PETRI Cap. 25.

Marcus.

Ducis advenerant, salutavit. Capitulum Leodiense, quod ab initio Marcum Protectorem agnoscere recusaverat, d. XVII. Maji in ejus quoque partes transivit.

§. IV.

Foedus init cum Lud. XI. Galliae Rege.

Insequenti Ascensionis festo splendida Galliae Regis legatio, cui praeerat Castellionensis (s) Leodium venit, contra Burgundos & Borbonios, cum Protectore & Leodiensibus ut percuteret foedus. Res studio praesertim Razonis perfecta die XVII. Junii. Promissa sunt auxilia reciproca. Galli in Hannoniam, Leodienses in Brabantiam impetum faciant. Rex pro ducentis lanceis, quas Leodienses conscribant, menstrua XV. librarum Turonensium stipendia solvat; in singulas lanceas tres equites computati. Praeterea conventum, ut de confirmatione Marci cum Pontifice Ludovicus Rex ageret, neque obedientiam ei praestaret, antequam obtinuisset petita. (t)

Inito hoc foedere, Carolus Marchio rediit domum, milites ut colligeret pro Gallo. Marcus vasallos Leodiensis Ecclesiae ad investituram feudorum suscipiendam adegit. Bona Episcopatus

(s) Sire de Chastillon.

(t) Foedus hoc extat in Leonard. *Traités de Paix* Tom. I. pag. 60. & du Mont *Corps Diplomat.* Tom. III. p. 328. Addatur Adrian. *de* Veteri Busco loc. alleg. p. 1274.

MARCUS.

ſibi aſſeruit. Abſentium, ut & eorum, qui in verba ejus jurare detrectaverant, facultates fiſco addixit.

§. V.

Adverſa factione oppreſſa poſtulatur Epiſcopus.

Exſpiraverat quadrimeſtre tempus, quo Pontifex interdictum in Leodienſes ſuſpenderat. Magna inter eos animorum commotio. Clerus Protectorem adiit, rogans, ut de ſervando interdicto cum populo ageret. Annuit Badenſis; ſed Dominus de Bare, Razo, aliique, qui Leodii rerum potiebantur, interverterunt conſilia Cleri, & convocato ad palatium populo, falſam Pontificis bullam & interdictum nullum eſſe oſtenderunt. Canonicorum, qui aufugerant, vel intermiſerant ſacra, domus ſpoliatæ, bonaque ſub haſta ſunt vendita. Protector cum Magiſtris & Conſulibus Urbis, creato ſuarum partium Officiali, juriſdictionem ſibi arrogarunt utramque. Borbonius Hoyo pulſus, & occupato a Leodienſibus oppido, Marcus ibidem inauguratus Protector.

Florentibus ita Marci rebus conſcriptæ ad Pontificem literæ ſunt, quibus ille trium ſtatuum nomine poſtulabatur Epiſcopus; rejecto Borbonio, quem viginti rationibus allegatis impulſi, Epiſcopum ſe agnituros negarunt. Leodienſium literis ſuas quoque addidit Ludovicus XI. Galliæ Rex, qui fœdere, ſupra indicato, ad ſolicitandum ea ſuper re Pontificem ſe obſtrinxerat. Literæ hæ perferendæ Romam datæ Hugoni Benefacti, theſaurario Metenſis Eccleſiæ, quem cum fratre Leodii reliquerat Meten-

Marcus.

ſis Antiſtes; eique in mandatis datum, ut pro impetranda Badenſis confirmatione, omnem Romæ lapidem moveret.

§. VI.

Indicto Burgundis bello domum redit.

Hæc dum agerentur Leodii, Carolus Marchio inſtruendo adverſus Burgundos bello totus incubuit, coactisque domi quadringentis haſtiferis & peditibus ſexaginta, cum omni apparatu bellico, ſub initium menſis Auguſti Leodium rediit. Eodem tempore inſignis pecuniæ ſumma, ſolvendis militum ſtipendiis, e Gallia fuit allata. Leodienſes tum Philippo, Burgundiæ Duci, bellum denunciarunt. Protector ſuo quoque nomine fecialem miſit Bruxellas, quem Dux, leniſſimus Princeps, liberaliter habitum, veſtibus & auro donavit.

Sed de belli ratione tandem fuerat deliberandum. Heic alii in Brabantiam ex fœdere cum Gallis, alii in Limburgenſem ditionem educendas eſſe copias cenſuerunt. Prævaluit poſterior ſententia Badenſium ſtudio, qui de reditu ſolliciti, longius progredi noluerant. Unde Leodienſes, Carolo Marchione & Protectore ducibus, Civitate egreſſi, in Limburgenſes terras irruptionem fecerunt, pluribusque vicis immani crudelitate deletis, Falcomontem obſidione cinxerunt quarto die Septembris. Hærente ibi Leodienſium exercitu, quum allatus eſſet nuntius, Ludovicum Borbonium, Burgundicis inſtructum copiis, liberandi oppidi cau-

MARCUS.

fa, propius acceffiffe, Marcus, cum fratre Carolo & adducto equitatu, Leodienfium caftra noctu reliquit, (u) magnisque itineribus in Marchiam contendit.

Fugæ hujus caufæ.

Leodienfium crudelitatem animique levitatem horruerunt Marchiones; frequentibus etiam Trevirenfis & Metenfis fratrum Antiftitum literis moniti, ut feditiofi populi caufam defererent, quam gravi fententia damnaverat Pontifex. Acceffit, quod eodem tempore Ludovicus Galliæ Rex, pace cum Carolo, Carolefii Comite Philippi boni filio, facta, Leodienfes neglexerat: quodque Carolefius, ordinatis Gallicis rebus, in eo jam erat, ut conjunctis cum patre copiis, omnem belli molem in Leodienfes converteret. (x)

§. VII.

Acta reliqua cum Leodienfibus.

Excufandæ tamen fugæ fuæ Marchiones noftri legatos miferunt Leodium, qui bonorum relictorum æftimationem inirent. Sed male a Leodienfibus excepti, re infecta reverfi funt. Leodienfes cum Ludovico Borbonio & Burgundiæ Duce redierunt in gratiam. At anno infequenti 1466. novam rebellionem parantes, de revocando Badenfi iniverunt confilia. Invaluit factio, quæ in contemtum Borbonii, nomen Badenfis per omnes Civitatis pla-

(u) D. 5. Sept. A. 1465. ADRIANUS de VETERI BUSCO. SUFFRIDUS PETRI locis allegatis. CHRONICON MAGNUM BELGICUM p. 420.

(x) SUFFRIDUS PETRI loco citato. COMINAEUS *Memoires* Lib. I. Cap. XIV.

teas, festivis acclamationibus circumtulit, detractisque Borbonii insignibus, arma Badensia ubique suffixit. Marci imago ad omnes urbis portas collocata habitu clericali, angelis mitram super caput tenentibus. Missa quoque ad Marcum legatio, quae reditum ei persuaderet. Hic cum fratribus ea de re se communicaturum respondit, atque in literis ad Leodienses, quibus devotum eis animum spondet, *Regentem* adhuc *patriae Leodiensis*, *Ducatus Boullonienfis & Comitatus Lossensis* se scripsit. At Marci cunctationem indignati Leodienses, imagines ejus & Badensia insignia sustulerunt ubique. (*y*) Carolum autem Burgundiae Ducem, qui A.1467. patri successit, perpetuis lacessiverunt injuriis usque ad A. 1468. quo illa ira commotus, inspectante Ludovico XI. Rege, Civitatem flammis delevit. (*z*)

Abdicata Leodiensium tutela, Argentinensem Canonicatum Marcus accepit. Unde natus eorum error, qui eum Argentinenses inter Episcopos ponunt. (*a*)

(*y*) ADRIANVS DE VETERI BVSCO loco allegat. pag. 1290. seqq. MEYER. in *Annal. Flandricis* Lib. XVI. p. 396.

(*z*) COMINES *Memoires* Lib. II. Chap. 1. 2. 3. 4. 7. 10. 11. 12. 13.

(*a*) REVSNERVS in *Genealogico Opere* pag. 515. eum in ipso limine officii obiisse tradit A. 1478. quo auctore, ignoro. Vacaverat illo anno Argentin. Ecclesia morte Ruperti Bavari; cui Albertus ex eadem domo Antistes, interjecto vix unius mensis spatio successit. GALLIA CHRISTIANA Tom. V. p. 815.

MARCUS.

A. 1471. Comitiis Ratisbonensibus cum Johanne Trevirensi interfuit.

§. VIII.

Obitus.

Obiit A. 1478. 14. Kal. Sept. postremus filiorum Jacobi; quorum indolem & felicia fata IRENICUS (b) his verbis exponit: „ O felicissime omnium Jacobe Marchio, cui nihil quod „ felicitatis esset, defuit, beatus partu, ac beatior fortuna tam „ corporis, quam animi bonis: beatissimus liberis beatissimis, & „ te multo beatioribus. Collocabatur tibi conjugio Caroli Lotharingi Ducis filia, thorus Ducatu insignitus: filios sex fortuna indulsit, unum, cujus nomen inter Divos relatum est, duos „ Episcopatibus amplissimis instructos, tertium Episcopatui Argentinensi quam proximum. Ante obitum quoque videre tibi „ datum est, Carolo potentissimo, qui adhuc extiterunt, Marchioni, filio, Friderici III. Cæsaris sororem in uxorem copulari, unicam filiam Alberto Brandenburgensi Marchioni ac „ Imperii Romani Electori destinatam. „

(b) *Exegesis Germaniæ* Lib. III. cap. 101. p. 158.

PIORIANA.

ione, cum Rœtela

ı, &c. ei concedit.

1. JACOB natus A. Elector Trev A. 150 † A. 15	5. CHRISTOPHORUS. natus A 1477. Canonicus Argentinensis. † A. 1508.	6. PHILIPPUS. natus A. 1478. † A. 1533. die 17. Septembris Uxor: Elisabetha, Philippi Elector. Palat. filia A. 1503. † A. 1522.
7. OTTILI nata A. 14 Abbatissa Pforz mensis.	11. SIBYLLA. nata A. 1485. Uxor Philippi Com. Hanov. A. 1503. † 1527.	

2. ROSINA n. A. 1487. Ux. Fr ciſci Wolfg. C Zoller.	MARIA EVA. nata & † 1513.	JOHANNES ADAMUS. natus & † 1516.	MAXIMILIANUS CAESAR. natus & † 1519.

PERIODUS V.

SIVE

CHRISTOPHORIANA

CAPUT I.

CHRISTOPHORUS

A. 1475 --- 1527.

§. I.

ernhardianam Periodum, bellicis agitatam tumultibus excipit Christophoriana; primis sub Marchionibus tranquillior; sub mediis bello quoque strepens & armis. Introitus.

Pax publica, veteri ignorata Germaniæ, in solennibus Wormatiæ Comitiis seculo XV. finiente condita, non Marchiæ modo Badensi, sed omnibus Germaniæ terris tempora pacatiora induxit. Velitationes continuæ, diffidationes quas vocant, quæ per tot sæcula miseram turbarunt Germaniam, in perpetuum proscriptæ sunt.

Bonæ literæ & artes, ex Græcia per Italiam Germanis allatæ, bellicosam nationis indolem non parum mitigaverant.

Verum enimvero ipsæ hæ politiores literæ, homines humaniores quæ reddunt; quæ magnum Germaniæ decus attulerunt & lumen, magnis quoque in cultu religioso conversionibus rerum occasionem dederunt. Marchiones Badenses, aliorum Germaniæ Procerum exemplo, vel veteribus vel novis sacris addicti, sacrorum suorum formam populis, sibi subjectis, quoque dederunt pro lege. In Marchia utraque Badensi, in Hachbergica ceterisque horum Principum terris cultus divini ratio aliquoties mutata, restaurata, abolita; donec bello tricennali, medios inter belli furores, duas inter Lineas Badenses, quæ subsistunt, res denique transacta, & Westphalica Pacificatione firmata.

§. II.

Christophori initia.

In limine hujus Periodi stat Princeps, quo majorem, meliorem nunquam Marchia vidit, CHRISTOPHORUS, pacis & belli artibus clarus; verus populi sui pater.

Immortalis memoriæ Princeps primam lucem aspexit A. 1453. d. 13. Novembris, magno patre major & felicior filius, cui in Marchicis terris cum fratre successit. Juvenis viginti duo annorum ad Fridericum IV. Imperatorem, avunculum suum, Francofurtum profectus est, qui excelsæ indolis nepotem in comitatu suo retinuit, eique Badensia Imperii feuda, Alberto quoque fratre

inclufo, folenni ceremonia contulit. In laterculo feudorum utraque Badenfis & Hachbergenfis Marchia, Eberfteinii Comitatus dimidia pars, Dominium Ufenberg, Windeckiana Bona cum Stutzhemio Alfatiæ vico enumerantur. (*a*) Prima hæc, quam novimus, inveftitura Hachbergæ a Cæfaribus facta; præcedentes de fola Badæ Marchia loquuntur.

§. III.

Privileg. Cæfar.

Antiquis Imperatorum Privilegiis accefferunt tum nova; quorum fumma huc redit. Marchionum Badenfium Vafallos, officiales, fubditos & qui in eorum funt protectione feu advocatia, coram Judicio Cæfaris Aulico, Rotwilenfi, vel Provincialibus aliisque judiciis convenire non liceat; fed lites eis motæ, ad ipfos Marchiones vel ad eorum tribunalia remittantur. Quod fi juftitiæ rationem non habeant Marchiones, aut ultra fex feptimanas & triduum protrahant litem, actori fit integrum ad alium quoque judicem caufam deferre. E terris Badenfibus profugos, dominis invitis, recipiat nemo, fed petentibus Marchionibus eorumque Præfectis, etiam poft viginti reftituat annos. Profcriptos recipiendi jus tribuitur Marchionibus; qui tamen profequentibus eos admi-

(*a*) Literæ die Veneris ante Simonis & Judæ confcriptæ exhibentur a LUNIGIO, *Reichs-Archiv Fortfetzung der anderen Continuation Vierte Abtheilung, Neunter Abfatz* pag. 947. SCHILTER in *Scriptorib. Rerum German. inter Documenta* p. 101.

CHRIST.

niſtrent juſtitiam. (*b*) Sereniſſimi (*Durchleuchtig*) titulus a Chriſtophori tempore Marchionibus Badæ hinc inde tribuitur, Cæſares tamen, nec in hoc privilegio nec in ſequentibus ante Leopoldum Imp. A. 1664. hujus tituli meminerunt.

§. IV.

Varia.

Eodem anno (1475.) in Colonienſi conventu bellica contra Carolum Burgundum expeditio decreta. Cæſar menſis Maji initio cum octoginta millium armatorum exercitu Colonia egreſſus, ad Noveſium, quam urbem Carolus obſederat, contendit. Poſt duos conflictus ſoluta obſidio & pax inita fuit. (*c*) In expeditione hac copias quoque ſuas Cæſari adduxit Chriſtophorus; (*d*) qui eo ipſo tempore cum Wirtenbergæ Comitibus ſuper fabricam communis monetæ ad decennium Leonbergæ conventionem inivit. (*e*)

Alber-

(*b*) Super privilegia hæc Diplomata duo, A. 1475. die Martis ante Simonis & Judæ data, exhibet LUNIG loc. alleg. p. 944. ſq. SCHILTER loco alleg. p. 103. & 105.

(*c*) MICHAEL BOIEMUS in *Vita Alberti* §. 9. JAC. UNRESTVS in *Chron. Auſtr.* pag. 597. EMANUEL SUEYRO *Annales de Flandres* p. 525.

(*d*) GERARDUS A ROO pag. 281. ſcribit: „ Eodem die advenit Chriſtophorus Marchio Badenſis & poſtridie Henricus Haſſorum Princeps Hermanni frater cum non contemnendis uterque copiis.

(*e*) PETRI *Suevia Eccleſiaſtica* p. 710.

CHRIST.

Albertus frater A. 1476. Marchiam ei omnem per fexennium foli regendam reliquit; quo tempore elapfo, inftituta eft inter fratres divifio, conciliante Saufenbergico Marchione Rudolpho. Chriftophorus Marchiam Badæ & dimidiam Comitatus Eberfteinii, atque Dynaftiæ Lahrenfis oppigneratæ partem accepit. Alberto Marchia tota Hachbergæ obvenit. Fratrum utrique terras oppigneratas reluendi ius fervatum, & hereditas matris. Cum autem Maximiliano contra Brugenfes operam præftans, in obfidione Belgici oppidi Damm Albertus A. 1488. periiffet improlis, Marchicas fuæ lineæ terras omnes folus denique conjunxit Chriftophorus. Pacta cum fratre.

§. V.

Hic A. 1477. cum Moguntino, Trevirenfi Electoribus, aliisque Imperii magnatibus Maximilianum in Flandriam comitatus eft, ut folennitati nuptiarum, quas ille cum Maria Burgundica celebravit Gandavi, intereffet. (*f*) Varia.

Eodem anno diploma a Friderico IV obtinuit; quo firmatum eft privilegium Carolo patri ejus datum, ut intra unum a Pfortzhemio milliare, a vectoribus fuper quacunque via exigi poffet vectigal. (*g*)

(*f*) HARAEI *Annales Brabantiæ* Tom. I. p. 452. LE PETIT *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Liv. 6. p. 524.

(*g*) Scriptum Vindobonæ die ultimo Martii extat in LUNIG loc. allegat. p. 948. & SCHILTER p. 107.

CHRIST.

A 1479. Albertum, ex Comitum Palatinorum familia Argentinensium Antistitem, cum more majorum Civitatem introisset, una cum Philippo Electore Palatino aliisque Principibus Christophorus comitatus est. (*h*)

Tum quoque Maximiliano Archiduci, bello cum Gallis implicito, utilem navavit operam; capto inter alia Luxemburgi Castro; ex quo Johannem Domarianum, Gallicæ partis equitem ejecit, teste inscriptione Luxemburgi superstite, quam exhibet BERTHOLETUS. (*i*)

§. VI.

Succeffio Cattimeliboc.

Eodem anno (1479) Philippus, Cattimelibocensium Comitum postremus, decessit, septuaginta septem annorum senex; filiam Annam & ex filio cognomine, qui viginti quinque annis an-

(*h*) *Chronicon Mscpt. Argent. Anonymi.*

(*i*) *Historiæ Luxemburg.* Tom. VIII. pag. 7. Inscriptio hæc est:

Messire Christophe Marquis de Baden
Presentement Capitaine & Gouverneur
du Duché de Luxembourg
Prit par les armes ce Chateau de Luxembourg
Au nom de tres haut & tres puissant Prince & Seigneur
Maximilien Roi des Romains
Sur Jean de S. Domarien Chevalier qui pour lors
Tenant le parti du Roi de France & des Flamans
L'occupoit contre le susdit Roi des Romains.

te patrem obierat, unicam neptem relinquens Otiliam, Chriſtophori Marchionis noſtri uxorem. Anna Henricum Landgravium Haſſiæ habuerat conjugem. Inter duas has Principes, amitam nempe & fratris filiam, de ſucceſſione certatum.

Cattimelibocenſis Comitatus, uti pleræque Imperii ditiones, allodiis conſtabat & feudis. Feuda vel ab Imperio, vel a Principibus Eccleſiaſticis, præſertim Herbipolenſi Epiſcopo, aliisque pendebant. (*k*) Otilia dimidiam hereditatis avitæ partem jure repræſentationis ſibi deberi contendit; allodia magis, quam feuda affectans. (*l*) Anna vero Comitatum vicinum omnem, Haſſi conjugis ſui ope, occupavit; feuda ex conventione ſoceri cum dominis directis, (*m*) allodia jure ſanguinis ſibi vindicans; proxima heres defuncti; (*n*) filia quod gradu propior nepte.

(*k*) MULLERI *Reichstags-Theatr. ſub Maximiliano I.* Part. I. *2te Vorſtellung.* Cap. 68. §. 10. p. 611.

(*l*) „ *Jhre Fürderung und Anſprach um ihr Anherrlich Veterlich und Mütterlich nachgelaſſene ligende Erbgüter und fahrende Habe und ihre Gerechtigkeit der obgedachten Graveſchafften Katzenelnbogen und Diez.* „ Verba ſunt Inſtrumenti renunciationis Otiliæ.

(*m*) Ad conventionem hanc provocant Haſſi; teſte MULLERO loco allegat. pag. 5. JurisConſulti Pariſienſes in Reſponſo ſuper litem inter Haſſos & Naſſovios, pro Philippo Haſſiæ Landgravio pronuntiant; habita præſertim ratione literarum ſimultaneæ inveſtituræ, quas A. 1470. Philippus Comes Cattimelibocenſis ejusque gener Henricus Haſſus à Rudolpho Herbipolenſi Epiſcopo obtinuerunt. Vid. CAROLUS MOLINAEUS *Conſil. 18. Operum* Tom. II. p. 865.

(*n*) In Inſtrumento renunciationis Otiliæ Henricus Landgravius vocatur

§. VII.

Lis de ea & renunciatio.

Christophorus Otiliæ uxoris suæ nomine in Aula Cæsarea A. 1480. litem instituit, ac Fridericum fratrem, qui dein Ultrajectensium Antistes, misit ad Cæsarem, causam ut ageret præsens. (o) Cæsar Landgravium ad tribunal vocavit. (p) Sed post biennii moram, separatio allodiorum a feudis & alia, quæ in disceptationem veniebant, difficiliorem in dies cum redderent litem, Hasso constanter in possessione Comitatus manente, Christophorus denique in amicam cum Landgravio transactionem consensit; accepta, quam Henricus obtulerat, pecuniæ summa. Actioni in hereditatem avitam renunciavit Otilia, servato sibi tantum successionis jure, si quando omnis Henrici extingueretur posteritas. Instrumentum hac super re A. 1482. mense Majo conditum est Badæ. (q)

„ *Der* nehiste Erb *der Graveschafft Katzenelnbogen und Diez von wegen*
„ *der Hochgebohrnen Fürstinnen seiner Gnaden Gemaheln*, *Frau Annen*
„ *Lantgrävin zu Hessen &c, gebohrne Grävinne zu Cazenelnbogen und zu*
„ *Diez*, *des gedachten Graven Philipsen Dochter*. „

(o) Literæ Credentiales, quas vocant, Friderico ad Cæsarem datæ, extant in Tabulario Bada-Badensi.

(p) Mandatum Imperiale cum citatione in eodem Tabulario servatur.

(q) MULLERUS *Reichstags-Theatr. sub Friderico IV. Vte Vorstell.* Cap. 12. pag. 55.

CHRIST.

Ita ex divite Cattimelibocensi successione ad Badenses nihil pervenit. Christophori avunculus Cæsar procul dubio induxit eum, ut cum Hasso transigeret; quod in Aulico judicio eum causa casurum esse existimavit.

§. VIII.

Expeditio Geldrica aliaqua.

Post institutam cum Hasso litem Christophorus A. 1481. in expeditione Geldrica Maximilianum secutus est. (*r*)

A. 1486. Electores ad eligendum Romanorum Regem Francofurti convenerant. Marchio noster Friderico Imp. ad conventum hunc proficiscenti comes adhæsit. (*s*) Habita tum quoque Imperii Comitia, in quibus de bello contra Turcas quæsitum. Christophoro, una cum Wurtzburgensi & Passaviensi Episcopis & Brandeburgi Marchione, id datum negotii, ut deliberatione cum legato Pontificis habita, decernerent, quid facto sit opus, eaque de re Cæsarem & Electores docerent. (*t*) Maximilianus Rex Romanorum electus, coronationis causa Aquisgranum deductus est. Christophorus & Albertus frater in itinere nobilium agmen duxerunt. (*u*)

Hh 3

(*r*) LE PETIT *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Liv. 6. p. 537.

(*s*) MVLLER. *Reichstags-Theatr. sub Friderico IV. VIte Vorstellung* Cap. 1. pag. 2.

(*t*) FVGGER. *Speculum Austr.* Lib. V. Cap. 33. p. 952.

(*u*) IDEM loc. cit.

§. IX.

Expeditio adversus Brugenses.

Biennio post Civitas Brugensis, seditione commota, Maximilianum Regem custodiæ mancipaverat. Fridericus pater LXXIII. annorum senex, habitis per Imperium delectibus, quantas potuit copias, filio liberando in Belgium adduxit. Christophorus cum Alberto & Friderico fratribus quater mille pedites, quos suis sumtibus collegerat, exercitui Imperiali conjunxit. (x) Fama de Cæsaris adventu in Flandriam delata, Brugenses facinoris pœnitentia ducti, reliquorum Belgii ordinum interventu, post quartum captivitatis mensem libertati restituerunt Maximilianum; præscripta ei pacis formula, quam jurejurando sancire coactus est. Refractaria ille urbe relicta ad patrem iter paravit; sed nondum excesserat Brugensium fines, quum Belgarum legati, firmandæ pacis causa, eum adirent. Maximilianus, iratum Cæsaris animum intercessione aliquot Germaniæ Procerum mitigandum esse censuit, commendavitque Christophorum ejusque fratres Albertum atque Fridericum, ut ope eorum in gratiam reducerentur Brugenses. Badensibus licet injunxerit Cæsar, Flandricas rebellium terras ferro ut persequerentur & flammis, apud eum tamen intercesserunt pro Flandris. Sed flecti non potuit Cæsar, qui cum

(x) Fugger. loco allegat. Lib. V. Cap. 36. pag. 999. Olivier de la Marche *Memoires* Lib. II. p. 641.

omnibus copiis in agrum Gandavenſem progreſſus, in vicinia urbis caſtra locavit; Flandris è Gallia arceſſentibus auxilia, quibus ruinam imminentem averterent. Deinſam, haud ignobile ad Liſam oppidum, Galli Flandrique inſederant, prohibituri, ne Cæſari ex Hannonia adveherentur commeatus. Chriſtophorus cum quatuor millibus Germanorum peditum miſſus, nocturno impetu oppidum expugnavit, quadringentis fere hoſtium cæſis. In Gandavenſes deinceps & Brugenſes ſævitum. Cæſar, relictis cum filio copiis, in Germaniam rediit. In Comitiis Francofurtanis A. 1489. denique compoſitum eſt bellum. Conventui huic inter alios Proceres Chriſtophorus quoque cum filio Jacobo interfuit. (*y*)

§. X.

Regimen Ducatus Luxenb. Marchioni committitur.

Luxenburgici Ducatus Regimen pro præſtitis officiis Maximilianus Chriſtophoro eodem anno ampla cum poteſtate tradidit; (*z*) militarium & civilium rerum ei poteſtatem committens. In beneficiorum eccleſiaſticorum collatione jus præſentandi exercuit; magiſtratus officio male functos exauctoravit. (*a*) Promiſit Maximilianus, dignitatem Chriſtophoro ſe non ablaturum, niſi debito eum præmonuerit tempore atque impenſarum ratione ſatis-

(*y*) Pontus Heuterus *Rerum Auſtriacarum* Lib. III. Cap. 10. 11. 16. Fugger. loco alleg. p. 999. ſq.

(*z*) Bertelii *Deſcriptio Luxemburgici Ducatus* p. 486.

(*a*) Diploma Middelburgi die 20. Aug. datum in Codice Diplom. exhibemus.

CHRIST.

fecerit. (*b*) Quin & per Vicarium ut regeret Ducatum Marchioni permisit. Luxemburgi Castrum iisdem conditionibus ei traditum est. (*c*) Marchio, Præsule Cameracensi præsente, Regi fidem adstrinxit. (*d*)

Silvanectensis Pacis, inter Maximilianum Imperatorem & Carolum VIII. Galliæ Regem A. 1493. initæ, tabulas custos & vindex pacis Christophorus sigillo quoque suo firmavit. (*e*) Hæc de Belgis; nunc ad Germanos redeundum.

§. XI.

Idem Fœderis Suevici socius

Maximilianus Romanorum Rex vix fuerat electus, quum omnibus viribus eo allaboravit, perpetua pax publica tandem ut in Imperio vigeret. Prælusit pace tum ad decennium constituta; cui

(*b*) Codex Diplom. Badensis.

(*c*) Idem Cod. Diplom.

(*d*) Gubernium hoc Carolus I. Hispaniæ Rex, Belgii Princeps, A. 1518. Christophoro de novo commisit. Idem Cod. Diplom. ad hunc annum. DROLLINGERVS in *Lexico Basil.* in Vita Christophori scribit, Maximilianum Christophoro Luxemburgicum oppigneraſſe Ducatum atque eum postea reluisse; sed afferti sui auctorem non profert.

(*e*) LEONARD *Traités de paix* Tom. I. pag. 365. Germanis & Belgis Warandia Pacis usitatior, illis præsertim temporibus, qnibus paces publicæ nonnisi temporariæ erant. In Westphalica Pace usus hic quoque adhibitus est.

cui porro firmandæ biennio post Suevos induxit, ut Equester eorum Ordo Liberæque Civitates inter se ad octennium fœdus inirent Eslingæ, quod Bavariæ Ducum & Helveticæ Ligæ retardaret progressus. Suevico fœderi Christophorus, à Maximiliano inductus, A. 1489. die Palmarum accessit, quod & Moguntinus Elector, Brandeburgici Marchiones, Archidux Austriæ, Wirtenbergæ Dux eodem die fecerunt. (f)

§. XII.

Pactum successionis Sausenberg.

Memorabilior in Badensium Chronicis insequens annus est, (1490) quo via parata, ut patrimoniales eorum terræ, per tria fere secula a terra matre distractæ, in unum corpus redirent.

Die Jovis post B. Bartholomæi Philippus Marchio Sausenberga-Rœtelanus suæ lineæ postremus, mutuæ successionis pactum, quod stilo domestico: *Das Rœtelische Gemechte* (g) vel *Erbeinigung* Badenses appellant, cum Christophoro inivit; Sacrum Domus Badensis Palladium. Quamvis enim Sausenbergicæ Lineæ, quæ junior erat, ad interitum vergenti, senior succedere debuisset, a stipite communi quod fuerant prognatæ; reciproca tamen linearum successio novo pacto roborata est; cujus capita præcipua heic proponimus Lectori.

(f) Datt *de Pace Publica* Lib. II. cap. 9. & 10.

(g Dispositio, Conventio, Germanis tum dicebatur *Gemackte*, *Gemechtnus*.

CHRIST.

Si Christophorus sine mascula herede decedat, Marchia Hachbergæ cum Hohinga & oppido Sulzberg ad Philippum perveniat. Philippo absque masculis decedente heredibus, Dynastiæ Rœtela, Sausenberga, Badevilla ad Christophorum perveniant. Unionem hanc hereditariam Officiales & subditi utriusque partis accipiant & jurejurando confirment. Neuter aliquid ex Marchicis his terris alienet. Si aliquid vendatur, rei venditæ pecunia in aliam rem utilem vertatur. Libera sit rerum oppigneratarum superstiti reluitio. Vidualitia uxorum super has terras sint licita. Principis filiæ dos ad octo mille florenos ascendat. Viduales & dotales terræ suo tempore redeant ad corpus. Alienatio permittitur, si quis Marchici sanguinis ex captivitate redimendus, vel si pia instituenda fundatio. Deficientibus masculis Marchicæ terræ ad filias transeant. Officiales si qui novi creentur, in Pacta hæc jurent. Singulis decenniis subditi jusjurandum renovent.

Transactionem hanc Maximilianus Cæsar A. 1499. d. 13. Aug. Friburgi Brisgoviæ sua auctoritate roboravit per literas, quibus tamen, inscio Christophoro, clausulæ quædam insertæ fuerunt, de quibus infra differitur.

§. XIII.

Turbæ Weissenburg.

Weissenburgensis Abbatiæ Regalis Benedictinæ in Alsatia Inferiore motus, à Friderico I. Electore Palatino excitati, à Phi-

CHRIST.

lippo Ingenuo aucti, Principes vicinos commoverunt, ut ad componendos eos A. 1491. certatim concurrerent.

Joannes Trottius, miles Thuringus, Mareschallus Aulæ, apud Philippum Monasterii Advocatum gratiosus, Abbatiam duriter habuit, atque in ejus bona manus injecit. Re Romam delata, Elector & Trottius censuræ ecclesiasticæ ab Innocentio VIII. subjecti sunt. Christophorus Electorem amicum, sed in omni hoc vacillantem negotio, ad transactionem cum Abbatia perducere non potuit, nisi post Trottii decessum. (*h*)

§. XIV.

Marchio Aurei Velleris Eques.

Illustre hoc in Annalibus Badensium tempus est, quo Domus hujus opes sub Principe nostro, quem augendis, ordinandis, ornandisque Badensium rebus fata destinasse videbantur, non exigua incrementa ceperunt.

Initium factum est ab Aurei Velleris torque; qua Philippus Archidux, Galliæ Belgicæ heres, quatuordecim annorum juvenis, Christophorum Marchionem anno, quem recensemus, (1491) ornavit Mechliniæ. (*i*)

At Maximilianus pater tutorque Philippi, strenuam consanguinei sui fidem & operam in Belgicis & Francicis bellis plu-

(*h*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1491.

(*i*) FUGGER. *Speculum Austriacum* Lib. V. cap. 39. p. 1040.

res per annos constanter expertus, de remuneratione sollicitus, occasionem denique invenit, qua ei domuique ejus gratum animum ostenderet; Dynastias quasdam atque Dominia, in Ducatu Luxemburgico sita, A. 1492. in perpetuum ei conferens feudum, quorum præcipua Domui Badensi ad nostra usque tempora adhærent.

§. XV.

Ditiones Luxemburg. accipit.

Rodemacheræ, Richemontii, Hesperingæ, (*k*) Bolchenæ (*l*) & Vfeldingæ (*m*) feuda intelligo. Rodemachera (*n*) oppidum, Dynastiæ caput, tribus leucis distans Luxemburgo, suos a longo tempore habuerat Dynastas, qui per omnem Ducatus Luxemburgici tractum terras possederunt. Sub Carolo Burgundiæ Duce, sub Maria & Maximiliano conjugibus, ut & sub

(*k*) In Instrumento legitur *Hesprenges*, Germ. Herspring.

(*l*) Feudum Vincentii Comitis Marcani, à Luxemburgico Ducatu pendens.

(*m*) Dynastiam hanc prope Rodemacheram, Domino de Clerval olim oppigneratam, Vincentius Marcanus redemerat, ut Charta nos docet.

(*n*) Tria sunt Ducatus Luxemburgici oppida, quæ in *Machern* desinunt *Rodemachern*, *Kœnigsmachern*, *Grœvenmachern*, circa Mosellam flumen. *Machern* pro *Marchern* à Marcha nonnulli derivant, quod loca hæc in finibus Ducatus Luxemburgi, Lotharingiam versus, sita sunt. ZEILERVS in *Topographia Ducatus Luxemburgici* p. 242. ubi & annotat, Rodenmachern subinde *Rodenbach* appellari. Idem ZEILERVS in *Itinerario Germaniæ* cap. 32. pag. 474. scribit *Rodemarck*. GVICCIARDINVS *Rodemacriam* appellat in *Descriptione Belgii* p. 292.

Philippo, filio eorum, Gerhardus Rodemacheranus in bellis, cum Ludovico XI. & Carolo VIII. ortis, Gallicas partes fovit, arma contra dominos ſuos identidem ferens. Maximilianus in literis feudalibus, Marchioni datis, ipſe nos docet, Rodemacheræ, Richemontii, Herſpringæ Caſtra tormentis bellicis a ſe expugnata fuiſſe, hoſtibusque erepta. Caſtra hæc tamen cum terris noluit penes filium ſuum Philippum manere, ſed ut erat indulgens, Bernhardo perduellis Gerhardi filio atque Vincentio Moërſiæ & Sarwerdæ Comiti, tradidit; iniquum exiſtimans, filium innocentem patris, qui inter hæc mortuus eſt, luere peccata. Sed Moërſius & Rodemacheranus, accepti beneficii immemores, turbis ſuper matrimonium Annæ Britannicæ inter Carolum VIII. Galliæ Regem & Maximilianum exortis, Gallicas denuo ſecuti ſunt partes. Captivus tum Abbevillæ in Picardia tenebatur Carolus, ex Egmontanorum Comitum familia, Geldriæ Dux; (o) cujus pater Adolphus, homo turbidi ingenii, Arnoldum patrem ſuum olim quoque tenuerat captivum. Carolus Audax, Burgundiæ Dux Geldricum Ducatum ceterasque terras avitas vi abſtulit

(o) Carolus hic cum Philippo Ravenſteinio, copiarum Auſtriacarum præfecto, Civitatem Bethuniam tentaturus, A. 1487. una cum Naſſoviæ Comite in Gallorum manus inciderat. JALIGNY *Hiſtoire de Charles VIII.* in *Collectione Scriptorum Godofredi* pag. 35. BVZELINVS in *Annalib. Gallo-Flandriæ* Lib. X. p. 467.

Adolpho. Maximilianus per Mariam Burgundicam, Caroli Audacis filiam atque heredem, accepit Geldriam, & ad annum usque 1492. possedit. Hoc ipso anno Vincentius, Moërsii & Sarwerdæ Comes, quem memoravimus, Gallicis adjutus copiis, Carolum post quinque annorum captivitatem in avitum Geldriæ Ducatum restituit. Vincentii filius, vel ex filia nepos, Bernardus Rodemacheranus Carolo VIII. Galliæ Regi, pro Geldri lytro relictus est obses. (p)

Novam hanc Vincentii & Bernhardi vasallorum perfidiam Maximilianus Romanorum Rex punivit, eodemque anno 1492. Dominia utriusque Luxenburgica, superius memorata, fisco ad-

(p) Vincentius Moersanus in Literis Caroli Geldriæ Ducis, ad Fridericum IV. Imp. A. 1492. datis, vocatur Comes de Moërsa & Sarwerden apud PONTANUM *Histor. Gelriæ* Lib. XI. pag. 597. Vincentii hujus filium obsidem pro Carolo apud Galliæ Regem mansisse atque in captivitate Gallica A. 1501. obiisse tradit idem PONTANUS loco allegat. pag. 591. 602. 621. At Maximilianus in literis Investituræ, Christophoro Marchioni datis, Bernardum Gerhardi Rodemacherensis filium, Vincentii Moërsensis nepotem & pupillum in Gallia mansisse obsidem, scribit; *Mambour & tuteur dudit Bernard son petit fils.* Pontani tamen sententiam Belgici scriptores sequuntur. PONTUS HEUTERUS *Rerum Austriacar.* Lib. II. cap. 12. Lib. IV. cap. 4. & HUBERTUS LOYENS in *Synopsi de Lotharingiæ, Brabantiæ & Limburgi Ducibus* pag. 174. HENNINGES in *Theatr. Geneal. Part. Priore Germaniæ* pag. 416. Bernhardum nostrum Rodemacherensem Vincentii ex filio Friderico nepotem constituit. Friderico uxorem assignat Baronissam de Rodemachern.

CHRIST.

dixit; eaque Christophoro Marchioni, Principi sibi fido, & per quadriennium jam Gubernatori Ducatus, præstita ob officia, gratus concessit in feudum. Eidem alia quoque aliorum proscriptorum bona, nempe Comitatum S. Pauli, qui etiam Rubensis dicitur, vernacule *Roussy* (*q*) cum parte Dominii *Fontois* & *Berward*, item Dominia *Florenges* (*r*) & *Ruland* brevi post tradidit. Dynastiam vero *Pittanges* (*s*) quam domino de Crehanges, ob feloniæ crimen ademtam, Friderico Comiti Bitensi vendiderat, redimendi potestatem Christophoro fecit. Singula hæc post Pacem Silvanectensem A. 1494. novis literis confirmavit Maximilianus; speciale hoc quoque jus addens, ut lite super illis ditionibus mota, Christophorus coram solo Cæsare aut Romanorum Rege diceret causam. Confirmatorias donationum istarum Chartas Codex Diplomaticus dabit.

§. XVI.

In Belgio hæc dum suscepit Romanorum Rex, pater ejus Imperator Suevici fœderis socios contra Albertum Bavariæ Du- Bello Bavarico involvitur.

(*q*) In Charta legitur *Ruttich, dicte Sainct Paul.* Comitatus inter Luxemburgum & Theodonis villam, (Diedenhofen) quem exponit BERTELIVS in *descriptione Ducatus Luxenburgensis* pag. 156. quæ extat inter Respublicas Elzevirianas. Henricus Luxenburgi Comes Chartam A. 1262. datam ita inchoat: Nos Henricus Comes Luxemburgensis, *Rubensis* & Marchio Arlunensis, apud BERTELIVM loco alleg.

(*r*) In Instrumento *Florhange* prope Theodonis villam.

(*s*) *Pettanges*, Germ. *Puttingen* inter Luxemburgum & Arlunum, *Arlon.*

CHRIST.

cem armavit. Princeps hic, sapientem quem vocant, vicinæ Ratisbonæ libertati insidiatus, variis artibus rem eo perduxit, ut urbs, debitis onerata & quo se verteret nescia, pristinum sibi sumeret dominum atque A. 1486. Bavaricæ se subjiceret ditioni. Imperio liberam Civitatem ut restitueret Bavarus, nulla Cæsaris persuasione potuit induci. Collectus est fœderatorum exercitus ad Vindelicorum Augustam. Copias quoque suas adjunxit Christophorus. Sed antequam cum Alberto res devenisset ad prœlium, Maximilianus, cui tranquillitas publica semper curæ fuit, ad saniora eum reduxit consilia atque reconciliavit cum Cæsare, quod eodem, quem exponimus, anno (1492.) evenit. Ratisbona, per sexennium libertate privata, pristinam libertatem fere nolens recepit. (*t*)

§. XVII.

Robertum Marcan. in ordinem cogit.

Triennio post in expeditione Belgica Maximilianum comitatus est Christophorus; S. Georgii gerens vexillum. (*u*)

Robertus II. Marcæ Comes Roberti I. A. 1489. defuncti, filius, vir bellax & inquies, qui postea Bullionii Ducis nomen assumsit, (*x*) in Leodiensis ditionis partibus Esdainum possidebat Castrum;

(*t*) FUGGER. *Speculum Austr.* Lib. V. cap. 40. pag. 1055. ADLZREITTER *Annal. Boicor.* Part. II. Lib. IX. cap. 45. sqq.

(*u*) WENCKER de *Glevenburg*. pag. 41. & 43.

(*x*) Roberti hujus abneptis Carolina (*Charlotte*) nupsit A. 1592. Turriano Vi-

Castrum; (y) cujus præsidiarii per regiones vicinas rapinis suis vexabant colonos.

Philippus Archidux misit Christophorum, ut ex Luxemburgensi, Namurcensi atque Hannoniensi tractibus ad coërcendos prædatores tria peditum millia colligeret. Bulainium Marchio expugnat castellum; prædatores arbore infelici suspendit; Bullionii Castrum tormentis quatit, incendit, evertit. Esdainum interea magnis operibus communivit Marcanus & cum trecentis militibus fortiter defendit; denique Christophoro se tradens, dimissus est liber. (z)

§. XVIII.

Gesta ejus varia.

Tunc temporis (1495.) habita sunt illa Wormatiæ Comitia, quæ publicam quietem apud Germanos tandem stabiliverunt. Interfuit eis Christophorus (a) atque a Cæsare in mandatis accepit, ut cum ordine equestri Ortenavico ejus nomine ageret. (b) Ordo ille nuper Caroli Badensis instinctu, ejusdem publicæ pacis promovendæ causa, in corpus coiverat.

ce-Comiti Turenni Domuique huic Ducatum Bullionii & Sedani intulit.

(y) *Esdain* ad Mosam est situm, inter *Mezieres* & *Yvois*.

(z) PONTVS HEVTERVS *Rerum Austr.* Lib. V. cap. 4. FRANCISCVS HARAEVS in *Annalibus Brabantiæ* Tom. I. p. 494.

(a) TRITHEMIVS in *Chron. Hirsaug.* ad h. a. DATT *de Pace publ.* p. 494.

(b) DATT loc. cit. pag. 232.

CHRIST.

A. 1496. Fœderi Suevico, in triennium renovato, accessit. (c) Tum quoque Philippus Archidux, Civitatis Virdunensis Burgundiæ Gubernatorem Marchionem nostrum constituit; (d) eidemque triennio post annuam 1200. librarum assignavit pensionem.

Anno sequenti cum Eberhardo, Wirtenbergæ Duce, super advocatiam Monasterii Albæ Dominorum transegit, Maximiliano I. Imp. transactionem firmante. (e)

Dimidiam Lahræ & Mahlbergæ coëmit.

Eodem tempore Christophorus a Johanne & Jacobo, Moërsii Sarverdæque Comitibus, dimidiam partem Lahræ & Malbergæ coëmit; (f) ita quidem, ut utraque Dynastia a Sarwerdanis & Badensibus indivisim regeretur. A. 1629. fuerunt divisæ. Malberga penes Bada-Badenses mansit, Lahra ad Saræpontanos Comites, Sarverdæ heredes, transivit, qui eam deinceps Bada-Durlacensibus oppigneraverunt.

§. XIX.

Pacem publicam renovat.

Hæc dum aguntur, Christophorus fratri suo, Trevirensi Archiepiscopo, adversus Boppardienses rebelles, cum Palatino

(c) IDEM pag. 325. & 337.

(d) Chartam hanc, die 8. Januarii datam, Codex Diplom. exhibet.

(e) BESOLDI *Monumenta Wirtenb.* pag. 122. seqq. PETRI *Suevia Sacra* pag. 41.

(f) KLOCK. *Consilior.* Tom. II. Consil. 56.

Rheni & Hassiæ Landgravio adduxit auxilia, quibus Boppardia subacta. (*g*) Paci publicæ contrariari hæc visa sunt. Et tamen paulo post (1498) cum Ulrico Wirtenbergæ Duce in Comitiis Friburgi Brisgoviæ die 26 Julii Wormatiensis pacis publicæ fœdus in octennium Marchio noster renovavit. (*h*)

Neque vero Germanicæ securitati satis prospectum esse reputaverat Cæsar; nisi & augustus Imperii constitueretur Senatus, qui repræsentaret Comitia, subitisque rebus præsens afferret remedium; Turca imminente Germanis. Senatum hunc Vigintiviralem Cæsar in Comitiis Augustanis A. 1500. Statuum Germaniæ consilio instituit, & assessorem ejus constituit Christophorum. (*i*) Consessus nonnisi per biennium duravit; sub Carolo V. restaurandus ad tempus. Regimenti Imp. consors.

Eodem Cæsare suffragante, eodemque anno, Fœderi Suevico, quod in duodecim annos renovatum, (*k*) Marchio quoque noster accessit; magna animo consilia revolvens. (*l*)

(*g*) KNIPSCHILD. de *Civitatibus Imperial.* Lib. IV. cap. 1. p. 350. Vide Johannis Archiepiscopi Trevir. vitam supra.

(*h*) DATT pag. 796. & 915.

(*i*) MULLER. *Reichstags-Staat* Lib. I. cap. 5. RECESS. IMP. edit. *Senckenberg.* Part. II. pag. 84. Christophorus ad comitia Augustana Hermannum de Sachsenheim miserat legatum. FUGGER. *Specul. Austr.* Lib. VI. cap. 4. p. 1130.

(*k*) DATT. p. 350. 443. 446. & 473.

(*l*) Inter hæc Christophorum A. 1501. in Belgio fuisse ex Charta Bruxellis d.

§. XX.

Johannam Sausenb. filio quærit uxorem.

Aderat nimirum tempus illud, quo Linea Badensis junior, quæ Hachberga-Sausenbergica vel Rœtelana dicebatur, visa est cum Philippo ad interitum vergere. Opibus hæc multum superavit Hachbergicam, cujus terras proavus Christophori Bernhardus acquisivit. Postremi tres Sausenbergæ Marchiones Burgundiæ Ducibus addicti, principem Ducatus urbem frequentes inhabitaverunt Divionem. Guilielmus, Rudolphus, Philippus, pater, filius & nepos, in Burgundicis terris suis lubentes sederunt. Philippus, natu quintus, Christophori filius, vividi ingenii & magnæ indolis Princeps, destinatus a patre, Johannam, Philippi Sausenbergici filiam & heredem unicam, qui duceret uxorem; ut Sausenbergicæ, Rœtelanæ, Badevilerenses terræ, vel patrimoniales vel acquisitæ, cum Badensibus jungerentur & in unum corpus coirent. Philippus XXII. annorum tum juvenis in Philippi Sausenbergici aula educabatur; gener ejus, omnes ut credidere, futurus.

Christophorus, hac spe plenus, A. 1501. misit ad Philippum legatos Hermannum de Sachsenheim & Johannem de Schauenburg (*m*) cum Georgio Hosio, ab epistolis secretis, qui

27. Sept. data addiscimus, cujus mentio apud OLIVAR. UREDIUM *de Sigillis Comitum Flandriæ* p. 133.

(*m*) Prior aulicus ministerialis fuit, quem vocant *Land-Hoffmeister*. Posterior dictus est *Haus-Hoffmeister*.

Christ.

Johannam, ejus filiam, pro filio suo Philippo peterent uxorem. Originis, sanguinis, insignium communio; familiae pacta vinculum hoc novum suadere, imo & exigere videbantur.

§. XXI.

At Marchio, Johannae pater, audita Legatorum oratione respondit, Ludovico Galliarum Rege inscio, inscioque Amedeo, Sabaudiae Duce, socero suo, quin & insciis vicinis sociis, per quos intellexerat Bernates, filiam in matrimonium se collocare non posse. Addidit tamen elogium agnati juvenis, Philippi Badensis, ejusque virtutes & animi dotes, multis laudibus extulit. (n) Ex responso hoc, quid intenderet Philippus, intellexerunt legati; cum repulsa inexpectata domum redituri. Christophorus post haec aliam ingressus est viam; in id unice intentus, ut moriente Philippo, Brisgovicas ejus terras, ex mutuae successionis pacto, ante undecim annos inito, occuparet. Sed frustra.

Johanna Sausenbergica, Badensem ingredi quae debuerat Domum, Longuevillanam ingressa est; atque Burgundicas & Helveticas patris hereditarias terras sibi retinuit & ad posteros suos Longuevillanos propagavit. (o)

(n) Haec ex Bada-Durlacensis Tabularii volumine, quo Austregale Spirensis Episcopi Judicium in causa Landgraviatus Badensium exponitur.

(o) Vide Tomum I. *Histor. Zaringo-Badensis* p. 418. sqq.

§. XXII.

In Saufenberg. tamen Brisgoviæ terris fuccedit.

Rœtelenfis autem, Saufenbergica & Badevillenfis Dynaftiæ, virtute pactorum, quæ fupra expofui, ad Chriftophorum tranfierunt; perpetuo Badenfibus terris vinculo iungendæ. Enimvero terrarum iftarum incolæ, intellecto Longuevillani, poft mortem foceri, eas poftulantis, confilio, A. 1503. Rœtelenfe Caftrum muniverunt præfidio, numeroque decies mille armati in Harda convenerunt auftrali, (*p*) unanimi confenfu conftanter profeffi, nullum alium fe agnituros effe dominum, quam Chriftophorum Marchionem Badenfem.

Lites defuper cum Longuevill.

Johanna, de ablatis fibi Brisgoviæ Dynaftiis apud Helvetios conquefta, in Camera Imperiali litem intendit, quæ inter Longuevillanos & Chriftophori pofteros octoginta per annos continuata eft. Bafilienfes a Longuevillanis per aliquod tempus non fuerant alieni. Res tamen, Prætore & Senatu Bernenfi arbitris d. 28. Aug. A. 1581. duarum Principum fœminarum interventu, feptuaginta octo poft annos, compofita eft.

§. XXIII.

Transactio.

Maria Longuevillæ & Totavillæ Dux, Novi Caftri Comes, Borboniæ Dux nata, Helionori, Longuevillæ Ducis (*q*) vidua,

(*p*) *Saufenhard* in colle, qui a Slienga vicina dicitur *der Sliengenberg*.

(*q*) Frater hujus Leonori fuit Francifcus Marchio de Rothelin, quod nomen

materque Henrici & Francifci, virtute poteftatis, à Galliæ Regibus, Carolo IX. ac dein Henrico III. acceptæ, ut & Anna, Caroli II. Marchionis Bada-Durlacenfis vidua, junctis trium Marchionum adolefcentium tutoribus, in urbe Berna convenerunt. Declaravit Maria, fe pro CCXXV. florenorum millium fumma, intra tres annos folvenda, omnibus juribus & actionibus liberorum fuorum, coram Judicio Camerali hucusque verfantibus, in Rœtelæ, Saufenbergæ & Badevillæ Dynaftias, oppidumque Schopfheim, folemniter renunciare. Conditum eft Renunciatianis Longuevillanæ Inftrumentum folenne, (*r*) eique Maria Borbonia cum Confiliariis Aulæ Comitatus Novi Caftri fubfcripfit. Bernenfis Civitatis nomine Chartam Dachfelhoferus fignavit. Adjecta funt fubfcribentium figilla.

Longuevillanæ gentis fator eft Johannes de Aurelia, Dunefii (*Dunois*) & Longuevillæ Comes, Ludovici Aureliani Ducis, qui A. 1468. deceffit, filius nothus, magni animi heros. Francifcus I. Johannis filius, pater fuit Francifci II. in cujus favorem Ludovicus XII. Galliæ Rex, Longuevillanum Comitatum A. 1505. Longuevillanorum origo.

gentilitium ad pofteros propagavit ad hunc usque diem. Habetur ille pro filio fpurio Francifci Longuevillani, ex concubina de Bloffet fufcepto. At Bloffetam hanc legitimam Francifci uxorem fuiffe docebit ILL. HOZIERIUS Infignium Franciæ judex, ut ipfe ad me fcripfit d. 7. Dec. 1762.

(*r*) Authenticum in Tabulario Bada-Durlacenfi fervatur.

in Ducatum erexit. Frater junior Ludovicus, Johannæ Sausenbergicæ maritus, Rœtelani Marchionis usus est titulo, quamdiu frater ejus supererat. Postea & alia hujus Domus linea titulum *Marchionis de Rothelin* accepit. Axioma hoc Longuevillæ Ducem in transactione cum Badensibus sibi reservasse ZECHIUS scribit; (*s*) at in Charta mentio reservationis non fit.

§. XXIV.

Christoph. Philippo fil. terras assignat.

Eodem anno, quo Sausenbergensem hereditatem adierat Christophorus, Philippo ille filio suo Marchionatum Badensem, Spanhemii & Ebersteinii Comitatuum partes Badenses, cum Dynastia Altensteig attribuit, ita quidem, ut omnia ad heredes transferret. Fecit hoc Heidelbergæ, Electore Philippo Ingenuo, amico suo, præsente; quum nempe eundem Philippum cum Electoris Palatini filia Elisabetha sponsasset. (*t*) Immutata hæc tamen sunt A. 1510. Mulnbergæ, (*u*) ubi Christophorus inter tres filios seculares, Bernhardum, Philippum & Ernestum, ratione successionis, denuo disposuit. Sed utraque dispositio testamento, quod A. 1515. Christophorus condidit, abolita est, ut suo loco videbimus.

Impen-

(*s*) EVROP. HEROLD. Tom. I. p. 508.

(*t*) Die Martis post S. Pauli convers.

(*u*) Die Veneris S. Michaëlis.

Impensæ multiplices, Longuevillanæ litis causa faciendæ, necessitatem Marchioni nostro imposuerunt, ut A. 1504. oppidum & Castrum Weingarten ejusque præfecturam Philippo Ingenuo, Electori Palatino, pro 12000. florenis Rhenensibus, cum pacto antichretico venderet. (x)

Weingarten Palatino vendit.

§. XXV.

Acquisiverat hæc Elector, magnam Electoratus sui partem Bavarico mox bello perditurus; eodem nempe anno proscriptus à Cæsare. Tum vero sanctæ & inviolabilis fidei ac amicitiæ specimen Christophorus edidit. Nulla enim ratione ab ipso Imperatore, cui alias addictissimus fuerat, potuit induci, ut arma contra Palatinum proscriptum arriperet, atque adeo recuperaret non modo ea, quæ nuper vendiderat, sed & quæ Fridericus Victoriosus ante hos quadraginta duo annos Carolo patri captivo extorserat. Rarum Principis moderati exemplum; qui occasionem, a fortuna oblatam, maluit contemnere, quam amicum, filii sui socerum, hostibus obrutum, suis terris spoliare. (y) Ipsa reconciliatio

A bello Bavarico abstinet.

(x) Tolneri *Histor. Palat.* Cap. II. p. 54.

(y) Trithemius in *Chron. Hirsaug.* A. 1504. Notum est ejus dictum *Eid und Ehr, gilt bey uns mehr, dann Land und Leut gewinnen.* Pareus *Histor. Palat.* Lib. VI. Sect. I. pag. 235.

CHRIST.

Philippi Electoris cum Cæsare intercessioni Christophori tribuenda est. (z)

§. XXVI.

Eberstei-nio proscripto terras restituit.

Bernhardus III. Ebersteinii Comes, Palatini vasallus & socius, in eodem bello a Cæsare devotus est diris. Bernhardinam Comitatus Ebersteinensis partem Philippo, Christophori filio, Cæsar donavit. Sed & hac liberalitate filium suum frui noluit Christophorus, eumque induxit, ut Ebersteinensis Comitatus ablati partem Bernhardo A. 1505. restitueret; quæ nonnisi sesquiseculo post, gente cum Casimiro A. 1660. extincta, variis denique modis ad Badenses rediit. (a)

Magnum præ se animum ferens.

Moderatio Christophori pro vario hominum ingenio extollitur vel reprehenditur. Palatini scriptores eam multum dilaudant. TOLNERUS, (b) postquam Castra, oppida, districtus,

(z) PONTUS HEUTERUS *Rer. Austr.* Lib. VI. Cap. 6. FUGGER. *Specul. Austr.* Lib. VI. Cap. 6. pag. 1155. seq. BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 322. Cæsarem in castris ad Kuffsteiniam arcem Christophorus adivit.

(a) ILL. PREUSCHEN. in *Differt. de Comit. Eberstein.* in *Carlsruher Sammlungen* pag. 422. Imo & partem Sylvæ Gernsperg Badense allodium Bernhardo & posteris in feudum masculinum concessit.

(b) *Historiæ Palatinæ* pag. 104. Nec silentio hic prætereundus est Johannes senior, Palatino Simmerensis, qui nullo modo potuit induci, identidem licet invitatus, ut contra Philippum Ingenuum corriperet arma, cum tamen opima quoque spolia ex bello isto reportare potuisset.

quos Bavarus, Wirtenbergicus, Haſſus, Bipontinus, Leiningenſes, Noribergenſes, quin & ipſe Maximilianus Philippo Palatino abſtulerant, enarraſſet, ſolius Chriſtophori abſtinentiam & magnanimitatem multis laudibus effert. Receptius tamen eſt Machiavelli conſilium: ampliandæ potentiæ quoties offertur occaſio, occaſione utendum.

§. XXVII.

Fœdus cum Maximil. Imp.

Florentes tum fuerant Ludovici XII. Galliæ Regis in regno ſuo & in Italia opes, ubi Mediolanenſem occupaverat Ducatum; Helvetiorum fœderatus; Longuevillani, uti vidimus, Ducis fortunæ promotor.

Siniſtri quid ab auſtro quum timuiſſet Chriſtophorus, A. 1505. die Veneris poſt Lætare contra Gallos, Helvetios alioſque cum Maximiliano Cæſare fœdus inivit, quod ſpeciatim Auſtriacas & Badenſes in Alſatia, Brisgovia & Nigra ſylva ditiones reſpexit. Wolfgangus, Furſtenbergæ Comes, Alſatiæ ſuperioris & Ortenaviæ Provinciarum Præfectus; Caſpar Baro de Mœrsperg, Advocatiæ Alſaticæ Vicarius Auſtriacus, Cæſaris nomine; David de Landeck, Rœtelanus, & Aſimus ad Lacum, Hachbergenſis Præfectus, pro Chriſtophoro Marchione fœdus firmarunt ſigillis.

CHRIST.

Spanheimensia.

Biennio ante Jacobus Joanni, propatruo ſuo, Electori Trevirenſi, in hac dignitate ſucceſſerat; Chriſtophori filius. Hic A. 1507. cum patre & cum Johanne Palatino Simmerenſi, qui maximam Comitatus Spanheimenſis partem tenuerant, convenit, ut lites, ob Comitatus jura quædam cum Archiepiſcopatu Trevirenſi exortæ, componerentur per arbitros. (c)

§. XXVIII.

Weſtphalici Jud. abolitionem promovet.

Gravamina contra vetus illud inquiſitorium Weſtphaliæ tribunal ſecretum, quod etiam Vemicum dicebatur, a longo jam tempore apud Germanos invaluerunt. Intolerabile viſum eſt Imperii Statibus, cives ſibi ſubditos, inaudita cauſa, ab eo judicari, damnari occulte, & a Scabinis illius Judicii, inſcio ditionis domino, ubicunque deprehenderentur, occidi. (d) Sigismundus & Fridericus IV. Impp. correxerunt abuſus. At Anno 1470. Weſtphalici illi judices eo audaciæ progreſſi ſunt, ut ipſum Cæſarem ad tribunal ſuum citarent. (e) Impotentis horum judicum dominationis Argentinenſes pridem pertæſi, duos eorum emiſſarios A. 1472. damnarunt ad ſuffocationem in flumine.

(c) HONTHEMIUS *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 582.

(d) AENEAS SYLVIUS *in Europa* cap. 37.

(e) WENCKER. in *Apparatu Archivor.* p. 383.

CHRIST.

Nefandum hoc judicium Cæfar A. 1512. aboluit. Triennio ante Chriftophorus, atrocitatem judicii hujus quoque indignatus, Argentinenfes invitavit, ut menfe Augufto ad Hagenoenfem Conventum, contra Weftphalicos judices conftitutum, fuos quoque mitterent legatos, (f) fœdusque contra illos renovarent. Auctoritas, qua apud Cæfarem nofter Marchio polluit, judiciorum horum everfionem non parum promovit.

§. XXIX.

Lis cum Godesav.

Eodem tempore Godesavienfis Monafterii, Durlaco vicini Abbas Jacobus, Benedictinæ familiæ, Chriftophoro Marchioni, Advocato Cœnobii, de terris quibusdam & juribus Romæ litem intenderat. Monachi deferuerunt Abbatem, quod temere litigaffet. Profequendæ liti cum negaretur pecunia, in Germaniam rediens, Abbatialem dignitatem depofuit Abbas. (g)

Fœdus Wirtenberg.

Biennio poft (1511) firmandæ pacis publicæ caufa Marchio nofter ad vicennium fpeciale fœdus cum Ulrico inivit Stutgardiæ; (h) ubi magno tum apparatu celebratæ funt nuptiæ, qui-

Ll 3

(f) WENCKER. loco alleg. p. 390.

(g) TRITHEMIUS in *Chron. Hirfaug.* ad hunc annum.

(h) DATT *de pace publ.* p. 796.

bus Sabinam, Alberti IV. Bavariæ Ducis filiam, uxorem duxit Ulricus; (*i*) turbis in Imperio deinceps excitatis notissimus; a Fœdere Suevico suis terris expulsus, quod pacem publicam violasset; quam ut firmaret, cum Christophoro nunc junxerat fœdus.

Comitia Trev. & Colon.

Anno sequenti habita sunt Treviris atque Agrippinæ Coloniæ Imperii Comitia, quibus eum cum Ernesto & Philippo filiis interfuisse reperio. (*k*)

§. XXX.

Lis cum Austriacis de Sausenberg. terris.

Maximilianus Cæsar Marchionem nostrum licet impense amaverit, a Consiliariis tamen inductus est, ut Brisgovica ejus jura imminuere tentaret. Res altius repetenda est.

Reciprocum illud Rœtelense pactum, a Christophoro & Philippo A. 1490. conditum, Charta sua A. 1499. Cæsar confirmans, non modo Rœtelæ Castrum & oppidum Schopfheim feuda oppignerata, sex mille florenis reluibilia, appellat, sed & ipsis Rœtelæ, Sausenbergæ & Badevillæ terris larvam Landsassiatus inducit; falsa opinione imbutus, Landgraviatum Brisgoviæ Austria-

(*i*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad hunc annum.

(*k*) TRITHEM. ad hunc annum. FUGGER. in *Specul. Austr.* Lib. VI. cap. XV. p. 1288.

CHRIST.

ci juris esse, eique in omnes Brisgovici Pagi terras suprematum adhærere. Marchio clausulam, eo inscio additam, constanter rejecit atque contra eam identidem protestatus est; nihil tamen in litteris mutatum.

Ensisheimense tribunal, cui Alsatia Austriaca & Brisgovia suberant, Christophoro A. 1503. Sausenbergo - Rœtelanam hereditatem adeunte, aliquamdiu quievit. At A. 1514. Dynastiarum illarum Præfecti ad Principem referunt, quod Austriacum Regimen collectas, & militaria servitia a Marchicis exigat, quin etiam postulet, ut a judicio Rœtelano (*l*) ad Austriacum Regimen libera provocatio sit.

§. XXXI.

Diuturna.

Jacobus Nagelius, Eques, Rœtelanæ Dynastiæ tum fuerat Præfectus. Causa hac magis magisque ingravescente Legati Helvetici Corporis, Badæ in Argovia collecti, die Martis ante Simonis & Judæ Christophoro Marchioni, quin & Civitas Basiliensis Nagelio studia sua officiaque obtulerunt. Tentata subinde est compositio litis. Austregalis Judex, Spirensis Episcopus A. 1567.

(*l*) Von dem Kapff zu Rœteln. Kapfengericht, habitum in Castro Rœtelensi sub dio in loco prominente qui *Kapff* vocabatur.

in prima inſtantia pro Auſtriacis ſententiam tulit. (*m*) Lento tamen gradu in Camera Imperii lis continuata eſt.

Sueci Exemplo Pacis, quod jam A. 1647. die 14. April. Cæſareanis obtulerant, hæc verba inſeruere: „ Renunciant Archiduces Auſtriæ pro ſe & heredibus in perpetuum actionibus „ & proceſſibus ſuper Dynaſtia Rœteln aliisque ditionibus in „ Camera contra Marchiones inſtitutis. „ (*n*)

Cum Iſaaco Volmaro, Conſiliario Cæſareo hac ſuper re quoque egerat Fridericus V. Marchio Oſnabrugæ. (*o*) Sed fruſtra laboratum.

Seculi decurſu opus erat, omnis ut componeretur contentio, quam Maria Thereſia denique A. 1743. terminavit, uti ſupra oſtenſum. (*p*)

§. XXXII.

Marchio inter filios teſtamento diſponit.

Duodecim ante obitum annis, (1515) poſtquam totidem luſtra vitæ cum dimidio expleſſet, Chriſtophorus inter filios ſuos, ſeculo addictos, Bernhardum, Philippum, atque Erneſtum poſtremam

(*m*) ADAMI Relatio de Pacificatione Weſtphalica cap. 28. §. 17. p. 516.

(*n*) A MEYERN Acta Pacis Weſtphal. Tom. V. p. 460.

(*o*) IDEM pag. 704.

(*p*) Tom. I. *Hiſtor. Zaringo-Badenſis* p. 413.

mam divisionem terrarum & Pragmaticam sanctionem Domus constituit, quæ hodieque servatur. Præcipua sanctionis hujus capita proponimus lectori.

1. Dispositiones A. 1503. & 1510. a Christophoro factæ abrogantur.

2. Bernhardus, filiorum senior, dimidiam partem Comitatus Spanheimensis posterioris, una cum Luxenburgicis Dynastiis, Rodemacher, Reichsperg, Hesperingen & Useldingen; jus super Puttingen, Ruland, quin & super pignus Trevirense Schœnenberg accepit.

3. Philippi portio Marchionatus Baden cum Altensteig & Beinheim, loca oppignerata Neuenburg & Weingarten, Eberfteinii pars dimidia, Dominia Lahr, & Mahlberg cum vicis a Geroldseckia Domo comparatis.

4. Ernesto destinantur Marchionatus Hachbergæ, cum Usenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ, Sausenbergæ Dynastiis oppidoque Schopfheim, &c.

5. Officiales & subditi futuris Principibus jurent.

6. Rudolpho filio, qui Clericus, annua centum florenorum pensio decernitur.

7. Pignora ſi redimuntur, ad fundorum novorum acquiſitionem adhibeatur pecunia.

8. Singuli tres filii cum terris pecuniam, & quidquid redituum in cellis, granariis, reperitur, ut & ſupellectilem retineant. Argentea vaſa inter quatuor filios, Burgundica debita inter ſeculares tres ſolos dividantur.

9. Singuli ſua feuda accipiant, ſua onera portent; debita terris inhærentia ſolvant.

10. Quæ debita Chriſtophorus, pro Aulæ ſuæ ſuſtentatione contraxit, eorum dimidiam partem ſolus Philippus, alteram Bernhardus & Erneſtus junctim perſolvant.

11. Otilia, Chriſtophori uxor, mortuo marito, telonium Boppardiæ percipiat. Bona ejus illata ad reluendas Spanheimenſes, Lahrenſes, Mahlbergenſes terras, & ad Luxenburgenſes quasdam acquirendas adhibitæ ſunt.

12. Commendatur filiis concordia, & ſi difficultas oriatur, amica compoſitio, vel juridicum examen.

13. Singuli tres fratres utantur titulo & inſignibus Badæ.

14. Filiæ Principes omnes a ſucceſſione in terris excluduntur, quamdiu maſculi ſuperſunt.

15. Dos octo, vel decem millium florenorum illis conſtituitur.

16. Renuncient in favorem masculorum, duodecimum quum attigerint annum.

17. Terræ si augeantur, summa quoque dotis augeatur.

18. Filii in matrimonialibus pactis addant formulam de exclusione feminarum.

19. Prohibetur alienatio terrarum.

20. Si oppignerandi necessitas adsit, pignus fratri & agnatis prius offeratur. Exteris si oppigneratio facienda, fiat cum reluitionis jure, Marchionibus Badensibus cunctis servato.

21. Rami extincti filiæ octo vel decem mille floreni solvantur in dotem; vel, si monasticam vitam eligat, debito ei modo prospiciatur.

22. Philippus Marchio ceteris fratribus documenta illa tradat, quæ terras eorum respiciunt; documentorum communium eis dentur exempla.

23. Officiales & subditi ad Pragmaticæ hujus legis observationem adstringantur.

24. Tres filii jurejurando hanc legem confirment cum jurium suorum, si quæ habeant, renunciatione.

25. Sanctionis testamentariæ auctor eam denuo corroborat, firmamque ejus observationem promittit.

Non transeundum silentio est, quod Guilielmus Argentinensis Episcopus Sanctionis hujus fuit præcipuus promotor. Testes Johannes de Schauenburg Gubernator Luxemburgicus. Jacobus Kirser, Doctor juris & Cancellarius. Blicker Landschad de Steinach, Præfectus Pforzheimensis. Conradus a Venningen, Præfectus Durlacensis. Consules denique & Senatores Oppidorum Baden & Pforzheim.

Testamentaria hæc Sanctio die S. Jacobi A. 1515. condita est Pragæ.

§. XXXIII.

Regimen filiis tradit.

His ita stabilitis, Christophorus, corpore debilis, solenni Diplomate, die S. Petri ad vincula ejusdem A. 1515. scripto, regimen terrarum, ad formam, quam memoravimus, suis tradidit filiis. Abdicavit se regimine ad quatuor annos, & ad hoc usque tempus consiliariis & officialibus fidem sibi datam remisit. Addita clausula, ne feuda vacantia novo, patris inscitu, conferrentur vasallo; neve proprio filii, sed vicario patris nomine gubernarent. Sed paullo post mentis quoque cum accessisset debilitas, Maximilianus Cæsar Literis d. 15. Jan. 1516. Augustæ Vindelicorum datis, tres filios ad anni spatium Curatores & Vicarios patris, in sua quemque portione, constituit.

Eodem anno Equitis Aurei velleris dignitas in solenni Torquatorum conventu, a Carolo Austrio, Belgii Principe, Bruxellis celebrato, translata est a patre Christophoro in filium, qui Caroli aulam sequebatur, (*q*) Bernhardum haud dubie, Luxenburgica qui feuda acceperat.

Accessit denique alienatio mentis, quæ filios coëgit, ut, accedente auctoritate Cæsarea, patrem veteri Castro Badensi, quod ille nuper deseruerat, A. 1518. includerent. (*r*)

§. XXXIV.

Pax publica Wormatiæ, ut diximus, in perpetuum stabilita, a rupibus & præcipitiis montium Germaniæ Proceres paulatim invitavit ad plana. Christophorus hanc epocham prævertit. Anno enim 1479. Castrum Badense vetus, ubi conditores & statores gentis quadringentos per annos habitaverant, reliquit, novumque Thermis oppidoque Badæ vicinum ædificavit in loco, ubi Palatium hodiernum conspicitur. Vetus viduæ Matri inhabitandum concessit. (*s*)

Novum Badense Castrum exstruit.

Mm 3

(*q*) Petit *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Lib. VIII. p. 13.

(*r*) Conventio Philippi atque Ernesti hac super re extat, data Vigilia Visitat. Mariæ.

(*s*) Die conversionis Pauli. Jungleruss in Christophoro.

Castrum vetus.

Castrum hoc montanum, ubi incunabula Gentis, unde nomen Badensis Domus profluxit, bellorum temporumque injuriis destructum, in ipsis ruderibus spectatori venerabile una cum hodierno, ad Badæ oppidum sito, tabulis æneis impressa exhibemus Lectori.

§. XXXV.

Investitura Caroli V. Imp.

Tribus post annis Carolus V. Imp. Wormatiæ Christophoro Marchioni, intervenientibus filiis ejus Philippo & Ernesto, amplissimas dedit litteras feudales d. XXVII. Febr. in quibus terræ exprimuntur sequentes: Marchionatus Badensis, Marchionatus Hachbergensis, dimidia pars Comitatus Ebersteinii, Dynastia Usenbergæ; dimidia pars Castri & oppidi Malberg. Pars Marchionum in vicis Districtus Riedæ, in Kippenheim, Ichenheim, Kirchzelle, Tundenheim, Altheim; denique vicus Stuzheim Argentinensis Episcopatus. Aurea item Argenteaque monetæ.

Literæ Clementis VII.

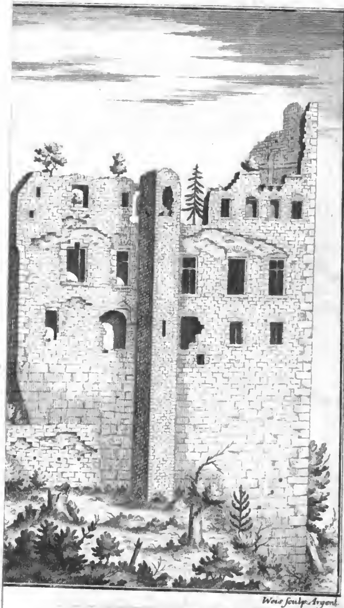
A. 1524. Clemens VII. Papa literis a nobili viro Marchione Badensi Christophoro petivit, ut Cardinalem Campegium, Legatum a latere, Noribergam ad Comitia Imperii proficiscentem, benigne excipiat, eique tam in conventu ipso, quam alibi opera sua adesse velit. (t)

(t) Codex Diplom. Badensis.

2.3.30 vol II

I VETERIS PARS PRIOR.

ad pag 278. a

Weis sculps. Argent.

2 .3 30 vol. II

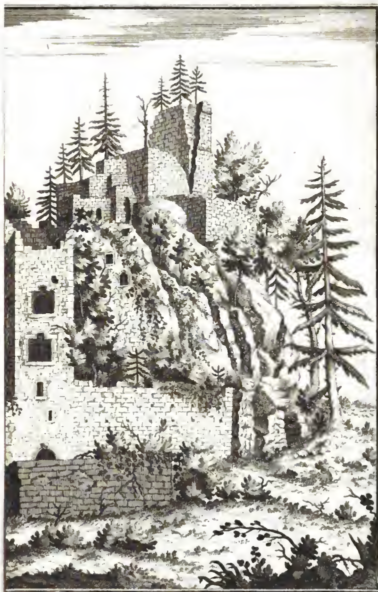
ad pag: 276. b

'ETERIS PARS POSTERIOR.

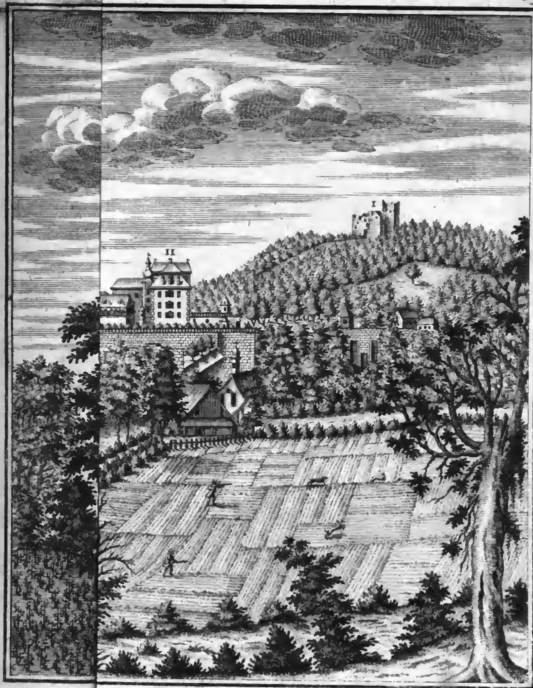

ad pag. 278. c

TRIVETERIS LATVS MERID.

N°IV. DA

J. Striedbeck sculpsit Argent.

§. XXXVI.

A 1527. d. XXIX. Aprilis Christophorus decessit, Marchiæ & Gentis suæ amplificator & stator; qui Luxenburgici Ducatus Dynastias atque Dominia donatione Maximiliani, uti vidimus, partim etiam emtione acquisivit; qui Labræ & Malbergæ dimidiam partem suæ Domui intulit; Sausenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ Dynastias, vi pacti, cum Sausenbergensium Marchione postremo initi, multo labore, magnisque impensis ad Marchionatum Badensem reduxit. (*u*)

Mors Christoph. & accessiones terrarum subeo.

Vicorum Ottenheim, Friesenheim, Oberweiler & Heiligenzell partem dimidiam, quin & partem præfecturæ Schwand vicumque Tutschfelden, item duas tertias vici Weiler, cum partibus nonnullis præfecturarum Singen & Mutschelbach; tres item quaterniones vici Niefern dimidiamque vici Eisingen comparavit. Castrum Alsatiæ & oppidum Beinheim a Bernhardo, Ebersteinensi Comite, redemit. Octavam Castri Zaringensis partem, vicos Gundelfingen & Reutenbach emtione ad Marchiam transtulit; quam Principum Badensium nullus tot terris adauxit.

(*u*) Vide supra A. 1503.

CHRIST.

§. XXXVII.

Chara-ćter.

Ceterum Chriſtophorus pleroſque ſui ſeculi Principes dignitate oris corporiſque præcelluit. Mens ei recta, moderata, juſtitiæ, æquitatis amans, promiſſorum tenax, fallere neſcia. Imperium clementia & comitate temperavit. In toga & ſago erectus ſemper, &, prouti circumſtantiæ id exigere videbantur, vel ſeverus vel blandus. In tractatione rerum cautus & alacer; trium ſibi ſuccedentium Cæſarum amore & benevolentia per totos quadraginta annos ſine interruptione conſpicuus; qui dignitatibus, feudis, honoribus (x) eum omnes ornarunt. Subditos ſibi Marchiæ cives bonis inſtitutis & legibus abunde inſtruxit; ſuoque illos rexit exemplo. Codicem Juris provincialis (*Erbordnung*) A. 1511. Marchiæ ſuæ dedit. Ordinem cauſſarum in ſuis & vaſallorum atque Landſaſſiorum terris obſervandum, biennio ante præſcripſerat.

Oeconomicas ejus virtutes ſi ſpectes, alieni non appetens fuit, nec ſui profuſus; ſine avaritia parcus; ſine profuſione liberalis; caſtus vnius conjugis maritus; quindecim liberorum ſine macula

(*x*) Aurei velleris torque.

CHRIST.

cula feliciffimus pater. Aula Chriftophori virtutum & gratiarum fuit theatrum & fchola.

Tantus Princeps decennio fibi fuit fuperftes; felicior dicendus, fi poft conditum teftamentum obiiffet.

Doctus illius ævi Italus, Philippus Beroaldus, Bononienfis, (y) ita de eo fcribit: „ Marchio Badenfis Chriftophorus,
„ Auguftiffimi Imp. Friderici III. ex forore nepos, - - - animi
„ magnitudine virtutisque præftantia ceteris totius Germaniæ
„ Principibus haud dubie antecellit; fine quo nihil memorabile
„ per hofce annos ab inclytiffimo Maximiliano geftum eft, cui
„ Ducatus bellici primæ partes confenfu Germanorum deferun-
„ tur, apud quos fortiffimi Principis nomen meritiffimo confe-
„ cutus eft. „

§. XXXVIII.

Otilia, Chriftophori Conjux, ex Comitum Cattimelibocenfium Domo fuit, Philippi junioris filia, Philippi fenioris, Comitis fuæ gentis poftremi, neptis; quam Avus A. 1468. defponfaverat Marchioni. Uxor Otilia.

Tabularium Electorale Palatinum me docuit, Fridericum I. cum Philippo feniore A. 1456. Oppenhemii conveniffe, ut Philip- Philippo Ingen. ante promiffa.

(y) In Dedicatione Libelli de *Felicitate* ad Jacobum Marchionem, filium Chriftophori.

pus, quem deinceps appellaverunt Ingenuum, in Electoratu Palatino futurus succeſſor, octo tum annorum puer, ubi adoleverit, Otiliam, Philippi neptem, duceret uxorem, atque adeo Cattimelibocenſes terras cum Palatinis aliquando conjungeret. Otiliæ, pubertatis annos ingreſſæ, procos inter Chriſtophorus Badenſis comparuit. Fridericus Elector, de augendis Palatinæ Domus opibus ante omnes alios ſollicitus, A. 1467. Philippi, novendecim tum annos nati, ad contrahendas has nuptias requiſivit conſenſum, atque ſolennem hac ſuper re Conventum d. IX. Sept. Heidelbergæ inſtituit; ad quem Wormatienſis & Spirenſis Epiſcopi, Magiſter Ordinis Teutonici, præcipuique Aulæ Palatinæ proceres vocati. Sed contra omnem Friderici ſpem Philippus ſponſalia recuſavit præfracte; non ſemel teſtatus, ad ineundum matrimonium ætatis ſe nondum eſſe maturæ. Quin & inſuper addidit, malle ſe ex Principum, quam ex Comitum claſſe aliquando ſibi eligere uxorem. Elector indignatus repulſam, de ſua Palatinas res promovendi voluntate multa teſtatus, ad poſterorum memoriam, quæ geſta ſunt, juſſit perſcribi. Inſtrumentum Heidelbergæ confectum die Mercurii poſt Nativitatis Mariæ. Patrui conſilium Philippus ſi fuiſſet ſecutus, dives ille Cattimelibocenſis Comitatus ad Palatinam domum haud dubie perveniſſet. Fridericus cum Philippo, Otiliæ avo, cum Dominis feudorum res ita ordinaturus fuerat, a ſucceſſione filiam excluſiſſet ut ex filio neptis.

Ita cum Chriſtophoro nuptias celebravit Otilia; cui Caſtrum Stadeck cum hominibus atque bonis; quin & ſedecies mille floreni ſuper Caſtrum Algesheim ab Avo aſſignati ſunt pro dote. (*z*) Alma hæc genetrix poſt quinquagenarium fere conjugium A. 1517. die XV. Aug. deceſſit.

§. XXXIX.

Sobolem ejus ordine nativitatis recenſeo.

1. Jacobus natus A. 1471. qui, jure primigenituræ neglecto, eccleſiaſticam vitam elegit; quam deinceps ſpeciatim expono.

2. Maria A. 1473. d. 2. Jul. (*a*) Electa Abbatiſſa Monaſterii Lucidæ Vallis, mortua 6. Id. Jun. 1519.

3. Bernhardus A. 1474. (*b*)

4. Carolus A. 1476. die 21. Maji. Canonicus Argentinenſis & Cuſtos, atque A. 1506. Electioni Archiepiſcopi Argent. Guilielmi de Honſtein interfuit. Collegii quoque Metropolitani

(*z*) Charta extat in Tabulario Bada-Badenſi.

(*a*) BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 297. ubi dies natales liberorum Chriſtophori ſollicite annotavit. JUNGLERUS jam A. 1470. natam fuiſſe tradit Mariam, quam Jacobo II. Archiepiſcopo ætate majorem conſtituit; ſed nimium, quod inter Jacobum hunc & Bernhardum relinquit, intervallum, Broweri ſententiam magis probabilem reddit.

(*b*) Vide Tom. III. ubi de Bernhardo III.

Trevirensis Canonicum eum fuisse scribit BROWERUS. (c) Obiit A. 1510. die 7. Octobris. (d)

5. Christophorus A. 1477. pridie B. Mariæ Magdalenæ. Argentinensis & Coloniensis (e) Ecclesiarum Canonicus, obiit Durlaci A. 1508. d. 29. Mart.

6. Philippus A. 1478. Marchiæ Badensis possessor, de quo speciatim agimus infra.

(c) Lib. XIX. p. 298.

(d) JACOBUS LOCHER, in Friburgensi Lyceo vivens, Horatium Argentorati impressum A. 1497. ei dedicavit. GRUNINGERUS, illustris Argentinensium Typographus, scriptorem hunc cum iconibus multis, ligno incisis, & commentariis amplis, in forma majore, imprimi curavit; splendidum pro illo tempore opus, dignum quod Carolo dicaretur. Hic in Argentinensium summo templo sepultus est cum hac inscriptione, quæ periit.

Marchio qui fueram de Baden ædis & hujus
　Custos, vermiculis sum datus esca levis.
Qui legis hæc discas Parcarum stamina nullis,
　Nam mors quæque rapit, parcere stemmatibus.
Si domus aut pietas, inopum si cura bearent
　Quenquam, cum superis, Carole, nectar habes.

* Vid. SCHADAEI *summum Argentinensium templum* pag. 74. In *Cod. MS. Monumentorum Argent.* hæc verba reperio: „ A. 1510. obiit Carolus
„ Marchio Baden. Dominica post Francisci Canonicus atque custos ma-
„ joris Ecclesiæ Argent. requiescat in pace. „

(e) BROWER. loc. cit.

7. Otilia d. 6. Jun. A. 1480. Abbatissa Monasterii Cisterciensis Pfortzhemii. (*f*)

8. Rudolphus IX. A. 1481. d. 16. Junii. Canonicus Ecclesiarum, Moguntinæ, Coloniensis, Argentinensis & Augustanæ, ut & Canonicus Primicerius in æde S. Stephani Metensis. (*g*) A. 1506. interfuit electioni Episcopi Argent. Guilielmi de Honstein. Obiit 9. Kal. Octobr. 1533.

9. Ernestus nat. A. 1481. (*h*)

10. Wolfgangus nat. A. 1484. d. 10. Maji. A. 1522. vivis excessit. (*i*)

11. Sibylla A. 1485. d. 26. April. (*k*) desponsata est Ludovico Comiti Nassoviæ & Saræpontis A. 1490. Dotem filiæ promisit pater 8000. florenor. Rhen. Elector Trevir. Johannes pacta firmavit litteris, datis Palatioli (*Pfaltzel*) Vigilia omnium Sanctorum 1490. (*l*) Contractus caruit effectu. Nam A. 1503. eadem

Nn 3

(*f*) PETRI *Suevia Ecclesiast.* p. 667.

(*g*) SERARIVS *Rer. Mogunt.* Tom. II. pag. 339. Moguntinensem Canonicatum resignatione Jacobi fratris A. 1497. accepit.

(*h*) Vid. Tom. III.

(*i*) Ita JVNGLERVS. Sed BROWERVS vix quadrimum vita functum esse scribit Wolfgangum.

(*k*) BROWERVS ponit sextam feriam quæ D. Marci præcessit.

(*l*) Extant in Tabulario Bada-Badensi.

CHRIST.

Sibylla desponsata est Philippo Hanoviæ Comiti, eique dos 5000. florenorum Rhenensium promissa, & mille floreni pro clenodiis. Literæ hac super re confectæ sunt Badæ. (m) Obiit Sibylla A. 1527.

12. Rosina A. 1487. d. 5. Martii, (n) quam inter & Franciscum Wolfgangum, Zolleranum Comitem, Maximilianus I. Rex Romanorum Brundrutti A. 1493. nuptias conciliavit. (o) Mortuo Wolfgango, Rosina Johanni, nobili ab Aven nupsit.

13. Johannes II. Luxemburgi A. 1490. d. 24. Sept.

14. Beatrix A. 1492. Dominica post D. Sebastiani, desponsata fuit A. 1501. Johanni, Comiti Palatino, Johannis, Comitis Palatini Simmerensis, filio. Christophorus promisit in dotem 8. millia florenor. Rhen. Contractus Simmeræ initus, consentiente Jacobo, filio Christophori, Coadjutore Archiepiscopatus Trevirensis (p)

15. Georgius A. 1493. Kal. Julii, quem eodem anno decessisse, sepultumque Trarbaci tradit JUNGLERUS. At vetus Tabula lignea, Christophoro vivente picta, contrarium indicat.

(m) Extant ibidem.

(n) BROWERUS ponit diem Lunæ post S. Adriani.

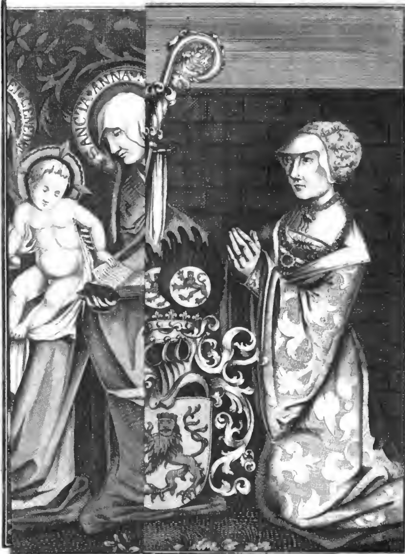
(o) Litteræ datæ an *Erigtag nach der heil. drey Kunig Tag*, extant in Tabulario Bada-Badensi. Laudat in his litteris Maximilianus officia, quæ Christophorus, ut Gubernator Luxemburgici Ducatus, ei præstitit.

(p) Extat Instrumentum in Tabulario Bada-Badensi.

ad pag. 266 a (2)

IORI BADEN

Ex Pinacotheca Bada. Durl.

Mart. Weis sculp. Argent.

LICATIO TA

us Canonicus | I. Odforzhemii. IV. *Sibylla uxor Philippi*
Volfgangus. | Com uxor *Iohannis Palatini Simmerensis*

§. XL.

Servatur ea in Bada-Durlacenſis Familiæ Palatio Baſileæ, repræſentans Chriſtophorum cum Otilia decemque filiis & quinque filiabus. Suo ſinguli oris & corporis habitu veſtituque comparent; uno ſolo, cujus os occulitur, excepto, quem Wolfgangum eſſe arbitror. Tabulam, æri inciſam, exhibemus lectori. Pater thorace & aurei velleris torque ornatus, pro tegumento capitis habet retiolum, vel vitam crinalem; cui galeam ſolebat imponere; (*q*) quæ ad genua jacet. Bernhardus & Georgius filii ſimiliter comparent mitrati. Ille cum Erneſto propagator Gentis barbatus, hic cum barba raſa comparet. Jacobus Trevirenſis Elector, primogenitus, Archiepiſcopali ornatu; Philippus thoracatus, ſed non vittatus, cum capillis pictus eſt. Hi duo cum patre genibus flexis ſoli viſuntur. Reliqua filiorum turba ſtat omnis erecta. Philippus, nonniſi ſextus in ordine fratrum poſt Jacobum tamen reliquis fratribus grandior cernitur; forte quod ipſe, artium præ ceteris amans, tabulam pingi curavit, primusque omnium in matrimonio vixit.

Tabula picta Familiam Christoph. repræsentans.

(*q*) Retiolo pileum impoſuerunt pro galea extra belli tempus. Talis apparet Geldriæ Dux Carolus, qui Chriſtophori noſtri coætaneus fuit. Vide Pontani *Hiſt. Gelrucæ*, p. 595.

Bada-Badensis & Bada-Durlacensis linearum, propagatores Bernhardus & Ernestus, sexto atque octavo loco sistuntur.

Ex Christophoriana hac sobole quatuor seligimus filios, quorum vita peculiaribus describenda capitulis. Sed præmittendi his sunt duo fratres Christophori; perdigni sane, memoria eorum ut transmittatur ad posteros, Albertus nempe & Fridericus; ille seculo, hic Ecclesiæ adscriptus; bellis uterque Belgicis clarus. Initium ab Alberto ducendum, fratrem qui superavit ætate.

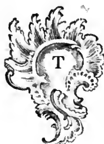

CAPUT

CAPUT II.

ALBERTUS.

§. I.

Triennio junior natu frater Christophori fuit Albertus, natus die 25. Jan. A. 1455. fidus fratris Achates. Alberti gesta.

A. 1473. magno illi apud Treviros Conventui inter Fridericum IV. Imp. & Carolum Burgundiæ Ducem, (*a*) ut & institutis anno insequenti Comitiis Augustanis cum Christophoro interfuit; (*b*) biennioque post, eodem socio, super fabricam communis monetæ cum Comitibus Wirtenbergæ conventionem inivit.

(*a*) BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 302.

(*b*) LEHMANNUS *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 113. p. 901.

Extincto Carolo I. patre, Marchionatus regimen Christophoro fratri per sexennium soli permisit. A. 1482. divisis cum eo terris, accepit Hachbergam, quam eidem denique, reservatis sibi annuatim mille florenis, iterum soli reliquit. (*c*)

Post hæc Albertus noster cognati sui Sigismundi Austriæ Archiducis, apud Tirolenses regnantis, secutus est aulam; Hohenbergici Comitatus ab eo Rector creatus.

A. 1486. Fridericum IV. Imp. & Maximilianum, Francofurti Romanorum Regem electum, ad Regiam coronationem Aquisgranum comitatus est, ubi a novo Rege ritu solenni receptus est Eques; (*d*) annoque sequenti Comitiis Norimbergensibus interfuit. (*e*)

§. II.

Obitus.

A. 1488. in auxilium Maximiliani Romanorum Regis, quem Flandrenses rebelles captivum tenuerant, una cum Chri-

(*c*) Vide supra in Christophoro.

(*d*) HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. II. pag. 136. FUGGER. *Spec. Austr.* Lib. V. Cap. 33. p. 954.

(*e*) FUGGER. loc. alleg. Cap. 37. pag. 975.

ſtophoro fratre feſtinans, in oppugnatione oppidi Damm, quam Maximilianus ei commiſerat, d. 18. Julii, ſclopeti ictu periit. (*f*)

Corpus ejus Graviæ apud Brabantos depoſitum, atque deinceps translatum eſt Badam. (*g*)

Tredecim annorum juvenis, cum Suſanna, Johannis Comitis Naſſovio-Saræpontani, Walramianæ lineæ, deſponſatus eſt filia A. 1469. In dotem promiſſi ſunt ſponſæ decem mille

(*f*) IDEM loco alleg. p. 1002. PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtr.* Lib. III. Cap. XI. erronee Chriſtophorum tum cecidiſſe ſcribit.

(*g*) Monumenti ejus ſepulcralis inſcriptio hæc eſt „Anno Domini 1488. X. „ Cal. Aug. Illuſtris Princeps Dominus Albertus, Marchio Bad. in ex- „ peditione contra Brugenſes liberandi Rom. Regis gratia in oppugna- „ tione oppidi Damm jactu lethiferi teli mortem obiit.„ HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. VII. pag. 36. indicat *Sapidi Seleſtad. Conſolationem de morte Alberti, Marchionis Badenſis, ad Guilielmum Boecklin, præfectum Rubeaquenſem.* Tractatus hic A. 1544. impreſſus eſt Argentorati, ubi Sapidus floruit. GESNER. in *Biblioth.* p. 494.

ALBERT.

floreni Rhenenses. (*h*) Sponsalia, interveniente Alberti morte, caruerunt successu. Johanni Seniori, Comiti Palatino Simmerensi, Friderici filio, dein nupsit Susanna.

(*h*) Charta extat in Tabulario Bada-Badensi.

CAPUT III.

FRIDERICUS

EPISCOPUS ULTRAJECTENSIS.

§. I.

Fridericus filius Caroli I. Marchionis, (*a*) frater Christophori, natus d. 8. Jul. A. 1458. a tenera ætate literis imbutus est. Altiora tractaturus, invisit Lutetiam, ubi illustri præceptore, Heinlino de Lapide, (*von Stein*) Germanicæ originis viro, Doctore Sorbonico, humaniorum literarum restauratore, est usus. Heinlinus Friderici institutio.

Oo 3

(*a*) P. CORNELISSONIUS BOCKENBERGIUS GOUDANUS, in *Historia Pontificum Ultraject.* num. 56. errat, quando Fridericum Adelberti Reguli Badensis filium adpellat.

FRIDER.

cum Guilielmo Ficheto, Priore Sorbonico, politioris quoque literaturæ cultore, bonas artes promovit, eumque in finem Ulricum Gering Constantiensem cum sociis vocavit Lutetiam, ut Typographiam in Sorbonæ Domo institueret, quod ante A. 1470. factum. (*b*)

§. II.

Canonicatus.

Friderico juveni, Ecclesiæ dicato, in Cathedralibus Germaniæ Templis honores affatim decreti sunt. Coloniensis Ecclesia thesaurarii ei detulit munus. Moguntini, Trevirenses, Ultrajectenses Ecclesiarum suarum constituerunt Canonicum. (*c*)

Gesta varia.

In patrui sui, Antistitis Trevirensis, aula frequenter versatus, Confluentiæ præsens fuit conventui, in quo Confluentini rebelles A. 1483. interventu Trevirensis Capituli Archiepiscopo Principi suo reconciliati fuerunt; (*d*) quem etiam quadriennio post ad Comitia Norimbergensia comitatus est. (*e*) Sed & Fride-

(*b*) CHEVILLIER *Origine de l'Imprimerie de Paris* p. 31.

(*c*) SERARIUS *Rerum Mogunt.* Tom. II. pag. 339. Canonicatum Moguntinum Fridericus A. 1479. suscepit.

(*d*) HONTHEMIUS *Histor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 467. & 470.

(*e*) FUGGER. *Specul. Austr.* Lib. V. Cap. 34. p. 964.

rico Cæsari carus, copias contra Brugenses ducentem, cum duobus fratribus sequi non destitit. (*f*)

§. III.

Davides, Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filius naturalis, Ultrajectensium Episcopus, A. 1496. decessit. Fridericus noster (*g*) commendatione Cæsaris Maximiliani die XIII. Maji successor electus est Bredæ. (*h*) Fit Episcopus Ultraject.

Decimo octavo post electionem die quingentis equitibus & magna procerum corona stipatus venit Trajectum. Aderat patruus, Johannes Trevirensis, cum Christophoro Marchione, Luxemburgici Ducatus Gubernatore. Novus Antistes patruum inter & fratrem medius equo vehebatur Fridericus. Ab Ultrajectinis

(*f*) PONTUS HEUTERUS *Rerum Austr.* Lib. III. pag. 91. & FUGGER. loco alleg. Cap. 36. p. 999.

(*g*) WILHELMUS HEDA in *Histor. Episcop. Ultraject.* pag. 315. Philippum, fratrem Ducis Clivensis, a quibusdam ei oppositum fuisse scribit. Alii hoc silent.

(*h*) SUFFRIDUS PETRI in *Appendice ad Chronica Johannis de Beka* p. 165. MAPPII *Annales Juliæ & Montium* Tom. II. p. 72. PETRUS MERSSAEUS CRATEPOLIUS in *Catalogo Episcoporum Ultrajectensium* §. 75. LE PETIT *Chronique de Hollande, d'Utrecht, &c.* Tom. I. Liv. VI. p. 611. Carolum quoque Geldriæ Ducem Friderico nostro dedisse suffragium scribit PONTANUS *Histor. Gelrica* Lib. XI. p. 608.

FRIDER.

honorifice exceptus, tertioque poſt menſe confirmatus a Papa, more majorum inauguratus eſt menſe Septembri; (*i*) pedo Epiſcopali digniſſimus Princeps, ſed & dignus, qui in tranquilliora Belgii incidiſſet tempora; omni regiminis ſui tempore turbis bellicis agitatus; nunc a ferocibus Friſiis; nunc a furente illo Carolo Geldro; nunc a vicinis Dynaſtis, ad arma induenda proclivibus.

§. IV.

Turbæ Wiſchianæ.

Initium earum in Tranſiſalania reperimus. Fridericus in Epiſcopatu biennium nondum exegerat, quum Henricus, Wiſchii Dynaſta, (*k*) filius Johannis, in Zutphaniæ Comitatu, injurias, ſibi & majoribus a Tranſiſalanis illatas, vindicaturus, quatuor mille milites, qui ſub Alberto, Saxoniæ Duce, Friſiæque Gubernatore, nuper ſtipendia meruerant, rerum ſuarum incertos, A. 1498. collegit, belloque Daventriæ, Campenæ & Zwollæ civitatibus denunciato, (*l*) incendiis, rapinis, exactionibus vaſtavit provinciam. Fridericus laboranti provinciæ præſtiturus auxilium,

(*i*) WILHELMUS HEDA loco alleg. REVIUS in *Hiſtoria Urbis Daventr.* Lib. II. p. 154.

(*k*) SLICHTENHORST in *Gelderſche Geſchiedeniſſen* Lib. XI. pag. 310. vocat eum *Heer van Wiſch*. Scribitur etiam *Wis*, *Wies*.

(*l*) Diffidationis Wiſſianæ formulam exhibet REVIUS loc. alleg.

FRIDER.

auxilium, cum Carolo, Geldriæ Duce, fœdus percuſſit, cui Neomagus, Zutphania, Arnhemium atque Tranſiſalanæ civitates acceſſerunt. (m) Collectis ſociorum copiis, deventum ad prœlium; cui Epiſcopus ipſe cum Carolo interfuit. Wiſchiani victi, in vicinas regiones dilapſi ſunt fuga. Fugientes Epiſcopus ad Cliviæ portas usque perſecutus eſt. Daventriam redux, captivos affecit ſupplicio. (n)

§. V.

Cliven-ſes.

Wiſchianam tempeſtatem excepit Clivenſis. Johannes Cliviæ Dux Civitati Ultrajectinæ, cum Davide Epiſcopo ſuo bellum gerenti, magnam pecuniæ ſummam mutuo dederat, cujus ſolutionem Civitas variis ex cauſis denegavit. Clivenſis ſolutionem non impetrans, ſine prævia clarigatione, Ultrajectinam ditionem aggreſſus eſt bello, Rhenamque oppidum occupavit. Inde progreſſus, Ultrajectum, provinciæ caput, obſidione vallavit; atque exuſtis pomœriis ejus reverſus eſt Rhenam. Fridericus, militibus Ducis in ſuas partes pertractis, ipſe in Clivenſem Ducatum irrupit, pluribusque arcibus occupatis, ferro & flammis cuncta vaſtavit. Bellum ne ſerperet latius, Chriſtophori Marchionis & Wilhelmi Juliaci Montiumque Ducis interceſſit auctoritas. Hi

(m) Tabulas hujus fœderis exhibet REVIUS Lib. II. p. 159.

(n) Idem REVIUS pag 160.

FRIDER.

recepto in se pacis arbitrio, Præsulem inter atque Clivensem conciliarunt inducias. Sylvæ Ducis & paulo post Coloniæ actum de pace. Præter Badensem & Juliacensem, sequestres, Ultrajectinus quoque Præsul & Johannes Clivensium Dux V. Idus Maji A. 1500. comparuerunt Coloniæ; ubi res præcipuæ terminatæ; per arbitros reliqua mox transactione composita. (o)

§. VI.

Grœningenses.

Wischianas & Clivenses turbas Grœningenses secutæ sunt. Maximilianus Imperator A. 1498. Albertum, Saxoniæ Ducem, ob insignia ejus in Domum Austriacam merita, hereditarium Frisiæ Gubernatorem creaverat, malo exemplo. (p) Frisii, libertatis tenaces, novum omne respuerunt imperium. Grœninga inter Frisiæ civitates tum extulerat caput; commerciis & fœderibus potens, quæ extrema pati, quam in Saxonis verba maluit jurare. Ab antiquis temporibus illa partem diœcesis Ultrajectinæ constituit. Præter sacerdotii jura præfecturam suburbanam Præ-

(o) PONTANUS *Histor. Geldr.* Lib. XI. REVIUS *Histor. Daventr.* Lib. II. pag. 161.

(p) UBBO EMMIUS in *Histor. Rerum Frisicar.* Lib. XXXVII. pag. 562. Addita conditio, ut Austriacis provinciam hanc solutis CCCL. millibus aureorum repetendi jus esset.

ſules aliaque plura per urbem exercuerant, quæ civilibus quandoque turbis anſam præbuerunt. (q)

Fridericus Maximiliani Cæſaris, Saxonem foventis, auctoritate permotus, amica conventione ſibi & Grœningenſibus proſpicere ſtuduit. Sed Ezardus Orientalis Friſiæ Comes, A. 1499. adverſus Grœninganos duxit exercitum; Alberti Saxonis imperio ut civitatem aſſereret. Saxonem Antiſtes noſter ſubinde convenit; fruſtra tamen ſemper laboratum de pace. Grœninga Alberto denique fuit fatalis. A. 1500. enim obſidens urbem ejusque ſitum incautius examinans, ſclopeti ictu ſauciatus, ex vulnere periit; Georgio filio ſucceſſore relicto. Tum vero vehementius a Grœninganis continuatum eſt bellum. Interventu Friderici quidem triennales cum Georgio Saxone & Edzardo Comite A. 1501. induciæ ſunt initæ. Quin & apud Philippum Archiducem Gandavi de pace tractatum, ſed irrito conatu. Cæſar enim A. 1505. in gratiam Saxonis Grœningenſes proſcripſit, literisque Argentina datis Friderico injunxit, ut ſacra jurisdictione contentus, ſuas ſibi res habere Grœningenſes permitteret. (r)

(q) Ubbo Emmius in *Hiſtoria urbis Groningæ* p. 18. ſqq.

(r) Literæ VI. Kal. Octobr. datæ extant apud Pontum Heuterum *Rerum Auſtr.* Lib. VI. p. 146.

§. VII.

Conventus Hattemensis.

Philippum denique Bruxellis convenit Antistes. Conventus eodem anno institutus Hattemi; ad quem Cæsaris Castellæ Regis ac Grœninganorum legati convenerant. Minacibus verbis Grœninganos aggressus est Cæsaris legatus; urgens eos, ut se suaque omnia Saxonis permitterent fidei. Antistes placide graviterque Trajectensis Ecclesiæ in Grœningam jura & antiquas Cæsarum donationes allegavit; sperare se addens, Maximilianum non violaturum ea, quæ ab antiquis constituta Cæsaribus; nec illustribus familiis sua erepturum, ut Saxones ditet. Quodsi tamen Cæsaris animo firma hæc sententia sedeat, non tam degeneri sanguine sese ortum adjecit, qui injuriam, Episcopatui suo illatam, æquo animo perferat. Cum Grœninganis tamen egit, ut Ommelandiam, agri sui partem, in quam Cæsar & Imperium sibi jus vindicabant, relinquerent Saxoni; quod Grœningenses recusarunt. Fame denique & prœliis domiti, ab Antistite Ultrajectinis, a Transisalanis deserti, Embdanum Comitem Edzardum A. 1506. certis conditionibus receperunt in urbem.

§. VIII.

Friderici ad Pontif. querelæ.

Fridericus a Cæsare rejectus, apud Summum Pontificem de injuria sibi facta conquestus est. Pontifex Lovanii tres judices

nominavit, qui re examinata contra Edzardum & Grœninganos pro Præsule tulerunt sententiam. Edzardus & ipse ad Pontificem provocavit. Lis Romæ protracta. Grœningenses ab Edzardo in Caroli Geldriæ Ducis & ab eo denique A. 1536. in Caroli V. Cæsaris ditionem transierunt. (s)

Saxo juribus suis in Frisiam, jam A. 1515. accepta ab Austriacis pecuniæ summa, renuntiaverat. (t)

§. IX.

Durantibus Grœningæ turbis, bellum Geldricum erupit. Philippus Austriacus & Geldriæ Dux Carolus ob Oyæ castrum & alia inter se diffidentes, Fridericum nostrum, tradita ei arcis custodia, arbitrum constituerunt. Utrosque ille non semel mo- Bellum Geldricum I.

(s) Singula hæc late exponit UBBO EMMIUS in *Histor. Rerum Frisicar.* Lib. XXXVII. & sqq. & in *Histor. Urbis Groningæ* pag. 18. seqq. PONTANUS in *Historia Gelrica* Lib. XI. PONTUS HEUTERUS *Rerum Austr.* Lib. V. VI. & VII. REVIUS in *Histor. Daventr.* Lib. II. WILHELMUS HEDA in *Histor. Episcopor. Ultrajectens.* pag. 316. seq. HARAEUS in *Annal. Ducum Brabantiæ* Tom. I. p. 498. sqq.

(t) Georgius Saxoniæ Dux Frisiam Carolo V. Imp. dimittens, nonnisi centum millia florenorum Rhen. solvendis militum stipendiis accepit. Charta extat in UBBONIS EMMII *Histor. Rerum Frisicar.* Lib. XLVIII. p. 742.

nuerat, custodiæ castri ut persolverent sumtus. Cornelius Septimontius (*Sevenberg*) (*u*) Oyam arcem A. 1503. ex improviso occupavit, eamque Philippo, Belgii Principi, tradidit. Nata hinc belli Episcopum inter Geldrumque occasio. Ille Cuneram, Aldensaliam, Diepenhemium, oppida, a Geldris capta, recuperavit, atque in Zutphaniam & Velaviam irrumpens, arcibus deletis & regione circumquaque vastata, cum ingenti præda Daventriam reversus est. Trajectenses in omni hoc quiescentes bello, illud denique composuerunt. (*x*)

Solvendis belli sumtibus, precariam Hollandico, Zelandico, Frisicoque Clero collectam indixit Episcopus. Recusavit Clerus ad Summum Pontificem provocans. (*y*)

Alexander VI. aliam impensas solvendi viam initurus, ecclesiasticam noxarum veniam per Belgium omne & Ultrajectinam ditionem jussit annunciari, paulloque post (1503) diem obiit su-

(*u*) Cornelium hunc Sevenbergæ præfectum vocat HEDA in *Histor. Episcopor. Traject.* pag. 316. At PONTANUS *Historiæ Gelricæ* Lib. XI. pag. 624. & SLICHTENHORST Lib. XI. pag. 317. Graviæ præfectum adpellant.

(*x*) PONTANUS & HEDA locis alleg. PETIT *Chronique de Hollande* Tom. I. pag. 621. REVIUS *Histor. Daventr.* Lib. II. p. 164.

(*y*) SUFFRIDUS PETRI in *Appendice ad Johannem de Beka* p. 165.

premum. Pecuniam, a quæſtoribus collectam, in Diœceſi ſua Fridericus; reliquam Maximilianus Cæſar retinuit. (z)

§. X.

Inter hæc Philippus Auſtriacus, Belgii Princeps, contra Carolum, Geldriæ Ducem, arma paravit, avitum ei erepturus Ducatum, quem nuper, a Gallis adjutus, recuperaverat, uti ſupra oſtenſum. In Ratisbonenſibus Comitiis Maximilianus A. 1504. Ducem proſcripſit, ac Friderico Badenſi litteris, d. XIV. Sept. datis, injunxit, ut pertinacem hunc hoſtem nullo modo juvaret. In Geldrum ergo magno cum exercitu Archidux progreſſus eſt Philippus, eique Fridericus noſter, Cæſareis obſecuturus mandatis, in caſtris ad Arnhemium hærenti, peditum equitumque copias non leves adduxit. Geldrus tantis viribus impar, pacem petiit ſupplex, quam Friderico interveniente impetravit. (a)

Philippo Auſtr. contra Geldr. aſſiſtit.

Sed Archidux Philippus, mortua Iſabella ſocru, eodem anno ſolium Caſtiliæ conſcendens, vix in Hiſpaniam abierat, cum ſpreta pactione Geldrus rediit ad bellum. Poſt quadrien-

---

(z) REVIUS Lib. II. p. 168.

(a) PONTANUS Lib. XI. pag. 625. 629. ſeqq. REVIUS Lib. II. pag. 165. 169. LE PETIT *Chronique de Hollande* Tom. I. Lib. VI. pag. 646.

FRIDER.

nium res denique Cameraci transacta. Transactioni Ultrajectensis Antistes quoque fuit inclusus. (*b*)

§. XI.

Bellum Geldricum II.

Perstitit tamen in animo Geldri vindictæ cupido, quod cum Austriacis arma nuper contra eum Præsul conjunxit. Unde pace vix facta, (1508) Cuneram, Transisalaniæ castrum, in superioris Ultrajectinæ Diœcesis Frisiæque finibus, haud ita pridem ab Episcopo emtione acquisitum, occupavit, litterisque ac ordines Transisalaniæ datis, tantisper id se retenturum professus est, donec Oyæ Castrum ipsi restitueretur. Episcopus e vestigio quoque militem apud Campenses conscripsit; Geldrisque ejectis, arcem recuperavit.

Rebus ita in dubio constitutis, contigit, ut bis mille milites, qui Danorum Regi adversus Lubecenses stipendia fecerant, confecto bello, redeuntes, ad Geldriæ adpellerent oras. Hos Carolus Dux adversus Fridericum conduxit atque sacramento adactos, in Transisalanam ditionem immisit, Henrico quodam de Groote ductore; qui non Geldri, sed suo nomine (A. 1509.) bellum denunciavit Episcopo. Geldrus anno sequente cum omnibus copiis sese

(*b*) PONTANUS loco alleg. p. 639.

FRIDER.

ſeſe Grotio junxit; atque in Tranſiſalaniam omnem effuſus, ingentes circumquaque rapinas egit; Aldenſaliam, Diepenhemium, Goram aliaque loca expugnavit. Daventria quoque tentata, ſcholarium, qui ſe civibus junxerant, virtute ſervata eſt.

A. 1510. Fridericus, receptis Tranſiſalaniæ oppidis, viciſſim in Velaviam omnem atque Zutphaniam irrupit; cædibus & incendiis omnia complens. Initæ tandem circa feſtum Martini induciæ; anni ſequentis initio convertendæ in pacem. (c)

§. XII.

Pax antequam componeretur, Ultrajectenſes, qui alieno jam pridem fuerant in Epiſcopum animo, ad Geldriæ Ducem deflexi, tutelam Civitatis ei ſponte obtulerunt. Conditione hac Dux cupide uſus, occupat urbem, præſidiis munit, cudit monetam, aliaque Epiſcopi per urbem jura exercet. Iſelſteinium tum quoque ab Ultrajectinis occupatum; cujus Dynaſta, Florentius Egmontanus, ſuperiore bello militaverat Friderico. At A. 1512. omnis hæc Ultrajectenſium cum Epiſcopo ſuo controverſia ſopita eſt; auctoritate Margarethæ, Maximiliani Cæſaris filiæ, qui pru- Tarbæ Ultraject.

(c) PONTANUS loco allegat. p. 641. REVIUS Lib. II. p. 177. & ſqq.

dentissimæ Principi, Caroli nepotis sui nomine, totius Belgii curam commisit. (*d*)

Ita per omne illud tempus, quo Ultrajectensem Episcopatum rexerat Fridericus Badensis, nunquam cessatum ab armis. (*e*)

§. XIII.

Episcopatu decedit.

Tot laboribus ergo & ærumnis consumptus, tranquilliorem denique vitam acturus, cogitare cœpit, qua ratione, intercedente Galliæ Rege Francisco I. Ultrajectinam cum Metensi permutare posset Ecclesiam. Rex nuntium, ab Episcopo missum, benigne audivit Lugduni. Fridericus ipse, sub specie visendi fratris Christophori Marchionis, in Germaniam superiorem se contulit, opportunius cum Francisco ut communicaret consilia. In

(*d*) HEDA in *Histor. Episcoporum Ultraject.* p. 317. PONTANUS *Hist. Gelr.* p. 642. REVIUS *Histor. Daventr.* p. 186. sqq.

(*e*) REVIUS p. 187. sqq. longam turbarum intestinarum nectit historiam, quæ ab A. 1512. Præsulem vexarunt. HEDA loco alleg. pag. 317. horum motuum causam fuisse dicit, quod Fridericus omnia sine auctoritate collegiorum, ipsisque inconsultis, egerit, exteros tantum in consilio & administratione rerum admittens, raro aut numquam se sacris immiscens. Verum originem mali in intestinis potius quærendum esse factionibus, quæ jam ante Friderici tempora apud Ultrajectenses viguerunt, egregie docuit LAMBERTVS HORTENSIUS *Rerum Ultrajectinar.* Lib. I.

cathedra tum Metensi sedebat Johannes, Renati II. Ducis Lotharingiæ & Philippæ, quæ Caroli, Geldriæ Ducis postremi, soror erat, filius; quo ad Ultrajectinum Episcopatum evecto, res Gallicæ in Belgio non leve incrementum accepturæ videbantur; fœderatus Gallorum quod fuerat Geldriæ Dux.

Imperator & Carolus Archidux, perspecto Friderici animo, nunc minis, nunc precibus apud eum egerunt, ut Metensis Ecclesiæ obtinendæ consilium dimitteret, atque Episcopatum Ultrajectinum Principi, Austriacis fido, relinqueret; annua pensione contentus. Paruit tantis suasoribus Fridericus atque Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filium, qui Davidis, decessoris Friderici, frater erat, Austriacis gratum, sibi successorem nominavit. (*f*) Res A. 1515. tractata, sed ob dissensum Geldriæ Ducis, Ordinumque Trajectensis Ecclesiæ, nonnisi post biennium perfecta est. (*g*)

(*f*) Heda loco alleg. p. 318. Pontanus Lib. XI. p. 683. Roberti *Gallia Christiana* p. 186.

(*g*) Pontanus pag. 676. Idibus Maji A. 1517. Episcopatu decessisse Fridericum refert. Cessionis hujus historiam latissime persequitur Revius in *Histor. Daventr.* Lib. II. p. 198. Lambertus Hortensius *Rerum Ultrajectinarum* Lib. I. p. 5. breviter rem exponit his verbis: „ Fridericus Badensis Marchio post hunc (Davidem) Episcopus nihilo se-

§. XIV.

Obitus.

Fridericus, Episcopatu deposito, pristina quoque Antistitum sede Durostadio, (*h*) ubi Rhenus Licum emittit, relicta, Lieram Brabantiæ transtulit sedem, ubi paucos post menses decessit die 24. Septembr. A. 1517. cum per totos XX. annos turbidis Trajectensium rebus præfuisset; necessitate magis, quam indole bellax.

Sepultura.

Liera corpus ejus devectum est Badam majorumque sepulcro in Collegiatæ Ecclesiæ Choro illatum, (*i*) ubi monumentum æneum, imaginem ejus exprimens, hodieque comparet.

„ licius obscuris factionibus aliquamdiu fatigatus, cum videret se inter sacrum & saxum medium versari, Davidis exemplo territus, simul ut reipublicæ quieti consuleret, homo placido modestoque ingenio, pacis tranquillitatisque amator, dignitatem in Philippum Davidis fratrem, per id tempus maris præfectum, rejecit. „

(*h*) Batavodurum apud veteres. Hodie *Wyck te Duerstat*. Medio ævo *Dorestat*, ubi Carolingorum nummi plures sunt cusi. Trajectenses Episcopi ibi habitare solebant.

(*i*) HEDA pag. 319. GERARDUS NOVIOMAGUS in *Catalogo Trajectensium Episcoporum* num. 56. & P. CORNELISSONIUS BOCKENBERGIUS GOUDANUS in *Brevi historia Pontificum Ultrajectensium* num. 56. corpus Friderici Badam translatum fuisse scribunt.

§. XV.

WILHELMUS HEDA, *Canonicus Ultrajectinus*, coætaneus teſtis, mores Friderici noſtri his verbis exponit: (*k*) „ Fridericus Epiſcopus paternum genus ex Domo Badenſi, maternum vero ex Auſtria, hoc eſt, Friderici Imperatoris ſorore ducens, vir omni virtute præditus, niſi quod ſacris ſe raro immiſcuit; affabilis, benignus & comis, magnificus in armis ac ſplendida menſa. „ Mores.

Alio loco (*l*) hæc addit: „ Fuit haud dubie princeps cordatus, ſpecimen alti ſanguinis, unde erat, præ ſe ferens. Nam provocatus, etiam impari fortuna, intrepidus, arma non detrectavit aſſumere, in rebelles acer, clemens in victos, ſuapte natura humanus atque affabilis, aulicos ac famulitium etiam infimum decenti veſtitu ac Germanico more abunde opipareque enutriens &c. Præterea, ſicuti mos eſt omnibus Germanis, auri atque æris percupidus, ultra quam conveniebat Principi &c. Legationes atque Prælatos magnifice excipiebat, venerabatur Clerum, & quotiens aliquis ex cauſa ad

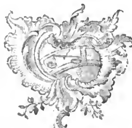
(*k*) Pag. 315.
(*l*) Pag. 319.

FRIDER.

„ Doreſtatum confluebat, illum excipiebat menſa &c. Amabat „ pacem ſe averſantem. (*m*) Etiam Eccleſiæ ſuæ non ſpernen„ da ornamenta pro ſacris myſteriis obeundis contulit &c. „

Hæc de Alberto & Friderico Chriſtophori fratribus. Nunc tranſeundum ad filios. Ex his Jacobus & Philippus ſine poſteris obierunt; Bernhardus atque Erneſtus genus propagarunt Badenſe. Duos priores huic Tomo inſerimus. Duos poſteriores cum lineis ſuis Bada-Badenſi & Bada-Durlacenſi ad noſtra usque tempora Tomus III. exhibet.

(*m*) HADRIANUS BARLANDUS in *Catalogo Epiſcoporum Ultrajectenſium* num. 56. Fridericum pacis atque otii amantiſſimum vocat.

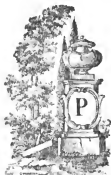

CAPUT IV.

JACOBUS II.

ARCHIEPISCOPUS TREVIRENSIS.

§. I.

Primogenitus Christophori filius Jacobus, die 6. Junii A. 1471. in lucem editus, ob excellens ingenium, Friderici Imp. & Maximiliani Romanorum Regis consilio, Ecclesiæ se mancipavit & Musis. Cum Bernhardo & Ernesto, fratribus suis, Bononiæ Scholam adivit; illustris eo tempore Philosophi & Oratoris, Philippi Beroaldi, usus doctrina. Jacobus Bononiæ vacat literis.

Hic aureum illud *de felicitate* opusculum scripsit instinctu Jacobi, eidemque illud adscripsit; virtutes ejus Domusque splendorem & antiquitatem mire extollens. „ Hæc stemmata, in„ quit, tam clara, tam splendida, non te insolentem reddunt, A Beroaldo laudatur.

JACOB. II.

„ ut multos, sed comem, affabilemque præstant, ut paucos, si-
„ tientemque Literaturæ istius politioris, cujus nos jam pridem
„ sumus Professores. „ Paullo post addit: „ Voluisti, ut do-
„ mus tua nova quasi quædam me ductore & doctore Academia
„ efficeretur. „ Jam ante dixerat Beroaldus: „ Tu vero, Cla-
„ rissime Jacobe, in amplissimis fortunarum bonis positus, im-
„ peratorio stemmate præfulgens, inter opes Principales indul-
„ genter enutritus juvenis, imo adolescens adhuc studia littera-
„ rum sitienter amplexaris, doctos foves, dasque jugiter ope-
„ ram, ut natalium tuorum splendor eruditione magis magisque
„ illustretur. &c. Degis hic (Bononiæ) nitide & magnifi-
„ center, famulitio copioso, comitatu decentissimo, cultu splen-
„ didissimo monstrabilis - - - - Agis prorsus Principem,
„ maximique Principis filium. „

In fine Opusculi laudes Jacobi his repetit verbis: „ Tres
„ nuper quoque regulos Badenses, lautos, magnificos, probos
„ dedisti, Germania; inter quos Jacobus enitescit lingua, dex-
„ teritate, comitate, cultu, mundiciis, nitore, victu clarus,
„ munificus, potens, disertus: splendorque & columen Scho-
„ lasticorum. At Germania præpotens alumnos ad nos consi-
„ miles subinde mitte. „

§. I I.

§. II.

Aliquantum temporis Bononiæ humaniores litteras quum tractaſſet Jacobus, induxit eum Johannes, propatruus ejus, Elector, ut commendatione Maximiliani, Romanorum Regis, & Chriſtophori patris munitus, Romam ad Innocentium VIII. Pontificem iter ſuſciperet. Perhumaniter ab eo exceptus eſt Jacobus. Diſerta oratione adventus ſui cauſam quum expoſuiſſet Pontifici, atque patrocinio ejus ſeſe commendaſſet, (*a*) raram adoleſcentis indolem & *ſuaviſſimum ingenium honeſtiſſimosque mores* admiratus Pontifex ſummo eum favore gratiaque complexus eſt; *filium* amanter appellans. (*b*) In Moguntina, Trevirenſi & Salisburgenſi provinciis tria ei reſervavit beneficia. (*c*) Rectoralem Salisburgenſis diœceſis Eccleſiam Serkirchen, quæ tum vacabat, d. VI. Id. Julii ejusdem anni contulit Jacobo. (*d*) Romæ cum ageret, ve- Iter ejus Romanum.

(*a*) Orationem hanc exhibet MVLLERVS *Raſtad.* in *Diario Itineris Jacobi* apud WIMPFELING. in *Append.* ad AENEAE SYLVII *Germaniam.*

(*b*) Vide literas Cardinal. Andegav. ad Chriſtophor. March. in Diario allegato.

(*c*) IV. Kal. Febr. A. 1490.

(*d*) MVLLERVS in *Diario* alleg.

teris Romæ curiofus, quam follicite perfcrutatus eft, duos Monumentorum libros congeffit, quorum mentionem faciunt BROWERUS (e) atque JUNGLERUS. Jacturam eorum non fine caufa dolemus. (f)

Diarium itineris.

Itineris fui Comitem habuit Jacobus Johannem de Berwangen, Hachbergenfis Provinciæ præfidem; cui pater Magiftrum Adamum Fry, Ecclefiæ Badenfis Cantorem, atque Johannem Mullerum de Raftetten, Juris utriusque Doctorem & Decanum Badenfem, adjunxerat. MULLERUS Romanum Jacobi iter brevi confignavit Diario, cui Pontificis, Cardinalium, Friderici & Maximiliani Cæfarum atque Chriftophori Marchionis literas inferuit.

§. III.

Pontificis de eo teftimonium.

Relicta denique Roma Jacobus A. 1490. reverfus eft domum cum literis, quas Pontifex ad Chriftophorum refcripfit. In illis inter alia Innocentius ait: „ Vifus eft noftro teftimonio & „ commendatione digniffimus. Nam ita fe in hac Curia geffit, „ & tam laudabiliter verfatus eft, ut ab omnibus maxime lau„ dari meruerit, & nos non potuerimus virtutis ac morum ejus

(e) *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 320.

(f) JUNGLERUS eos laudat; at nunquam fe vidiffe teftatur.

„ tuæ magnificentiæ teftimonium non perhibere. „ Hortatur denique Marchionem, ut ad ampliora dignitatis præmia confequenda, filium in Italiam quamprimum remittat. (*g*) Propenfior in ftatum fecularem tum videbatur Jacobus. At vacillantem pater in priore firmavit propofito.

Alterum ergo eodem anno iter Romam fufcepit Jacobus; postquam Maximilianum, Romanorum Regem, adverfus Hungaros copias ducentem, invififfet. Ab eo & Friderico IV. Imp. ampliffimas ad Innocentium Pontificem literas denuo obtinuit, in quibus apud Pontificem Jacobo fe ufurum effe legato profeffus eft Cæfar. (*h*) Iter Rom. IIdum.

§. IV.

Jacobus ab altero itinere Italico circa A. 1493. in Germaniam redux, ab Archiepifcopo Trevirenfi confentiente Alexandro VI. Adjutor affumtus; triennio poft, vigefimum quintum ætatis annum vix egreffus, Imperialis Cameræ conftitutus eft Judex. Fit Coadjutor Trev. & Judex Cam. Imp.

Tom. II. Rr 2

(*g*) Extant litteræ apud MVLLERVM loc. alleg.

(*h*) Confer vitam Johannis Archiepifcopi, quam fupra expofui, ad A. 1493. & Bullam Julii II. Pont. apud HONTHEM. *Hiftor. Trevir. Diplom.* pag. 569.

Camerale Imperii Judicium A. 1495. die 31. Octobr. Francofurti cum aperuisset Cæsar, Eitelio Friderico, Zolleræ Comiti, præsidium commisit. Zolleranus dignitatem die 9. Dec. A. 1496. resignavit Jacobo. (*i*)

Fit Elector. Trevirensis.

Mortuo patruo Jacobi, Electore Trevirensi, A. 1503. inter Canonicos ortum est schisma; aliis Georgium, Comitem Palatinum, Ecclesiæ Moguntinensis Præpositum, aliis Jacobum nostrum, quem jam antea probaverant, successorem eligentibus. (*k*) Bellum intestinum imminere videbatur. Sed Maximiliani Cæsaris, summique Pontificis Alexandri VI. auctoritate res fuit composita. Georgius tiaram reliquit Jacobo, qui in Comitiis Hagenoensibus A. 1505. V. Id. April. a Cæsare investituram accepit; cum jam biennio ante Conventui Electorum Francofurtano interfuisset, in quo Unioni Electorali accesserat. (*l*)

(*i*) L. B. DE HARPPRECHT *Staats-Archiv des Cammergerichts* Part. II. p. 49. & 214.

(*k*) *Gesta Trevirorum* Cap. 173. in HONTHEMII *Prodromo Histor. Trevir.* Parte posteriore pag. 857. TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1503. ROBERTUS in *Gallia Christiana* p. 162. male Jacobum A. 1505. demum patruo successisse refert.

(*l*) MULLER. sub Maximiliano I. Part. II. Cap. 7. & HONTHEM. *Histor. Trevir. Diplom.* Tom. II. pag. 564. ubi unionis illius tabulæ extant.

§. V.

Eodem anno celebrata ſunt Coloniæ Agrippinæ Comitia, in quibus cum Nuntio Apoſtolico latine, cum Hiſpanico, Gallico, Venetoque Legatis ſermones, in ſua cujusque lingua, inſtituit, (*m*) atque Palatino-Bavaricas lites terminare quovis modo allaboravit. In iisdem Comitiis obtinuit Elector, Imperialium Civitatis Trevirenſis tributorum pars minuendæ portioni ſuæ ut ſerviret in poſterum. (*n*) Geſta ejus.

A. 1507. Conſtantiam ad Comitia ſe contulit, quæ Maximilianus I. indixerat, ut de Italico itinere & expeditione, quam meditabatur, Romana cum Ordinibus deliberaret. Multæ ibi de Camera Imperii conſtitutæ ſunt leges, quibus alios inter Principes Jacobus ſubſcripſit. (*o*)

A. 1508. Moguntiam ſe contulit ad Conventum, a Cæſare indictum, qui locum tamen non habuit, Cæſare aliis tum ne-

(*m*) Imhoff. ex Melanchthone in *Notitia Procerum* Lib. IV. Cap. 8. §. 9. Trithem. in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1505.

(*n*) *Geſta Trevirorum* Cap. 186.

(*o*) Browervs *Annal. Trevir.* Lib. XX. p. 325.

JACOB. II.

gotiis diſtracto. (*p*) Jacobus, domum redux, Maximilianum I. Imp. Confluentiæ hoſpitem paulo poſt recepit; annoque ſequenti in Wormatienſibus Comitiis, ubi de ſubſidiis, Cæſari contra Venetos præſtandis, agebatur, (*q*) diſſidia inter Civitatem & Epiſcopum Wormatienſem compoſuit.

Obitus.

At A. 1511. compoſiturus ea, quæ inter Colonienſem Magiſtratum & cives exarſerant, deceſſit Coloniæ; (*r*) in S. Florentii Eccleſia Confluentiæ ſepultus.

(*p*) TRITHEM. in *Chron. Hirſaug.* ad A. 1508.

(*q*) Agit de Comitiis his TRITHEMIVS ad A. 1509. Ordines communi tum ore Cæſari denegarunt ſubſidia, cauſati ſumtus, quos in bellum Helveticum & in multiplicata Imperii Comitia fecerint; quodqne Cameracenſe fœdus & Venetum bellum absque Ordinum conſenſu Imperator inierit.

(*r*) D. 17. Apr. Alii Confluentiam ponunt. BROWER. l. c. p. 326. & PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS in *Catal. Epiſc. Trev.* §. 101. naturali morte obiiſſe ſcribunt Jacobum. AVCTOR *Geſtor. Trev.* Cap. 173. eum mortuum refert, „ cum aliquot diebus apud Coloniam Agrippinam infirmitate laboraſſet.„ At MELANCHTHON, & qui eum ſequitur, IMHOFFIVS in *Notitia Procerum Imperii* Lib. IV. Cap. 8. §. 9. nec non DROLLINGERVS in *Lexico Baſil.* Art. *Jacobus* a ſutore Confluentino interfectum tradunt; eique haud obſcure adulterii crimen impingunt. Haud multum abludit AVCTOR *Chron. Haſſiaci* Cap. 81. apud SENCKEN-

§. VI.

Proficuum Ecclesiæ suæ Antistitem fuisse Jacobum ex iis, quae diximus, satis elucet. Plura dispersa vel oppignerata bona ad eam reduxit; patrui sui imitatus exemplum. Cum Trevirensi Civitate litem super monetam & alia per Capitulum composuit. (s) Princeps eruditus, qui Pontificibus, Impera- Mores.

BERG. in *Selectis Juris & Historiarum* Tom. V. pag. 508. seq. ictibus, a pellioue Confluentino illatis, eum obiisse scribens; quem confutat HONTHEMIUS *Histor. Trevir. Diplom.* Tom. II. pag. 584. TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1511. Jacobi mortem his verbis exponit. „ Mortuus est Jacobus ex Marchionibus de Baden, Archiepiscopus „ Trevirorum, anno Pontificatus sui octavo, in florida ætate, nec- „ dum annorum quinquaginta. Princeps nobilis, doctus & satis ad „ regimen ecclesiasticum idoneus - - - - cujus obitus quantum „ contristaverit Christophorum patrem ejus, Marchionem Badensem „ noverunt omnes, qui ejus sunt præsentes contubernio. „

(s) BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 322. has lites exponit. Instrumenta transactionis exhibet HONTHEIM *Histor. Trevir. Diplomat.* Tom. II. p. 575. seq.

Jacob. II.

toribus, Principibus propter facundiam & multiplicem doctrinam in delicio fuit.

Laudes ejus *Gestorum Trevir.* AUCTOR ANONYMUS his verbis enarrat: (*t*) „ Vir erat integer, benignus, libera-
„ lis, literis sufficienter imbutus, quas a Philippo Beroaldo ac-
„ cepit eratque præclari ingenii & excelsi animi, cujus susci-
„ piendam & observandam beneficentiam idem Philippus non
„ tacuit, - - - - Principibus omnibus carus, Imperato-
„ ri tam sanguinis affinitate, quam applicationibus dotibusque
„ variis convinctus. Hoc uno idem Imperator Maximilianus se
„ sapientiorem & expertiorem habere dicebat neminem, cui tu-
„ tius regni Imperiique negotia crederet, cui singularius & spe-
„ cialius adhæreret. Jam erat excellentissimus Princeps & Ar-
„ chiepiscopus venerandus in opere, ut res patrias augmenta-
„ ret, impignerata redimeret, tum ecce omnium rerum acerbis-
„ sima mors præter spem & opinionem, inque totius Provinciæ
„ dispendium illum invadit. „

In

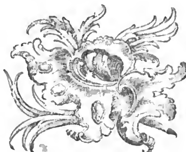
(*t*) Cap. 173. in *Prodromo* HONTHEMII *Parte Poster:* pag. 857. Add. KYRIANDER in *Annal. de Augusta Trevir.* Part. XV. pag. 211.

In eandem ſententiam IRENICUS: (u) „ Alio, in-
„ quit, me vocat Jacobus Marchio Badenſis, quo nihil erudi-
„ tius, ſublimius, innocentius, præſtantius, Germania produ-
„ xit: omnibus virtutis numeris perfectus, in ejusdem (Trevi-
„ renſis) Eccleſiæ Archiepiſcopum abivit: robuſto ac virili in-
„ genio inſtructus, ſive ſubita, ſive meditata proferret, extem-
„ porali facultate præditus fuit, ut tantum doctrinæ huic Beroal-
„ dus noſter præſtiterit, quantum nec alteri, ut etiam elegan-
„ tiſſimum de Philoſophorum ſymbolo librum honori ejus divul-
„ gaverit. Hunc ante diem acerba mors damnavit, quem poſt-
„ quam numero viventium ſubtraxit, cœleſtibus adjecit: Nec
„ quicquam inter vulnera totius Marchionatus ingratius illius
„ caſu intercidere potuiſſet. Dum enim adhuc inter vivos con-
„ ſtitit, omni virtute functus, tantos ingenii fructus, tantam de
„ ſe ſpem dedit, qua feliciter pene tota patria noſtra niteba-
„ tur. XXX. ingreſſus annum in flore ætatis ab invidia fato-
„ rum interceptus eſt. „

(u) In *Exegeſi Germaniæ* pag. 152.

Nummum ejus retulit HONTHEMIUS, (x) quem suo loco inter nummos exhibemus Badenses.

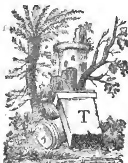
(x) *Histor. Trevir.* Tom. II. pag. 885. *Groschen-Cabinet* Tom. IV. Tab. XIII. num. 112.

CAPUT

CAPUT V.

PHILIPPUS I.

§. I.

Tertiogenitus Christophori filius, excellentis ac floridi ingenii Princeps, Philippus A. 1479. d. 6. Nov. Domui Badensi datus; a teneris annis artibus pacis bellique feliciter innutritus est. Philippus I.

Militiam Gallicam sequebatur juvenis, uti Abavus olim, Ducibus Aureliani addictus. Ludovici Aurelianensis stipendiarium fuisse Marchionem Bernhardum, suo loco ostendi. Ludovicum XII. Galliæ Regem, ejusdem Aureliæ Principis nepotem, in Italica expeditione Philippus comitatus est miles; Mediolanensem Ducatum, patrimonium avitum, cum Rex armis quæsivisset. Errat enim sepulcralis epigraphes, in Collegiata Badensi Philippo positæ, (a) anonymus auctor, qui Mediolani expugnationem Expeditio Mediolan.

(a) Inscriptio infra exhibetur.

Carolo VIII. adſcribit. Hic Ludovicum Morum, Inſubriæ Ducem, fovit, eique ſolium Ducale, quod uſurpaverat, firmavit. Ludovicus XII. uſurpatorem evertit & A. 1500. captivum in Galliam abduxit. (*b*)

§. II.

Expeditio Turcica.

Anno ſequente Galliæ Rex omnes vires ſuas in Regnum Neapolitanum convertit, deceſſoris ſui in illud regnum jura vindicaturus. Sed & eodem tempore Venetis, gravi cum Bajazethe II. Turcarum Sultano, bello implicitis, auxilia ſe miſſurum promiſit. Armata tum XX. navium claſſis, eique præfectus a Rege Philippus Ravenſteinius, Gubernator Genuenſis; ſub quo Badenſis noſter Philippus, XXII. annorum juvenis, militari cum imperio navim ducebat. (*c*) Claſſis hæc ex Portu Telonienſi ſolvens, A. 1501. Genuam adpulit, aſſumtisque ibi militibus, celeri curſu Neapolim contendit. Ibi Ravenſteinius Fridericum Neapoleos Regem, maxima regni parte a Gallis pulſum, adegit, ut Aenaria inſula,

(*b*) CORIO *Hiſtoria di Milano* Parte ſettima. GVICCIARDINI *Hiſt. Ital.* Lib. I. JEAN D'AVTON *Hiſtoire de Louis XII.* Cap. 32. & 38. ſeqq. Autonus hic ex Auguſtinianorum ordine nobilis, Ludovici XII. juſſu hiſtoriam ejus ſcripſit, quam THEODORVS GODEFREDVS edidit Lutetiæ 1620.

(*c*) JEAN D'AVTON Chap. 45. ita ſcribit: „ Le Marquis de Bade eſtoit „ Capitaine de la nef nommée le Marais. „ In Inſcriptione ſepulcrali parti claſſis dicitur præfuiſſe.

(*Ischia*) quo confugerat, relicta, supplex in Galliam ad Ludovicum XII. Regem se conferret. (*d*) Neapoli Ravensteinius mense Augusto in Archipelagum Græciæ cursum suum direxit atque ad Melum (Milo) insulam cum Venetorum classe, cui Benedictus Pisaurus præerat, sese conjunxit. Inde communi consensu maris Aegei Asiæque minoris insulam Lesbum Galli Venetique petierunt, metropolin ejus Mitylenen, Turcarum propugnaculum, obsidione cincturi. Quo cum ventum esset, nondum expositis in terram copiis, erumpentes ex urbe Turcæ levibus prœliis Christianos lacesserunt. Badensis tum, juvenili ardore correptus, facta sibi a Ravensteinio potestate, cum exigua nobilium manu Turcas invadit, multos cædit, reliquos in fugam compellit. (*e*) Urbs graviter obsessa, sæpiusque oppugnata, capi tamen non potuit; dominantem urbi arcem strenue quod defenderant Turcæ. Ravensteinius Gallorum & Pisaurus Venetorum Duces, multis viris fortibus amissis, obsidionem solvere coacti sunt. (*f*) Similem fortunam ante hos XXXVI. annos expertus fuerat Justinianus Ursatus, Dux Venetorum fortissimus, qui ab ejusdem urbis

(*d*) AVTON Cap. 56.

(*e*) AVTON Cap. 7. pag. 284. Idem Philippus in oppugnatione urbis fortiter dimicans, grave vulnus accepit. AVTON pag. 298.

(*f*) JVSTINIANVS *Histor. Venetæ* Lib. X. pag. 211. PETRVS BEMBVS *Histor. Venetæ* Lib. VI. pag. 200. AVTON Cap. 72. LEVNCLAVII *Annales Turcici* ad A. 1501.

PHILIP. I.

oppugnatione, magna ſuorum clade rejectus eſt. (g) Galli deſerentes Piſaurum cum claſſe diſceſſerunt.

Finito hoc bello in Hiſpaniam abiit Philippus, Ferdinandum inviſurus Catholicum; cujus filiam Johannam, Monarchiæ heredem, Philippus Auſtriacus duxit in matrimonium; nepos Friderici IV. Imperatoris; cujus ſororis nepos fuerat Philippus noſter Badenſis.

§. III.

Eberſteinenſia.

In Germaniam redux, a Maximiliano I. Imp. amice exceptus eſt. In bello enim Palatino-Bavarico, Bernhardus, Eberſteinii Comes, Ruperto Palatino adhærens, cum eo quum fuiſſet proſcriptus, Eberſteinenſem Bernhardi Comitatus partem gratuita donatione Cæſar tradidit Philippo. Chriſtophorus, Comitis amicus, filium induxit, ut omnem Eberſteinii Comitatum redderet Bernhardo, ut ſupra oſtenſum. Quin & Marchicam partem ſilvæ Gernſperg eidem Bernhardo in feudum maſculinum contulit. Bernhardus Comitatum, hucuſque diviſum, in unum corpus indiviſum collegit, eumque Marchioni communi conſilio & jure poſſidendum regendumque conceſſit, pacemque per omnia caſtra, vicos & oppida Eberſteinenſis Comitatus perpetuam, inivit; va-

(g) ANTON. SABELLICVS *Hiſtor. Rerum Venetar.* Parte altera Lib. VIII. pag. 726. JVSTINIANVS Lib. VIII. pag. 158.

fallum, Confiliarium & Minifterialem Marchionatus fe dixit. (*h*)

A. 1506. Wilhelmus de Hohenftein, Argentinenfis Epifcopus, folenni majorum ceremonia cathedram fuam occupaturus, quum urbem intraffet, comes & amicus Epifcopi Philippus interfuit pompæ. (*i*)

In divifione paterna omnem ille Marchionatum Badenfem, ut & Marchicam partem Comitatus Eberftein, Dynaftiarumque Gerolzeck, Malberg & Lahr accepit; patre ejus portionem augente, quod præ fratribus vi ingenii, atque prudentiâ fingulari polleret. Hereditas paterna.

§. IV.

A. 1521. d. 4. Junii Carolus V. Imp. Moguntiæ agens, Hieronymum Brunnerum, Advocatum Keifersbergenfem, ad Philippum Marchionem Badenfem, (*k*) cum literis mifit, ut eum de fufcepto contra Regem Galliæ bello certiorem faceret, Imperii negotia tractat.

(*h*) Der Marggravfchafft Baden Mann, Rath und Diener. In Chriftophoro Marchione Eberfteinia hæc quoque attigi, ad quæ redeundum Lectori.

(*i*) *Chron. Mfcpt.* Anonymi Argent. Add. HERZOGII *Chron. Alfat.* Lib. IV. pag. 119.

(*k*) Cæfar eum vocat „ Den Hochgebornen Philipfen Marggraven zu Baden „ u. Grafen zu Spanheim, unfern lieben Oheim, Furften, Rath und „ Statthalter unfers Lands Lutzemburg. „

ejusdemque Regis consilia manifestaret, qui Alsatiam, Sundgoviam, Brisgoviam & Nigram silvam, Ulrici Wirtenbergici, Ducatu suo exulantis, ut & Comitis Wilhelmi de Fürstenberg auxilio invadere decreverat; terris suis ut restitueret Ducem. Rogatur Philippus, ut Comitiis provincialibus, Ensishemii propediem habendis, intersit; de securitate communi servanda cum ceteris deliberet, fœdus mutuæ defensionis, a patre ejus Christophoro ratione Hachbergicæ & Rœtelanæ ditionum cum Austriacis provinciis olim initum, renovet, atque ad terras Badenses, Episcopum Argent. & Ducatum Wirtenberg. illud extendat; fœderis hujus præsidium bellique summam potestatem suscipiat. Comparuit Ensishemii Philippus cum Wilhelmo Præsule Argentinensi, eoque fratrem quoque suum Ernestum invitavit. Aderant ibidem pro Cæsare Rudolfus, Sulzensis Comes, Georgius de Firmian, Mareschallus, & Hieronymus Brunnerus. At omne hoc Alsato-Brisgovicum bellum suffocatum in partu.

Extinctum Regimentum Imperii Carolus V. Procerum impulsu A. 1521. cum restaurare cogeretur, in patris viventis locum Philippus huic Senatui adscriptus est. (*l*) Imo in Comitiis A. 1523. Cæsarei Præsidis functus est munere. (*m*) Anno sequente Cæsaris & Ferdinandi in Imperii Regimento vices peregit;

(*l*) RECESSUS IMP. Tom. II. pag. 205.

(*m*) REC. IMP. A. 1523.

git; (n) quod & in Comitiis, A. 1526. Eslingæ Turcici belli caussa habitis, factum esse, ex Recessu Imperii, in quo ut Præses primo loco nominatur, comperimus.

§. V.

Politica hæc inter negotia rabidus ille rusticorum furor erupit; cujus contagium mox Sueviam, Alsatiam, Franconiam, Thuringiam, aliaque loca infecit. In tractu Spirigoviæ, qui vulgo *Brurhein*, (o) cujus caput Bruchsalia, vicus est *Malsch*, ubi rusticorum turba classicum cecinit circa Martias Kalendas A. 1525. Durlacenses, Philippo Marchioni subjecti, seditionis participes, Principis Præfecto carceri incluso, bis mille quingentos tumultuantium rusticorum in suum oppidum receperunt. In vico Barghausen multi quoque rebelles reperti sunt. Domos eorum exussit Philippus. Rustici, facti ferociores, Godesaviæ, Albæ Dominorum, Albæ Dominarum aliaque cis & trans Rhenum Monasteria occuparunt, diripuerunt. Periere tum Docu-

Bello Rusticano involvitur.

(n) Muller. in *Staats-Cabinet* Part. I. Cap. 4. §. 30. seqq. Anno hoc cum Friderico Palatino ad Senatum Argentinensem in religionis caussa literas scripsit. Sleidan. Lib. IV. p. 100.

(o) *Brurhein*, *Brusal*, communem habent nominis originem. Sal a copia salis, quo locus ille abundaverat olim. *Rain* collem molliter declivem notat, qualis amœnus ille collis est, qui Bruchsaliam ambit.

PHILIP. I.

menta & Chartæ Cœnobiorum, quod & permultis in Alsatia superiore ac inferiore Monasteriis evenit. Tot malis commotus Marchio noster ingressus est clementiæ viam. Rebelles, a Principe in gratiam recepti, ad obsequium redierunt. Quibus conditionibus id factum sit, nec Crinitus, (p) nec Leodius, (q) nec Gnodalius, (r) bellorum rusticanorum scriptores, nec alii illius temporis exponunt. Id tamen certum, quod Marchia tranquillata, belli hujus flamma in Spirigovia, Palatinatu & Alsatia adhuc duraverit.

§. VI.

Res Sueviæ ordinat.

A. 1531. & 1532. Philippus noster cum Philippo, Comite Palatino Rheni, insigni illo belli heroe, cui pro defensæ nuper contra Turcas Vindobonæ præmio Wirtenbergici Ducatus, Ulrico erepti, regimen concesserat Cæsar, varia Sueviæ Ordinum Comitia celebravit, in quibus sua potissimum auctoritate publi-

(p) PETRUS CRINITUS (*Harer*) Electori Palatino a secretis in *Historia Rusticorum tumultuum* Alberto Cardinali & Electori Moguntino, qui A. 1545. decessit, dedicata Cap. 24. apud FREHERUM *Scriptor. Rer Germ.* Tom. III. p. 147.

(q) HUB. THOMAS LEODIUS *Historia seditionis rusticanæ* pag. 290. apud FREHERUM loc. alleg.

(r) PETRUS GNODALIUS *de Rusticis tumult.* Lib. II. pag. 145. apud SCHARD. *Scriptor.* Tom. II.

PHILIP.I.

cum Sueviæ ſtatum Marchio ordinavit; Dux Suevici Circuli cum Philippo Palatino creatus. (*s*)

Obitus Phil. I.

Obiit Philippus A. 1533. (*t*) XVII. Sept. cum vixiſſet annos LIV. menſes X. dies VIII. Badæ ſepultus; ab Erneſto, fratris virtutum æmulo, ſepulcrali monumento in Eccleſia Collegiata ornatus. (*u*)

(*s*) *Schwæbiſche Creyß-Abſchied* de dato *Eßlingen* 18 Apr. 1531. & *Weil* 9. Jul. 1532.

(*t*) CHYTRAEVS in *Chronico Saxoniæ* Lib. III. pag. 129. Philippum A. 1539. mortuum afferit; ſexennii errore.

(*u*) Epitaphium hoc eſt:

FID. DEI. S.

ILLUSTRI PR. PHILIPPO MARCHIONI BADENSI HABITU CORPORIS ET DIGNITATE FORMAE SINGULARI EQUESTREM MILICIAM PRIMUM SUB CAROLO VIII. R. FR. AD MEDIOLANUM EXPUGNATUM OBEUNTI MARI PARTIS CLASSIS AD MITYLENEN OPPUGNATAM PRAEFECTO HISPANIIS GALLIISQUE PERAGRATIS IMPERII AUGUSTI SUB CAROLO QN. CAESARE PER GERMANIAM VICARIO TERRA MARIQUE MAGNARUM RERUM USUM EXPERTO DOMI PRUDENTIA ET MODERATIONE AD CIVES BENE DE PATRIA MERITO PR. ERNESTUS

§. VII.

Chara-cter ejus.

Ceterum Philippus noster Literarum & Literatorum, speciatim Francisci Irenici, Etlingæ in terris Badensibus nati, fuit fautor insignis. Vitam ejus duobus libris conscripsit IRENICUS, temporum qui perierunt injuria. Alio in loco (*x*) eum ita alloquitur: „ Hæc ob tuam voluntatem ingressus sum, Philippe
„ Princeps maxime, & quæ ad nominis tui gloriam attinere vi-
„ dimus. Reliqua, quæ de te concepimus, duobus libris absol-
„ vimus, qui postquam satis maturuerint, auspicato sidere æque
„ in vulgus abibunt. „ Scripsit hæc IRENICUS A. 1518. Hagenoæ, ubi prima Germaniæ Exegesis tum prodiit editio.

Idem IRENICUS Hieronymum Aleandrum & Philippum Beroaldum Philippi nostri Marchionis laudes celebrasse memorat (*y*) his verbis: „ Philippus felici sydere tredecimus
„ Marchio Badensibus obvenit, ab Hieronymo Aleandro ac Phi-
„ lippo Beroaldo tot laudibus prosecutus, qui & nostro ævo ad-
„ ministrandæ reipublicæ natus, Marchionatum pace atque bel-

FRATRI GERMANO EX TESTAMEMTO POSUIT VIXIT ANNOS LIV. MENSES X. DIES X. OBIIT ANNO CHRISTI MDXXXIII. MENS. SEPTEMBRI DIE XVII.

(*x*) *Exegeseos Germaniæ* Lib. III. Cap. 104. pag. 160.

(*y*) Lib. III. Cap. 100. pag. 158.

„ lo inclitus, justo fasce, regimine subditos auspicatissimo con-
„ servat atque ampliat. „

Favet Lutheranis.

Favit ille religioni Lutheranæ per aliquot annos; at A. 1532. pastores Evangelicos ejecit, Caroli V. Imp. in Sueviam adventu, ut videtur, perterritus. Protestantium sacra tamen aperte professus est nunquam. Cancellarius ejus Vehus in Wormatiensibus Comitiis 1521. docta oratione studuit persuadere Luthero, ut ab instituto desisteret. Jo. Ungererus, concionator Philippi permittente eo, matrimonium inivit. A. 1529. & 30. Durlaci impressa est Germanica versio partis Bibliorum Lutheri. (z)

§. VIII.

Uxor & Liberi.

Philippi conjux fuit Elisabetha, Philippi Electoris Palatini filia; Wilhelmi Hassiæ Landgravii vidua; cum qua A. 1503. nuptias celebravit. Elector filiæ suæ dedit in dotem Spanheimensis Comitatus partem, quam Fridericus Palatinus Badensi eripuerat Carolo. Obiit Elisabetha A. 1522. d. 24. Junii. Cum ea Philippus VI. genuit liberos.

1. Jacobea A. 1507. die 25. Junii nata; quæ Wilhelmo Bavariæ Duci nupsit A. 1522. † 1580. 15. Nov.

2. Philippus natus 1508. † 1509. 16. Febr.

(z) In Bibliotheca Bada-Durlacensi, quæ Basileæ servatur, Bibliorum hujus typi extat exemplum, forma, quam quartam appellant.

3. Philippus Jacobus ſtatim poſt baptiſmum mortuus 1511.

4. Maria Eva nata 1513. 10. Jan. poſt baptiſmum quoque defuncta.

5. Johannes Adamus natus & denatus 1516.

6. Maximilianus Cæſar natus & denatus 1519.

Pacta de ſucceſſione Phil.

Jacobea ex liberis his ſola patri quum fuiſſet ſuperſtes, terræ ad Philippi fratres, Bernhardum atque Erneſtum, pervenerunt. Iidem cum Wilhelmo Bavariæ Duce, affine ſuo, ſuper hereditatem fratris transactionem inierunt die Veneris poſt Judica A. 1534. Bernhardus quum deceſſiſſet A. 1537. tutores filiorum ejus, Wilhelmus Bavariæ Dux & Johannes Simmerenſis, cum Erneſto Bada-Durlacenſi, circa Philippi ſucceſſionem ejusque debita, nova pacta inierunt; (a) quæ tamen a pupillis, majorem ætatem adeptis, Philiberto & Chriſtophoro, & præſertim ab hujus filio, Eduardo Fortunato, fuerunt neglecta.

Philippus Marchio, maſculis qui ſucceſſoribus caruit, claudit Tomum ſecundum. Fratres propagatores Gentis exhibet tertius.

(a) Conf. *Grundlicher wahrhaffter Bericht Ernſt Friederich* pag. 10.

FINIS TOMI II.

Restauro
"San Giorgio"
VIA ROMA